ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΩΤΙΟΥ ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ

Η ΑΡΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821

Θυσίαι καὶ Ἀγωνισταί

ΑΘΗΝΑΙ 1978

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΦΩΤΙΟΥ ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ

Η ΑΡΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ 1821

Θυσίαι καὶ Ἀγωνίσται

ΑΘΗΝΑΙ 1978

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐπίπονος ἔρευνα ἀρκετῶν ἐτῶν εἰς διάφορα ἀρχεῖα, δημόσια καὶ ἰδιωτικά, μᾶς ἐπέτρεψε νὰ εὐρύνωμεν σημαντικὰ εἰς ἔκτασιν τὰ γνωστὰ μέχρι τώρα ὅρια τῆς συμβολῆς τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ 1821 καὶ νὰ τὰ παρουσιάσωμεν εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον μας.

Ἀπὸ τοὺς ἱστορικούς μας ἦσαν γνωσταὶ αἱ μάχαι αἱ ὁποῖαι ἔγιναν εἰς τὴν περιοχήν της κατὰ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα περιωρισμένου ἀριθμοῦ ὁπλαρχηγῶν οἱ ὁποῖοι ἠγήθησαν τῶν ἀγωνιστῶν της. Ἔμειναν ὅμως ἄγνωστοι αἱ θυσίαι, αἱ καταστροφαί της, ὡς καὶ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν πολεμιστῶν της ὅστις ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως πῆρε τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ κατακτητοῦ. Ἡ ἐργασία μας ὅμως αὐτή, δὲν ἐξαντλεῖ οὐδὲ ὁλοκληρώνει τὸ θέμα μὲ τὸ ὁποῖον ἠσχολήθημεν, καθ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγωνιστῶν οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τὰς ἑπομένας σελίδας δὲν εἶναι αὐτὸς εἰς τὸ σύνολόν του, ἀλλὰ ἀσυγκρίτως μεγαλύτερος.

Ὑπάρχουν ἀκόμη ἰδιωτικὰ ἀρχεῖα ἄγνωστα καὶ δημόσια ἀτακτοποίητα, τὰ ὁποῖα, ὅταν μίαν ἡμέραν ἐρευνηθοῦν, θὰ συμπληρώσουν ὅ,τι μέχρι σήμερον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνευρεθῇ. Γίνεται ὅμως ἕνα βῆμα καὶ μία ἀρχὴ εἰς τὴν παροῦσαν συγγραφήν, νὰ μνημονευθοῦν καὶ νὰ γνωσθοῦν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀγνώστους ἥρωας τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἄλλοι ἔπεσαν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ ἄλλοι, μὴ δυνηθέντες νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν παραμείνασαν σκλάβαν πατρίδα των, πένητες, ταλαιπωρημένοι ἢ ἀνάπηροι, ἐχάθησαν μακρὰν αὐτῆς, ζητοῦντες, φιλοξενίαν εἰς ἀγνώστους τόπους τῆς ἐλευθέρας πατρίδος.

Ἐπὶ πλέον γίνονται γνωσταί, εἰς κάποιαν ἔκτασιν, αἱ θυσίαι αἱ ὁποῖαι προσεφέρθησαν ἀπὸ τὴν Ἐπαρχίαν Ἄρτης καὶ αἱ καταστροφαὶ τὰς ὁποίας ὑπέστησαν τὰ χωριά της κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἀθῆναι 20 Σεπτεμβρίου 1977

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΩΤ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗΣ

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἄρτα, παραμοναὶ τοῦ 1821. Ἐπλησίαζον νὰ κλείσουν τετρακόσια ὁλόκληρα χρόνια σκλαβιᾶς τοῦ Λαοῦ τῆς Ἄρτης. Εἰς τὸ διάστημα αὐτῶν, ὁ βάρβαρος κατακτητὴς κάθε ἡμέρα καὶ περισσότερο, μέχρι πνιγμοῦ, ἔσφιγγε τὰ στήθη τῆς φυλῆς μας καὶ ἕνα σκοτάδι βαθὺ ἄπλωνε ἀπὸ τὰ βόρεια σύνορά της μέχρι τὰ νότια ἄκρα τῆς Πελοποννήσου, τὸ ὁποῖον δὲν ἄφηνε νὰ φανῇ τὸ δρᾶμα της, κάτω ἀπὸ τὸ τουρκικὸ τουρμπάνι.

Ἀπὸ τοὺς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ξενιτεμένους Ἕλληνας, ἤρχετο κατὰ καιρούς, καμμιὰ εἴδησις, ἡ ὁποία ἔδινε ζωὴν καὶ ἐλπίδα εἰς τοὺς σκλαβωμένους. Τὰ κηρύγματα τοῦ Ρήγα Φεραίου ξυπνοῦν τοὺς Λαοὺς τῆς Βαλκανικῆς καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἀπὸ τὸν Κομποταῖον Νικόλαον Σκουφᾶν καὶ τοὺς ἄλλους πατριδολάτρας Ἕλληνας, προετοιμάζει, μὲ τὸ μυστικόν της, ψυχὰς καὶ σώματα διὰ τὴν μεγάλην ἐξέγερσιν.

Εἴμεθα εἰς τὰ 1818. Τὸ μυστικὸν τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς, ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας της, φθάνει εἰς τὴν Ἄρταν καὶ πρῶτοι τὸ πληροφοροῦνται, οἱ Μοστραῖοι, ὁ Γῶγος Μπακόλας, ὁ Γεώργιος Τσαρακλῆς, ὁ Γιάννης Μακρυγιάννης, οἱ ἀδελφοὶ Κοτελίδα, ὁ Οἰκονόμου ἀπὸ τὴν Σκουληκαριὰν καὶ ἕνας ἄλλος μικρὸς ἀριθμὸς Ἀρτινῶν. Μὲ τὸ μήνυμα τοῦτο ἀρχίζει ἡ ἑτοιμασία τῶν σκλάβων διὰ τὸ ξεσήκωμα. Ὅλοι οἱ μυηθέντες, συγκεντρώνουν τώρα ὅπλα, βόλια, γιαταγάνια καὶ κρυφὰ τὰ βγάζουν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν. Διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν κινοῦνται, ὁ Ἀναστάσιος Χαβέλας εἰς τὸ Κομπότι, οἱ Κοσσυβακαῖοι καὶ Ἀναγνώστης Λαβδαριᾶς εἰς τὸ Ραδοβύζι, ὁ Νικόλαος Γαρουφαλιᾶς εἰς τὸν Κάμπο, τὸ ἴδιο ὁ Οἰκονόμος τῆς Μητροπόλεως καὶ ὁ Γιάννης Μακρυγιάννης μέσα ἀπὸ τὴν Ἄρταν.

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821, εἶναι ὅλα ἕτοιμα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἄρτης. Ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον φθάνουν τώρα εἰδήσεις ὅτι ὁμάδες ἀτάκτων ραγιάδων, ἐκτύπησαν τουρκικὰς φρουρὰς καὶ ὅτι τὸ πρᾶγμα ξαπλώνεται. Συνέβη κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχήν, ὁ Σκουληκαρίτης ὁπλαρχηγὸς Γεώργιος Καραϊσκάκης, νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν Λευκάδα, εἰς τὸ Ξηρόμερο, τὸ Ραδοβύζι, τὰ Τζουμέρκα καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τοὺς Μελισσουργούς. Εἶχε ἐντολὴν ἀπὸ τὴν συνέλευσιν τῶν ὁπλαρχηγῶν εἰς τὴν Λευκάδα, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ὁπλαρχηγοὶ οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν, νὰ ξεσηκώσῃ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἄρτης καὶ νὰ συγκροτήσῃ ἐπαναστατικὸν σῶμα ἀνδρῶν.

Ἀπὸ τὰ χωριὰ Πράμαντα καὶ Μελισσουργούς, ἐσχημάτισε τὴν πρώτην

ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ὁμάδα ἡ ὁποία τὸν ἠκολούθησε μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος[1]. Ἦταν γνωστὸς ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὰ χωριὰ αὐτά, ἀφ' ὅτου μὲ τὸν Κατσαντώνην περνοῦσαν τὰ καλοκαίρια εἰς τὰ στανοτόπια τοῦ μεγαλοτσέλιγκα τῶν Μελισσουργῶν Γεωργάκη Μάμαλη. Ἔπειτα κατέβηκε πρὸς τὰ χωριὰ τῆς Τζούμας, Ρωμανοῦ, Γουργιανὰ διὰ νὰ στρατολογήση καὶ ἐκεῖ πολεμιστάς. Εἶχε συγγενεῖς εἰς αὐτὰ ἀπὸ τὴν μάνα του, τὰς οἰκογενείας Μπαθέκα. Ὅταν ὅμως ἔφθασε εἰς τὰ Γουργιανά, οἱ Τοῦρκοι τῆς Πλάκας, οἵτινες παρηκολούθουν τὰς κινήσεις του, ἔτρεξαν καὶ τοῦ ἐπετέθησαν πλησίον εἰς τὸ Μοναστήρι τῆς Χρυσοσπηλιώτισσας. Ὁ Καραϊσκάκης ἠναγκάσθη νὰ δώση μάχην κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν του, ὡπλισμένοι χωρικοὶ ἀπὸ τὰ γύρω χωριά, καὶ ἔτσι ὑπεχρέωσε τοὺς Τούρκους, νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν μάχην διὰ νὰ σωθοῦν. Ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἔμειναν, πέριξ τῆς Μονῆς, νεκροὶ 25 ἄνδρες, ἀπὸ δὲ τοὺς Ἕλληνας ἐφονεύθη ὁ ἐκ Κουκουλίων Νικόλαος Τζίμας καὶ δύο ἄλλοι ἄνδρες ἐτραυματίσθησαν. Ἦταν ἡ πρώτη μάχη τῆς ἐπαναστάσεως ἡ ὁποία ἔγινε εἰς τὰ Τζουμέρκα τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821 καὶ τὸ πρῶτο αἷμα τὸ ὁποῖον ἐχύθη ἐκεῖ διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Καραϊσκάκης μὲ τὸ τμῆμα του φθάνει εἰς τὴν Χώσεψη (Κυψέλη), συναντᾶται μὲ τοὺς Κοτελιδαίους καὶ προχωροῦν εἰς τὸ Βουργαρέλι ὅπου εἶχαν προηγηθῆ ὁ Γῶγος Μπακόλας, Γεώργιος Τσαρκλῆς καὶ ἄλλοι ὁπλαρχηγοὶ ἀπὸ τὸ Ραδοβύζι καὶ Τζουμέρκα.

Εἰς τὸ Μοναστήρι τοῦ «Ἁγίου Γεωργίου» τοῦ Βουργαρελίου, τὴν 15ην Μαΐου 1821, ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Χριστοφόρου, κηρύσσουν τὴν Ἐπανάστασιν τῆς Ἄρτης. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν, ἡ ἐπανάστασις ἐσημείωνε προόδους, εἶχε ἐλευθερωθῆ ὁλόκληρος ἡ ἐπαρχία καὶ μόνον αἱ τουρκικαὶ φρουραὶ Ζαπαντίου καὶ Ναυπάκτου, ἀνθίσταντο. Τότε οἱ ὁπλαρχηγοί, ἀπεφάσισαν νὰ τρέξουν καὶ καταλάβουν θέσεις εἰς τὸ Μακρυνόρος, διὰ νὰ ἐμποδίσουν ἐνισχύσεις, τὰς ὁποίας ἐπίστευον ὅτι ὁ Χουρσὶτ Πασᾶς, ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα θὰ ἀπέστειλε πρὸς βοήθειαν τῶν ἀνωτέρω φρουρῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἔτσι ὁ Καραϊσκάκης μὲ τοὺς Κοτελιδαίους καὶ 40 Τζουμερκιώτας τρέχει καὶ καταλαμβάνει τὴν θέσιν Γυφτοπήδημα τοῦ Μακρυνόρους, μαζὶ μὲ τὸν Ἀν. Ἴσκον. Ὁ Γῶγος Μπακόλας περνάει ἀπὸ τὴν Σκουληκαριάν, συμπληρώνει τὸ τμῆμα του, ἐν ὅλῳ 80 ἄνδρας, καὶ καταλαμβάνει τὴν Λαγκάδαν τοῦ Βάλτου. Ἄλλας θέσεις καταλαμβάνουν Αἰτωλοακαρνάνες ὁπλαρχηγοί, Ράγκος, Μακρῆς καὶ ἄλλοι. Ἀπὸ τὰς θέσεις αὐτὰς οἱ Ἀρτινοὶ ὁπλαρχηγοὶ μὲ ἀρκετοὺς ἀγωνιστάς, ἐντοπίους, ἀποκρούουν τοὺς Τούρκους, ὅταν ἠθέλησαν νὰ περάσουν εἰς τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν διὰ νὰ κτυπήσουν τὴν ἐπανάστασιν. Ἡ ἀπόφασις τῶν Ἀρτινῶν καὶ Ξηρομεριτῶν νὰ κλείσουν τὸ Μακρυνόρος ἦτο μεγάλο κατόρθωμα, καθ' ὅσον ἔμεινε ἀνενόχλητος ἡ ἐπανάστασις ἐπὶ 14 μῆνας εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ἠδυνήθη νὰ δυναμώση καὶ νὰ ἐξαπλωθῆ. Αἱ πρῶ-

1. Ἀπὸ τοὺς πρώτους Μελισσουργιώτας τὸν ἠκολούθησε κάποιος Ἀτζανῆς, ὅστις, μαζί του, ἀνέβηκε εἰς τὴν ναυαρχίδα τοῦ Κόχραν, τὸ 1826. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐπέστρεψε εἰς τὸ χωρίον του καὶ ἔγινε ἀγροφύλακας.

ται συγκρούσεις εἰς τὸ Μακρυνόρος ἔγιναν τὴν 28ην Μαΐου 1821 μεταξὺ τῶν Καραϊσκάκη, Ἴσκου καὶ Ἰσμαὴλ Πασᾶ εἰς θέσιν Γυφτοπήδημα καὶ τὴν ἑπομένην 29 Μαΐου εἰς θέσιν Κούλια.

Ἀρχὰς Ἰουνίου, ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Μῆτρος Κοτελίδας κτυποῦν τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Κομπότι, τὴν δὲ 8ην ἰδίου μηνὸς οἱ ἴδιοι ἐπαναλαμβάνουν τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν Τούρκων τοῦ Κομποτίου καὶ συνεχίζουν τὴν μάχην ἕως τὸ βράδυ. Τώρα ὅμως ἔχουν πολλοὺς νεκροὺς καὶ τὸν Καραϊσκάκην τραυματίαν εἰς τὸ σκέλος. Τὴν 18ην Ἰουνίου 1821 ὁ Ἰσμαὴλ Πασᾶς ἡγούμενος στρατιᾶς 4.000 ἀνδρῶν προσβάλλει τὴν Λαγκάδαν, ὑψηλοτέραν διάβασιν πρὸς Ἀκαρνανίαν. Ταύτην ὑποστηρίζει ὁ Μπακόλας μὲ τοὺς Ραδοβυζινοὺς καὶ ὀλίγους Βαλτινούς, ἐν συνόλῳ 80 ἄνδρας, ὅστις ἀναγκάζει τὴν στρατιὰν νὰ ὀπισθοχωρήσῃ. Μετὰ 3-4 ἡμέρας ὁ Ἰσμαὴλ προχωρεῖ νὰ περάσῃ ἀκόμη ὑψηλότερα, ἀπὸ τὴν θέσιν Ἀφτὶ Φλωριάδος. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀποκρούεται ἀπὸ τὸν Γιάννην Ράγκον καὶ τὸν προστρέξαντα εἰς βοήθειάν του, Μπακόλαν. Ἔτσι τὸ πέρασμα τῶν Τούρκων εἰς Ἀκαρνανίαν ἐγκαταλείπεται διὰ πολὺν χρόνον. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἀγωνισταὶ ἀπὸ ὅλα τὰ χωριὰ τῆς Ἄρτης τρέχουν, νὰ πλαισιώσουν τὰ μαχόμενα τμήματα καὶ νὰ ἐνισχύσουν τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας.

Τὴν 28ην Ἰουνίου τμῆμα Πραμαντιωτῶν ὑπὸ τὸν Κώσταν Τραγουδάραν καὶ Βαλτινῶν ὑπὸ τὸν ἐκ Λεπενοῦ Γ. Σκαρμῖτζον, συγκρούονται εἰς τὰς δυτικὰς πλαγιὰς τοῦ Πέτα, μὲ τουρκικὰ ἐξ Ἄρτης ἀποσπάσματα. Αἱ ἀπώλειαι ἑκατέρωθεν εἶναι μεγάλαι. Τὴν ἑπομένην 29ην Ἰουνίου, νέα ἐπίθεσις τῶν Τούρκων, μὲ μεγαλυτέρας δυνάμεις, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον τοῦ Τραγουδάρα καὶ Σκαρμίτζου. Τὴν 6ην Ἰουλίου, ὁ Μπακόλας μὲ τοὺς Ραδοβυζινοὺς λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Πλάκας, ὅταν τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐπανεστάτησαν τὸ Συρράκο καὶ αἱ Καλαρρύται.

Ἀπὸ τὴν Πλάκαν, ὁ Μπακόλας, ἐπιστρέφει τὴν 10ην Ἰουλίου 1821, εἰς τὸ Πέτα καὶ ἐκεῖ ὀχυρώνεται, ἀναμένων ἐπίθεσιν. Πράγματι, τὴν 15ην Ἰουλίου δέχεται ἐξ Ἄρτης ἐπίθεσιν τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι διαθέτουν ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρας δυνάμεις καὶ τοὺς συντρίβει. Ἦτο ἡ μάχη ἡ ὁποία ἀπεθέωσε, κατὰ τοὺς ἱστορικούς, τὸν Μπακόλαν καὶ τοὺς Ραδοβυζινούς του· ὅπου Γῶγος καὶ νίκη. Ἀκολούθως ὁ Μπακόλας ἐπιστρέφει εἰς τὰ Τζουμέρκα, λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας τῶν Ἀγνάντων, Πραμάντων, Μελισσουργῶν, Ἀφτιοῦ Μελισσουργῶν, ἐνῶ ὁ Μῆτρος Μπακόλας μὲ τὸν Γέρο Μπαλωμένον μάχονται εἰς Καλαρρύτας καὶ ὁ Κοτελίδας εἰς τὰ Κατσανοχώρια. Νέον κατόρθωμα ἀνυπολογίστου σημασίας, εἶναι ἡ ἐπακολουθήσασα μάχη τοῦ «Σταυροῦ» Θεοδωριάνων, τῆς 4ης Αὐγούστου 1821. Μὲ μικρὸν τμῆμα ἀνδρῶν, ὁ Μπακόλας, καθηλώνει τουρκικὸν στρατὸν 3.000 ἀνδρῶν καὶ ἀποκρούει τὰς ἐπιθέσεις του, μέχρις ὅτου φθάσουν ἀπὸ τὰ γύρω χωριὰ Τζουμέρκων καὶ Ραδοβυζίου, ἐνισχύσεις αἱ ὁποῖαι τὴν ἑπομένην ἀναγκάζουν τοὺς Τούρκους νὰ ἐπιστρέψουν ντροπιασμένοι εἰς τὰ Ἰωάννινα. Ὁμάδες πολεμιστῶν ὑπὸ τοὺς Κοτελιδαίους τῆς Χωσέψεως, τοὺς Κοσσυβακαίους καὶ τὸν Λαβδαριᾶν τῆς Μπότσης, τὸν Δ. Σπαῆν ἀπὸ τὴν Μήγερη καὶ ἄλλους ἀπὸ τὸ Βουλγαρέλι καὶ τὴν Λειψώ, εἶναι

ἀπὸ τὰς πρώτας αἱ ὁποῖαι ἔτρεξαν τὸ πρωὶ ἐκεῖνο διὰ νὰ φράξουν τὴν διάβασιν τοῦ «Σταυροῦ».

Τὴν 11 Σεπτεμβρίου νέαν μάχην συνάπτει ὁ Μπακόλας παρὰ τὸ χωρίον Πέτα καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἰδίου μηνὸς νέαν σύγκρουσιν, σημειώνει ὁ Μακρυγιάννης εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του, τῶν Μπακόλα-Καραϊσκάκη καὶ Τούρκων εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἀράχθου παρὰ τὸ Νεοχώριον. Κατὰ τὸν Νοέμβριον 1821, ἔχουν ξεσηκωθῆ ἑκατοντάδες πολεμιστῶν ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὰ χωριὰ τῆς Ἄρτης καὶ δυναμώνουν τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Καραϊσκάκην, Κοτελιδαίους, Τσαρακλῆν, Κοσσυβάκην, Γαρουφαλιᾶν, Μπακόλαν, Μοστραίους καὶ ἄλλους, οἱ ὁποῖοι μὲ Σουλιώτας καὶ Ξερομερίτας ὁπλαρχηγοὺς καὶ ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας Ἀλβανοὺς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, πολιορκοῦν τὴν Ἄρταν. Μετὰ τὴν κατάληψίν της, ἡ πόλις παρεδόθη εἰς πρωτοφανῆ λεηλασίαν καὶ καταστροφὴν ὁμοίαν τῆς ὁποίας ὀλίγαι πόλεις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἐγνώρισαν, καθ' ὅσον Ἕλληνες μὴ ἀνήκοντες εἰς τὰ ὀργανωμένα τμήματα, προέβησαν εἰς ἀνομολογήτους βιαιότητας καὶ διαρπαγὰς περιουσιῶν τῶν κατοίκων.

Ἡ συμβολὴ τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου, ὑπῆρξε σημαντική. Ἐκράτησε γερά, διὰ τῶν ἀγωνιστῶν της, τὰ τουρκικὰ στίφη, μακρὰν τῶν ἐπαναστατικῶν ἑστιῶν, τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου. Χωρὶς τὸν φραγμὸν αὐτὸν τὸν ὁποῖον ἔστησε εἰς τὸ Μακρυνόρος καὶ εἰς τὸν «Σταυρὸν» Θεοδωριάνων, δὲν γνωρίζομεν ποία θὰ ἦτο ἡ ἐξέλιξις τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν νότιον Ἑλλάδα. Τὴν προσφοράν της ὅμως αὐτὴν εἰς τὸν ἀγῶνα τὴν ἐπλήρωσε ἀκριβά. Κατεστράφησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μαχῶν τοῦ πρώτου ἔτους, ἡ πόλις τῆς Ἄρτης καὶ τὰ χωριὰ Γουργιανά, Ρωμανοῦ, Συρράκο, Καλαρρύται, Πράμαντα, Μελισσουργοί, Κουσοβίστα (Κτιστάδες), Ἄγναντα καὶ ἡ συνοικία Σγάρα Καταρράκτου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἔτους οἱ ὁπλαρχηγοὶ Καραϊσκάκης καὶ Μπακόλας ἐξοντώνουν τὴν ἐκ 40 ἀνδρῶν τουρκικὴν φρουρὰν τῆς Σουμεροῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ προχωροῦν εἰς τὰ Ἄγραφα ὅπου ἐκκαθαρίζουν τὴν περιοχὴν ἀπὸ τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα. Διαρκοῦντος τοῦ ἰδίου ἔτους εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ὁ Γερο-Οἰκονόμου ἀπὸ τὴν Σκουληκαριάν, διωρισμένος ἕως τότε ἀπὸ τὸν Κιουταχῆ προεστὸς ὁλοκλήρου τοῦ Ραδοβυζίου, καὶ τὰ παιδιά του Κώστας, Γεώργιος καὶ Ἀναγνώστης, ἡγούμενοι ἀξιολόγου σώματος πολεμιστῶν ἐκ Ραδοβυζίου. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς συνεργάζονται μὲ τοὺς Ἰωάννην Ράγκον καὶ Γεώργιον Τσόγκαν καὶ λαμβάνουν μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὅπου εἶχον καταφύγει καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀγωνισταὶ μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἄρτης, ταχθέντες ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς.

Τὸν Ἰούνιον 1822 ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαυροκορδάτου εἰς Ἤπειρον, πολλοὶ ἀγωνισταὶ τῆς Ἐπαρχίας Ἄρτης λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Κομποτίου, ὑπὸ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Ἀναστάσιον Χαβέλαν, Γ. Καραϊσκάκην, Νικ. Γαρουφαλιᾶν, ἀδελφοὺς Κοτελίδα, ἐν συνεχείᾳ δὲ εἰς τὴν πολύνεκρον μάχην τῆς Πλάκας (τμήματα Μπακόλα, ὑπὸ τοὺς Μῆτρον Μπακόλαν καὶ Γαρουφαλιᾶν), ὡς καὶ εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ Ματεσιὸ (Μεταπιὸν)

τοῦ Πέτα τὴν 4ην Ἰουλίου 1822. Ἐκτὸς τῶν μεγάλων ἀπωλειῶν τὰς ὁποίας εἶχε ἡ ἐπιχείρησις αὐτὴ εἰς ἀγωνιστάς, εἶχε τώρα καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ χωρίου Πέτα.

Κατὰ Ἰανουάριον 1823 πολλοὶ Ἄρτινοὶ ἀγωνισταὶ λαμβάνουν μέρος ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν περίλαμπρον μάχην τοῦ Σοβολάκου (Κορομηλιᾶς), κατὰ τοῦ Σκόνδρα Πασᾶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγοὺς τῆς ἐπαναστάσεως πολεμοῦν εἰς ἄλλα σημεῖα τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Πελοποννήσου. Εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν Ὁπλαρχηγῶν, τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1823 εἰς τὴν Παναγιὰν τοῦ Αἰτωλικοῦ, λαμβάνουν μέρος ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ ἐλευθέρου Ραδοβυζίου, οἱ Ἀναγνώστης Οἰκονόμου ἐκ Σκουληκαριᾶς, Στασινὸς Βασίλης ἐκ Καταβόθρας, Λουκᾶς Μπούντας ἐξ Ἄρτης καὶ Ἀναστάσιος Μόστρας ἐκ Πέτα. Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἡ κατάστασις τῶν ὑποδούλων χριστιανῶν τῆς πόλεως, τοῦ Ραδοβυζίου, τῶν Τζουμέρκων καὶ ἄλλων τινῶν περιοχῶν τῆς Ἠπείρου κατέστη ἀπελπιστική. Εἰς τὴν πόλιν συνεκεντρώθησαν ἀρκετὰ τουρκικὰ στρατεύματα καὶ ὅμως οἱ Ἄρτινοὶ εἰς τὴν ἀπόγνωσίν των ἀποφασίζουν νὰ πάρουν τὰ ὅπλα καὶ νὰ τὰ κτυπήσουν. Ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Μητροπολίτου, Ἰωάννου Κάκου, Γεωργίου Μόγια, Νικολάου Ζαρκαλῆ καὶ Ἰωάννου Νικολογιάννη ἐπικοινωνεῖ κρυφίως μέσω τῶν Κωνστ. Μπότσαρη καὶ Νικ. Κομπότη, μὲ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ζητεῖ βοήθειαν διὰ τὴν ἐξέγερσιν. Ὁ Μαυροκορδᾶτος, ἴσως ἀπὸ ἀδυναμίαν, ἀποφεύγει νὰ δώσῃ θετικὴν ἀπάντησιν. Οἱ Ἄρτινοὶ ὅμως ἐπιμένουν, καὶ τὸν Ἀπρίλιον 1824 ἐπανέρχονται καὶ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Δημήτριον Γώγου Μπακόλαν, Μῆτρον Κοτελίδαν καὶ Γιάννην Γεωργίου, τὴν μεσολάβησίν των εἰς τὸν Μαυροκορδᾶτον. ὅπως βοηθήσῃ τὴν ἐξέγερσιν, γνωρίζοντες συνάμα ὅτι ἡ ἀπόφασίς των εἶναι ὁριστική. Ὁ Μαυροκορδᾶτος ἀφοῦ συνεννοήθη μὲ τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα δὲν τοὺς δίδει καμμίαν ἐνθάρρυνσιν[1]. Ἐν τῷ μεταξὺ ἄλλα γεγονότα τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦν κατὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1824 εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς τῆς Ἄρτης, ἀναστέλλουν κάθε σκέψιν νέας τοπικῆς ἐξεγέρσεως καὶ τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ πληρώσουν ἀκριβὰ αἱ περιοχαὶ αὐταὶ τὴν διαμάχην καὶ τὰς διαφορὰς τῶν Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν.

Τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Αὔγουστον, τοῦ ἔτους ἐκείνου, οἱ στρατηγοὶ Τσόγκας, Ράγκος, Στουρνάρης, Λιακατᾶς ἐπιχειροῦν δύο ἐκστρατείας, διὰ νὰ τιμωρήσουν τὸ Ραδοβύζι καὶ τὰ Τζουμέρκα πατρίδας τῶν Καραϊσκάκη, Μπακόλα καὶ Κοτελιδαίων. Οἱ στρατηγοί, κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐλεηλάτησαν καὶ κατέστρεψαν τελείως τὰ χωριὰ τοῦ Ραδοβυζίου, ἔπειτα δὲ κατὰ τὸ τέλος Σεπτεμβρίου προχωρήσαντες εἰς τὰ Τζουμέρκα παρέδωσαν εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὰς φλόγας τὰ χωρία Λειψώ, Μήγερη, Θεοδώριανα καὶ Πράμαντα. Ἀπὸ τὴν καταστροφὴν αὐτὴν δὲν διέφυγον τὰ Ζυγοχώρια (Δημαριό, Φωτεινό, Ἄνω Πέτρα) καὶ τὸ Κομπότι, ἀποκλειστικὸν αὐτὸ ἔργον τοῦ στρατηγοῦ Ράγκου. Ἔτσι σιγὰ-σιγὰ ἡ καταστροφὴ τῆς Ἐπαρχίας Ἄρτης, εἰς τὰ

1. ΓΑΚ, Ἐκτελεστικόν. Ἔκθεσις ἐπαναστατικῆς κινήσεως ἐν Ἠπείρῳ περὶ τὸ 1824.

ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

τέσσαρα πρῶτα χρόνια τῆς ἐπαναστάσεως ὁλοκληρώνεται.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1825, λαμβάνουν χώραν αἱ μάχαι τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ. Οἱ Ἀρτινοὶ πολεμοῦν καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τούς: Καραϊσκάκην, Μακρυγιάννην, Γαρουφαλιᾶν, Ζερβάτους καὶ παίρνουν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου, Νεοκάστρου κλπ. Καὶ ὅταν ὁ Καραϊσκάκης ἐπιστρέφει εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, μετέχουν εἰς τὴν νυκτομαχίαν τῆς Κυριακῆς τῆς 26ης Ἰουλίου 1825, πρὸ τοῦ Μεσολογγίου, ἔπειτα εἰς τὸ Πετροχώρι, εἰς τὴν Σφήναν καὶ τὸν Καρβασαρᾶν.

Μετέχουν εἰς τὰς μάχας τοῦ Χαϊδαρίου, τῆς Καρύστου καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀνέρχονται νύκτα διὰ μέσου τῶν τουρκικῶν φρουρῶν, μὲ τὸν Ν. Κριεζώτην εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐνῶ ἄλλοι σφάζονται κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου. Τὸν Ὀκτώβριον 1826 πολεμοῦν εἰς τὴν Δόμβραιναν, τὸν Νοέμβριον εἰς τὴν Ἀράχωβα, τὸν Δεκέμβριον εἰς τὸ Τουρκοχώρι καὶ τὴν Φουντάνα, ἔπειτα εἰς τὸ Δίστομον καὶ τὸν Μάρτιον 1827 εἰς τὰς μάχας τοῦ Πειραιῶς κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Ἀρτινοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη.

Τὴν ἰδίαν περίοδον ἄλλοι Ἀρτινοὶ ἀγωνισταὶ πολεμοῦν, εἰς τὴν Κρήτην, τὴν Χίον, τὴν Εὔβοιαν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὸν Δημ. Ὑψηλάντην. Μὲ τὴν συγκρότησιν τῶν χιλιαρχιῶν καὶ ἑκατονταρχιῶν, οἱ Ἀρτινοὶ ἀγωνισταὶ κατατάσσονται εἰς αὐτὰς καὶ συνεχίζουν τὸν πόλεμον μέχρι τέλους. Εἶναι πολλοὶ οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, πολεμισταὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης. Ὁ ἀριθμός των ὑπελογίσθη ὅτι ὑπερβαίνει τοὺς χιλίους, ἀπὸ αὐτοὺς ὅμως περὶ τοὺς τετρακοσίους δὲν ἐπέστρεψαν, ἔμειναν εἰς διάφορα πεδία τῶν μαχῶν.

Ἀπὸ τοὺς ἐπιζήσαντας, οἱ περισσότεροι ἐγκατεστάθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, κυρίως εἰς τὸν Βάλτον, γενικὰ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, Ἀθήνας καὶ ἀρκετοὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν. Πολλοὶ ἄλλοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰ χωρία των. Τῶν τελευταίων εἶναι δυσχερὴς ἡ ἀνεύρεσις τῶν ὀνομάτων, καθ' ὅσον, ἀπὸ τὰς τουρκοκρατουμένας πατρίδας, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνοίξουν ἀλληλογραφίαν τινά, μὲ τὸ ἐπίσημον Ἑλληνικὸν Κράτος. Διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ κατωτέρω πίνακος ἠρευνήσαμεν περὶ τοὺς 30.000 φακέλλους Ἀγωνιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὸ Τμῆμα Χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, περὶ τὰ 150.000 ἔγγραφα τῶν διαφόρων Ὑπουργείων τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους, τοὺς ἐκδοθέντας τόμους τῶν Γενικῶν Ἀρχείων καὶ τὸν τῆς Ἀλληλογραφίας τῆς Φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, τοὺς δέκα ἐκδοθέντας τόμους, ὑπὸ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, τὰ ἀρχεῖα τῶν Κουντουριώτη, Ἱστορίας τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐφημερίδας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς καὶ πρακτικὰ τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων.

Ἴσως μὲ τὴν τακτοποίησιν πολλῶν ἀρχείων, νὰ ἀναφανοῦν καὶ ἄλλα ὀνόματα Ἀρτινῶν ἀγωνιστῶν, σήμερον ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γνωσθοῦν περισσότερα.

Τέλος, ἕνα πρᾶγμα παραμένει γεγονός, ὅτι ἡ Ἐπαρχία τῆς Ἄρτης, λαβοῦσα ἐνεργὸν μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν Ἐπανάστασιν, συνέβαλε διὰ τῶν τέ-

κνων της, τῶν ἀξίων ὁπλαρχηγῶν, τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου, ἀποτελεσματικὰ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, ὑπέστη τρομακτικὰς καταστροφὰς καὶ θυσίας, τόσον ἡ πόλις, ὅσον καὶ αἱ περιοχαὶ τοῦ Ραδοβυζίου καὶ Τζουμέρκων.

Ὁ Γεώργιος Γαζῆς, Δελβινακιώτης, γραμματεὺς τοῦ Γ. Καραϊσκάκη, εἰς τὸ Λεξικόν του, τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, γράφει διὰ τὰς θυσίας τῆς Ἄρτης: «Ἄρτα, ἡ τῆς Ἠπείρου πόλις καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς, ἔπαθον πολλὴν φθορὰν διὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ὅλη δὲ ἡ Ἐπαρχία, ἔκαμε πολλὰς θυσίας διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ ὠφεληθῇ μέχρι τοῦδε».

Διὰ τὴν συμβολὴν καὶ τὰς θυσίας τῆς Ἄρτης εἰς τὸν ἀγῶνα πολλὰ εἶναι τὰ μαρτυρικά. Παραθέτομεν μερικά:

«Οἱ ὑπογεγραμμένοι μαρτυροῦμεν, ὅτι ἀπὸ τὴν Ἤπειρον αἱ ἀκόλουθοι Ἐπάρχιαι ἔλαβον ὅπλα εἰς τὸν παρόντα Ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας. Χῶραι καὶ τμήματα τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, δηλ. Καλαρρύται, Συράκου, Κατζανοχώρια, Γραμμενοχώρια, Κούρεντα μέχρι τοῦ χωρίου Κουκουλιοῦς. Ἡ ἐπαρχία Θεσπρωτίας (Τζαμουριὰ) χωρία Παραμυθιᾶς, Πάργα, Ρυνιάσα, Σπλάντζα, Φανάρι. Ἡ ἐπαρχία Πρεβέζης ἐκτὸς τῆς πόλεως αὐτῆς, καὶ ἡ ἐπαρχία Ἄρτης.

Τούτων τῶν τεσσάρων Ἐπαρχιῶν καθερημώθησαν καὶ ἠφανίσθησαν, χῶραι, πόλεις καὶ πάμπολλα χωρία. Εἰς πίστιν δὲ τῆς ἀληθείας δίδομεν τὸ παρὸν ἐμμάρτυρον.

Τῇ 5 Ἀπριλίου 1827 Δαμαλᾶ

Ἄρτης Πορφύριος	Π. Μοναστηριώτης
Νότης Μπότζαρης	Θωμᾶς Φραγκούλης
Τάτζης Μαγγίνας	Παναγιώτης Ναούμ
Βασίλαρος Μπαρλᾶς	Πέτρος Καψάλης
Γεώργιος Λέλης	Χαράλαμπος Παπᾶ Πολίτου
Κωνσταντίνος Γουβέλης	
Λιβέριος Λιβερόπουλος	Κωνσταντίνος Ζῶτος
Α. Θεοδωρακόπουλος	Γεώργιος Μαυρομμάτης
Χριστόδουλος Τζιάτζιος	Σωτήριος Βαλτινὸς

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, εὑρισκομένῳ εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Τμήματος τοῦ Πανελληνίου.

Τῇ 31 8βρίου 1828 ἐν Αἰγίνῃ

ὁ Α' Γραμματεὺς τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερ. Τμήματος.

(ΤΣ) Χ. Αἰνιάν»[1].

Ἐπὶ ἐρωτήματος τοῦ Κυβερνήτου Καποδιστρίου, ποῖαι ἐπαρχίαι ἢ περιοχαὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος συνεμέθεξαν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν εὐεργετικῶ

1. ΓΑΚ Γεν. Γραμ. Φ. 179.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

καὶ συνεχεῖ τρόπω, τὸ Πανελλήνιον ὑπέβαλε τὴν Ἱστορικὴν Ἔκθεσίν του, τὴν ὁποίαν ἀκολούθως, τὴν 7ην Νοεμβρίου 1828, ὁ Καποδίστριας, ὑπέβαλεν εἰς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις.

Γράφει ἡ Ἔκθεσις: «ΑΘΑΜΑΝΙΑ. Κατὰ τὸ 1821 ἔτος οἱ κάτοικοι τῆς Τζουμέρκας, τοῦ Μαλακασίου καὶ τοῦ Ἀσπροποτάμου, ἔλαβον ἀλληλοδιαδόχως τὰ ὅπλα. Ὁ Χουρσὶτ Πασᾶς, Σερασκέρης, τοῦ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ διορισθέντος στρατεύματος, δὲν ἄργησε νὰ πέμψῃ κατ' αὐτῶν μεγάλας δυνάμεις. Ἡ πόλις τῶν Καλαρρυτῶν ἐκυριεύθη καὶ ἐλεηλατήθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνες εὐδοκίμησαν εἰς τὴν Πλάκαν καὶ εἰς τὸν Ἀητόν», καὶ περαιτέρω: «Τὸ Ραδοβύζι καὶ ὅλη ἡ πέριξ χώρα τῆς Ἄρτας ἐστάθη τὸ θέατρον πολλῶν πολεμικῶν πράξεων. Εἰς τὸ 1821 ἔτος, οἱ Ἕλληνες ἐξουσίασαν διὰ μερικὰς ἡμέρας τὴν πόλιν τῆς Ἄρτας καὶ ἐξηκολούθησαν νὰ κυριεύουν ὅλην τὴν χώραν μέχρι τῆς κατὰ τὸ 1822 συμβάσης μάχης τῆς Πέτας. Εἰς τὸ 1823 καὶ 1824, οἱ κάτοικοι τοῦ Ραδοβυζίου συνέπραξαν μεγάλως εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἐμπόδισαν τὸν Ὀμὲρ πασᾶν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν»[1].

Εἰς ἐπιστολάς του, ἀπὸ τὸ Αἰτωλικὸν πρὸς τὸν Ἀλέξ. Μαυροκορδάτον, ὁ Γενικὸς Ἐπίτροπος τοῦ ἐλευθέρου μέρους τοῦ Ραδοβυζίου, Ἀναγνώστης Λαβδαριᾶς, διεκτραγωδεῖ τὴν κατάστασιν τοῦ Ραδοβυζίου:

«Ἐκλαμπρότατε,

Σᾶς εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ ἐλεύθερον μέρος τῆς ἐπαρχίας Ραδοβύζι εὑρίσκεται πάντα εἰς τὰ ἄρματα καὶ μένει εἰς τὰς διαταγὰς τῆς ὑπερτάτης διοικήσεως.... νὰ μᾶς ἐφοδιάσητε μὲ τὰς ἀναγκαίας θροφὰς καὶ ἐφόδια πολεμικά· διὰ τοῦτο σᾶς εἰδοποιοῦμεν ὡς διευθυντὴν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ὁποῦ ὅσον τάχιστα νὰ μᾶς προφθάσης τῶν ζητουμένων ἀναγκαίων διὰ νὰ μὴ χαθῇ ὁ λαὸς αὐτοῦ τοῦ ἐλευθέρου μέρους, Ραδοβύζι κλπ., ὑπογραφή».

Κατόπιν αὐτοῦ καὶ ἄλλων ἀναφορῶν, ἡ Κεντρικὴ διοίκησις ἀναγνωρίζει τὴν καταστροφὴν τῆς Ἐπαρχίας Ραδοβυζίου Ἄρτης καὶ λαμβάνει σχετικὴν πρόνοιαν:

«Περίοδος Γ'.
Ἀριθ. 15235

Πρὸς τὴν Προσωρινὴν Διεύθυνσιν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος Ἐπιτροπήν.

Ἡ πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος προφανῶς δυστυχήσαντας, ἀδελφοὺς συνδρομὴ καὶ βοήθεια, ὄχι μόνον δίκαιον ἀλλὰ καὶ χρέος ἀπαραίτητον, ἐπειδὴ δὲ οἱ κάτοικοι τοῦ Ραδοβυσδίου, ὄχι μόνον ἐζημιώθησαν μεγάλως καταλιπόντες καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ ἀγωνίζονται ὑπὲρ πατρίδος ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Καπετὰν Κώστα Οἰκονόμου, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν πολεμοῦντες εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Μεσολογγίου ἐφονεύθησαν καὶ ἄφησαν τὰς φαμηλίας των εἰς ἄκραν ἔνδειαν

1. Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ., τόμος 4ος, σελ. 268, 269.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

διατάττεται ἡ Ἐπιτροπὴ νὰ λάβῃ τὴν ἀνήκουσαν πρόνοιαν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς περιθάλψῃ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, προμηθεύουσα τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν εἰς τὰς ὀρφανὰς φαμηλίας τῶν ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανόντων ὥστε νὰ εὐγνωμονοῦσι πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὴν Διοίκησιν.

Ναύπλιον τῇ 4 Δεκεμβρίου 1825
Ὁ Πρόεδρος Ἀλ. Μαυροκορδᾶτος»[1].

Καὶ ἀπὸ τὰ Ἀπομνημονεύματα τοῦ Μακρυγιάννη παίρνομε εἰκόνα τινὰ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως: «Ὅταν μπήκαμεν εἰς τὴν Ἄρταν ἤμαστε τέσσερες χιλιάδες. Ὕστερα διὰ νὰ γυμνώσωμεν τοὺς δυστυχεῖς Ἀρτηνοὺς γενήκαμεν περίπου ἀπὸ δέκα. Γύμνωσαν τὸ Κονσουλᾶτο κ' ἐκκλησίαν τῆς Ἁγιασωτῆρος ὁποὺταν γιομᾶτα διὸν τῶν Ἀρτηνῶν καὶ Γιαννιώτων καὶ ἀλλουνῶν ἀπὸ ἄλλα μέρη. Ὅταν μπήκαμεν μὲ πόλεμον σ' τὴν Ἄρτα, δὲν σκοτωθήκαμεν τίποτας, μικρὰ πράγματα· διὰ τὸν διὸν τοῦ κονσουλάτου σκοτωθήκαμεν πλῆθος, ὅτι τὸ εἶχαν ὁλόγυρα πιασμένο οἱ Τοῦρκοι καὶ ὅλο σὲ κρέας βαροῦγαν. Ἐκεῖ χάθηκαν πολλοὶ καὶ εἰς τὰ κρασιά. Καὶ γυμνώσαμεν ὅλους τοὺς καϊμένους καὶ τοὺς ἀφήσαμεν δυστυχεῖς»[2].

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 28 Ἀπριλίου 1827 τῆς Γ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἄρτης πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐπιτροπήν, προβαλλόντων, ὅτι ἡ ἐπαρχία των κατεστράφη, μεθέξασα τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος, καί, δυνάμει τοῦ ἐν Ἑρμιόνῃ ὑπ' ἀριθ. Α' ψηφίσματος, ζητούντων τῆς ἀντιπροσωπείας τὸ δικαίωμα:

«Πρὸς τὴν ἔξοχον ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν
τὴν ἐπὶ τῶν παραστατικῶν ἐγγράφων

Ἡ ἐπαρχία τῆς Ἄρτης, συγκειμένη ἀπὸ τρία τμήματα, συνεπεστάτησεν ὁλόκληρος μὲ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ μας ἀγῶνος καὶ ἐβάσταξε διὰ δύο χρόνους τὸν πόλεμον. Αἱ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν ἀκολουθήσασαι μάχαι τῆς Λαγκάδας, τῆς Πλάκας, τοῦ Σταυροῦ, τοῦ Ἀφτίου, τοῦ Πέτα, τοῦ Κομποτίου καὶ ἡ κυρίευσις τῆς ἰδίας πόλεως καὶ καταστροφή, μὲ τὴν σύμπραξιν τῶν ἰδίων κατοίκων, εἶναι προφανεῖς ἀποδείξεις.

Οἱ καπετάνοι της Γῶγος καὶ Κουτελίδας εἶναι ἐκ τῆς Πρώτης Περιόδου ψηφισμένοι στρατηγοὶ τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως, καὶ ὁ Κώστας Οἰκονόμου, στρατηγὸς ψηφισθεὶς εἰς τὴν Τρίτην Περίοδον, ἐφονεύθη ἐνδόξως εἰς τὸ Μεσολόγγιον μὲ πολλοὺς τῶν περὶ αὐτόν. Ἀρκεταὶ φαμιλίαι, μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν ἐχθρῶν, ἀπέρασαν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, καὶ ἄλλαι μὲν ἀπέθανον ἐκ τῆς κακοπαθείας, ἄλλαι αἰχμαλωτίσθησαν εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ Ἀνατολικὸν καὶ ἄλλαι λιμοκτονοῦσιν εἰς Πελοπόννησον, Κάλαμον καὶ ἄλλας νήσους, περιμένουσαι τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατρίδος. Ὁ χιλίαρχος Ἀναστάσιος Μόστρας, ἀρχηγὸς τῶν πολεμικῶν Ἀρτινῶν, δὲν ἔλειψεν ἀπὸ τὰ στρατόπεδα καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγοὺς ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Πολυάριθμοι εἶναι οἱ φονευμένοι Ἀρτινοὶ εἰς τὰς διαφόρους

1. ΓΑΚ, Ἐκτελ. Φ. 143.
2. Ἀπομνημονεύματα Μακρυγιάννη, ἐπιμέλ. Βλαχογιάννη, Ἀθῆναι 1948, σελ. 42.

μάχας μέχρι τῆς σήμερον. Πρόσοδοι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἐπωλήθησαν καὶ ἔπαρχος ἐστάλθη κατὰ τὸ 1824 παρὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἔξοχος ἐπιτροπὴ δύναται νὰ πληροφορηθῇ ταῦτα πάντα παρ' ὅλων τῶν ἐνταῦθα Δυτικοελλαδιτῶν, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν.

Καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἐπαρχία αὕτη μὲ ἀδρὰς θυσίας καὶ χύσιν αἱμάτων ἀπέκτησε δικαίωμα καὶ συνεσωματώθη μὲ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα· δικαίωμα, τὸ ὁποῖον καὶ ἤδη τῆς συμφωνεῖται ἀπὸ τὸ Α' ψήφισμα ταύτης τῆς σεβαστῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

Οἱ ὑπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας αἰτοῦμεν νὰ παραδεχθῇ ἕνας παραστάτης ἐκ μέρους τῆς Ἄρτης, καθ' ὃν τρόπον εἶναι δεκτοὶ καὶ οἱ παραστάται διαφόρων ἄλλων ἐπαρχιῶν, ὀλιγώτερα ἐχουσῶν δικαιώματα καὶ θυσίας.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἡ ἔξοχος ἐπιροπή, σκεπτομένη, θέλει γνωρίσει τὸ δίκαιον καὶ θέλει παραδεχθῇ τὴν αἴτησίν μας, κατὰ τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα τῆς ἐπαρχίας μας.

Μὲ σέβας δὲ ὑποσημειούμεθα.

Ἐν Τροιζῆνι τὴν 14 Ἀπριλίου 1827

Οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἄρτης
Νικόλαος Λουριώτης
Ἀναγνώστης Ν. Μόστρα

(Ἐπισημείωσις) :

Ἀνεγνώσθη.

Ἡ ἐπεξεργαστικὴ ἐπιτροπή, ἐξετάσασα, εὑρίσκει ἀληθῆ τὰ ἀναφερόμενα καὶ, ἐπειδὴ ὑπὲρ τὰ χρέη της τὸ ζητούμενον, καθυποβάλλει εἰς τὴν σεβ. Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

Τῇ 20 Ἀπριλίου 1827 Τροιζῆνι

Ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ

Πρωτοσύγκελλος Γεράσιμος Γεώργιος Σαουνάτζος
Γιαννούλης Καραμάνος Ἰωάννης Γ. Οἰκονομίδης
Π. Ἀν. Κάψάλης Τάτζης Μαγγίνας Ἰωάννης Βασιλείου»[1]

Τὸ 1829 οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἄρτης διὰ τοῦ κάτωθι ὑπομνήματός των πρὸς τὸν Κυβερνήτην διεκτραγωδοῦν τὰς θυσίας καὶ τὰς καταστροφὰς τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως:

«Ἐξοχώτατε,

Ἀγκαλὰ καὶ οἱ Ἠπειρῶται δι' ἀναφορᾶς των πρὸς τὴν σεβαστὴν Δ' Ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν ἐζήτησαν τὴν μεσολάβησιν τοῦ ἔθνους πρὸς τὰς Συμμάχους Αὐλὰς διὰ νὰ συσσωματωθῇ καὶ ἡ Ἤπειρος μὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, οἱ ὑπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης ἐκρίναμεν ὡς ἐλάττωσιν τῶν δικαιωμάτων τῆς πατρίδος μας τὸ νὰ κάμωμεν ἤδη εἰς τὸ ἔθνος τοιαύτην πρότασιν, καθότι καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. Α' ψήφισμα τῆς ἐν Τροι-

1. Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ., τόμος 8ος, σελ. 512.

ζῆνι Συνελεύσεως συσσωματοῖ καὶ τὴν Ἄρταν μὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα καὶ αἱ θέσεις, τὰς ὁποίας ἤδη κατέχουσι τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα ἐπὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ἡ κυρίευσις τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἡ σύστασις δημογεροντίας εἰς τὸ νησίδιον Κορωνησίας ἔνδον τοῦ αὐτοῦ κόλπου ἀναγνωρισθείσης καὶ ἀπὸ τὸν προσωρινὸν Διοικητὴν τοῦ Βάλτου, εἶναι δείγματα ἱκανὰ τῶν ἀναφαιρέτων τούτων δικαιωμάτων της, νομίζομεν μόνον χρέος μας τὸ νὰ ἐνθυμίσωμεν εἰς τὴν σεβ. Κυβέρνησιν ὅτι ἡ ἐπαρχία αὕτη συνετέλεσε σημαντικῶς εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν τοῦ περὶ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος.

Ἡ μεγάλη αὕτη ἐπαρχία, ἥτις σύγκειται ἀπὸ μίαν πόλιν καὶ περίπου διακόσια πεντήκοντα χωρία ὑπὸ διαφόροις γενικοῖς ὀνόμασι γνωριζόμενα, εἷον Ραδοβίσδιον, Τζουμέρκα καὶ Κάμπον, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάγοντο καὶ τὰ χωρία τοῦ Λάμαρι ἕως ὅτου ἡ Βενετικὴ Ἀριστοκρατία κατεῖχε τὴν Πρέβεζαν, καὶ τῆς ὁποίας τὰ μὲν εἰς τὸ Δυτικοβόρειον μέρος ὅλα τὰ χωρία ἀπεστάτησαν μετὰ τῶν Σουλιωτῶν, πρὶν ἀρχίση ἀκόμη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὰ δὲ Τζουμέρκα, Ραδοβίσδιον καὶ τὰ χωρία κείμενα εἰς τὸ Ἀνατολικοβόρειον μέρος συναπεστάτησαν μὲ τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν καὶ ἐβάσταξαν τὴν θέσιν τοῦ Μακρυνόρους, ἔστησαν αἰωνίου δόξης τρόπαια εἰς τὸ Αὐτὶ καὶ τὸν Σταυρόν, εἰς τὴν Πλάκαν, εἰς τοῦ Πέτα, εἰς τὸ Κομπότι καί, τέλος, εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν πόλιν κατὰ τὸν Νοέμβριον 1821, ὅτε ἐσφάλεσαν τοὺς ἀγαρηνοὺς εἰς τὸ φρούριον, ἡ ἐπαρχία λέγομεν αὕτη ἔγινε τὸ θέατρον τοῦ πολέμου καὶ τὸ προπύργιον, τὸ ὁποῖον ἐβάσταξε τὴν ὁρμὴν τοῦ πολυαρίθμου ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, τοῦ πολιορκοῦντος τότε τὸν Ἀλῆ πασᾶν, καὶ ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς μέρους οἱ μὴ ὁπλοφοροῦντες πολῖται μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των διεσκορπίσθησαν εἰς τὴν λοιπὴν τῆς Ἑλλάδος ἐπικράτειαν καὶ ἀλλαχοῦ, ἐστερήθησαν ὁλοκλήρως τὴν περιουσίαν των καὶ τὴν στεροῦνται εἰσέτι, ἀφ' ἑτέρου μέρους οἱ ὁπλοφοροῦντες τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τὰ στρατόπεδα καὶ ἀπὸ ὅλας γενικῶς τὰς σημαντικωτέρας μάχας, ὁποῖαι εἶναι: τρεῖς τοῦ Μεσολογγίου πολιορκίαι καὶ λοιπαὶ εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὰς ὁποίας μάχας μετροῦμεν ἐνδόξως ὑπὲρ πατρίδος πεσόντας περίπου τῶν τετρακοσίων, ἐξ ὧν καὶ ὁ ἀείμνηστος Καραϊσκάκης.

Ὅλα δὲ ταῦτα οἱ Ἀρτηνοὶ καὶ ὅσα ἄλλα διὰ τὸ σύντομον παρατρέχομεν τὰ ἐπεχειρίσθημεν εὐχαρίστως ἐπὶ μόνῳ καὶ μόνῳ σκοπῷ τοῦ νὰ ἴδωμεν ἐλευθέραν τὴν πατρῴαν μας γῆν καὶ τοὺς τάφους τῶν προγόνων μας. Τοῦτο ἠλπίσαμεν εἰς τὸ ἔθνος, τοῦτο καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, εἰς τὴν ὁποίαν ἀξίως ἐνεπιστεύθησαν τὰ μεγάλα τοῦ ἔθνους συμφέροντα, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὅλως διόλου ἀφιερώνοντες τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐλπίδων μας, ὑποσημειούμεθα μὲ σέβας βαθύτατον.

Τῇ 5 Αὐγούστου 1829
ἐν Ἄργει

Οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἄρτης
Μακρυγιάννης
Γεώργιος Κ. Μόστρας»[1]

1. ΓΑΚ, Περιεχόμενα, τόμος Ε', Μέρος 3ον, σελ. 1179.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Πρὶν ὅμως παραθέσωμεν τὰ ὀνόματα τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐπαναστάσεως, θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν νὰ μνημονεύσωμεν ἄνδρας τινὰς τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης οἱ ὁποῖοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρουν τὴν πίεσιν τοῦ κατακτητοῦ, ἢ καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας δι' οἱανδήποτε ἀφορμήν, ἀγανακτοῦσαν καὶ ἐξεγείροντο ἐναντίον της. Ἦσαν οἱ ἀντάρτες τῆς προεπαναστατικῆς ἐποχῆς οἱ περίφημοι Κλέφτες, ποὺ ἐξήγγελλον τὸ ἀπελευθερωτικὸν ξεκίνημα τοῦ Γένους:

— Νικολὸς Τζιοβάρας. Κατήγετο ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Ἄρτης καὶ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου ὑπῆρξε ὁ φόβος καὶ τρόμος τῶν Τούρκων, ἀπὸ τοῦ Βάλτου μέχρι τοῦ Λούρου Πρεβέζης. Τὸν ἀνδρεισμὸν καὶ τὴν παλληκαριάν του ἡ λαϊκὴ μοῦσα ἀπεθανάτισε μὲ διάφορα τραγούδια ὅπως γράφει ὁ Φωριὲλ καὶ Ἀραβαντινός.

— Εὐθύμιος, Γιαννάκης, Γιωτάκης καὶ Στέργιος, ἀδελφοὶ Παλάσκα ἐκ Σκουληκαριᾶς. Ἀνῆκον εἰς τὴν φιλοπόλεμον οἰκογένειαν τῶν Κομπαραίων καὶ ἐπὶ μίαν εἰκοσαετίαν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως πολεμοῦν συνεχῶς, ἀνὰ τὴν Ἤπειρον, τοὺς Τούρκους.

Εἰς μίαν μάχην, κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐπαναστάσεως, εἰς τὸ Φράτι τῆς Ἠπείρου, προδοθέντες παρά τινος Μήτσου ἀπὸ τὸ Μαργαρίτι, συνῆψαν μάχην καθ' ἣν ἐφονεύθησαν οἱ τρεῖς ἀδελφοί, Γιαννάκης, Γιωτάκης καὶ Στέργιος, ὁ δὲ τέταρτος, Εὐθύμιος, πληγωμένος συνελήφθη καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ στόμιον πυροβόλου.

Ἡ λαϊκὴ μοῦσα ἐπὶ πολλὰ χρόνια ἐτραγούδησε τὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ Παλάσκα:

«Ἕνα πουλάκι ξέβγαινε ποὺ μέσα ἀπὸ τὸ Φράτι
ψάχνει νὰ βρῇ τὴν κλεφτουργιὰ τὸ Θύμιο τὸν Παλάσκα.
Κι' οἱ κλέφτες τὸ καρτέρησαν καὶ τὸ συχνορωτᾶνε:
Πές μας, πές μας, πουλάκι μας κανὰ καλὸ χαμπέρι;
Τί νὰ σᾶς πῶ μαῦρα παιδιὰ γιατ' εἶσθε προδομένα.
Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, τὸν λόγο δὲν ἀποῦπε
μιὰ παταριὰ βάρεσαν ἀξάφνου στὸ λιμέρι.
Γύρισμα
Θύμιο Παλάσκα, Θύμιο περήφανε, Θύμιο λεβέντη»[1].

— Κώστας καὶ Δημήτριος Διμισκῆς ἐκ Σκουληκαριᾶς. Ἔδρασαν κατὰ τῶν Τούρκων εἰς τὴν περιοχὴν Ἄρτης καὶ Βάλτου. Εἰς μίαν μάχην των κατὰ τοῦ τουρκικοῦ ἀποσπάσματος γύρω εἰς τὸ 1785 εἰς τὴν περιοχὴν Διμαριὸ Ἄρτης ἐφονεύθησαν.

— Γεώργιος Καραϊσκάκης, ἐκ Σκουληκαριᾶς. Κατὰ τὸ 1800 κατετάγη κλέφτης εἰς τὴν ὁμάδα τοῦ Κατσαντώνη, πλησίον του δὲ ἔμεινε ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια καὶ εἶναι ὁ Καραϊσκάκης ὅστις εἰς τινα μάχην ἐφόνευσε τὸν Βελῆ Γκέκαν.

1. Ἐφημερὶς Ἑστία, 1882, σελ. 196.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ: Κατὰ τὴν ἔρευνάν μας παρετηρήσαμεν ὅτι εἰς διάφορα ἔγγραφα καὶ καταστάσεις, ἀγωνισταί τινες ἐφέροντο ἐγγεγραμμένοι μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα καὶ ἐπώνυμον μὲ τὸ ὁποῖον καὶ εἰς ἄλλα ἔγγραφα. Ἡ σύμπτωσις αὐτὴ μᾶς ἀπησχόλησε σοβαρὰ καὶ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν διπλῆν ἀναγραφὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοῦ ἀγωνιστοῦ ἐκάμομεν ἀντιπαραβολὴν τῶν σχετικῶν ἐγγράφων καὶ καταστάσεων, μέχρις ὅτου πεισθῶμεν ἐὰν πρόκειται περὶ τοῦ ἰδίου ἢ διαφόρου προσώπου.

Διευκρινίζομεν ἐπίσης ὅτι οἱ περισσότεροι ἀγωνισταί μας φέρονται ἔχοντες πατρίδα τὴν Ἄρταν. Τοῦτο δὲν σημαίνει ἀναγκαίως ὅτι ὅλοι αὐτοὶ ἐγεννήθησαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ὄχι εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας της. Συμβαίνει καὶ σήμερον νὰ δίδεται συνήθως παρά τινος τὸ ὄνομα τῆς πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας του, ὡς τόπος καταγωγῆς του.

ΣΥΝΤΟΜΑΓΡΑΦΙΑΙ:

ΓΑΚ = Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους.
Γεν. Γραμ. = Γενικὴ Γραμματεία.
Γεν. Φρ. = Γενικὸ Φροντιστήριο.
Διοικ. Ἐπιτρ. = Διοικητικὴ Ἐπιτροπή.
Ὑπ. Πολ. = Ὑπουργεῖο Πολέμου.
Ἐκτελ. = Ἐκτελεστικὸ Σῶμα.
Στρατ. Γραμ. = Στρατιωτικὴ Γραμματεία.
Ὑπ. Ἐσωτ. = Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν.
Ἀρχ. = Ἀρχεῖον.
Βλαχ. = Βλαχογιάννη.
Φ. = Φάκελλος.
Ἐθν. Βιβλ. = Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη.
Χειρ. Ἀγων. = Χειρόγραφα Ἀγωνιστῶν.
Μ. Ἀγων. = Μητρῶον Ἀγωνιστῶν.
Κυτ. = Κυτίον χειρογράφων.
Ἀλλ. Φρ. Μεσολ. = Ἀλληλογραφία Φρουρᾶς Μεσολογγίου.
Φ. Ἀριστ. = Φάκελλος Ἀριστείων.
Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ. = Ἀρχεῖα Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ

Ἀ γ ά π ι ο ς Ἱεροδιάκονος, ἐξ Ἄρτης - Κληρικός:

Πολεμιστὴς τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἔπειτα Ἑλληνοδιδάσκαλος εἰς Πελοπόννησον, ὡς μαρτυρεῖ τὸ κάτωθι ἔγγραφον.

«Διατάσσεται ὁ παρ' ἡμῖν κ. Σκαρλᾶτος Παπαρρηγόπουλος, νὰ μετρήσῃ γρόσια ἑκατόν, εἰς τὸν Ἱεροδιάκονον κύριον Ἀγάπιον, τὸν ἐξ Ἄρτης, δι' ἔξοδα δρόμου του, μέλλοντος νὰ ἀπέλθῃ κατ' ἐπιταγήν μας εἰς τὸν Βασαρᾶν κωμοπόλεως τῆς ἐπαρχίας Λακεδαίμονος διὰ νὰ σχολαρχήσῃ εἰς τὸ συσταθησόμενον ἐκεῖ ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον.

Ἄργος 2 Αὐγούστου 1829

Ὁ Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας.

Ν. Σπηλιάδης».

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 213).

Ν ι κ ο λ ὸ ς Ἀ γ ι ο υ τ ά ν τ η ς, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1804 καὶ ὑπηρέτησε τὸν Ἀγῶνα ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ σῶμα τοῦ Γ. Τσόγκα, εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς 30 Ἀπριλίου 1829, φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 184, ἡλικίαν ἐτῶν 25 καὶ πατρίδα τὸ Κομπότι Ἄρτης. Βάλτος, Ἀπρίλιος 1829.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Ἰ ω ά ν ν η ς Ἀ γ ν α ν τ ί τ η ς, ἐξ Ἀγνάντων - Ὑπαξ/κός:

Ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος πῆρε μέρος ὡς ὑπαξιωματικὸς καὶ ἐπολέμησε εἰς τὰς κάτωθι μάχας:

Τὸν Νοέμβριον 1821 εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης, ἔπειτα πάλιν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Βονίτσης ὑπὸ τὸν Γεώργιον Κίτζον, καὶ τὸν Ἰανουάριον 1824 εἰς τὴν μάχην τοῦ Καρπενησίου.

Ὑπὸ τὸν ἴδιον στρατηγὸν Γ. Κίτζον, ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κορίνθου καὶ μετὰ τὴν κατάληψίν της, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Χρίστου Φωτομάρα, εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ναυπλίας. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Παν. Νοταρᾶ πῆρε μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Πατρῶν καὶ ἀκολούθως ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Χρῖστον Φωτομάραν ἐπολέμησε εἰς τὰς μάχας τοῦ Νεοκάστρου, τὸν Ἀπρίλιον 1825, κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ, ἔπειτα εἰς τὰς μάχας τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, ἐν συνεχείᾳ δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ναυ-

πάκτου. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Τρικόρφων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Δημ. Ροκᾶ.

Κατὰ βεβαίωσιν τῶν ἀρχηγῶν του Χρ. Φωτομάρα, Παν. Νοταρᾶ, Γιάννη Κώνστα καὶ Νικήτα Σταματελοπούλου ἐμάχετο εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν μὲ ἀνδρείαν καὶ μεγάλον ἐνθουσιασμόν. Ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδουλεύσεων κατετάγη εἰς τὴν 2αν τάξιν ὑπαξιωματικῶν, φέρων Ἀρ. Μητρώου 12680.
(Ἐθν. Βιβλ. Μητρ. Ἀγων. Φ. Ἰ. Ἀγναντίτη).

Στέργιος Ἀγόρου, ἐξ Ἀγνάντων - Ἀξιωματικός:

Ἀγωνιστὴς ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως,, αἱ ἱκανότητες τοῦ ὁποίου ἀνεγνωρίσθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου. Τὴν 10 Μαρτίου 1825, τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου προέτεινε τὴν προαγωγήν του εἰς Ὑποχιλίαρχον καὶ τὴν 12 ἰδίου μηνὸς τὸ Ἐκτελεστικὸν ὑπέγραψε τὴν προαγωγήν του.
(ΓΑΚ, Ἐκτελ. Φ. 71).

Γεώργιος Ἀθανασίου, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατ/της:

Ἐγεννήθη εἰς ἕνα χωριὸ τῶν Τζουμέρκων τὸ ἔτος 1806 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα τοῦ 21. Ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας καὶ τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Χιλιαρχία Χριστ. Χατζηπέτρου. Πεντηκονταρχία Σπύρου Μήλιου.
Κατάλογος Στρατιωτῶν.
Γεώργιος Ἀθανασίου στρατιώτης, ἐτῶν 23, πατρὶς Τζουμέρκα».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4 καὶ 6).

Δημήτριος Ἀθαν. Ἀθανασίου, ἐξ Ἄρτης - Ἑκατόνταρχος:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1779 εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἐνυμφεύθη τὸ 1819 τὴν Παρασκευὴν Ν. Μόστρα. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἄρτης, τὸν Νοέμβριον 1821, ἀνεχώρησε οἰκογενειακῶς διὰ Κέρκυραν. Τὸ 1826 ἐπέστρεψε εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ἀνέλαβε θέσιν ἑκατοντάρχου εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν Στρατόν. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, ἐπληγώθη εἰς τὸν δεξιὸν πόδα καὶ ἔμεινε χωλός. Τὸ 1827 ἐγκατεστάθη οἰκογενειακῶς εἰς Βόνιτσαν, καὶ ἐν συνεχείᾳ διωρίσθη Τελώνης Ζαβέρδας.
(Βοβολίνη, Βιογραφικὸν Λεξικόν, τόμος 5).

Σπύρος Ἀθανασίου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τὸ 1824 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Ξηρομερίτην ὁπλαρχηγὸν Στάθην Κατσικογιάννην.

«Στρατόπεδον Μεγάρων. Σῶμα Στάθη Κατσικογιάννη.
Κατάλογος Στρατιωτῶν.
Ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1824 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1825.
Αὐξ. Ἀριθ. 25. Σπύρος Ἀθανασίου, πατρὶς Ἄρτα».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 60).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Ἀθανάσιος Ἀθανασόπουλος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τοὺς πολέμους τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ εἰς Πελοπόννησον.

«Σῶμα Στρατηγοῦ Ἰωάννου Νοταρᾶ. Καταγραφὴ στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 522, Ἀθανάσιος Ἀθανασόπουλος, ἀπὸ Ἄρταν.

Τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1824, Δεμέστιχα».

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 154).

Θεόδωρος Ἀναστασίου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγοὺς καὶ τὸ 1824 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Κατσικογιάννη.

«Κατάλογος τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγοῦ Στάθη Κατσικογιάννη στρατιωτῶν. Ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1824 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1825. Στρατόπεδον Μεγάρων.

Αὐξ. ἀριθ. 21. Θεόδωρος Ἀναστασίου πατρὶς Ἄρτα».

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 60).

Ἰωάννης (ἢ Χατζηϊωάννης) Λ. Ἀναστασίου, ἐκ Κομποτίου - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι περὶ τὸ 1765 καὶ ἐμπορευόμενος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐμυήθη εἰς τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας. Οὗτος, ἐμύησε τὸν ἐξάδελφόν του Παπᾶ Κωστάντιον εἰς Ἄρταν. Μὲ τὴν κήρυξιν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐβοήθησε τὸν Ἀγῶνα, διὰ χρηματικῶν εἰσφορῶν.

(Ἰ. Φιλήμονος, Ἱστορία τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως, τόμος Α', σελ. 387).

Σπύρος Ἀναστασίου Ἀναστασίου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1791 καὶ ἔλαβε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Κατάλογος τῶν ἐμφανισθέντων καὶ ἀπουσιαζόντων, μὲ ἄδειαν, κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν, στρατιωτῶν. 5η Μαΐου 1828, Πόρος.

Αὐξ. ἀριθ. 9. Σπύρος Ἀναστασίου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 38.

Γεώργιος Λ. Ζέρβας».

«Κατάλογος τοῦ Σώματος τῶν Ζερβάτων. 21 - 22 Αὐγούστου 1828.

Αὐξ. ἀριθ. 95. Σπύρος Ἀναστασίου τοῦ Ἀναστασίου. Πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 38.

Μακρυνόρος Βάλτου».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4, 14 καὶ 44).

Βασίλης Ἀνδρέου, ἐκ Βελεντζικοῦ - Δεκανεύς:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Βελεντζικὸν τὸ ἔτος 1796 καὶ ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸν Σεπτέμβριον 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Ξηρομέρου ὑπὸ τὸν ἑκατόνταρχον Χηνόπωρον Πεταλιᾶν ἀπὸ Ζάβιστα, χιλιαρχίας Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα, εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεώς της, φέρει αὐξ. ἀριθ. 7, πατρίδα τὸ Βελεντζικὸν καὶ ἡλικίαν 33 ἐτῶν.

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Κατὰ τὴν γενομένην ἐπιθεώρησιν τῶν μονάδων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τὴν 1 Μαΐου 1829 ὑπὸ τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Γ. Κίτζου, φέρεται ὑπηρετῶν, ὑπὸ τοὺς ἰδίους ἀρχηγούς, εἰς τὴν περιοχὴν Λαγκάδος Βάλτου. Τὸ 1830 εἶναι δεκανεὺς καὶ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ 12ον Τάγμα, Λόχου Δ', ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Λοχαγοῦ Ἀνδρέα Νικάκη ἀπὸ Κατούνα.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26, 42, 45 καὶ 47).

Μ ῆ τ ρ ο ς Ἀ ν δ ρ έ ο υ, ἐκ Βελεντζικοῦ - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Βελεντζικὸν τὸ ἔτος 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔσπευσε καὶ κατετάγη εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν στρατὸν καὶ ἔπειτα εἰς τὰς σχηματισθείσας χιλιαρχίας.

«Χιλιαρχία Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα. Ἑκατονταρχία Χην. Πεταλιᾶ.
Κατάλογος στρατιωτῶν.
Αὔξ. ἀριθ. 48, Μῆτρος Ἀνδρέου, πατρὶς Βελεντζικόν, ἐτῶν 20.
Ἀκαρνανία, Σεπτέμβριος 1828».

Τὴν 1ην Μαΐου 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Μακρυνόρος ὑπὸ τὸν ἴδιον ἑκατόνταρχον.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26, 45).

Ἀ π ο σ τ ό λ η ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ Ἀ π ο σ τ ό λ η ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Τὸ 1832 ὑπηρετεῖ εἰς μονάδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Μιχ. Ν. Μόστραν.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 22. Ἀπόστολος Γεωργίου Ἀποστόλης. Στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα.

Ναύπλιον 5 Αὐγούστου 1832 Ὁ Ταγματάρχης Μιχ. Ν. Μόστρας».
(ΓΑΚ, Στρατ. Γραφ. Φ. 173).

Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Ἀ π ο σ τ ό λ η ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Εἰσῆλθεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἀνῆκεν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ σώματος τῶν Ἀρτινῶν τοῦ Μόστρα. Προφανῶς πατὴρ τοῦ προηγουμένου ἀγωνιστοῦ.

«Κατάλογος στρατιωτῶν.
Αὔξ. Ἀριθ. 21, Γεώργιος Ἀποστόλης, στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα.
Ναύπλιον 5 Αὐγούστου 1832 Ὁ Ταγματάρχης Μιχ. Ν. Μόστρας».
(ΓΑΚ, Στρατ. Γραμ. Φ. 173).

Κ ω σ τ α ν τ ῆ ς Ἄ ρ τ α ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς ἐγκατεστάθη εἰς Σκόπελον.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 208).

Ἀ ν α σ τ ά σ η ς Ἀ ρ τ ι ν ό ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ ἔτος 1802 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα. Τὸ 1827-1828 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν Κόρινθον.

«Πεντηκονταρχία Διοικητοῦ Κορινθίας.
20 Σεπτεμβρίου 1827 — 17 Ὀκτωβρίου 1828.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. Ἀρ. 32, Ἀναστάσης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης, ἐτῶν 27».

Εἰς τὴν Κόρινθον ὑπηρετεῖ μέχρι 20.1.1829.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 27, 37).

Γεώργιος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ὑπηρετεῖ ἐξ ἀρχῆς τῆς ἐξεγέρσεως ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην καὶ τὸν Ἀπρίλιον 1825, ἀνήκει εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Νεοκάστρου, πολεμῶν κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ.

Κατὰ τὴν συνθήκην παραδόσεως τοῦ Φρουρίου, ὁ Ἀρτινὸς παρέδωσε εἰς τὸν ἐχθρόν, τὸ πιστόλι καὶ τὸ τυφέκι του ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὴν κατάστασιν τὴν συνταχθεῖσαν εἰς τὸ Νεόκαστρον τὴν 8 Μαΐου 1825.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 42, 80).

Γιαννάκης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Ἦτο ἐγκατεστημένος εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ προσέφερε πολλὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἐπὶ πλέον κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, ἐχορήγησε εἰς τὴν Φρουρὰν 1.300 ὀκάδας ἀλεύρου ἐπὶ πιστώσει. Ἀπέθανε ὀλίγον πρὸ τῆς Ἐξόδου, ἡ δὲ σύζυγός του Γιαννούλα συνελήφθη, κατ' αὐτήν, αἰχμάλωτος τῶν Ἀράβων.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 23).

Γιαννάκης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρετῶν ὑπὸ Σουλιώτας ἀρχηγούς.

«Καταμέτρησις στρατιωτῶν τοῦ σώματος Κώστα Μπότσαρη, τὴν 24 Αὐγούστου 1824.

Λὐξ. ἀριθ. 146, Γιαννάκης Ἀρτινός.

Γαστούνη 30 Αὐγούστου 1824. Κώστας Μπότσαρης».

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Γιάννης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ὑπηρετεῖ καὶ αὐτὸς μαζὶ μὲ τὸν Γιαννάκην Ἀρτινόν, ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην εἰς τὴν Γαστούνην τὴν 30ὴν Αὐγούστου 1824.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 34).

Δημήτριος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1795 καὶ ἐπολέμησε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς, τὸν Γεώργιον Μπίσταν, τὸν Πέτρον Μπουσμουρέλην εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, τὸν Γεώργιον Τσόγκαν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Τὴν 1ην Ἰουλίου 1828 φέρεται ὑπηρετῶν εἰς τὸ 1ον Ἑλληνικὸν τακτικὸν σύνταγμα ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Σονιέρον καὶ τὴν 1ην Μαΐου 1829 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης ὑπὸ τὸν Ἀλέξην Γαρδικιώτην Γρίβαν εἰς Μακρυνόρος

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 13, 26, 33, 44 καὶ 45).

Δημήτριος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1798 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Γράφεται καὶ ὡς Μῆτσος Ἀρτινός. Τὴν 27 Αὐγούστου 1824 ὑπηρετεῖ εἰς Γαστούνην ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην, ὑπ' αὐξ. ἀριθ. τοῦ σώματος 72. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

τὴν χιλιαρχίαν Ἀλεξ. Γαρδικιώτη Γρίβα.

«Τραυματισθεὶς εἴς τινα μάχην παρὰ τὸ Αἰτωλικὸν τὴν 15 Μαΐου 1828, ἀπέθανε μετά τινας ἡμέρας εἰς Δραγαμέστο.

Τῇ 4 Ἰουλίου 1828, Στρατόπεδον Δραγαμέστου

Ὁ Ἑκατόνταρχος Χρῖστος Γρίβας».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10, 45, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Δημήτριος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Τὴν 30 Αὐγούστου 1827 ἀνήκει εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ τῶν πολεμικῶν, ὑπὸ τὸν Ἀλεξ. Βλαχόπουλον.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 205).

Διαμάντης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Ἀκολουθεῖ τὸν Γεώργιον Κίτζον καὶ τὸν Μάϊον 1823 ὑπηρετεῖ εἰς Τριπολιτζάν. Τὴν 27 Αὐγούστου 1824 ὑπηρετεῖ εἰς Γαστούνην εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Κώστα Μπότσαρη, ὑπ' αὔξ. ἀριθ. Καταλόγου 427.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 2, Ἀρχ. Βλαχ. Φ. 24).

Εὐστάθιος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Χιλίαρχος:

Ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας τῆς ἐπαναστάσεως. Τὴν 11 Μαρτίου 1825 δι' ἀποφάσεως τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τῆς Χιλιαρχίας.

(ΓΑΚ, Ἐκτελ. Φ. 70).

Θεοδωρῆς Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1808 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη κατετάγη εἰς τὰ ἄτακτα Σώματα καὶ ἔπειτα εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

«Χιλιαρχία Γαρδικιώτη Γρίβα. Ἀριθμὸς Στρατιωτῶν.

Λῦξ. ἀριθ. 58. Θεοδωρῆς Ἀρτινός, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 21.

4 Ἰουλίου 1828 Στρατόπεδον Δραγαμέστου.

Ἑκατόνταρχος Χρῖστος Γρίβας».

Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς 1 Μαΐου 1829 ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ Γ. Κίτζου, φέρεται ὑπηρετῶν εἰς Μακρυνόρος εἰς τὴν ἰδίαν χιλιαρχίαν ὑπὸ τὸν Ἑκατόνταρχον Δημ. Σφαλάγκαν.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10, 45).

Θεοχάρης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὑπηρετῶν εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου τὸ 1826, κατὰ τὴν Ἔξοδον ἐφονεύθη. Εἰς τὴν Αἰκατερίνην χήραν σύζυγόν του, ἀπενεμήθη μηνιαία σύνταξις δραχμῶν 6, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 15146 τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1836 διαταγῆς.

(ΓΑΚ, Φάκ. Ἀριστείων 1836).

Ἰωάννης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ μετὰ τὸν τερματισμόν της ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι ἐργαζόμενος. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ Ἰουλίου 1830 τῶν ἐπαγγελματιῶν Μεσολογγίου φέρεται εἰς τοὺς καταλόγους των ὑπὸ αὔξ. ἀριθ. 86.

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

Κατ' ἄλλην ἀπογραφὴν τοῦ Αὐγούστου 1830 φέρεται ἔχων ἐπίσης τὸ ἐργαστήρι του εἰς τὸ Μεσολόγγι.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 205, Ἔσωτ. 2ος καὶ 247 Ἔσωτ. 3ος).

Καραγιάννης Ἀρτινὸς (Κοπέλας), ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν ἀπ' ἀρχῆς μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος ἐγκατεστάθη εἰς Αἴγιναν. Τὴν 25ην Σεπτεμβρίου 1830, ὑπογράφει, ἐκεῖ, τὸ πρακτικὸν ἐκλογῆς τῆς Δημογεροντίας τῶν Ἠπειρωτῶν, μαζὶ μὲ ἄλλους Ἀρτινούς. Ἡ ὑπογραφή του εἶναι Καραγιάννης Ἀρτινὸς κοπέλας.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 242).

Κολιὸς Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

«Καταμέτρησις στρατιωτῶν τοῦ Κώστα Μπότσαρη τὴν 27η Αὐγούστου 1824. Γαστούνη 30.8.1824.

Αὔξ. ἀρ. 71. Κολιὸς Ἀρτινός, πατρὶς Ἄρτα.

Κώστας Μπότσαρης».
(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Κολιὸς Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Εἶναι ὁ δεύτερος Ἀρτινός, μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα, ὅστις ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην εἰς τὴν Γαστούνην τὴν 30 Αὐγούστου 1824.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 34).

Κωσταντῆς Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Ταξιαρχίαν τοῦ Δημ. Καλλέργη καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Νεοκάστρου τὸν Ἀπρίλιον 1825.

Ὅταν διὰ συνθήκης παρεδόθη τὸ φρούριον Νεοκάστρου, ὁ Κωνσταντῆς Ἀρτινὸς παρέδωσε εἰς τὸν ἐχθρόν, τὸ πιστόλι του, μαχαίρι, τουφέκι καὶ 70 γρόσια, κατὰ βεβαίωσιν Ἀναστ. Βούλγαρη τὴν 8 Μαΐου 1825 ἐν Νεοκάστρῳ.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 80).

Μιχάλης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ὡς στρατιώτης μαζὶ μὲ ἄλλους 88 ἄνδρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ Ἀρτινοί, ἀπέκρουσαν γενναίως ὅλας τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων, κατὰ τοῦ Λεσινίου, ὅπου εἶχαν πολιορκηθῆ.

Ὁ ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Τάτζης Μαγγίνας κάμνει ἰδιαιτέραν μνείαν διὰ τὴν γενναιότητά των καὶ τὴν σθεναρὰν ἄμυνάν των.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 149).

Νάσιος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ὑπηρετεῖ κυρίως ὑπὸ Σουλιώτας ἀρχηγοὺς καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς Ἐπαναστάσεως.

«Καταμέτρησις στρατιωτῶν τοῦ Κ. Μπότσαρη τὴν 27 Αὐγούστου 1824. Αὔξ. ἀριθ. 178, Νάσιος Ἀρτινός, πατρὶς Ἄρτα.

Γαστούνη 30 Αὐγούστου 1824 Κώστας Μπότσαρης».
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 175, Ἀρχ. Βλαχ. Φ. 24).

Νικόλαος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Ἀξιωματικός:

Ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀγωνιστὰς ἔχων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἐντοπίους ἀν-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΚ ΑΡΧΕΙΟ

δρας, ἐξελίχθη εἰς ἀξιωματικόν.

«Κατάλογος Ἀξιωματικῶν Γενναίου Κολοκοτρώνη.

5 Δεκεμβρίου 1828. Ναύπλιον.

Νικόλαος Ἀρτινός, πατρὶς Ἄρτα, Ἀξιωματικός».

(ΓΑΚ, Γεν. Φφ. Φ. 26).

Νικόλας Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Τὴν 8ην Αὐγούστου 1824, νοσηλεύεται ὡς τραυματίας εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Ναυπλίου, ὑπαγόμενος εἰς τὸ σῶμα τὸ ὁποῖον διοικεῖ ὁ Χρίστος Βούλγαρης.

ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 27).

Νικολὸς Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Ἑκατόνταρχος:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 21. Ὁ Νικόλ. Ζέρβας τὴν 13ην Φεβρουαρίου 1826 ὑποβάλλει ἀναφορὰν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου ἀπὸ τὸ Ναύπλιον καὶ ζητεῖ τὴν προαγωγὴν τοῦ Νικολοῦ Ἀρτινοῦ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑκατοντάρχου, καθόσον οὗτος ἠνδραγάθησεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Τὴν 27ην Αὐγούστου 1824, ὑπηρετεῖ εἰς Γαστούνην ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην, ὑπ' ἀδξ. ἀριθ. Καταλόγου 241.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Νικολὸς Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

«Κατάλογος Στρατιωτῶν Γενναίου Κολοκοτρώνη.

5 Δεκεμβρίου 1828 Ναύπλιον

Ἀδξ. ἀριθ. 18, Νικολὸς Ἀρτινός, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Παναγιώτης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸν Ἀπρίλιον 1825 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην εἰς τὸ Φρούριον Νεοκάστρου καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ. Κατὰ τὴν παράδοσιν διὰ συνθήκης τοῦ φρουρίου, ὁ ἀνωτέρω παρέδωσε εἰς τὸν ἐχθρόν, τὸ τουφέκι του, τὸ μαχαίρι, τὸ πιστόλι καὶ 185 γρόσια. Νεόκαστρον, 8 Μαΐου 1825.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 80).

Παντελῆς Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

«Καταμέτρησις στρατιωτῶν τοῦ Κώστα Μπότσαρη τὴν 27 Αὐγούστου 1824.

Ἀδξ. ἀριθ. 188. Παντελὴς Ἀρτινός. Πατρὶς Ἄρτα.

Γαστούνη 30 Αὐγούστου 1824 Κώστας Μπότσαρης».

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Στράτος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Ἄγνωστον τὸ ἐπώνυμόν του καὶ πῆρε τῆς καταγωγῆς του ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Μετὰ τὸν τερματισμὸν τοῦ ἀγῶνος ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Αἰτωλικόν, ἀσκῶν κάποιαν βιοτεχνίαν.

Εἰς τὸν καταρτισθέντα κατὰ Ἰούλιον 1830 Κατάλογον Ἐπαγγελματιῶν

Αἰτωλικοῦ φέρεται εἰς αὐτὸν ἐγγεγραμμένος.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 247 ἐσωτ. 3ος καὶ Φ. 254).

Σωτήρης Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Τὴν 10ην Ὀκτωβρίου 1824 ὑπηρετεῖ εἰς Κορώνην ὑπὸ τὸν Κανέλλον Δεληγιάννην. Εἰς τὸν κατάλογον τῶν στρατιωτῶν του φέρει αὐξ. ἀριθ. 120, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 29 καὶ 31).

Χρηστάκης Γ. Ἄρτης, ἐξ Ἄρτης - Ἀξιωματικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ὅταν ἐνηλικιώθη ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι ὅπου κατὰ τὸ 1815 ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ προύχοντος Ἀναστασίου Καψάλη. Ἐδημιούργησε ἐκεῖ μεγάλην κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν ἐκ τῆς ἐργασίας του καὶ τῆς προικὸς τῆς συζύγου. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου καθ' ἃς διέπρεψε ἐπὶ γενναιότητι καὶ αὐταπαρνήσει, ὅπως βεβαιοῖ ὁ στρατηγὸς Κων. Βλαχόπουλος. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς πρώτης πολιορκίας (Ἰανουάριον 1823) τοῦ ἀνετέθησαν καὶ καθήκοντα Γενικοῦ Φροντιστοῦ τοῦ στρατεύματος. Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐξόδου τῆς Φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου (1826) ἀπέθανε, ἡ δὲ οἰκογένειά του, σύζυγος καὶ δύο υἱοί του ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ἀργότερα ὁ ἐπιζῶν υἱός του γράφει καὶ ζητεῖ νὰ ἱκανοποιηθῇ.

«Αἴτησις Γεωργίου Χρ. Ἄρτη δικηγόρου κατοίκου Μεσολογγίου. Μεσολόγγι 8 Ἰουνίου 1865. Πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ πατήρ μου Χρῖστος Γεωργίου Ἄρτης καταγόμενος ἐξ Ἄρτης ἀπεκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι. Ἐκεῖ ὑπανδρεύθη. Ἐγὼ δεκαετής, ὁ ἀδελφός μου Σπῦρος ἡ μητέρα μου ἠχμαλωτισθέντες ὡδηγήθημεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ Σπῦρος ἀπέθανε καὶ ἡμεῖς ἐξηγοράσθημεν. Τὰ κτήματα στὴν Ἄρτα κατέχονται ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ τὰ ἐδῶ κατεστράφησαν. Ὑποβάλλω δικαιολογητικὰ κλπ. Γεώργιος Χρ. Ἄρτης».

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν 6ην τάξιν ἀξιωματικῶν. Φέρει ἀριθμὸν μητρώου 1315.
(Ἐθν. Βιβλ. Μητρ. Ἀγων., ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. 268 καὶ Ἀλληλ. Φρ. Μεσολ.).

Χρῖστος Ἀρτινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1806. Τὴν 27 Αὐγούστου 1824 ὑπηρετεῖ εἰς Γαστούνην ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς χιλιαρχίας Πελοποννήσου.

«Ἑκατονταρχία Γ. Καπετανοπούλου. Ἐν Γραμπόζῃ 6 Ἰουνίου 1829
Κατάλογος Στρατιωτῶν
Αὐθ. ἀριθ. 72. Χρῖστος Ἀρτινός. Πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 25.».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 49. Ἀρχ. Βλ. Φ. 24).

Βασίλειος Ἀσπρούδης, ἐκ Βελεντζικοῦ - Ἑκατόνταρχος:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 21, ἠκολούθησε τοὺς ἀδελφοὺς Κώσταν καὶ Ἀναγνώστην Οἰκονόμου. Τὸ 1825 κατὰ πρότασιν τῆς προσωρινῆς Διευθύνσεως Δυτικῆς Ἑλλάδος προήχθη εἰς ἑκατόνταρχον. Ἐφονεύθη πολεμῶντας, κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου. Εἰς τὴν χήραν σύζυγόν του Παπαδοπούλα (Παπαδούλα) δυ-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

νάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 13529 τῆς 10 Μαΐου 1834 ἀποφάσεως τῆς Διοικήσεως ἀπενεμήθη μηνιαία σύνταξις ἐκ δραχμῶν 10.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 167).

Θανάσης Ἀφίντρος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1790 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν.

«1825 Ἰουνίου 16 Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικολάου Στράτου.

Ὀνόματα, πατρώνυμα, ἐπίθετα, πατρίς, ἡλικία.

Αὐξ. ἀριθ. 65. Θανάσης Ἀφίντρος. Ἀρτινὸς ἐτῶν 36.

Ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἀν. Ἑλλάδος Νικ. Μπούφης».
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 146).

Γιάννης Βαγγέλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1806 καὶ πῆρε σύντομα μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1832 ὑπηρετεῖ εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν καὶ εἰς τὸ Κ. Τάγμα, 2ον Λόχον, ὑπ' αὐξ. ἀριθ. δυνάμεως εἰς τὸ στρατολόγιον 87, ἐτῶν 26 καὶ πατρίδα τὴν Ἄρταν.
(ΓΑΚ, Στρατ. Γραμ. Φ. 47).

Γεώργιος Βαλκούλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 21. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος παρέμεινε εἰς τὸν Στρατὸν καὶ κατὰ τὸ 1836 παρουσιάζεται ὑπηρετῶν εἰς τὸ Σῶμα Ἐθνοφυλακῆς τοῦ Θ. Γρίβα καὶ εἰς τὸ Α' Τάγμα, ὑπ' αὐξ. ἀριθ. καταλόγου 26.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Ἐσωτ. Φ. 179).

Γιάννης Βαλμᾶς, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ 1807 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Ἀπὸ τῆς 6 Δεκεμβρίου 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν Κουτσονίκα.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα. Κορωνησία Μάϊος 1829.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 116. Γιάννης Βαλμᾶς, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 23».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Παναγιώτης Βαρκούδης, ἐξ Ἄρτης - Ὑπαξ/κός:

Ἐκ τοῦ καταλόγου Ἀρτινῶν ἀγωνιστῶν τιμηθέντων κατὰ τὸ 1836 μὲ τὸν ἀργυροῦν σταυρὸν μὲ ταινίαν διὰ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσέφεραν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἀποσπῶμεν τὰ κάτωθι:

— Παναγιώτης Βαρκούδης, Ὑπαξιωματικός, πατρὶς Ἄρτα, διαμένει εἰς Μεσολόγγι.
(ΓΑΚ, Ἐκ τοῦ φακέλλου Ἀριστείων 1836).

Ἀπόστολος Βαρκούλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1792 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον ὑπὸ διαφόρους ἐντοπίους ἀρχηγούς.

Τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Ναύπλιον ὡς στρατιώτης εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Στρατηγοῦ Μακρυγιάννη, φέρων αὐξ. ἀριθ. εἰς τοὺς πίνακας δυνάμεώς του 215, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 34 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 49).

Κώνστας Βασιλείου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ 1824 ὑπηρετεῖ στρατιώτης εἰς Κόρινθον. «Κατάλογος στρατιωτῶν τοῦ Στρατηγοῦ Γ. Κίτζου, Φρουράρχου Ἀκροκορίνθου. «Κώνστας Βασιλείου, πατρὶς Ἀρτινός».

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 25 καὶ 29).

Κῶτζος Βασιλείου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος στὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν Κόρινθον. «Κατάλογος στρατιωτῶν τοῦ Στρατηγοῦ Γ. Κίτζου, Φρουράρχου Ἀκροκορίνθου. «Κῶτζος Βασιλείου, πατρὶς Ἀρτνός».

Τὸ 1832 παραμένει εἰς τὸν στρατὸν καὶ ὑπηρετεῖ εἰς τὸν 5ον λόχον τοῦ Τάγματος Ὁπαδῶν.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 25-29, Στρατ. Γραμ. Φ. 187).

Νικόλαος Βασιλείου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τοὺς πολέμους τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν 13ην Μαρτίου 1825 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μακρυγιάννην εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. Εἰς τὸ Στρατολόγιον τοῦ σώματος φέρει αὔξ. ἀριθ. δυνάμεως 36 ἀπὸ τὴν Ἄρταν.

Ἐν συνεχείᾳ ἠκολούθησε τὸν Μακρυγιάννην εἰς τὰς μάχας κατὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὴν Μεσσηνίαν.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 64).

Πανάγος Βασιλείου, ἐξ Ἄρτης - Πένταρχος:

Ἐγεννήθη τὸ 1800 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Κορινθίας.

«Σῶμα Χορμοβιτῶν. Πενταρχία Ἀθανασίου Χορμόβα, Βας Ἑκατονταρχίας. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὔξ. Ἀρ. 31, Πανάγος Βασιλείου, πατρὶς Ἄρτα, Πένταρχος, ἐτῶν 30».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 53).

Ἀθανασάκης Βασίλης, ἐξ Ἀστροχωρίου-Στρ/της:

Ἐπολέμησε ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τὸν Μάρκον Μπότσαρην καὶ ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Κεφαλοβρύσου τὸν Αὔγουστον 1823.

(Ἐξ οἰκογενειακῶν Ἀρχείων).

Γιαννάκης Βασίλης, ἐξ Ἀστροχωρίου - Στρατ/της:

Ἐπολέμησε ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ τελευταίου εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἐφονεύθη τὸ φθινόπωρον τοῦ 1825 εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Αἰτωλικοῦ. Τὴν 4ην Ἰουνίου 1824 εὑρισκόμενος εἰς τὸ χωρίον του ὑπογράφει καὶ αὐτός, ὡς ἐκπρόσωπος τῶν κατοίκων Καταβόθρας, ὡς καὶ ἄλλοι ἐκπρόσωποι, συμφωνίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀναγνωρίζεται ὁ Σκουληκαρίτης Ὁπλαρχηγὸς Κώστας Οἰκονόμου Ἀρχηγὸς Ἁρμάτων Ραδοβυζίου. Τὸ συνυποσχετικὸν γίνεται κατὰ σύστασιν τῶν ὁπλαρχηγῶν Γ. Τζόγκα, Ἰ. Ράγκου, Δήμου Τσέλιου. Τέκνα του ἦσαν οἱ Ἀθανάσιος Γιαννάκης, Νικόλαος Γιαννάκης, Δημήτριος Γιαννάκης, Χρῖστος Γιαννάκης καὶ ἕνα ἄλλο. Ἐξ αὐτῶν ὁ Ἀθανάσιος παρέμεινε εἰς Αἰτωλικόν, τὰ δὲ ἄλλα ἐπέστρεψαν

ΑΡΧΕΙΟ

εἰς Καταβόθρα. Ὁ Ἀθανάσιος κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Ραδοβυζίου, τοῦ 1854, ἦλθε εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην Σέσι Ἄνω Καλεντίνης κατὰ τῶν Τούρκων, ὅπου ἐφονεύθη. Ἐτάφη εἰς Καταβόθρα. Ἡ οἰκογένειά των κατήγετο ἀπὸ τὸν Ὄλυμπον ἀπ' ὅπου ἔφυγε ὁ γεννήτοράς των Γεροβασίλης καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Καταβόθραν.

(ΓΑΚ, Ὑπουργ. Πολ. Φ. 10).

Γεωργάκης Βασίλης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἀφοῦ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας Δυτικῆς Ἑλλάδος τὸ 1824 παρουσιάζεται νὰ ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς Κόρινθον.

«Κατάλογος στρατιωτῶν Καπετὰν Ἀναστασίου Βούλγαρη.

Λῦξ. Ἀριθ. 114. Γεωργάκης Βασίλης, πατρὶς Τζουμερκιώτης.

Σεπτέμβριος 1824. Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Μόστρας».

Τὸ 1832 ὑπηρετεῖ ἀκόμη ὡς στρατιώτης ὑπὸ τὸν Μιχαὴλ Μόστραν εἰς τὸ Ναύπλιον.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 29. Στρατ. Γραμ. Φ. 173).

Θανάσης Βασίλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1808 καὶ διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας τῶν Σουλιωτῶν.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν τοῦ Σώματος Ζερβάτων.

Μακρυνόρος 21-22 Αὐγούστου 1828.

Αὐξ. ἀριθ. 148. Θανάσης Βασίλης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 20.

Δ. Χιλιαρχία. Διαμάντης Ζέρβας».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4 καὶ 44).

Στασινὸς Βασίλης, ἐξ Ἀστροχωρίου - Ὁπλαρχηγός:

Ἔλαβεν μέρος ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως κυρίως ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην. Τὸ 1827 εἰς τὰς μάχας τοῦ Κερατσινίου ἐφονεύθη. Ὁ ἀδελφός του Ἀθανασάκης Βασίλης ἐφονεύθη εἰς τὸ Κεφαλόβρυσο τὸ 1823 μαζὶ μὲ τὸν Μᾶρκον Μπότσαρην, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου εἶχε ταχθῆ. Ἕνας υἱὸς τοῦ Στασινοῦ ἐγκατεστάθη ἀργότερα εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχων ὡς ἐπώνυμον τὸ μικρὸν ὄνομα τοῦ πατρός του.

Ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Ἐλευθέρου Ραδοβυζίου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν Γ' Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Αἰτωλικοῦ τὴν 17 Δεκεμβρίου 1823, μαζὶ μὲ τοὺς Ἀναγνώστην Οἰκονόμου, Λουκᾶν Πούνταν καὶ Ἀναστάσιον Μόστραν.

('Εφημερὶς Ἑλλ. Χρονικὰ 1824)

Θανάσης Κωσταντῆ Βασίλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατ:

Ἐγεννήθη τὸ 1805. Πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος καὶ εἰς τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας τῶν Σουλιωτῶν.

«Κατάλογος τοῦ Σώματος Ζερβάτων. Μακρυνόρος 21-22 Αὐγούστου 1828.

Αὐξ. Ἀρ. 134, Θανάσης Βασίλης τοῦ Κωσταντῆ, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 24.

Διαμάντης Ζέρβας».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4, 14' ἐσωτ. 4 καὶ 44).

Γεώργιος Βαλάτσας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀφοῦ ἠγωνίσθη εἰς πολλὰς μάχας, τὸ 1829 ἔσπευσε καὶ κατετάγη εἰς

τὰς Ἑκατονταρχίας τοῦ στρατηγοῦ Νότη Μπότσαρη εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μακρυνόρους.

«Κατάλογος Νεοσυλλέκτων ἐλθόντων εἰς Μακρυνόρος, ἐξ Ἠπείρου. Τῇ 21η Ἀπριλίου 1829.

Αὔξ. ἀριθ. 10. Γεώργιος Βατάτσας, πατρὶς Ἄρτα.

Ναύπακτος τῇ 10 Ἰουνίου 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 43).

Μ ῆ τ ρ ο ς Β α τ ά τ σ α ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐπολέμησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς καὶ τὸν Ἀπρίλιον 1829 φέρεται ὑπηρετῶν εἰς Μακρυνόρος εἰς τὰ τμήματα τοῦ στρατηγοῦ Νότη Μπότσαρη.

«Κατάλογος νεοσυλλέκτων ἐλθόντων ἐξ Ἠπείρου εἰς Μακρυνόρος. Τῇ 21η Ἀπριλίου 1829.

Αὔξ. ἀριθ. 9. Μῆτρος Βατάτζας, πατρὶς Ἄρτα.

Ναύπακτος 10 Ἰουνίου 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 43 καὶ 53).

Χ ρ ῖ σ τ ο ς Β ή τ σ α ς, ἐκ Ραδοβυζίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς ἕνα χωριὸ τοῦ Ραδοβυζίου τῆς Ἄρτης, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπέστρεψε μετὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν διὰ τὰς ὑπηρεσίας ποὺ προσέφερε εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Ἡ πρᾶξις παρασημοφορίας ἀναφέρει διαμονήν του τὸ Ραδοβύζι τῆς Ἄρτης διὰ νὰ ἀναζητηθῇ καὶ τοῦ παραδοθῇ τὸ παράσημον.

(ΓΑΚ, ἐκ τοῦ φακέλλου τῶν ἀριστείων, 1836).

Β α σ ί λ ε ι ο ς Β λ ά χ ο ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ διὰ τὰς ὑπηρεσίας του αὐτάς, τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν.

Ἡ πρᾶξις τῆς Διοικήσεως ἀναφέρει δι' αὐτόν:

«Βασίλειος Βλάχος, πατρὶς Ἄρτα, διαμένει εἰς Λειβαδιά».

(ΓΑΚ, Ἐκ τοῦ φακέλλου τῶν ἀριστείων 1836).

Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Δ. Β λ ά χ ο ς, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1806. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὰς Χιλιαρχίας καὶ εἰς τὴν Δ' Ἑκατονταρχίαν Παν. Γαλάνη, εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρει αὔξ. ἀριθ. 17, πατρίδα τὰ Τζουμέρκα καὶ ἡλικίαν 23 ἐτῶν.

Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Βόνιτσα.

«Κατάλογος στρατιωτῶν Στάθη Κατσικογιάννη.

Αὔξ. ἀριθ. 140. Γεώργιος Δημητρίου Βλάχος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 26.

Βόνιτσα 9 Ἰουνίου 1829. Στάθης Κατσικογιάννης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 6 καὶ 49).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΛΑΧΟΣ, Λοχαγὸς Τακτικοῦ Στρατοῦ:

Ἀρ. Μ. 403. Τόπος γεννήσεως ἡ πόλις τῆς Ἄρτης, χρόνος δὲ τὸ ἔτος 1798.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον 1821 κατετάγη εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπόλεως. Ἔλαβεν ἐπίσης μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ναυπλίας καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς Κορίνθου. Ὡς Ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Τακτικοῦ Συντάγματος ἔλαβεν μέρος εἰς

τὴν αἱματηρὰν μάχην τοῦ Πέτα, τὴν 4ην Ἰουλίου 1822. Πῆρε ἐπίσης μέρος εἰς διαφόρους συγκρούσεις κατὰ τοῦ Δράμαλη καὶ ἔπειτα κατὰ τὸ 1826 εἰς τὰς μάχας τῆς Καρύστου, Χαϊδαρίου καὶ Θηβῶν κατὰ τοὺς μῆνας Μάρτιον καὶ Αὔγουστον. Τὴν 30ὴν Νοεμβρίου 1826 διασχίσας τὰ πέριξ τῆς Ἀκροπόλεως ἐχθρικὰ χαρακώματα, φέρων ποσότητα πυρίτιδος εἰς τοὺς ὤμους του, εἰσῆλθεν εἰς αὐτὴν καὶ διέμεινε εἰς τὴν Φρουράν της μέχρι τῆς ἐξόδου της, τὸν Μάϊον 1827. Τὸν Ὀκτώβριον ἰδίου ἔτους, ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Χίου ἀπ' ὅπου ἐπέστρεψε κατὰ Μάρτιον 1828. Εἰς τὴν ἐφόρμησιν κατὰ τῆς Πουρλοτῆς, εἰς τὴν ἔφοδον κατὰ τοῦ Τσεσμὲ καὶ τὰς γενομένας μάχας εἰς τὰ Κόκκινα, ἔλαβεν μέρος. Ὁ στρατηγὸς Σ. Γονατᾶς σημειώνει εἰς τὸ πιστοποιητικὸν δράσεώς του, ὅτι ὑπῆρξεν γενναῖος καὶ πρόθυμος. Εἰς Ὑπολοχαγὸν προήχθη τὴν 1ην Αὐγούστου 1827, καὶ εἰς Λοχαγὸν τὴν 1ην Ἀπριλίου 1833. Τὴν 25ην Φεβρουαρίου 1833 ἐτοποθετήθη εἰς τὸ 4ον Πεζικὸν Τάγμα καὶ τὸ 1838 συνταξιοδοτηθεὶς ἀπεστρατεύθη. Ἀπεβίωσε εἰς Ναύπλιον τὴν 20ὴν Αὐγούστου 1841. Τέκνα του ὑπῆρξαν, ὁ Λεωνίδας, ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ὁ Θεόδωρος Βλάχος, ἐγκατασταθέντα εἰς Τρίπολιν καὶ Σπάρτην.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Ἰ ω ά ν ν η ς Β ο υ λ π ι ώ τ η ς, ἐξ Ἄρτης:

Ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ οἰκογένειά του κατήγετο ἀπὸ τὸν Βάλτον, ἦτο δὲ ἐγκατεστημένος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τὴν Ἄρταν. Ἦτο πλουσιώτατος καὶ μεγαλοκτηματίας πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Μετ' αὐτὴν κατέστη ἀκτήμων καὶ πένης, καθ' ὅσον ἅπασαν τὴν κτηματικὴν καὶ χρηματικήν του περιουσίαν ἐθυσίασεν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος. Τὴν μεγάλην κτηματικήν του περιουσίαν τῆς Ἄρτης κατέλαβον οἱ Τοῦρκοι. Ἀπεβίωσεν ὡς φροντιστὴς τὸ 1825. Τὸ 1865, τὴν 1ην Ἰουνίου, ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ὑπέβαλε αἴτησιν ὁ υἱός του Κωνσταντῖνος, πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐκδουλεύσεων, ἀναφέρων τὰς ζημίας τῆς οἰκογενείας του. Εἰς τοὺς πίνακας τῶν ἀγωνιστῶν φέρει ἀριθ. 18226.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 26).

Γ ε ώ ρ γ η ς Γ α λ ά ν η ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Κατὰ τὴν γενομένην ἐπιθεώρησιν ὑπὸ τοῦ Γ. Μόστρα τοῦ Σώματος τοῦ στρατηγοῦ Ἰωάν. Νοταρᾶ, εἰς Δεμέστιχα, τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1824, ὁ Γεώργης Γαλάνης φέρει αὔξ. ἀριθ. δυνάμεως 489, ἀπὸ Ἄρταν.
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 154).

Ἀ λ έ ξ ι ο ς Γ α λ ι ά τ σ α ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐξ ἀρχῆς τοῦ πολέμου ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γεώργιον Κίτσον. Τὸν Μάϊον 1823 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν ἴδιον εἰς Τρίπολιν.
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 2).

Ἰ ω ά ν ν η ς Γ α λ ά π σ ι α ς, ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1804. Ἑπταετής, μετέβη μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Κέρκυραν ὅπου μετὰ τὰ πρῶτα γράμματά του ἐσπούδασε φιλολογίαν. Ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου εἰς Κέρκυραν. Φίλος τοῦ Αὐ-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΟΙ ΑΡΧΕΙΟ

γουστίνου Καποδίστρια τὸν ἠκολούθησε εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ναυπάκτου. Ἀνέλαβε τὴν τροφοδοσίαν τοῦ στρατοῦ καὶ τὴν σύνταξιν τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Ἀργότερα ἐπὶ Ὄθωνος διωρίσθη δικαστής. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ραδοβυζίου τοῦ 1854 ἔκαμε ἔρανον εἰς τὴν Πάτραν καὶ συνεκέντρωσε 4.000 τάληρα μεταξὺ τῶν γνωστῶν του, Κερκυραίων, πρὸς βοήθειαν τῶν ἐπαναστατῶν. Ἀπέθανε τὸ 1873 εἰς τὴν Πάτρα. Κατὰ τὸ 1873 εἰς τὴν Ἄρταν ζῇ ἀκόμη ἡ Αἰκατερίνη Γαλάτσια, ἡ ὁποία προσφέρει 300 γρόσια διὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν Ἐλεῶν.

(Π. Χιώτη, Ἱστορικὰ Ἀπομνημονεύματα, τόμος 3ος, σελ. 365).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ, ἐξ Ἄρτης - Λοχαγὸς Φάλαγγος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης τὸ ἔτος 1795. Ὅταν τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἔφθασε εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἐμυήθη καὶ αὐτός, ἤρχισε νὰ συγκεντρώνῃ μὲ ἄλλους, ὅπλα καὶ ἐφόδια διὰ τὸν ἀναμενόμενον ἀγῶνα. Μὲ τὴν κήρυξιν δὲ τῆς Ἐπαναστάσεως συνεκρότησε ἀμέσως ἔνοπλον σῶμα 20 περίπου ἀνδρῶν καὶ ἐξῆλθε, μὲ αὐτό, τῆς πόλεως, διὰ νὰ ἑνωθῇ μὲ τοὺς ἄλλους ἐπαναστάτας. Ἔλαβε μέρος, τὸν Ἰούνιον 1821, ὑπὸ τὸν Γῶγον Μπακόλαν εἰς τὴν μάχην τοῦ Κομποτίου καὶ τὴν 15 Ἰουλίου ἰδίου ἔτους εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα, ὅπου ὅλοι οἱ λαβόντες μέρος πολεμισταὶ ἐθαυματούργησαν. Τὸν Ἰούνιον 1822 ἠκολούθησε τὸν Μᾶρκον Μπότσαρην καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πολύνεκρον μάχην τῆς Πλάκας, ἐπιστρέψας δέ, ἐπολέμησε, μὲ τὸν Γῶγον Μπακόλαν, Μῆτρον Μπακόλαν, Δῆμον Τσέλιον καὶ Ἰωάννην Ράγκον εἰς τὴν μάχην τοῦ «Ματεσιοῦ» τοῦ Πέτα, τὴν 4ην Ἰουλίου 1822 κατὰ τῶν 800 Ἀλβανῶν, ποὺ ἐπεχείρησαν νὰ κτυπήσουν ἀπὸ τὴν θέσιν Πουρνάρι, τὸ Σῶμα τῶν Φιλελλήνων καὶ τὸ Σύνταγμα τῶν Τακτικῶν, ἐκ τῶν ὄπισθεν. Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἀράπη, τοῦ Καρβασαρᾶ καὶ εἰς Ἀητὸν κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, τὴν 10ην Αὐγούστου 1822.

Περὶ τῆς μέχρι τότε δράσεώς του ὑπάρχουν αἱ κάτωθι βεβαιώσεις:

«Ὁ ὑποφαινόμενος βεβαιῶ:

Εἰς τὰ 1822 ἐν καιρῷ τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, τότε διορίσας ἀρχηγὸν τὸν μακαρίτην Μᾶρκον Μπότσαρην διὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Πλάκας, διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Σουλίου, καθὼς καὶ ἐμὲ τοῦ ἰδίου ἀρχηγὸν τῆς Θεσπρωτίας, εἰς παράλια τῆς Ἠπείρου, ὡς τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον τὸ ὁποῖον βαστῶ εἰς χεῖρας μου πρὸς διαθέντευσιν τοῦ Σουλίου, τότες ὁ κὺρ Νικόλαος Γαρουφαλιᾶς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαρχίας μακαρίτου Γώγου· ὁ Γενικὸς Ἀρχηγὸς Μᾶρκος Μπότζαρης, ὡμολόγησεν μὲ τὸ στόμα του ὅτι, ὁ Νικόλαος Γαρουφαλιᾶς εὑρέθηκεν μὲ εἴκοσι στρατιώτας οἱ ὁποῖοι εὑρέθηκαν μαζί του καὶ ἐπολέμησεν ἀνδρείως μὲ ζῆλον καὶ προθυμίαν· πολλάκις πέφτοντας μὲ τὸν μακαρίτην Μᾶρκον εἰς ὁμιλίαν, τὸν ἐπαινοῦσεν μὲ τὴν ἀνδραγαθίαν ὅπου ἔδειξεν καὶ τὸν ζῆλον δν εἶχεν ὑπὲρ πατρίδος, ὁμοίως εἰς Πέτα καὶ Κομπότι, εἰς τὸν Ἀράπη Καρβασαρᾶ καὶ εἰς Ἀετὸν πολεμῶντες κατὰ τοῦ Κιουτάγια ὡς καθὼς εὑρέθησαν καὶ ὁ ἴδιος ἐγὼ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους συναδέλφους ἀρχηγός. Διὰ τοῦτο μοῦ ἐζήτη-

σεν τὸ μαρτυρικόν μου εἰς βάρος τῆς συνειδήσεώς μου νὰ τῷ χρησιμεύσει ὅπου ἀνήκει καθὼς ἕνα ἄλλο μαρτυρικὸν ὅπου βαστᾶ εἰς χεῖρας του τῶν δύο πολεμογερασάντων στρατηγοῦ Κώστα Χορμόβα καὶ στρατηγοῦ Ἀγγελῆ Γάτζου καὶ παρ' ἐμοῦ ὑπογεγραμμένου διὰ νὰ τοῦ χρησιμεύση ὅπου ἀνήκει.

Τῇ 26 Ἰουλίου, Ναύπλιον 1834.

Ὁ ὑποφαινόμενος
Γεώργιος Κίτζος».

«Πιστοποιητικόν.

Πιστοποιοῦμεν ὅτι ὁ Νικόλαος Γαρουφαλιᾶς τὸ 1822 μὲ εἴκοσι στρατιώτας εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Πλάκας καὶ Πέτα τοὺς πολέμους ὅπου ἐκάμαμεν μὲ τὸν Ὀμὲρ Πασᾶ ἐπαραβρέθηκεν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐφάνη γενναῖος καὶ ἄξιος. Τὸν ἐγνώρισα ἄξιον καὶ διὰ τοῦτο τοῦ δίδω τὸ παρόν μας μαρτυρικὸν μὲ ὅλην μου τὴν ἀλήθειαν καὶ τῆς τιμῆς μας, νὰ τοῦ χρησιμεύση ὅθεν ἀνήκει εἰς βάρος τῆς συνειδήσεώς μας.

20 Ἰουλίου 1834
Ἀνάπλι

Κώστας Χορμόβας
Ἀγγέλης Γάτζος
Γεώργιος Κίτζος».

Τὸν Ἀπρίλιον 1825 ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μακρυγιάννη ἔλαβεν μέρος εἰς ὅλας τὰς μάχας κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραὴμ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεσσηνίας, διὰ τὰς ὁποίας γράφει ὁ Π. Γιατράκος:

«Ὁ ὑποφαινόμενος πιστοποιῶ ὅτι ὁ καπετὰν Νικόλαος Γαρουφαλιᾶς, Ἠπειρώτης ἐξ Ἄρτης, ὅταν ἤμεθα εἰς τὴν Ἤπειρον κατὰ διαταγὴν τῆς τότε Διοικήσεως, εὑρέθη καὶ ὁ ἄνωθι εἰς τὴν ὁδηγίαν τοῦ μακαρίτου καπετὰν Γώγου εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μάχην τοῦ Κομποτίου καὶ εἰς τὴν ὕστερην τοῦ Πέτα καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀράβου ἦτον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ καπετὰν Μακρυγιάννη, ἀφοῦ ἡμεῖς εἰσήλθομεν εἰς τὸ Νεόκαστρον, μὴ προλαβὼν ὁ εἰρημένος καπετὰν Γαρουφαλιᾶς νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ εἰρημένον φρούριον, ἀκουσίως ἔμεινε ἔξω καὶ παρευρέθη εἰς ὅλας τὰς ἔξω τοῦ φρουρίου μάχας ὅσας ἔκαμον ὅλοι ὁμοῦ οἱ τότε εὑρεθέντες ἐκεῖ Ἕλληνες. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἐστάθη γενναῖος καὶ ἀκούραστος ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὰς μάχας ὅσαι ἐσυγκροτήθησαν εἰς τὰς ἀνωτέρω θέσεις μὲ ὅσους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του εἶχε στρατιώτας. Ἐκτέλεσε δὲ εἰς ὅλας τὰς γενομένας τότε μάχας τὸ στρατιωτικόν του χρέος μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν. Ἀκολούθως δὲ ἐπὶ τῶν Ἀράβων ἐχρημάτισεν καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν φρουρὰν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ αὐτοῦ Μακρυγιάννη καὶ ἔπειτα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Καπετὰν Νικήτα Σταματελοπούλου, εἰς Μυστρᾶν καὶ εἰς Μαραθωνήσι. Ὅσον καιρὸν ἐστάθη εἰς τὰ εἰρημένα δύο μέρη μὲ τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιώτας ὑπηρέτησε τιμίως ἐκτελῶν τὰ χρέη του κάλλιστα. Κατ' αἴτησιν τοῦ εἰρημένου Καπετὰν Νικολάου Γαρουφαλιᾶ καὶ εἰς χρέος μας δίδεται ἡ παροῦσα μας ἀπόδειξις διὰ νὰ τῷ χρησιμεύση ὅπου ἀνήκει.

Πρόνοιον τῇ 26 Ἰουλίου 1834

Παν. Γιατρᾶκος».

Τὸ 1826 ἔλαβεν μέρος ὑπὸ τὸν Φαβιέρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθη-

νῶν καὶ εἰς τὰς μάχας τοῦ Χαϊδαρίου καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Καρύστου, ἐπιτηρῶν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, μὲ τρεῖς γολέτας, τὰς ὁποίας εἶχεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του, τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ τῆς Εὐβοίας.

Διὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ὁ Σταματελόπουλος βεβαιοῖ:

«Δηλοποιεῖται διὰ τοῦ παρόντος ὅτι τὸν Κύρ. Νικόλαον Γαρουφαλιᾶν Ἀρτινὸν ἐγνώρισα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μακρυγιάννη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἀθηνῶν, ὅτι ἠγωνίσθη μὲ καρτερίαν καὶ ἐνθουσιασμὸν εἰς ὅλας τὰς ἐκεῖ κρατισθείσας μάχας. Ὅθεν δι' ἀπουσίαν τοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀρχηγοῦ τοῦ δίδω τὴν παροῦσαν μου εἰς ἔνδειξιν.

Τῇ 21 Ἰουλίου 1834 Ὁ Συνταγματάρχης
Ναύπλιον. Νικήτας Σταματελόπουλος».

Ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην καὶ Γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀρχιστρατήγου Γ. Καραϊσκάκη ἔλαβεν μέρος κατὰ τὸ 1827 εἰς τὰς μάχας Κερατσινίου καὶ Πειραιῶς κατὰ τῶν Ἀθηνῶν. Ἔπειτα ὑπηρετεῖ εἰς διαφόρους θέσεις εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ Σταματελόπουλος ἐκδίδει νέον πιστοποιητικόν:

«Πιστοποιεῖται διὰ τοῦ παρόντος ὅτι ὁ ἐπιφέρων Κύρ. Νικόλαος Γαρουφαλιᾶς Ἀρτινός, ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς ὢν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου μὲ τὸν βαθμὸν μάλιστα λοχαγοῦ, διοικῶν τὸν 7ον λόχον τῆς κατὰ τὴν Πελοπόννησον Χωροφυλακῆς τῆς ὁποίας τὴν ἀρχηγίαν ἡ τότε Κυβέρνησις μὲ εἶχεν ἐμπιστευθῇ, ἔδειξε δὲ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας, πίστιν, ὑπακοὴν καὶ εὐπείθειαν ἐκτελῶν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐμπιστευθέντα χρέη τιμίως. Δι' ὃ καὶ εἰς ἔνδειξιν τοῦ δίδεται τὸ παρὸν κατ' αἴτησίν του ἡ παροῦσα μου διὰ νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

Τῇ 27 Ἰουλίου 1834 Ὁ Συνταγματάρχης
Ναύπλιον. Νικήτας Σταματελόπουλος».

Ἀπὸ 21 Ἰουλίου ἕως 20 Ὀκτωβρίου 1828, ὑπηρέτησε ὡς Ἑκατόνταρχος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ἐκτάκτου ἐπιτρόπου Λακωνίας, ὑπὸ τὸν πεντακοσίαρχον Γεώργιον Κατσούλαν. Ἔπειτα ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν τῆς Φρουρᾶς τοῦ Ἐπιτρόπου Λακωνίας τὴν ὁποίαν διατηρεῖ καὶ πέραν τοῦ Μαρτίου 1829 εἰς τὴν ἕδραν της τὸ Μαραθωνήσι.

Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ ὡς ἀξιωματοῦχος εἰς τὴν πολιτοφυλακὴν Πελοποννήσου καὶ τὸν Ὀκτώβριον ἰδίου ἔτους φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ, ὑπηρετεῖ ὡς Πολιτάρχης Καλαμάτας. Ὑπὸ διοικητὴν τὸν Ν. Τζοπάνην κατὰ τὸ 1834 ἐπολέμησε τοὺς ἀντάρτας τῆς Πελοποννήσου καὶ ἀκολούθως λαμβάνει τὴν κάτωθι διαταγήν:

«Ναύπακτος 23 Νοεμβρίου 1834.

Πρὸς

Τὸν Λοχαγὸν Νικόλαον Γαρουφαλιᾶν.

Τοποθετεῖσαι εἰς τὸν νεοϊδρυθησόμενον λόχον τῶν διαθεσίμων ἀξιωματικῶν τοῦ ἐλαφροῦ πεζικοῦ, οἵτινες θὰ ὁπλισθοῦν μὲ ὅπλα ἀκροβολιστῶν.

Συνταγματάρχης Κώστας Τζαβέλλας».

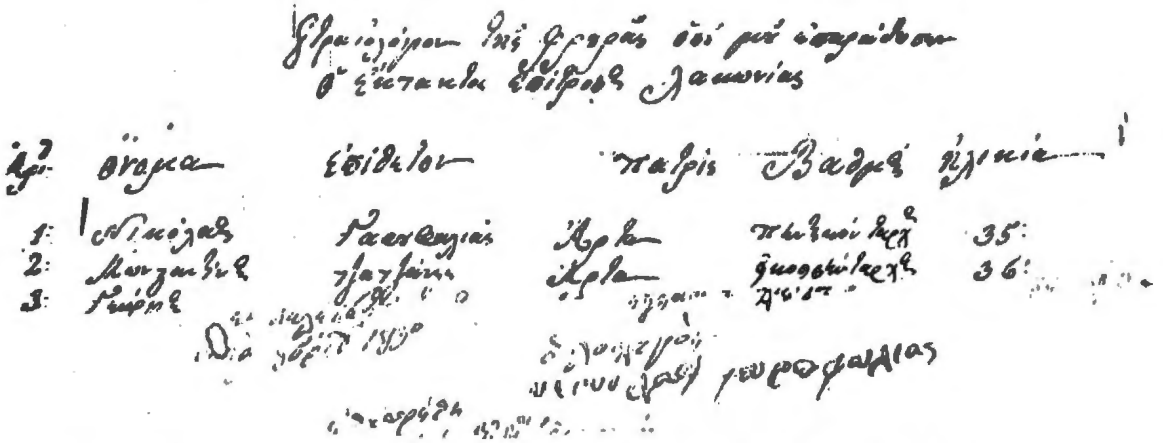
Ἐν συνεχείᾳ τοποθετεῖται εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Κίτσου Τζαβέλλα καὶ εἰς θέ-

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

σιν ἀναπληρωτοῦ του. Ἐπροικοδοτήθη εἰς Ὑπολοχαγόν, καὶ τὴν 5ην Μαρτίου 1845 ὠνομάσθη πραγματικὸς Λοχαγός[1]. Ἐτιμήθη μὲ ἀργυροῦν ἀριστεῖον. Ἀποστρατευθεὶς ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθήνας ἀπ' ὅπου ἀργότερα, τὴν 24ην Αὐγούστου 1865, ἡ σύζυγός του Βιολέτα, χήρα τώρα, ὑποβάλλει αἴτησιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐκδουλεύσεων, ζητοῦσα ἀναγνώρισιν τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ συζύγου της, κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν.

Ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδουλεύσεων κατετάγη εἰς τὴν 5ην τάξιν Ἀγωνιστῶν Ἀξιωματικῶν. Ἀριθμὸς Μητρώου 582.

Παραθέτομεν ἐν φωτοτυπίᾳ, τμῆμα καταστάσεως τοῦ Ν. Γαρουφαλιᾶ, τῆς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεως:

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. ΓΑΚ, Στρατ. Γραμ. Φ. 42, Γεν. Φρ. Φ. 20, 32, 44).

Βασίλειος Γένειας, ἐξ Ἄρτης, Ἀνθ/λὸς τῆς Φάλαγγος:

Ἐγεννήθη εἰς Ἄρταν τὸ 1791 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ἀγῶνος. Τὴν 4ην Ἰουλίου 1828 ὡς ἑκατόνταρχος εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Γ. Βαρνακιώτη διοικεῖ ἑκατονταρχίαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ξηρομέρου. Ἐξελίχθη εἰς ἀξιωματικὸν μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἀνθυπολοχαγοῦ τῆς Προικοδοτημένης Φάλαγγος. Ἀπάθανε εἰς τὸ Μοναστηράκι Ἀκαρνανίας τὴν 21 Δεκεμβρίου 1840.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10, Ἐφημ. Κυβερνήσεως 1841 σελ. 20).

Γεώργιος Γένειας, ἐξ Ἄρτης - Ἰατρός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης καὶ κατήγετο ἀπὸ εὐκατάστατον οἰκογένειαν. Προσεχώρησε ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ προσέφερε πρόθυμα τὰς ἰατρικάς του ὑπηρεσίας εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν δρῶντα στρατιωτικὰ Σώματα.

Φέρεται γεννηθεὶς τὸ ἔτος 1795, ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ Ἀναγνωρίσεως τῶν Ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν 6ην τάξιν.

Ὅταν ἐξῆλθεν τῆς Ἄρτης, οἱ Τοῦρκοι ἔκαυσαν τὰ σπίτια του, ἐδήμευ-

1. Προικοδοτημένοι ἀξιωματικοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι οἵτινες προήρχοντο ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν Ἀγωνιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ συνήθως ὑπηρέτουν εἰς τὴν προικοδοτημένην φάλαγγα τοῦ συγκροτηθέντος στρατοῦ, τὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς πολεμιστάς.

σαν ὅλην τὴν ἀκίνητον περιουσίαν, τὸν δὲ ἀδελφόν του συνέλαβον καὶ ἐβασάνισαν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἐγκατεστάθη εἰς Αἰτωλικόν. Τὸ 1845 ἡ οἰκογένειά του ἀπετελεῖτο ἀπὸ πέντε μέλη. Ἡ γυναῖκα του ὠνομάζετο Ἑλένη.

Πιστοποιητικὰ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις του, ἔδωσαν οἱ Ν. Ζέρβας, Γεώργιος Κίτζος, Ἰωάννης Ράγκος, Ἰωάννης Στράτος καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ἔλαβεν μέρος καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Αἰτωλικοῦ. Τῆς οἰκογενείας Γένεια ἐσώζετο καὶ τὸ 1867 εἰς τὴν Ἄρταν ἡ Αἰκατερίνη Μ. Γένεια, ἡ ὁποία ἐνίσχυσε τοὺς σκοποὺς τῶν Ἑλεῶν Ἄρτης, καὶ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον, διὰ ποσοῦ 2.000 γροσίων.

(Ἐθν. Βιβλ., Χειρ. Ἀγων. καὶ Ἰωάν. Λαμπρίδη, Ἀγαθοεργήματα. Ἐπανέκδοσις 1971, σελ. 164).

Θανάσης Γένειας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης καὶ πῆρε ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον, μέρος εἰς τὴν κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν ἐπανάστασιν. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1825 εἶναι μαζὶ μὲ τοὺς 88 στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀποκλεισθῆ εἰς τὸ Λεσίνι, ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας ἐπολέμησε μὲ γενναιότητα μέχρις ἀπελευθερώσεώς των.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 149).

Κώστας Γεραλέξης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως. Μετὰ τὸ τέλος της, παρέμεινε εἰς τὸν στρατὸν ὑπὸ τὸν Θεόδωρον Γρίβαν, εἰς τοὺς πίνακας τῆς δυνάμεως τοῦ ὁποίου φέρει αὐξ. ἀριθ. 14, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἡμερομηνίαν δὲ τὴν 26 Αὐγούστου 1836.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Ἐσωτ. Φ. 179).

Κώντζιος Γεροβασίλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν 28 Σεπτεμβρίου 1824 εὑρίσκεται ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς καταλόγους τῶν στρατιωτῶν τοῦ Πολιτάρχου Τριπόλεως Εὐθυμίου Ξύδη ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 136, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 88).

Κωνσταντῖνος Ἀναστ. Γεροστάθης, ἐκ Κομποτίου - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι καὶ ὅταν, 2-3 χρόνια πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἔφθασε εἰς τὴν Ἄρταν, ἐμυήθη εἰς αὐτό, τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ ὁ πατήρ του. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πατρός του εἰς τὸ χωρίον Κομτζιάδες (Ἀμμότοπος) κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὁ Κωνστ. Γεροστάθης, μέσω Κοπραίνης, ἐδραπέτευσε εἰς Κέρκυραν ὅπου διέπρεψε εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐκεῖ ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Ἰωάν. Καποδίστριαν, μετὰ τοῦ ὁποίου διετήρησε τακτικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ ὅταν ἐκεῖνος ἔγινε Κυβερνήτης. Ἐνίσχυσε παντοιοτρόπως τὸν ἀγῶνα καὶ ἦτο εἰς τὴν Κέρκυραν, ὁ πρῶτος σταθμὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἔφθανον ἐξ Εὐρώπης, αἱ διάφοροι ἐνισχύσεις. Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν του, ὁ Καποδίστριας ἀναγνωρίζει τὴν μεγάλην συμβολὴν τοῦ Γεροστάθη εἰς τὸν Ἀγῶνα. Ἅπασαν τὴν περιουσίαν του κατέλιπε μετὰ τὸν θάνατον εἰς τὴν Φιλεκπαιδευτικὴν Ἑταιρείαν (Ἀρσάκειον) ὁρίσας νὰ δέχεται τὸ

Ἵδρυμα μίαν κόρην πτωχὴν νὰ σπουδάζῃ δωρεάν, ἐξ Ἄρτης.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ., Ἀλληλογραφία Καποδιστρίου).

Δ ῆ μ ο ς Γ ε ω ρ γ ῆ ς, ἐκ Πέτα - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα τὸ ἔτος 1798 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπ' ἀρχῆς. Τὸ 1828 μὲ ἄλλους συμπατριώτας του ἐκ Πέτα ὑπηρετοῦν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὸν Δημήτριον Πλαπούταν.

«Σώματα Πελοποννήσου. Σῶμα Στρατηγοῦ Δημήτρη Πλαπούτα. Ἑκατονταρχία Παρασκευᾶ Κολιοπούλου. Κατάλογος Στρατιωτῶν Αὐξ. ἀριθ. 14. Δῆμος Γεωργῆς, πατρὶς Πέτα, ἐτῶν 30.

Καρύταινα 18 Ἰουλίου 1828».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 18 καὶ 16).

Ν ι κ ό λ α ς Γ ε ω ρ γ ῆ ς, ἐκ Πέτα - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα τὸ 1807 καὶ πῆρε σύντομα μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς χιλιαρχίας καὶ τὸ 1829 ὡς στρατιώτης ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

«Σῶμα Στρατηγοῦ Δημητρίου Πλαπούτα. Κατάλογος Στρατιωτῶν Αὐξ. Ἀριθ. 142. Γεωργῆς Νικόλας, πατρὶς Πέτα, ἐτῶν 22.

Καρύταινα 30.6.1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 253. Γεν. Φρ. Φ. 16).

Ἀ ν α σ τ ά σ ι ο ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1804 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Τὴν 21ην Ἰουλίου 1829 ἐνετάχθη εἰς τὸν Τακτικὸν Στρατὸν καὶ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ ταγματάρχου Κολιοῦ Πασκούλη. Εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος συνταχθέντα εἰς Ναύπλιον τὴν 16ην Σεπτεμβρίου 1830 φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 24, ἐτῶν 25 τὸ 1829.

Χαρακτηριστικά του, ξανθός, μάτια γαλανά, ἀπὸ τὴν Ἄρταν τῆς Ἠπείρου. Τὸ 1832 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Τάγμα Ὀπαδῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.
(Ἐθν. Βιβλ., Χειρ. Ἀγων. Φ. Ἰ. Βασιλοπούλου. ΓΑΚ, Στρ. Γρ. Φ. 187).

Ἀ π ο σ τ ό λ η ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1808 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1830 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Β' Ἴλην τοῦ Χριστοδούλου Χατζηπέτρου (26.10.1830).

Ἄλλα στοιχεῖα του: Πατρίδα τὰ Τζουμέρκα καὶ ἡλικίαν 22 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Στρατ. Γραμ. Φ. 47).

Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἐκ Πραμάντων - Χιλίαρχος:

Μὲ τὴν κήρυξιν τῆς ἐπαναστάσεως ἔτρεξε νὰ πολεμήσῃ διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Τὴν Ἄνοιξιν τοῦ 1825 μάχεται εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τῶν Ἀράβων. Ἀκολούθως ἀποστέλλεται εἰς Σφακτηρίαν πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἀναγνωσταρᾶ καὶ ἐκεῖ φονεύεται. Ὁ βαθμὸς τοῦ Χιλιάρχου τοῦ ἀπενεμήθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1825. Εἶναι πατὴρ τοῦ ἀγωνιστοῦ Κωνστ. Γεωργίου.
(ΓΑΚ, Κατάλογος Ἀρχ., τόμος 5ος, τμῆμα Β', σελ. 1108).

Δ η μ ή τ ρ ι ο ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἐκ Πραμάντων - Ἑκατ/ρχος:

Ἐγεννήθη εἰς Πράμαντα τὸ ἔτος 1793 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανά-

στασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὸ Ἄργος.

«Κατάλογος στρατιωτῶν τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ χιλιάρχου Λεονάρδου. Κούλα Ἄργους τῇ 22 Αὐγούστου 1825.

Αὔξ. ἀριθ. 23, Δημήτριος Γεωργίου, Τζουμέρκα, ἐτῶν 33.

Στάμος Λεονάρδος - Ναύπλιον 25 Αὐγούστου 1825».

Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

«Φρουρὰ Στρατάρχου. Βα Ἑκατονταρχία.

Διοίκησις Ἰωάννου Κουτζαφτόπουλου.

Λῦξ. ἀριθ. 7. Δημήτριος Γεωργίου, πατρὶς Τζουμέρκα, ἐτῶν 33».

(ΓΑΚ, Ἔτ. Πολ. Φ. 123. Γεν. Φρ. Φ. 28).

Διαμάντης Γεωργίου, ἐκ Πραμάντων - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν ἀπ' ἀρχῆς μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Τὸ 1825 εὑρίσκεται εἰς Ἀρκαδίαν.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν, Στρατηγοῦ Μακρυγιάννη.

Λῦξ. ἀριθ. 142. Διαμάντης Γεωργίου, πατρὶς Ἀρτινός.

Τῇ 13 Μαρτίου 1825 ἐν Ἀρκαδία».

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ ἰδίου ἔτους ἔλαβεν μέρος ὑπὸ τὸν ἴδιον Μακρυγιάννην εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου, κατὰ τῶν Ἀράβων.

(ΓΑΚ, Ἔτ. Πολ. Φ. 64).

Θεοδωρῆς Γεωργίου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1808 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη, κατετάγη εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ σώματα τὰ δρῶντα εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Ἑκατονταρχίαν τοῦ Δημ. Σφαλάγκα ἐκ Ζαβέρδας, τῆς χιλιαρχίας τοῦ Ἀλέξη Γαρδικιώτη Γρίβα, εἰς τὸ Στρατολόγιον τῆς ὁποίας φέρει αὔξ. ἀριθ. 26, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἡλικίαν δὲ 20 ἐτῶν. Τὴν 1ην Μαΐου 1829, ὑπηρετεῖ ὑπὸ τοὺς ἰδίους εἰς τὴν περιοχὴν Μακρυνόρους Λαγκάδος, ὅταν ἔγινε ἡ ἐπιθεώρησις ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Κίτζου. Τὸν Νοέμβριον 1830 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ 12ον Τάγμα, πάλιν ὑπὸ τοὺς ἰδίους διοικητὰς καὶ τὸ καλοκαίρι 1832 εἰς τὴν Πολιτοφυλακὴν Καλαμάτας.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26, 45. Ἔτ. Πολ. Φ. 68. Στρατ. Γραμ. Φ. 193).

Κώστας Γεωργίου, ἐκ Πραμάντων - Πένταρχος:

Ἐγεννήθη εἰς Πράμαντα τὸ 1800. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν.

«Κατάστασις 20ῆς Αὐγούστου 1824, ἐπιθεωρητοῦ Ἀθηνῶν Ν. Μπούφη. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Λῦξ. ἀριθ. 24. Κώστας Γεωργίου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 26».

«Φρουρὰ Στρατάρχου. Βα Ἑκατονταρχία (1828).

Διοίκησις Ἰωάν. Κουτζαφτόπουλου. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Λῦξ. ἀριθ. 17. Κώστας Γεωργίου, πατρὶς Τζουμέρκα, πένταρχος, ἐτῶν 28.

1η Ἀπριλίου 1829. Ὁ Ἀρχηγὸς Νικ. Κριεζώτης».

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως ἐγκατεστάθη εἰς Λειβαδιάν, ἀπ' ὅπου τὴν 2αν Μαΐου 1865 ὑποβάλλει πιστοποιητικὸν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀναγνω-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

ρίσεως τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν του, ἐξ οὗ προκύπτει:

«Ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος καὶ διετέλεσε ὑπὸ τοὺς ὁπλαρχηγούς, Διάκον, Ὀδυσσέα Ἀνδροῦτσον, Χατζηχρῖστον, Θεόδ. Γρίβαν, Γεώργιον Καραϊσκάκην καὶ ἄλλους, λαβὼν μέρος εἰς τὰς μάχας, Ἀλαμάνας, Νεοκάστρου καὶ εἰς ὅλας τὰς κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἔπειτα κατετάγη εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Στρατάρχου Δ. Ὑψηλάντου».

Ἀπὸ τὴν Λειβαδιάν, ὅπου ἐγκατεστάθη τὴν 4ην Φεβρουαρίου 1837, ζητεῖ νὰ τοῦ δοθῇ τὸ ἀριστεῖον ἀνδρείας.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. κυτ. 211. ΓΑΚ, Στρατ. Γραμ. Φ. 1, Ὑπ. Πολ. Φ. 24, Γεν. Φρ. Φ. 28, καὶ Φ. Ἀριστείων τοῦ 1837).

Μ ῆ τ ρ ο ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἐκ Πραμάντων - Στρατιώτης:

Ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας μαζὶ μὲ τοὺς συγχωριανούς του ἀδελφοὺς Πολύζου. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος ἐζήτησε νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ στράτευμα, ὡς δὲ σημειώνει ὁ Κασομούλης εἰς τὰ Στρατιωτικὰ Ἐνθυμήματα, παρητήθη τῶν ἀπολαυῶν του εἰς γῆν. Συμπεριελήφθη εἰς τὸν 4ον πίνακα παραμονῆς του μαζὶ μὲ τοὺς συμπατριώτας του Ἀθαν. Πολύζον καὶ Ἀπόστ. Στάμον.

(ΓΑΚ, Στρατ. Γραμ. Φ. 193).

Π α ν α γ ι ώ τ η ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἐκ Πραμάντων - Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς Πράμαντα τὸ 1805. Νέος ἀκόμη πῆρε μέρος εἰς τοὺς πολέμους τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν.

«Κατάλογος στρατιωτῶν στρατηγοῦ Μακρυγιάννη.

Αὐξ. ἀριθ. 143. Παναγιώτης Γεωργίου Ἀρτινός.

Ἐπαρχεῖον Ἀρκαδίας 13 Μαρτίου 1825

Ἔπαρχος Ἰωάννης Μητρόπουλος».

Τὸν Ἀπρίλιον ἰδίου ἔτους ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων.

Τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1830 κατατάσσεται ὡς νεοσύλλεκτος εἰς τὸ Στρατόπεδον Βονίτσης. Εἰς τὸν πίνακα κατατάξεως φέρει αὐξ. ἀριθ. 28, ἀγράμματος, ἐτῶν 25, τόπος γεννήσεως Μπράμαντα Τζουμέρκων.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 64, Κατάλογος Ἀρχ., τόμ. 5, τμ. Β', Μέρος Β', σελ. 1203).

Χ ρ ῖ σ τ ο ς Γ ε ω ρ γ ί ο υ, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Εἰς τὸ Στρατολόγιον τῆς Πολιτοφυλακῆς Καλαμάτας, ἀπὸ 3 Ἰουλίου ἕως 2 Αὐγούστου 1832, φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 25, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.

(ΓΑΚ, Στρατ. Γρ. Φ. 193).

Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Γ ι ά κ ο υ, ἐκ Ραδοβυζίου - Ἀξιωματικός:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ τοὺς συμπατριώτας του ἀδελφοὺς Κώσταν καὶ Ἀναγνώστην Οἰκονόμου, ἐκ Σκουληκαριᾶς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κώστα Οἰκονόμου ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Γιαννάκην Τολιάν. Πιστοποιητικὸν ὑπηρεσιῶν του, ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ τελευταίου, ὑποβάλλει διὰ αἰτήσεων

τῆς 11 Μαρτίου 1846 καὶ 12 Δεκεμβρίου 1846 ἀπὸ τὴν Βόνιτσαν, εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐκδουλεύσεων. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Σύντεκνον Βάλτου.

(Ἐθν. Βιβλ. Ἀρχ. Ἀγων.).

Γεώργιος Κώστα Γιάμος (ἢ Πριόβολος), ἐκ Σκουληκαριᾶς - Ὑπαξιωματικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν τὸ ἔτος 1805. Μὲ τὸν πατέρα του εἰσῆλθον ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἔλαβεν μέρος, τὸν Ἰούλιον 1822, εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα ὅπου ἐφονεύθη ὁ πατήρ του Κώστας Γιάμος. Ἔπειτα, μεθ' ἑνὸς ἄλλου ἀδελφοῦ του ἠκολούθησαν τὸν ὁπλαρχηγὸν Κώσταν Οἰκονόμου καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, ὅπου ἐφονεύθη ὁ ἀδελφός του, μαζὶ μὲ τὸν Κώσταν Οἰκονόμου. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Σύντεκνον. Τὴν 16ην Ἰουνίου 1825, ὑπέβαλε, ἀπὸ τὸ Πατιόπουλον, αἴτησιν ἀναγνωρίσεως τῶν ἀγώνων τῆς οἰκογενείας του. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀναγνωρίσεως τῶν ἐκδουλεύσεων, τὸν κατέταξε εἰς τὴν 2αν τάξιν Ὑπαξιωματικῶν.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Πριοβόλου).

Κώστας Γιάμος (Πριόβολος), ἐκ Σκουληκαριᾶς-Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν Ἄρτης καὶ εἰσῆλθεν ἀπ' ἀρχῆς, εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα τὸν Ἰούλιον 1822, ὅπου ἐφονεύθη. Ἕνας τῶν υἱῶν του, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, ἐφονεύθη μαζὶ μὲ τὸν Σκουληκαρίτην ὁπλαρχηγὸν Κώσταν Οἰκονόμου. Προηγουμένως, ἡ γυναῖκα του, δύο θυγατέρες του καὶ ἕτερος ἐκ τῶν υἱῶν του, ἠχμαλωτίσθησαν εἰς θέσιν Μηλιὰ Σακαρετσίου, ὑπὸ τοῦ Μουστάμπεη ὅταν οὗτος ἐπιχειρήσας, Ἰανουάριον 1823, νὰ περάσῃ εἰς τὰ Ἄγραφα, ἠμποδίσθη ὑπὸ τοῦ Γ. Καραϊσκάκη. Ἡ γυναῖκα του ἐξηγοράσθη καὶ ἐλευθερώθηκε. Ὁ υἱός του καὶ αἱ δύο θυγατέρες του εὑρίσκοντο ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ κατὰ τὸ 1865.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Γιάμος ἢ Πριόβολος τοῦ Κων., ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν εἶναι ὅμως ἄγνωστον τὸ μικρόν του ὄνομα. Ἔλαβεν μέρος μὲ τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα, τὸν Ἰούλιον 1822. Ὑπὸ τὸν Κώσταν Οἰκονόμου ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου ὅπου καὶ ἐφονεύθη.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Πριοβόλου).

Γεώργιος Ἰω. Γιαννάκης, ἐξ Ἄρτης - Ὑπαξ/κός:

Ἔλαβεν μέρος ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἐπικεφαλῆς ὁμάδος συμπατριωτῶν του. Παρευρέθη εἰς τὰς μάχας Καρπενησίου κατὰ τοῦ Σκόνδρα Πασᾶ ὅπου ἐπληγώθη εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα. Ἐπίσης εἰς τὰς μάχας ἔξω τοῦ Μεσολογγίου ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην, ἔπειτα εἰς τὰ Κράβαρα ὑπὸ τὸν Κ. Γιολδάσην κατὰ τοῦ Ὀμὲρ Πασᾶ. Ὑπέβαλε πιστοποιητικὰ τῶν ἐκδουλεύσεών του, τὰ ὁποῖα τοῦ ἐχορήγησαν οἱ Θ. Γρίβας, Ἀνδρέας Ἴσκου, Ζαχαρίας Γιολδάσης καὶ ἄλλοι. Τὸ 1844 φέρεται ἐγκατεστημένος εἰς Ἀμπλιανὴ καὶ τοῦ

δίδουν τὸ παρατσούκλι Ἀμπλιανίτη.

Τὸ 1865 ἡ πολυμελὴς οἰκογένειά του εἶναι ἐγκατεστημένη εἰς τὸ χωρίον Κρίκελος Εὐρυτανίας, ἀπ' ὅπου ὁ υἱός του Πέτρος τὴν 12 Ἰουνίου 1865 ὑποβάλλει αἴτησιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων γράφων, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἀρταίου ἀγωνιστοῦ στερεῖται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου. ...Πέτρος Γεωργίου Γιαννάκης». Ὁ Γεώργιος Γιαννάκης κατετάγη εἰς τὴν 2αν τάξιν Ὑπαξιωματικῶν.

(Χειρ. Ἐθν. Βιβλ. Ἀρ. Φ. 12288-12290).

Ἀντωνάκης Γιάννης (ἢ Γερογιάννης), ἐκ Γρέβιας - Στρατιώτης:

Μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ τῶν πρώτων ἠκολούθησε τὸν Γ. Καραϊσκάκην καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Ἔγινε γνωστὴ εἰς τοὺς Τούρκους ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ἀνδρεία του. Εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε ἐπανέλθη προσωρινῶς εἰς τὸ σπίτι του, κατόπιν προδοσίας, συνελήφθη καὶ εἰς θέσιν «Πέντε Ἀδέλφια» τῶν ἔναντι Ἀγράφων, ἀπηγχονίσθη εἰς ἕναν Δένδρον ὅστις ἔκτοτε φέρει τὸ ὄνομά του. Ὅταν ἡ φάρα τῶν Μποτσαραίων εὑρίσκετο εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σέλτσου (1803) ἐνυμφεύθη μίαν Σουλιώτισσαν ὀνόματι Παγώνα μετὰ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε 6 τέκνα, τὸν Δημήτριον, Κωνσταντῖνον, Ἰωάννην, Γεώργιον, Ἑλένην καὶ Μαρίαν. Τὰ τέκνα του ἔλαβον ἔκτοτε τὸ μικρόν του ὄνομα ὡς ἐπώνυμον τὸ ὁποῖον διατηροῦν καὶ σήμερον οἱ ἀπόγονοί του.

(Ἀρχ. Οἰκογενείας Ἀντωνάκη).

Ἀποστόλης Ἰω. Γιάννης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1800 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς στὸν Ἀγῶνα τοῦ '21. Τὴν 5ην Μαΐου 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Δ' Χιλιαρχίαν τοῦ Διαμ. Ζέρβα εἰς τὸν Πόρον, ὑπ' αὐξ. ἀριθ. Στρατολογίου 40, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἐτῶν 28. Τὸν Αὔγουστον 1828 τὸ Σῶμα τοῦ Ζέρβα μετεκινήθη εἰς τὸ Μακρυνόρος Βάλτου ὅπου ὑπηρετεῖ καὶ ὁ Ἀπ. Γιάννης. Ἐκεῖ εὑρίσκεται καὶ τὸν Σεπτέμβριον ἰδίου ἔτους. Εἰς τοὺς διαφόρους καταλόγους φέρεται, εἰς ἄλλον ὡς Ἀπόστολος Ἰωάννου καὶ εἰς ἄλλον ὡς Ἀπόστολος Γιάννης.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 14 ἐσ. 4, 44, 26, 4).

Γεώργιος Γιάννης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἰωάν. Νοταρᾶν, εἰς Δεμέστιχα.

«Καταγραφὴ στρατιωτῶν, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγοῦ Ἰωάννου Καρύτιανη 30 Ἰουνίου 1828».

Νοταρᾶ.

Αὐξ. ἀριθ. 322. Γεώργης Γιάννη ἀπὸ Ἄρταν.

Τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1824 Δεμέστιχα.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Μόστρας».

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 154).

Δημήτριος Γιάννης, ἐκ Πέτα - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα τὸ 1798 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν πόλεμον Ἀνε-

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ξαρτησίας. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

«Σῶμα Στρατηγοῦ Δημητρίου Πλαπούτα. Κατάλογος στρατιωτῶν.
Αὔξ. ἀριθ. 141. Δημήτριος Γιάννης, πατρὶς Πέτα, ἐτῶν 30.
Καρύτιανη 30 Ἰουνίου 1828».

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 253).

Κώστας Γιάννης (ἢ Γιάννος), ἐξ Ἁγίου Σπυρίδωνος (Ἰμὰμ-Τσαούση) - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸν Ἅγιον Σπυρίδωνα Ἄρτης τὸ 1803 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ ἀκόμη ὡς στρατιώτης εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

«Φρουρὰ Ἀρχιστρατήγου. Α' Ἑκατοναρχία.
Αὔξ. ἀριθ. 7. Κώστας Γιάννης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 26.
1828 ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς Νικ. Ζέρβας».
Τὸν Σεπτέμβριον 1830 προσῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον Βονίτσης.
«Κατάλογος Νεοσυλλέκτων ἐν Βονίτσῃ, 12 Σεπτεμβρίου 1830.
Αὔξ. ἀριθ. 33. Κώστας Γιάννης, ἐτῶν 26, ἀγράμματος. Πατρὶς Μαμτσαούση Ἠπείρου».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26 καὶ Ἀρχ. τόμος 5ος).

Κωσταντῆς Γιαννόπουλος, ἐξ Ἄρτης - Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1799 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

«Δ' Χιλιαρχία. Α' Πεντηκοναρχία. Γεώργιος Ζέρβας, Πεγακοσίαρχος.
Κατάλογος στρατιωτῶν, 3η Μαρτίου 1828, Πόρος.
Αὔξ' ἀριθ. 55. Κωσταντῆς Γιαννόπουλος, στρατ/της, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 30».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4).

Μῆτσος Γιαννόπουλος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1824 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Ἰωάννου Νοταρᾶ εἰς τὸ χωρίον Δεμέστιχα Καλαβρύτων. Εἰς τὸ στρατολόγιον τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος φέρει αὔξ. ἀριθ. 490, ἀπὸ Ἄρταν.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 154).

Ἀλέξης Γιάννος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1810. Μόλις ἀντελήφθη ὅτι ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ ὅπλον, κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

«Φρουρὰ Ἀρχιστρατήγου. Α' Ἑκατονταρχία.
Αὔξ. ἀριθ. 88. Ἀλέξης Γιάννου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 18.
1828, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς, Νικ. Ζέρβας».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Χρῖστος Γιώτης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη κατετάγη εἰς τὰ τμήματα τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος. Ὅταν ἐγκατεστάθησαν τμήματα εἰς Κορωνησίαν κατετάγη εἰς αὐτά.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσογίκα.
Κορωνησία, Μάϊος 1829. Κατάλογος στρατιωτῶν.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Αὔξ. ἀριθ. 249. Χρῖστος Γιώτης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 20».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Γιαννάκης Γκαραβέλας, ἐκ Κομποτίου - Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε καὶ κατετάγη εἰς τὰ ἄτακτα Σώματα τῶν ὁπλαρχηγῶν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Μακρυνόρος.

«Κατάλογος στρατιωτῶν τοῦ Σώματος Δήμου Τζέλιου, ἐπιθεωρηθέντος τὴν 30 Ἀπριλίου 1829 εἰς Μακρυνόρος.

Ἑκατονταρχία Καραγιάννη. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 28. Γιαννάκης Γκαραβέλας. Πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 20, στρατιώτης».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Σωτήρης Πέτρ. Γκεζαΐρης, ἐξ Ἄρτης - Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1800 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸν Μάρτιον 1828 εὑρίσκεται εἰς τὸν Μόρον καὶ ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Γεώργιον Λ. Ζέρβαν, Πεντακοσίαρχον τῆς Δ' Χιλιαρχίας τοῦ Σώματος Διαμάντη Ζέρβα. Τὴν 21ην Αὐγούστου 1828 καὶ ἀργότερα τὸ Φθινόπωρον ἰδίου ἔτους, ἀνήκει εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Σώματος Ζερβάτων, ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 27 καὶ πατρίδα τὴν Ἄρταν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4, 14 ἐσ. 4).

Γεώργιος Γκιόκας, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1802 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ν. Στρᾶτον.

«1825 Ἰουνίου 16 Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικ. Στράτου.

Αὔξ. ἀριθ. 71. Γεώργιος Γκιόκας, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 23».
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 146).

Ἀναστάσιος Γκλινιᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1804 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Νικήτα Σταματελοπούλου εἰς τὴν Πελοπόννησον.

«Σῶμα Νικήτα Σταματελοπούλου. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 56. Ἀναστάσιος Γκλινιᾶς, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 24.

Καρύταινα 30 Ἰουνίου 1828».
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 253).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΚΟΓΚΑΣ, ἐξ Ἄρτης - Ἀξιωματικός:

Ὑπηρέτησε καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα ὡς ἀξιωματικὸς καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Ἀπέθανε ὡς Ἀνθυπολοχαγὸς τῆς Φάλαγγος. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν 7ην τάξιν Ἀξιωματικῶν. Φέρει ἀριθ. Μητρώου 2019.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Δημήτριος Γ. Γκόντζος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διέμεινε μονίμως εἰς τὴν Ἄρταν, ἡ οἰκογένειά

του ὅμως κατήγετο ἀπὸ τὰ Λέλοβα. Ἐκ τῶν πρώτων ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς.

Εἰς τὴν Λαγκάδαν τὸ 1821 ἐπληγώθη εἰς τὸν ἀριστερόν του πόδα, ἔπειτα ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα (4 Ἰουλίου 1822) ὑπὸ τὸν Μᾶρκον Μπότσαρην εἰς τὴν μάχην τῆς Βονίτσης ὑπὸ τὸν Γεώργιον Κίτζου καὶ εἰς ἄλλας, μέχρι τέλους τοῦ πολέμου. Φέρει ἀριθμὸν μητρώου Ἀγωνιστῶν 8202. (Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Ἰωάν. Γραμματίκας ἢ Καλογερᾶς, ἐξ Ἄρτης-Ὑπαξ.

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1795. Κατὰ τὸ 1820 ἐμυήθη εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Μακρυγιάννη καὶ Γεωργίου Κοράκη, ἀνέλαβε δὲ νὰ μυήσῃ καὶ ἄλλους εἰς τὰ περίχωρα ὅπου διὰ τὰς ἐργασίας του ἐγύριζε. Ἐπὶ πλέον ἤρχισε νὰ συγκεντρώνῃ κρυφά, πολεμικὸν ὑλικόν, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μυστικοῦ στρατοπέδου τῆς Ἄρτης, ἀγοράζων αὐτὸ ἐξ ἰδίων χρημάτων. Ὅταν ἐκηρύχθη ἡ ἐπανάστασις, συνεκρότησε ἀμέσως σῶμα στρατιωτῶν καί, αὐτὸς ὡς μπουλουκτζῆς (ἴλαρχος), ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μακρυγιάννη. Ὅλα τὰ ἔξοδα τοῦ Σώματος αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐπλήρωνε ἐξ ἰδίων χρημάτων. Τὸν Νοέμβριον 1821 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην. Εἰς κατάλογον στρατιωτῶν ποὺ ὑπέβαλε ὁ Μακρυγιάννης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου φέρεται ἐγγεγραμμένος (13.3.1825). Ἀκολούθως ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην Μύλων τοῦ Ἄργους καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου. Τελευταίως ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Πειραιῶς κατὰ τοῦ Κιουταχῆ τὸ 1827. Ὡς βεβαιοῦν οἱ ἀρχηγοὶ Ἰ. Μακρυγιάννης, Χριστόδουλος Χατζηπέτρου, Ἰωάν. Στρᾶτος, Γιάννης Κώνστας καὶ Κωνστ. Δούκας, ἔδειξε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως, γενναιότητα, ζῆλον καὶ ἱκανότητα εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ μικροῦ τμήματος στρατιωτῶν του. Τὴν 21ην Ἀπριλίου 1844 τοῦ ἐχορηγήθη τὸ ἀργυροῦν Νομισματόσημον διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις του.

Τὸν Ὀκτώβριον 1831 εὑρίσκεται εἰς Μακρυνόρος, ὑπηρετῶν εἰς τὸ τάγμα Μαστραπᾶ, ἀπ' ὅπου διαμαρτύρεται διὰ τὸν φόνον τοῦ Κυβερνήτου. Τελικῶς, ἀφοῦ διέθεσε ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν Ἐπανάστασιν, ἐγκατεστάθη εἰς Ἑρμούπολιν Σύρου ἐπαγγελλόμενος τὸν καφεπώλην.

Εἰδικώτερα ὁ Γιάννης Μακρυγιάννης βεβαιοῖ τὰ κατ' αὐτόν: «Πιστοποιητικόν. Πιστοποιῶ ὁ ὑποφαινόμενος ὅτι ὁ Ἰωάννης Γραμματίκας Καλογερᾶς, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης κατὰ τὸ 1820 κατετάχθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν τῆς Πατρίδος καὶ ὁδηγούμενος παρὰ τοῦ ὑποφαινομένου καὶ τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Κοράκη ἀπήρχετο πρὸς διοργάνωσιν καὶ πολλαπλασίασιν, τῆς Ἑταιρείας εἰς τὰ μέρη ὅπου διατίθετο παρ' ἡμῶν καὶ ὅτε ἡ πατρὶς ἔλαβε τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας διὰ νὰ ἀποτινάξωμεν τὸ ζυγὸν τοῦ ἐχθροῦ, δὲν ἔμεινεν καὶ ὁ ρηθεὶς Ἰωάν. Καλογερᾶς ἀμέτοχος· ἀλλὰ δράξας καὶ αὐτὸς τὰ ὅπλα μετά τινας ἄλλους μισθωμένους παρὰ τοῦ ἰδίου, συνηκολούθησεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου μπουλουκτζῆς (ἴλαρχος), συνεισέφερε καὶ ἐξ ἰδίων ἐξόδων του, ἀρκετὰ πολεμοφόδια πρὸς χρῆσιν τοῦ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἱεροῦ πολέμου εἰς τὸ

στρατόπεδόν μας. Παρευρέθη εἰς ὅλας τὰς μάχας, εἰς Ἄρταν, εἰς τοὺς Μύλους Ἄργους καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου καὶ τελευταῖον εἰς Πειραιᾶ κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, εἰς ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀπ' ἀρχῆς ἔδειξε ὁ ρηθεὶς Ἰωάννης Καλογερᾶς, γενναῖα αἰσθήματα, εἰς ὅλον τὸ στάδιον τοῦ πολέμου, μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην εὐπείθειαν καὶ ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους του καὶ διακαῆ ζῆλον τῆς πατρίδος.

Τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1844 Ἑρμούπολις.

Πατριώτης Μακρυγιάννης».

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 64, Γεν. Ἐφημ. Ἑλλάδος 24.10.1831)

Ἀπόστολος Γούναρης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐπαναστάσεως παρέμεινε εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα καὶ ἐπεδόθη εἰς μικροεμπόρια συνεταιρικῶς μὲ τὸν ἐπίσης Ἀρτινὸν Γιάννην Τζολιᾶν. Κατὰ μίαν ἐποχὴν φέρονται εἰς τὸ Ναύπλιον προμηθεύοντες τὸν στρατὸν διάφορα εἴδη.

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 244. Ἐσ. Φ. 3ος).

Ἰωάννης Γούναρης, ἐξ Ἄρτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 1821. Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1822 παρουσιάζεται, ὡς κυνηγός, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὁμὲρ Βρυώνη, πολιορκοῦντος τὸ Μεσολόγγι. Τὸ βράδυ τῆς 24ης Δεκεμβρίου 1822, ἐνῶ ἡ πολιορκία συνεχίζεται, διέφυγε ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον καὶ πλησιάσας πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ἐπληροφόρησε, ἄνδρας τοῦ τμήματος Μακρῆ, διερχομένους μὲ βάρκαν πλησίον τῆς παραλίας, ὅτι τὸ πρωί, ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, θὰ ἐγίνετο ἐπίθεσις κατὰ τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου. Ὑπελόγιζον οἱ Τοῦρκοι ὅτι οἱ Ἕλληνες θὰ εὑρίσκοντο εἰς τὰς ἐκκλησίας. Χάρις εἰς τὴν εἰδοποίησιν αὐτήν, οἱ Ἕλληνες ἔλαβον καταλλήλους θέσεις καὶ ὅταν ἐξεδηλώθη ἡ ἐπίθεσις τὴν ἀπέκρουσαν νικηφόρως. Ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ διαλυθῇ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον.

Ὁ Ὁμὲρ Βρυώνης κατέσφαξε τὴν οἰκογένειάν του, τὴν ὁποίαν ἐκράτει εἰς τὴν Ἄρταν, ὡς ὅμηρον, αὐτὸς δέ, ὁ Γούναρης, κατέφυγε καὶ ἐκλείσθη εἰς τὸ Μοναστήρι τῆς Κλεισούρας Μεσολογγίου ὅπου καὶ ἀπέθανε.

(Δ. Καρατζένη, Ὁ Γῶγος Μπακόλας, ἔκδ. 1978, σελ. 97).

Κωνσταντῖνος Δαβαρούκας, ἐξ Ἄρτης - Ὑπαξ.:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1795. Εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης εἶχε ἀξιολόγους ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, τὰς ὁποίας, μόλις ἤχησε ἡ σάλπιγξ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐγκατέλειψε. Τὸ 1848 γράφει ὁ ἴδιος: «Ἂν καὶ εὑρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολλῶν ὑποστατικῶν κειμένων εἰς τὴν πόλιν Ἄρταν, ἔτρεξα προθύμως νὰ λάβω τὰ ὅπλα κλπ.». Ὑπὸ τὸν Γεώργιον Βαρνακιώτην ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Λαγκάδος, Μακρυνόρους, Κομποτίου, Πέτα, Σταυροῦ, Βουργαρελίου καὶ Πλάκας. Μετὰ ταῦτα ὑπὸ τὸν Δ. Βλαχόπουλον εἰς τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τοῦ Σκόνδρα Πασᾶ, ἔπειτα ὑπὸ τὸν ἴδιον Βλαχόπουλον εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου μέχρι 10ης Φεβρουαρίου 1826 ὅτε ἐξῆλθεν μετ' ἄλλων στρατιωτῶν καὶ μετέβησαν εἰς Αἰτωλικὸν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐκεῖ Φρουρᾶς. Παρευρέθη εἰς τὴν φρικώδη καὶ πεισματώδη, ὡς γράφει ὁ ἴδιος, ἐκείνην τοῦ Τολμᾶ μάχην. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Με-

σολογγίου ἠκολούθησε τὸν Κώσταν Βλαχόπουλον μέχρι τοῦ 1830, ὅτε ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγιον ἀσκῶν κάποιο βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα καὶ τὸ 1846 εὑρίσκεται εἰς Βόνιτσαν. Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν 2αν τάξιν Ὑπαξιωματικῶν, μὲ ἀριθ. Ν. Μ. 4110.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. κυτ. 42, Γεν. Γραμ. Φ. 249, Γεν. Φρ. Φ. 13).

Δαμιανὸς Κ. Δαμιανοῦ, ἐξ Ἄρτης - Εἰκοσιπένταρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1790 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς σχηματισθείσας χιλιαρχίας, καὶ ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Γιάννην Μακρυγιάννην.

«Α΄ Πεντηκονταρχία ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ Μακρυγιάννη.

31 Νοεμβρίου 1828. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Λῦξ. ἀριθ. 13. Δαμιανὸς Κ. Δαμιανοῦ, δωδέκαρχος, πατρὶς Ἄρτα».

«Πεντηκονταρχία ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ Γιάννη Μακρυγιάννη.

Λῦξ. ἀριθ. 3. Δαμιανὸς Κ. Δαμιανοῦ, ἐτῶν 40, πατρὶς Ἄρτα, Εἰκοσιπένταρχος.

9 Νοεμβρίου 1829 Ἄργος, Γιάννης Μακρυγιάννης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 27, ἐσωτ. 1 καὶ Φ. 65).

Γεωργάκης Δερμάνης, ἐκ Τζουμέρκων-Πεντηκ/ρχος:

Εἰς κατάλογον ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὑποβληθέντα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γεωργίου Κίτζου εἰς τὴν Διοίκησιν, διὰ τοῦ Ὑπουργείου Πολέμου, τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1823 ἐκ Ναυπλίου, φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 19 καὶ προτείνεται ἡ προαγωγή του. Ἀκολούθως, λαμβάνει μέρος εἰς διαφόρους μάχας διοικῶν Ὁμάδα στρατιωτῶν ὡς Α΄ Πεντηκόνταρχος. Τὴν 20ὴν Ἰουνίου 1830 εὑρίσκεται εἰς Βόνιτσαν ὑπηρετῶν εἰς τὴν Χιλιαρχίαν τοῦ Γαρδικιώτη Γρίβα.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 5, Γεν. Γραμ. Φ. 243).

Κώστας Δερμάνης, ἐκ Τζουμέρκων - Δωδέκαρχος:

Εἰσῆλθεν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Τὴν 26ην Μαρτίου 1830 εὑρίσκεται εἰς Ναύπλιον καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, δι' ἐπιστολῆς του, τὴν πληρωμὴν μισθῶν, τόσον ἰδικῶν του ὅσον καὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ τμήματός του.

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 235, ἐσ. 2ος).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, ἐξ Ἄρτης - Ἀξιωμ/κός:

Ὑπηρέτησε ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ὡς ἀξιωματικὸς ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Ἀνῆκεν εἰς τὴν καλὴν οἰκογένειαν τῶν Δεσποτοπούλων τῆς Ἄρτης, πρόγονος τῆς ὁποίας ἀνῆλθεν κατὰ τὸ 1726 εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Ἄρτης ὁ εὐγενὴς Ἰωάννης ὁ Β΄ ἢ Ἰωαννίκιος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν 6ην τάξιν Ἀξιωματικῶν, μὲ ἀριθ. Μ. Ἀγων. 1697.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Δημήτριος Ἀθ. Δημάκος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1790 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

ΑΡΧΕΙΟ ΣΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

«Ἑκατονταρχία Μιχ. Ν. Μόστρα

1 Μαΐου 1829, Μενίδι Βάλτου. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 43. Δημήτριος Δημᾶκος τοῦ Ἀθανασίου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 40».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 40).

Ἀθανάσιος Δημητρίου, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1808 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ μὲ ἄλλους Ἀρτινοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον Μεγάρων.

«Σῶμα Στάθη Κατσικογιάννη. Κατάλογος στρατιωτῶν. Ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1824 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1825.

Αὔξ. Ἀριθ. 20. Ἀθανάσιος Δημητρίου, πατρὶς Ἄρτα».

Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς χιλιαρχίας.

«Χιλιαρχία Χριστ. Χατζηπέτρου. 3η Ἑκατονταρχία Μήτρου Κ. Βάγια.

Στρατιώτης Θανάσης Δημητρίου, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 20».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 6, Τπ. Πολ. Φ.60).

Ἰωάννης Δημητρίου, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὴν 8ην Αὐγούστου 1824 εὑρίσκεται ἀσθενὴς εἰς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον Ναυπλίου καὶ ἀνήκει εἰς τὴν δύναμιν τοῦ στρατηγοῦ Χρίστου Βούλγαρη. Τὸν Δεκέμβριον ἰδίου ἔτους εὑρίσκεται εἰς Τρίπολιν.

«Κατάλογος στρατιωτῶν χιλιάρχου Κυριακούλη. Τριπολιτσὰ 29 Δεκεμβρίου 1824.

Αὔξ. Ἀριθ. 56. Γιάννης Δημητρίου. Τζουμερκιώτης».

Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος ἐγκατεστάθη εἰς Βόνιτζαν ὅπου διωρίσθη κλητήρας τῆς ἐκεῖ Διοικήσεως.

«Λογαριασμὸς Διοικητηρίου τῶν ἐπαρχιῶν Βονίτσης κλπ., ἀπὸ 1ης ἕως 31 Ἰανουαρίου 1830.

Αὔξ. ἀριθ. 2. Κλητήρας Ἰωάννης Δημητρίου, ἐξ Ἄρτης, γρόσια 80.

Ἐν Βραχωρίῳ 14.2.1830. Ὁ Διοικητὴς Δημαράλης».

Τὸ 1832 κατετάγη πάλιν εἰς τὸν στρατὸν καὶ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Σῶμα τῶν Ἀρτινῶν, τοῦ Μιχαὴλ Ν. Μόστρα εἰς τὸ Ναύπλιον, ὡς στρατιώτης.

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. 27, 59, Γεν. Γραμ. Φ. 232, Στρατ. Γραμ. Φ. 173).

Κωνστ. Δημητράκης, ἐκ Βελεντζικοῦ - Ὁπλαρχηγός:

Ἀνεμίχθη εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ '21 καὶ ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἐπικράτησίν της, εἰς τὸ τμῆμα τοῦ Ἄνω Ραδοβυζίου. Ὅταν τὸν Ἰούνιον 1824 ἔγινε ἡ ἐκστρατεία τῶν στρατηγῶν κατὰ τοῦ Ραδοβυζίου, ὁ Κ. Δημητράκης ὡς ἐκπρόσωπος τῶν συγχωριανῶν του, συνυπέγραψε μετ' ἄλλων ἐκπροσώπων τῶν χωρίων καὶ τῶν ἐκστρατευσάντων στρατηγῶν, εἰς θέσιν Ντόβρα Βελεντζικοῦ, τὴν 4 Ἰουνίου 1824, τὴν ἀνάθεσιν εἰς τὸν Κώσταν Οἰκονόμου τῆς ἀρχηγίας τῶν ἁρμάτων εἰς τὴν περιοχήν των καὶ εἰς τοῦ Πάνου Στούμπου, τὸν διορισμὸν ὡς Ἐπιστάτου τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων. Ὑπογράφει, Κωνστ Δημητράκης καὶ χώρα Βελιγκιώτων.

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 10).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Κωνστ. Δημητρίου, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1802 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς.

«Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ χιλιάρχου Λεονάρδου.

Κούλα Ἄργους τῇ 22 Αὐγούστου 1825».

Αὔξ. Ἀρ. 18. Κωνσταντῖνος Δημητρίου, Τζουμερκιώτης, ἐτῶν 23».

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 123).

Τάσος Δημητρίου, ἐκ Τζουμέρκων - Δεκανεύς:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21 λαβὼν μέρος εἰς τοὺς πολέμους του. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν κατετάγη εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν καὶ ὑπηρετεῖ ὡς δεκανεύς.

«Σῶμα Ν. Διαμάντη.

Αὔξ. Ἀριθ. 42. Τάσιος Δημητρίου, δεκανεύς, πατρὶς Τζουμέρκα.

Λειβαδιὰ τῇ 17 Ἀπριλίου 1832».

(ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 168).

Ἰωάννης Δήμου, ἐξ Ἄρτης - Ὑπαξιωματικός:

Διὰ τὰς ὑπηρεσίας του, εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἀπενεμήθη τὸ 1836 τὸ παράσημον τοῦ ἀργυροῦ σταυροῦ μὲ ταινίαν, εἰς αὐτόν.

Ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τῆς Διοικήσεως πληροφορούμεθα ὅτι ἔχει πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἦτο ὑπαξιωματικὸς καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Μεσολόγγι.

(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1836).

Γιάννης Διμισκῆς, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως, ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς Δρομίσταν Βάλτου.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 68).

Νικόλαος Διμισκῆς, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Χιλίαρχος:

Συγγενὴς τοῦ Καραϊσκάκη, ἀπὸ τὴν μάνα του καὶ τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸν Ἰούλιον 1824 ὑπηρετεῖ μαζί του εἰς Ναύπλιον καὶ κατόπιν προτάσεώς του προάγεται εἰς χιλίαρχον. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς Δρομίσταν Βάλτου.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 68, Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ., τόμος 10ος).

Γεωργάκης Εὐαγγέλου, ἐκ Ραδοβυζίου - Χιλίαρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Ραδοβύζι τὸ ἔτος 1804. Ὑπηρετεῖ ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κώστα Οἰκονόμου, ἐκ Σκουληκαριᾶς, εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Γεωργίου Τσόγκα. Παρὰ τοῦ τελευταίου, τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1825 προτείνεται εἰς τὴν Διοίκησιν, λόγω τῆς δράσεώς του ἡ προαγωγή του εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου. Τὸν Φεβρουάριον 1830 κατετάγη εἰς τὸν Βον Λόχον τοῦ Κ. Τάγματος ὡς στρατιώτης ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 87.

('Αλληλ. Φρ. Μεσολ., σελ. 172).

Λάμπρος Εὐθυμίου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ '21 καὶ ἀργότερα ὑπηρετεῖ στὰ Μέγαρα.

«Στρατόπεδον Μεγάρων.

Σῶμα Στάθη Κατσικογιάννη. Κατάλογος στρατιωτῶν.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1824 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1825.

Αὔξ. ἀριθ. 23. Λάμπρος Εὐθυμίου, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης».

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 60).

Ἀντώνιος Εὐσταθίου, ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Εἰς τὴν Ε΄ Ἐθνοσυνέλευσιν εἶχεν ἐκλεγεῖ πληρεξούσιος τῶν Ἀρτινῶν. Ἀκολούθως ἀνεκλήθη ἡ ἐκλογή του καὶ ἀντ' αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Γεώργιος Μόστρας ἐκ Πέτα. Τὸ 1832 μετέχει τῆς ἐπαναληφθείσης Δ΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως μαζὶ μὲ τὸν Ἀναγν. Ν. Μόστραν.

(Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ., τόμος 5ος).

Γεώργιος Θεμελῆς, ἐκ Κωστακιῶν - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς Κωστακιοὺς τὸ 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔσπευσε καὶ κατετάγη εἰς τὰ τμήματα Ξηρομέρου. Τὸν Μάϊον 1829 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Ἀθ. Κουτσονίκαν εἰς Κορωνησίαν καὶ Μπούκα. Εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεως τοῦ ὁποίου φέρει αὔξ. ἀριθ. 299, πατρίδα τοὺς Κωστακιούς, ἐτῶν 20.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Ἀναστάσιος Φ. Θεοχάρης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1789 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως, κατὰ τὸ τέλος Νοεμβρίου 1821. Ὑπηρέτησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς καὶ τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς χ/ρχίας.

«Χιλιαρχία Ἱππικοῦ Χριστ. Χατζηχρήστου.

Κατάλογος Ἱππέων. Τῇ 11 Δεκεμβρίου 1828.

Αὔξ. ἀριθ. 6. Ἀναστάσιος Θεοχάρης, κατετάγη τὴν 12ην Σεπτεμβρίου 1828, στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 40».

Τὸν Νοέμβριον καὶ Δεκέμβριον 1830 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Ἀστυνομικὸν Κατάστημα Στρατιωτῶν Ναυπλίου. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη διὰ τὴν δρᾶσιν του, τὸ ἀριστεῖον ἀνδρείας.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 22, 42, 47).

Νικόλαος Εὐθυμίου ἢ Θύμιου, ἐκ Πραμάντων - Στρατ.

Ἐγεννήθη εἰς τὰ Πράμαντα τὸ 1802 καὶ ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως πῆρε τὰ ὅπλα, ταχθεὶς εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Σουλιώτη Ἀρχηγοῦ Ἰωάννου Σούκα. Ἐπολέμησε εἰς τὸ Κομπότι, Καρβασαράν, καὶ εἰς ἄλλας συγκρούσεις. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν ὁπλαρχηγὸν Μῆτρον Λέκκαν καὶ τὸν Γιάννην Γκούραν ὡς Φρούραρχον τῶν Ἀθηνῶν. Ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου τοῦ 1826 καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον παρευρέθη εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀραχώβης ὑπὸ τὸν Χατζηπέτρου καὶ Γεώργιον Καραϊσκάκην. Ἔπειτα ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὸ τμῆμα τοῦ Νοταρᾶ (Ἀρχοντόπουλο) ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας τῶν Ἀθηνῶν. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Μαμούρη, τοῦ Διοβουνιώτη καὶ Πανουργιᾶ ἐπολέμησε εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀμφιρέτης Εὐβοίας ὅπου ἐτραυματίσθη εἰς τὸ ἀριστερὸ χέρι καὶ πόδα. Ἠκολούθησε τὸν Μακρυγιάννην πολιταρχοῦντα εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ παρέμεινε εἰς τὸν στρατὸν ὑπὸ τοὺς Πετιμεζαίους μέχρι τοῦ ἔτους 1833 ὅτε ἀπελύθη.

Εἰς στρατιωτικὴν κατάστασιν τοῦ 1833 φέρεται ἐγγεγραμμένος· «Νικόλαος Εὐθυμίου, πατρὶς Τζουμέρκα, ἡλικία 31 ἔτους, τάξις γονέων ποιμήν,

στρατιώτης ἀκτήμων, τόπος ἐνεστώσης διαμονῆς Ἀράχωβα, χρόνος στρατιωτικῆς κατατάξεως 1822. Λειβαδιὰ 27 Μαρτίου 1833». Τὸ 1825 εὑρισκόμενος εἰς Αἴγινα ψηφίζει τὴν Δημογεροντίαν τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ ὑπογράφει ὡς Νικόλαος Θύμνιου Πραμαντιώτης. Τελικῶς ἐγκατεστάθη εἰς Ἀστακόν. Τὸ 1871 ζῇ ἀκόμη καὶ ζητεῖ σύνταξιν ὡς ἀνάπηρος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν ὄγην τάξιν Ἀξ/κῶν.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. κυτ. 53).

Νικόλαος Ζαβιτζιάνος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Διὰ τοὺς ἀγῶνας του πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ παρεχώρησε ἡ Διοίκησις ἕνα ἐργαστήρι εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἔπειτα διετάχθη νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐκεῖθεν μὲ τὴν οἰκογένειάν του καὶ παραπονεῖται δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν Διοίκησιν.

«Ὁ ὑποφαινόμενος δυστυχὴς ἐξ Ἄρτης, ἦλθον ἐδῶ κατὰ τὸ 1830 ἔτος... Νικόλας Ζαβιτζιάνος. Ναύπλιον, Μάϊος 1832».
(ΓΑΚ, Φ. 289, ἐσωτ. Φ. 2ος).

Ἀθανάσιος Ζαρτοφίλου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1799 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Κατὰ τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Νικ. Κριεζιώτου καὶ Ἑκατονταρχίαν τοῦ Χ. Μπαϊραχτάρη.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 25).

Ἀθανάσιος Ζαφείρης, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Στάθην εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Βασ. Σερεπίσιου ἐκ Βονίτσης. Ἐφονεύθη εἰς τὸ Μεσολόγγι κατὰ τὸ 1822. Ἡ μητέρα του Ἑλένη ἔλαβεν σύνταξιν.
(Παράρτημα Πρακτικῶν Βουλῆς, Μαρτίου 1850).

Στάθης Ζαφείρης, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Εἰσῆλθεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἐφονεύθη εἰς τὰς μάχας τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τὸ 1822 μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Θανάσην. Ὑπηρέτουν εἰς τὸ τμῆμα τοῦ Βασ. Σερεπίσιου.

Εἰς τὴν μητέρα των Ἑλένην Ζαφείρη ἐχορηγήθη σύνταξις ἐκ δραχμῶν 6 μηνιαίως.
(Ἔνθ' ἀνωτ.).

Σωτήριος Ζαφείρης (Κάκος), ἐκ Κομποτίου - Στρατ.:

Ἀγωνιστὴς ἐκ τῶν πρώτων τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπολέμησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς καὶ ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Δολμᾶ τὸ 1825. Εἰς τὴν σύζυγόν του Τασούλαν ἀπενεμήθη μηνιαία σύνταξις δραχ. 5.
(Ἔνθ' ἀνωτ.).

Γεώργιος Ζαχαράκης, ἐκ Μηλιανῶν - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως. Ὀλίγον μετὰ τὴν λῆξιν αὐτῆς ἐπέστρεψε εἰς τὸ Ραδοβύζι. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν. Ὑπηρέτησε εἰς τὸ Σῶμα Ἐθνοφυλακῆς Καλλιδρόμης.
(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1836).

Δημήτριος Ζαχαράκης, ἐκ Μηλιανῶν - Ὁπλαρχηγός:

Ἐπικεφαλῆς ὁμάδος στρατιωτῶν ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας ἀπ' ἀρ-

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

χῆς τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ 1827. Ἀκολούθως καὶ κατὰ ἐποχὰς τοῦ ἀνετέθησαν καθήκοντα φροντιστοῦ διὰ τὴν προμήθειαν εἰδῶν διατροφῆς τοῦ στρατοπέδου. Κατετάγη εἰς τὴν 1ην τάξιν Στρατιωτῶν παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀναγνωρίσεως τῶν Ἐκδουλεύσεων, τῶν Ἀγωνιστῶν, μὲ αὐξ. ἀριθ. 462.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Μίτζος Ζαλιάρης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης ὑπὸ τὸν Δανιὴλ Βούλγαρην εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Ἠλία Βούλγαρη εἰς περιοχὴν τῆς Πελοποννήσου. Εἰς τὸ στρατολόγιον τῆς χιλιαρχίας φέρει αὐξ. ἀρ. 11, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 96).

Ἀνδρέας Ζήσου, ἐκ Πραμάντων - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Τὸ 1824 ὡς στρατιώτης ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Κόρινθον.

«Κατάλογος στρατιωτῶν τοῦ Στρατηγοῦ Γεωργίου Κίτζου, Φρουράρχου Ἀκροκορίνθου.

Στρατιώτης Ἀνδρέας Ζήσου, πατρὶς Πράμαντα».
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 25).

Βασ. Π. Ζουλούμης, ἐκ Ραδοβυζίου - Πεντηκόνταρχος:

Ἐγεννήθη τὸ 1794 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν Χριστοδούλου Χατζηπέτρου καὶ Δ' Ἑκατονταρχίαν Νικολάου Κασομούλη ὑπ' αὐξ. ἀριθ. στρατολογίου 2, πατρίδα τὸ Ραδοβύζι, ἐτῶν 35, πεντηκόνταρχος.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 6).

Ἀλέξιος Ἰωάννου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔσπευσε καὶ κατετάγη εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν στρατόν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸν Βάλτον.

«Φρουρὰ Ἀρχιστρατήγου. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Ἀλέξιος Ἰωάννου, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης, ἐτῶν 20.

Παληοκούλια, 1 Μαΐου 1829. Ὁ Ἀρχηγὸς Νικ. Ζέρβας».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Βασίλης Ἰωάννου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Ὑπηρέτησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς καὶ τὸ 1825 εὑρίσκεται εἰς Ἀρκαδίαν.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν, τοῦ Στρατηγοῦ Γιάννη Μακρυγιάννη.

Αὐξ. ἀριθ. 13. Βασίλης Ἰωάννου. Πατρὶς Ἀρτινός.

Ἐπαρχεῖον Ἀρκαδίας. 13 Μαρτίου 1825».
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 64).

Γεώργιος Ἰωάννου, ἐκ Τζουμέρκων - Λοχίας:

Ἐγεννήθη τὸ 1806 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1830 ὑπηρετεῖ ὡς λοχίας ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Ἰωάν. Καλύβαν καὶ εἰς τὸν πρῶτον λόχον αὐτοῦ, ἄγων ἡλικίαν 25 ἐτῶν. Μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος παρέμεινε εἰς τὸν στρατὸν ὑπὸ τὸν Πεσλῆν καὶ κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1836

ἠκολούθησε τὸν Θεόδωρον Γρίβαν, εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεως τοῦ ὁποίου φέρει αὔξ. ἀριθ. 11.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Ἐσωτ., Φ. 179).

Θάνος Ἰωάννου, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆ» Ἐπαναστάσεως. Τὸν Δεκέμβριον 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ εἰς τὴν χιλιαρχίαν Κυριακούλη Μαυρομιχάλη, φέρων εἰς τὸν κατάλογον στρατιωτῶν αὔξ. ἀριθ. 58, πατρίδα δὲ τὰ Τζουμέρκα.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 59).

Λαμπράκης Ἰωάννου, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Ὑποχιλίαρχος

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ὑπὸ τοὺς ἀδελφοὺς συμπατριώτας του Ἀναγνώστην καὶ Κώσταν Οἰκονόμου, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τὸν Θεόδ. Γρίβαν. Παρευρέθη εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Τὸ 1846 εὑρίσκετο εἰς Βόνιτζαν. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν 6ην τάξιν Ἀξιωματικῶν μὲ αὔξ. ἀριθ. 18 καὶ 2019.
(Ἐθν. Βιβλ. Μ. Ἀγων. κυτ. 85).

Γεώργιος Χρίστου Κακκαβᾶς, ἐκ Κομποτίου-Στρ.:

Ἐγεννήθη τὸ 1795 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

«Ἑκατονταρχία Μιχ. Μόστρα, 1 Μαΐου 1829, Μενίδι Βάλτου.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 13. Γεώργιος Χρίστου Κακκαβᾶς, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 35».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Θεοδωρῆς Κακαβᾶς, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Τὸν Ἰούλιον 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἑκατονταρχίαν τοῦ Βασιλ. Γένεια, ἐξ Ἄρτης, τοῦ Σώματος Γ. Βαρνακιώτη ὑπ' αὔξ. ἀρ. δυνάμεως 35.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10, 45).

Ἀθαν. Ἀποστ. Κάκος (Κάγκος), ἐκ Κομποτίου-Ὑπαξ.

Μαζὶ μὲ τὸν πατέρα του Ἀπόστολον ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Κατὰ τὰ ἔτη 1825 ἕως τοῦ Ἀπριλίου 1826 εὑρίσκοντο ἐντὸς τοῦ πολιορκουμένου Μεσολογγίου, αὐτὸς δὲ ὡς σημαιοφόρος ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγοῦ Γεωργίου Κίτζου καὶ Ἰ. Μακρυγιάννη. Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς διαφόρους μάχας, ἐφονεύθη ἐντὸς τοῦ Φρουρίου. Φέρει ἀρ. **Μ. Ἀγων. 4912.**
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. κυτίον 66).

Ἀπόστ. Κάκος (Κάγκος), ἐκ Κομποτίου - Ὁπλαρχηγός:

Ἔλαβεν μέρος ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως μαζὶ μὲ τὸν υἱόν του Ἀθανάσιον. Κατὰ βεβαίωσιν τῶν Ἀρχηγῶν Χριστοδούλου Χατζηπέτρου, Μήτρου Δεληγιάννη, Ἰωάν. Μακρυγιάννη καὶ Κ. Καναλετίου, παρευρέθη εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γ. Κίτζου, κατὰ τὴν ἔφοδον δὲ ἐπληγώθη βαρύτατα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε ἐκ τῆς πληγῆς ἐκείνης. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας ἐφονεύθη ὁ υἱός του Ἀθανάσιος. Κατέλιπεν τὴν σύζυγόν του Αἰκατερίνην ἐξ Ἄρτης καὶ δύο κό-

ρες. Ἔδειξε δείγματα ἀνδρείας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας. (Ἐθν. Βιβλ. Φ. Ἀθαν. Κάγκου).

Θανάσης Κάκος, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1799 εἰς τὸ Κομπότι τῆς Ἄρτης καὶ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1824 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην εἰς τὴν Κατούναν Ξηρομέρου. Ἔχει δηλώσει πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 26 ἐτῶν. Τὸ φθινόπωρον ἀκολουθεῖ τὸν Στάθη Κατσικογιάννην.

«Κατάλογος τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Στάθη Κατσικογιάννη στρατιωτῶν, ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1824 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1825.

Λὔξ. ἀριθ. 146. Θανάσης Κάκος, Ἀρτινός.

4 Μαρτίου 1825 ἐν Μεγάροις».

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Ζαφείρης Κάκος, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Τὸ 1823 εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἀνατολικοῦ ἐφονεύθη. Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 2693 διαταγῆς τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1835 ἀπενεμήθη εἰς τὴν διαμένουσαν εἰς Αἰτωλικὸν Ἀσημίνα χήρα Ζαφ. Κάκου σύνταξις ἐκ δρχ. 6 μηνιαίως. (Παράρτημα Πρακτ. Βουλῆς 1850).

Κωσταντῆς Καλόγηρος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1799 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ἀπ' ἀρχῆς. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

«Πεζικὴ Χιλιαρχία Χρ. Χατζηχρήστου.

7η Ἑκατονταρχία Πάντου Διαμάντη.

Κατάλογος Στρατιωτῶν ἀπὸ 13.11.1828.

Λὔξ. ἀριθ. Κωνσταντῆς Καλόγηρος, πατρὶς Ἄρτα, ἡλικία 30 ἐτῶν». (ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Πάνος Καμπίσιος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1799 εἰς ἕνα χωριὸ τῆς πεδιάδος Ἄρτης ἀπὸ τὴν ὁποίαν πῆρε καὶ τὸ ἐπίθετόν του. Ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος κατετάγη εἰς τὰ ἄτακτα σώματα καὶ ἔπειτα εἰς τὰς χιλιαρχίας.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα.

Κορωνησία, Μάϊος 1829. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Λὔξ. ἀριθ. 302. Πάνος Καμπίσιος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 30». (ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Πάνος Καραβέλας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς Ἐπαναστάσεως. Δυνάμει εἰδικῆς διαταγῆς ὑπ' ἀρ. 2901 ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1829 τοῦ ἀπενεμήθη σύνταξις ἐκ δραχμῶν 15 μηνιαίως, «λόγω τῶν στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ προσέφερε». (Παράρτημα Πρακτικῶν Βουλῆς, 1850).

Ἀλέξης Καραγεώργης, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Ἑκατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν καὶ ἠκολούθησε τὸν συντοπίτην του ὁπλαρχηγὸν Κώσταν Οἰκονόμου εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας. Τὸ 1825 κατὰ πρότασιν τῆς Διευθύνσεως Δυτικῆς Ἑλλάδος προήχθη εἰς Ἑκατόνταρ-

χον. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Ἱερ. Φ. 166 καὶ 167).

Ἰ ω. Κ α ρ α γ ε ώ ρ γ η ς, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Ἑκατόνταρχος:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Ἠκολούθησε ἀπ' ἀρχῆς τὸν ὁπλαρχηγὸν Κώσταν Οἰκονόμου καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Κατόπιν προτάσεως, τὴν 4 Μαρτίου 1826, τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου τὸν προήγαγε εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑκατοντάρχου. Τὸ 1836 ὑπέβαλε δικαιολογητικὰ τῶν ἀγώνων του διὰ νὰ τοῦ ἀπονεμηθῇ τὸ ἀριστεῖον ἀνδρείας.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Ἱερ. Φ. 180, Φ. Ἀριστ., 1836).

Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Κ α ρ α γ ε ώ ρ γ ο ς, ἐκ Ματσουκίου - Στρατ.:

Ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβεν τὰ ὅπλα καὶ ἐπολέμησε πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γ. Καραϊσκάκη, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε εἰς τὴν ἔνδοξον πορείαν, μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν Χριστόδουλον Χατζηπέτρον, τὸν Ζάχον Μήλιον, Γιάννην Κώσταν, Ἰ. Κλίμακαν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην Ἀμπλιανης, Στενίκου, Ναυπάκτου, Πέτρας Θηβῶν, Ἀράχωβας, Χαϊδαρίου, Κερατσινίου. Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγωνιστ. 3264.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Δ. Καραγιάννη).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ (1801-1853), ἐξ Ἄρτης - Λ/γός:

Ἀντιγράφομεν τὸν ἔλεγχον ὑπηρεσίας τοῦ λοχαγοῦ Δημ. Καραγιάννη, χορηγηθέντα μετὰ τὸν θάνατόν του εἰς τὴν χήραν σύζυγόν του Ἑλένην διαμένουσαν εἰς Χαλκίδα, ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν Ἀρ. Κορνάρη:

«Πατρὶς Ἄρτα. Ἔτος γεννήσεως 1801, 15 Μαρτίου. Κατάταξις 1825 εἰς τὸ Πεζικὸν ὡς στρατιώτης.

Ἐπροβιβάσθη εἰς Ἀνθυπολοχαγὸν τὴν 30.12.1829 εἰς τὸ Τάγμα Ὀροφυλακῆς τὴν 18 7/βρίου 1837. Ἐπροβιβάσθη εἰς Ὑπολοχαγὸν τὴν 18 Σ/βρίου 1839. Διωρίσθη εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολὴν ὡς ἀξιωματικὸς Ἐπιθεωρήσεως 1.1.1844. Ἐπροβιβάσθη εἰς Λοχαγὸν Πεζικοῦ καὶ διωρίσθη εἰς τὸ 2ον τῆς γραμμῆς 25.1.1847. Ἐκτὸς ἐνεργείας ἐτέθη τὴν 10.4.1848. Εἰς τοὺς ἀποστράτους τὴν 15.4.1853.

Ἀπεβίωσε τὴν 13ην Ὀκτωβρίου 1853. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμμυδίου, εἰς τὴν μάχην τοῦ Προφήτου Ἠλία τοῦ 1825. Εἰς τὰς μάχας τοῦ Χαϊδαρίου τὴν 1.4.1826. Εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Θηβῶν τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1826 καὶ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας ἡ εἴσοδος ἐκ τῶν Ἐλεώνων 28 Σεπτεμβρίου 1826. Καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν τῆς Χίου 12.3.1828».

Μετὰ τὴν ἀποστρατείαν του ἐγκατεστάθη εἰς Χαλκίδα.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Κ ο σ μ ᾶ ς Κ α ρ α γ ι ά ν ν η ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως, τὸ 1829 διαμένει οἰκογενειακῶς εἰς τὸν Πόρον ὅπου πολλοὶ Ἀρτινοί.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 192).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ (1782-1827), ἐκ Σκουληκαριᾶς, Ἀρχιστράτηγος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως:

Εἶναι ἡ μεγαλυτέρα προσφορὰ τῆς Ἐπαρχίας Ἄρτης εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας. Θρυλικὴ μορφή, ἡ ὁποία εἰς τὸν δρόμον της διέσπασε τὸ φράγμα τῶν προκαταλήψεων διὰ τὴν νόθον καὶ ταπεινὴν καταγωγήν της καὶ ξεπέρασε τὴν ὁμίχλην ἡ ὁποία πυκνὴ ἐσκέπαζε τὴν γέννησίν της. Ξεκίνησε μὲ ἕνα σωρὸ οἰκογενειακὰ καὶ κοινωνικὰ συμπλέγματα καὶ εἰς τὴν πορείαν της κατώρθωσε νὰ ἀλλάξῃ τὰ γραφτὰ τῆς μοίρας του, τὰ ὁποῖα ἐξ ἀρχῆς μικρὸν ἀκόμη τοῦ φόρτωσε τόσας δυσμενεῖς διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν προέλευσίν του συνθήκας. Εἰσῆλθεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ σύντομα ἠδυνήθη, μὲ τὸν ἴσκιον του νὰ καλύψῃ ὅλην τὴν μαχομένην Ἑλλάδα, ἀπὸ τοὺς ὑπερηφάνους Σουλιώτας ἕως τοὺς ἀγερώχους ὁπλαρχηγοὺς τοῦ Μωριᾶ καὶ νὰ δώσῃ ἀπὸ τὸ κάτισχνο καὶ μελαψὸ πρόσωπόν του, φῶς εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἀπὸ τὴν ἀστραφτερὴ ματιά του, ὅλον τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν πίστιν εἰς τοὺς ἀγωνιστάς, διὰ τὴν τελικὴν νίκην. Τὸ Μακρυνόρος, τὸ Κομπότι, τὸ Σοβολάκο, ἡ Πελοπόννησος, τὸ Μεσολόγγι, τὸ Χαϊδάρι, ἡ Ἀράχωβα, ὁ Πειραιεύς, ἠνάγκασαν τὴν Ἱστορίαν μας, νὰ υἱοθετήσῃ, τὸν νόθον τῆς Σκουληκαριᾶς, ὡς τὸ μεγαλύτερον καὶ γνησιώτερον τέκνον της.

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1782. Μάνα του, ἦτο, ἡ Ζωΐτσα Ντιμισκῆ, χήρα ἑνὸς Μαυρομματιώτη, ἐξ Ἀγράφων, ὅστις πέθανε πρόωρα ἐκεῖ ὅπου ἔφθασε ἐσώγαμβρος, εἰς τὴν Σκουληκαριάν.

Ἡ Ζωὴ ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της συνεδέθη αἰσθηματικῶς, μὲ τὸν γείτονά της Νικόλαν Πλακιᾶν, ὡραῖο καὶ γενναῖο παλληκάρι τοῦ χωριοῦ καὶ ἀπὸ τὰς παρανόμους σχέσεις των, συνέλαβε τὸν μετέπειτα Ἀρχιστράτηγον τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὸ μυστικὸν τῆς ἐγκυμοσύνης της, μόνον ἡ μάνα της τὸ ἔμαθε καὶ τὸ ἀπέκρυψε ἀπὸ τὰ ἄλλα δύο της παιδιά, τὸν Κώσταν καὶ Μῆτρον, ποὺ ἐγύριζαν ὡς κλέφτες, καὶ τὰ ὁποῖα δὲν θὰ συνεχώρουν τὸ ἁμάρτημα τῆς ἀδελφῆς των, οὔτε θὰ ἐδέχοντο, ποτέ, νὰ κάμουν γαμβρόν, τὸν Πλακιᾶν, ὁ ὁποῖος συνεργάζετο καμμιὰ φορὰ μὲ τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα. Δι' αὐτὸ ἡ μάνα της, τὴν ὡδήγησε κρυφά, εἰς τὸ γυναικεῖο Μοναστήρι τῆς Χρυσοσπηλιώτισσας Γουργιανῶν, ὅπου εἶχε ἐκεῖ συγγενεῖς, τὰς οἰκογενείας Μπαθέκα. Αἱ καλόγριες, ὅμως, τοῦ Μοναστηριοῦ, ὅταν ἀντελήφθησαν τὴν ἐγκυμοσύνην τῆς Ζωῆς, διὰ νὰ διαφυλάξουν τὴν καλὴν φήμην του, τῆς ὑπέδειξαν νὰ ἀπομακρυνθῇ. Τότε ἡ μάνα της, παρεκάλεσε τὸν Ἡγούμενον τοῦ Μοναστηριοῦ, Παναγιᾶς τῆς Σκουληκαριᾶς, Καλλίνικον Τρίμπον, νὰ τὴν κρύψῃ μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ του μέχρις ὅτου περάσῃ ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον διέτρεχε ἡ Ζωή, ἀπὸ τὰ ἀδέλφια της. Ἐκεῖ ἕνα βράδυ τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1782 ἡ Ζωὴ κατῆλθε εἰς ἕνα ἰσόγειον κελλὶ τῶν κτιρίων τῆς Μονῆς καὶ μὲ τὴν βοήθειαν καὶ ἄλλων γυναικῶν τοῦ προσωπικοῦ ἐγέννησε τὸ νόθον τέκνον της. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, ὁ Καλλίνικος ἀπέστειλε αὐτήν, συνοδευομένην ἀπὸ πρόσωπον τοῦ Μοναστηριοῦ, εἰς τὸν συνάδελφόν του, Ἡγούμενον τοῦ «Ἁγίου Γεωργίου» Μαυρομματιοῦ ὅπου τὸ νόθον ἐβαπτίσθη, λαβὸν τὸ ὄνο-

μα Γεώργιος. Ἀφοῦ ἡ Ζωὴ συνῆλθε ἀπὸ τὴν περιπέτειάν της, ἐγύριζε εἰς τὰ γύρω χωριά, ἐργαζομένη εἰς διαφόρους ἀγροτικὰς ἐργασίας τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, συνάμα πωλοῦσα, κατὰ τὴν παράδοσιν, κεριὰ καὶ μοσχολίβανο, διὰ νὰ ἀναθρέψῃ τὸ τέκνον της. Πίσω ὅμως εἰς τὴν Σκουληκαριὰν ἔβραζε ἡ ἐκδίκησις καὶ εἰς κάποιαν ἐνέδρα, εἰς θέσιν «Ἰτιὲς» συνοικισμοῦ Γιαννιώτη, οἱ ἀδελφοί της, ἐφόνευσαν τὸν Νικόλαν Πλακιᾶν, («Καρτέρι τοῦ Πλακιᾶ» λέγεται ἡ θέσις σήμερα).

Μετ' ὀλίγον χρόνον, οἱ δύο ἀδελφοί της, εἰς μίαν σύγκρουσιν μὲ τουρκικὸν ἀπόσπασμα, εἴς τινα θέσιν παρὰ τὸ Δημαριὸ Ἄρτης φονεύονται καὶ εἰς κάποιον σύντομον χρόνον πεθαίνει καὶ ἡ μάνα της. Εἶχαν περάσει 4-5 χρόνια. Τότε ἡ Ζωὴ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψει εἰς τὸ χωριό της καὶ ὅταν ἔφθασε ἐκεῖ ὁ πρῶτος ἐξάδελφός της Γῶγος Μπακόλας, τὴν συνεβούλευσε ὅπως δι' ἀρκετὸν ἀκόμη καιρὸν ἀποφύγῃ τὴν ἐμφάνισιν εἰς τὸν τόπον ὅπου νωπὸ ἦτο ἀκόμη τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον ἐχύθη ἐξ αἰτίας της.

Ἔτσι ἡ Ζωὴ μὲ τὸ τέκνον της καὶ μὲ συστάσεις τοῦ Μπακόλα ἔφθασε εἰς τὴν Ντούνισταν τοῦ Βάλτου, ὅπου προσελήφθη εἰς ἕνα ἀρχοντικὸ τῶν Ἰσκαίων ὡς εἶδος ὑπηρετρίας. Ἐκεῖ τὸ τέκνον της ἔμαθε ὀλίγα γράμματα καὶ ἐκεῖ πῆρε καὶ τὸ ἐπώνυμόν των, Καραϊσκάκης. Εἰς τὸν Βάλτον ἔμειναν περὶ τὰ ἓξ χρόνια. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ αὐτὸ ὁ μικρὸς νόθος πηγαινοήρχετο εἰς τὴν Σκουληκαριὰν καὶ κάποιαν ἡμέραν ἐπιθύμησαν καὶ οἱ δύο, μάνα καὶ γυιός, νὰ γυρίσουν εἰς τὸ σπίτι τοῦ χωριοῦ καὶ εἰς τὰς ἀγροτικὰς καλύβας, τὰς ὁποίας εἶχαν οἱ Ντιμισκαῖοι εἰς τὰς πλαγιὰς τοῦ Γαβρόγου.

Δὲν ἐπέρασαν οὔτε δύο χρόνια εἰς τὴν Σκουληκαριὰν καὶ ἡ Ζωή, ἀπὸ τὰς ταλαιπωρίας καὶ ἀπὸ τὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας παρουσίαζε ἡ ζωή των, ἀπέθανε καὶ τότε ὁ δωδεκαετὴς Γεώργιος, διὰ νὰ κερδίζῃ τὸ ψωμί του προσελήφθη ἀπὸ τὴν ἐκεῖ τουρκικὴν φρουρὰν διὰ νὰ κάνῃ θελήματα. Μίαν ἡμέραν, κάποιος Τοῦρκος ἠθέλησε νὰ τὸν κακοποιήσῃ καὶ τότε, ὁ Γεώργιος, καιροφυλακτήσας, κατ' ἄλλην ἡμέραν, εἰς τὸν δρόμον τὸν ὁδηγοῦντα πρὸς τὴν βρύσην Βαρθακᾶ, μὲ τὴν κουμπούραν του, τὸν ἐφόνευσε. Ἀκολούθως ἔτρεξε εἰς τὰ λημέρια τῶν κλεφτῶν, εἰς τὰ Ἄγραφα, μεταξὺ τῶν ὁποίων παρέμεινε. Δὲν πέρασε πολὺς χρόνος καὶ συνελήφθη αἰχμάλωτος ἀπὸ τουρκικὸν ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖον τὸν ὡδήγησε εἰς τὸν Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων. Ὁ τελευταῖος, λόγω τῆς ἡλικίας, τοῦ νεαροῦ αἰχμαλώτου, τοῦ θάρρους καὶ τῆς ἐξυπνάδας του, τὸν ἐκράτησε εἰς τὴν σωματοφυλακήν του.

Τὸ 1798 κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου, ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, συνεξεστράτευσε μὲ ἄλλους 40 πασάδες κατὰ τοῦ ἀποστάτου Πασᾶ τοῦ Βιδινίου. Μαζί του πῆρε καὶ τὸν Καραϊσκάκην. Ὁ Ἀλῆς κατ' ἀνάγκην ἔφθασε ἐκεῖ διὰ νὰ πολεμήσῃ τὸν Πασβάνογλου. Γρήγορα ὅμως βρῆκε δικαιολογίαν καὶ ἀπεχώρησε τῆς πολιορκίας ἐπιστρέψας εἰς τὰ Ἰωάννινα. Δὲν τὸν ἠκολούθησε ὅμως ὁ Καραϊσκάκης ὅστις ἐπέστρεψε μετὰ τρίμηνον. Τότε ὁ Ἀλῆς, ἀφοῦ διέταξε καὶ τὸν ἔδειραν, τὸν ἐνέκλεισε εἰς τὰς φυλακὰς Τεπελενίου, ὅπου ἐκ τῶν ἀθλίων συνθηκῶν τῆς φυλακῆς ἐκλονίσθη ἡ ὑγεία του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔκτοτε ὑπέ-

φερε. Εἰς τὰς φυλακὰς παρέμεινε περὶ τὰ δύο χρόνια. Κατὰ τὸ 1800 δραπετεύει καὶ τρέχει νὰ συναντήσει τὸν Κατσαντώνην ποὺ ἐκινεῖτο τὸ καλοκαίρι μεταξὺ Μελισσουργῶν καὶ Ἀγράφων καὶ τὸν χειμῶνα εἰς τὸν Κάτω Βάλτον μέχρι τὴν Λεπενοῦ. Μὲ τὸν Κατσαντώνην μένει πολλὰ χρόνια καὶ ὅταν ἐκεῖνος συνελήφθη καὶ ἐφονεύθη, ἀπεφάσισε μὲ τὸν Γ. Τσόγκαν καὶ ἄλλους Κλέφτες νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὸν Ἀλῆ Πασᾶ καὶ καταταγοῦν εἰς τὰ Σώματα τῆς Σωματοφυλακῆς του (Τσοχανταραίων). Ἐκεῖ εἰς τὰ Ἰωάννινα παντρεύθηκε τὴν Γκόλφω Ψαρογιάννη ἀπὸ τὴν Φλωριάδα. Καὶ ὅταν τὰ σουλτανικὰ στρατεύματα πολιορκοῦν τὸν Ἀλῆ, αὐτὸς παίρνει ἀπὸ τὸ νησὶ τὴν γυναῖκα του καὶ τὴν κόρη του καὶ φεύγει διὰ τὴν Λευκάδα. Λαμβάνει μέρος εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ὁπλαρχηγῶν καὶ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821 προχωρεῖ εἰς τὰ Τζουμέρκα ἐξεγείρων τοὺς κατοίκους εἰς ἐπανάστασιν. Φθάνει μέχρι Μελισσουργούς, σχηματίζει τὴν πρώτην ὁμάδα, ἐπιστρέφων δὲ συνάπτει αἱματηρὰν μάχην εἰς τὴν περιοχὴν Χρυσοσπηλιώτισσας Γουργιανῶν καὶ ἔπειτα μὲ τοὺς Κοτελιδαίους, Μπακόλαν, Τσαρακλῆν, κηρύσσουν εἰς τὸ Βουργαρέλι, τὴν 15 Μαΐου 1821, τὴν Ἐπανάστασιν τῶν Τζουμέρκων. Ἡγεῖται τώρα τμήματος ἐπαναστατῶν ἐκ 40 ἀνδρῶν. Κατέρχεται ἀκολούθως εἰς τὸ Μακρυνόρος, λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους μὲ τὸν Ἴσκον, ἔπειτα τοῦ Κομποτίου, ἀρχὰς Ἰουνίου καὶ 8 Ἰουνίου, ὅπου καὶ τραυματίζεται. Μετὰ τὴν θεραπείαν του λαμβάνει μέρος εἰς τὴν σύγκρουσιν τοῦ Νεοχωρίου, τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης, τὸν Νοέμβριον 1821, τοῦ Πύργου τῆς Σουμεροῦ ἀρχὰς τοῦ 1822 καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐκκαθαρίζει τὰ Ἄγραφα ἀπὸ τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα καὶ ἐγκαθίσταται ἐκεῖ ὡς Καπετάνιος. Ἐκ τῆς φορολογίας συγκροτεῖ στρατὸν καὶ ἔτσι ἠδυνήθη, ὡς ἀητός, γράφει ὁ Κασομούλης, περνῶν τὰ χιονισμένα βουνὰ τῶν Ἀγράφων, νὰ συντρίψῃ τὴν μεγάλην στρατιὰν τοῦ Σκόνδρα Πασᾶ, τὸν Ἰανουάριον 1823, ὅστις μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου ἐπέστρεφε διὰ τοῦ Σοβολάκου εἰς τὴν Θεσσαλίαν. Ἡ διάλυσις τῆς στρατιᾶς αὐτῆς εἰς τὸ Σοβολάκο, ἦτο ἀπὸ τὰ μεγάλα κατορθώματα τοῦ Καραϊσκάκη τὰ ὁποῖα τὸν ἐπέβαλον ὡς στρατιωτικόν, ἱκανὸν ἡγέτην, διὰ νὰ τὸν δεχθοῦν ἀργότερα καὶ νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὰς διαταγάς του, ὅλα τὰ ἔνοπλα τμήματα τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἀρχίζει κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1823 ὁ κατατρεγμός του, ἀπὸ τὸν Μαυροκορδᾶτον καὶ τοὺς φίλους του, ἡ δίκη τοῦ Λιτωλικοῦ, ἡ ἐκστρατεία τῶν Μαυροκορδατικῶν κατὰ τῆς πατρίδος του Σκουληκαριᾶς τὸν Ἰούνιον καὶ τὸν Αὔγουστον 1824. Παρὰ τὴν ταπείνωσιν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ἀποφασίζει νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν Διοίκησιν τοῦ Ναυπλίου. Ἀπὸ τὴν νίκην τοῦ Σοβολάκου εἶναι γνωστὴ ἡ ἀξία του καὶ ἡ Διοίκησις δέχεται νὰ τὸν ἐξοπλίσῃ διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸν πόλεμον. Ἔρχεται εἰς τὴν Ρούμελη, περνάει εἰς τὰ Καλάβρυτα, τιμωρεῖ τοὺς ἀντάρτας τοῦ Μωριᾶ καὶ φθάνει εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ὅπου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμμυδίου κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ καὶ εἶναι ὁ τελευταῖος εἰς τὴν ὑποχώρησιν. Εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀντιλαμβάνεται ὅτι μερικοὶ διοικοῦντες τὰ πράγματα, θὰ ἤθελον νὰ δεχθοῦν ἀνεξαρτησίαν μόνον τῆς Πελοποννήσου, ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν

τύχην τῆς Ρούμελης καὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Τίθεται ἀμέσως ἐπικεφαλῆς τῶν Ἠπειρωτικῶν στρατευμάτων καὶ προχωρεῖ εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου ἀναγκάζει τὴν Διοίκησιν νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐκστρατεύει εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα.

Τὸ Μεσολόγγι εἶναι περικυκλωμένον, ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Εἶχε φθάσει ἐν τῷ μεταξὺ ἐκεῖ καὶ ὁ Ἰμβραὴμ καὶ ἡ κατάστασις, εἶναι κρίσιμος. Φθάνει πρὸ τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὴν νύκτα τῆς 26ης Ἰουλίου 1825, ἐπιτίθεται κατὰ τῶν πολιορκούντων αὐτό. Δημιουργεῖ πανικὸν εἰς τοὺς Τούρκους, ὁ ἴδιος δὲ φθάνει ἐμπροστὰ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Κιουταχῆ, καὶ μόνον ἡ τύχη τὸν ἔσωσε. Ἀκολουθεῖ ἄλλη μάχη εἰς τὸ Πετροχώρι κατὰ τοῦ Μπουχαρδάρη καὶ συνέχεια μέχρι τοῦ φθινοπώρου, κτυπᾶ τὰς συνοδείας τοῦ Κιουταχῆ, εἰς τὴν Σφήναν καὶ τὰς βάσεις ἐφοδιασμοῦ του εἰς τὸν Καρβασαράν. Οἱ ἐχθροί του, Ράγκος καὶ Τσόγκας, βάλλουν συνεχῶς ἐναντίον του, μὴ θέλοντες νὰ ὑπηρετήσουν ὑπὸ τὰς διαταγάς του, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ συνεργασθοῦν, μαζί του. Ἀπὸ τὸ πάθος των κατὰ τοῦ Καραϊσκάκη, ἐγκαταλείπουν τὴν βοήθειαν πρὸς τὸ Μεσολόγγι καὶ τρέχουν εἰς τὸ Ναύπλιον.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1825, μένει χωρὶς ἐνισχύσεις, εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ σύντομα τὸ στράτευμά του ἄρχισε νὰ διαλύεται, αὐτοῦ δὲ παρουσιάζεται νέα ὑποτροπὴ τῆς ἀρρώστιας του. Ἔπειτα πέφτει τὸ Μεσολόγγι καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ προσκυνοῦν τὸν Κιουταχῆ οἱ περισσότεροι ὁπλαρχηγοὶ τῆς Στερεᾶς. Ἔρχεται εἰς τὴν συνέχεια ἡ Ρούμελη ἡ ὁποία πέφτει καὶ αὐτὴ εἰς τὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ Διοίκησις εὑρίσκεται εἰς πλήρη σύγχυσιν. Καὶ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν χαώδη κατάστασιν, φθάνει εἰς τὸ Ναύπλιον ὁ Καραϊσκάκης καὶ ζητεῖ νὰ τοῦ ἀνατεθῇ ἡ ἀρχηγία τῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς ἀνακατάληψιν τῆς Ρούμελης. Ὅλοι ἀναγνωρίζουν τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἀξίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ λόγος του. Δέχονται· καὶ τότε μὲ ἐντολὴ τῆς Κυβερνήσεως, τρέχει πρὸς τὰς Ἀθήνας, κτυπᾶ τὸν Κιουταχῆ εἰς τὸ Χαϊδάρι, ἐνισχύει τὴν Φρουρὰν τῆς Ἀκροπόλεως, μὲ τὸν Κριεζώτην, καὶ ἔπειτα ἀναβαίνει τὴν Κάζα διὰ τὴν Ρούμελη. Ὑπὸ ραγδαίαν βροχὴν καὶ πυρέσσων συνεχῶς, νικάει εἰς τὴν Δόμβραιναν καὶ ἀπ' ἐκεῖ προχωρεῖ εἰς τὸ Λούστερλιτς τοῦ 21, τὴν Ἀράχωβαν, ὅπου θριαμβεύει. Κατέρχεται εἰς τὸ Δίστομον, ὅπου αἰφνιδιάζει νύκτα τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰς σκηνάς του καὶ τὸν περιμένει εἰς τὴν Φουντάνα καὶ τὸ Τουρκοχώρι διὰ νὰ τὸν διασκορπίσῃ.

Καὶ τώρα ἔχει σειρὰν τὸ Κερατσίνι, ὁ Πειραιεύς. Ἔχει ὑπὸ τὰς διαταγάς του ἕνδεκα χιλιάδας στρατόν, ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν μεγαλυτέραν στρατιὰν τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὴν διοικεῖ μὲ καταπλήσσουσαν στρατηγικὴν ἰδιοφυΐαν. Οἱ ἀγωνισταὶ τὸν λατρεύουν. Εἶναι ἀνιδιοτελής, μοιράζει μὲ αὐτοὺς τὸ ψωμί του, δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον, τρέχει μὲ αὐτοὺς ἐμπροστὰ εἰς τὸν κίνδυνον. Εἶναι ἡ μεγαλυτέρα μορφὴ τοῦ Ἀγῶνα, ἡ ὁποία βγῆκε ἀπὸ τὰς φλόγας τῶν μαχῶν. Δυστυχῶς ἐδῶ ἡ Διοίκησις μπερδεύει τὰ πράγματα καὶ διορίζει ὅλης τῆς Ἑλλάδος Ἀρχιστράτηγον τὸν Ἄγγλον Τσώρτς, μὲ ἁρμοδιότητα καὶ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, τὰς ὁποίας διευθύνει στρατηγικότατα ὁ Καραϊσκάκης. Σφάλμα αὐτὸ τῆς Διοική-

ΑΡΧΕΙΟ

σεως ἀλλὰ καὶ τοῦ Καραϊσκάκη, ὅταν τὸ βράδυ τῆς 22ας Ἀπριλίου 1827, ἐξῆλθε τῆς σκηνῆς καὶ ἔτρεξε νὰ ματαιώση ἀκροβολισμοὺς θερμοαίμων ἀγωνιστῶν καὶ νὰ ἐκθέση τὸν ἑαυτόν του, εἰς τὸν κίνδυνον ὅστις τὸν περίμενε κάπου ἐκεῖ εἰς τὸ Νέον Φάληρον. Τὴν ἰδίαν νύκτα βαρειὰ τραυματισμένος εἰς τὴν κοιλιακὴν χώραν, μεταφερόμενος εἰς Σαλαμῖνα, ξεψύχισε καὶ ἐν μέσω γενικοῦ πανελληνίου πένθους, ἐτάφη τὴν ἑπομένην εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Τὴν 22αν Ἀπριλίου 1835, γίνεται ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του καὶ ἡ τοποθέτησίς των εἰς μνημεῖον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Ν. Φαλήρου. Τὰ συνοδεύουν συνταγματάρχαι, στρατηγοί, ὅλοι αὐτοὶ παλαιοὶ ἀξιωματικοί του, καὶ ὅταν τοποθετοῦνται στὴν λάρνακα, ὁ βασιλεὺς Ὄθων τὸν τιμᾶ μὲ τὸν μέγαν σταυρὸν τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος.

Ἡ κατὰ τὸ 1865 συνελθοῦσα Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων τῶν Ἀγωνιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔταξε τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Α΄ Τάξιν Ἀγωνιστῶν, ἐνῶ τὸ τμῆμα εἰς ἐξαίρετον Τάξιν. Συνεδρίασις 481) 1865. Δὲν ὑπῆρχε ἐκ τοῦ νόμου εὐχέρεια διὰ νὰ δεχθῆ ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν πρότασιν τοῦ τμήματος διὰ τὴν κατάταξιν εἰς Ἐξαίρετον Τάξιν, πρότασις ἡ ὁποία δι' οὐδένα ἄλλον ἔγινε.

Ὕστερα ἀπὸ χρόνια ὁ ποιητὴς Κ. Παλαμᾶς τοῦ δίνει τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821:

«Πόλεμος θ' ἄρχιζε. Στὰ ξάγναντα μπροστά μου
κορφή, γκρεμός, τὸ βουνὸ μαῦρο.
Ξαφνικὰ τὸ βουνὸ ἀστράφτει, μὲς στὴν ὑπνοφαντασία μου
σὰν ἀπὸ φάσγανα γυμνὰ γιὰ φονικό.
...Καὶ νὰ ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τὴν κορωμένη ράχη
δὲν χύμιζε μουγκρίζοντας ἡ ἀντάρα, ἡ μάχη.
Τὸ βουνὸ χρυσῆ σκάλα, κλέφτες καὶ κουρσάροι τὴν κατεβαίνουν.
Καὶ σ' ὅλους μέσα ποιός;
Ἕνας ξεχώριζε τὸ γένος τὸ καμάρι, τῆς Καλογρηᾶς ὁ Γιός».

(Δ. Καρατζένη, Ἀνέκδοτος Βιογραφία Γ. Καραϊσκάκη).

Γεώρ. Τάτζη Καραμάνης, ἐκ Τζουμέρκων - Εἰκοσιπ.:

Ἐγεννήθη τὸ 1891 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν Χριστοδούλου Χατζηπέτρου.

«Γ' Ἑκατονταρχία Ἰωάν. Φραγκίστα. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 4. Γεώργιος Τάτζη Καραμάνης, πατρὶς Τζουμέρκα, ἐτῶν 30, εἰκοσιπένταρχος».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 6).

Γεώργιος Καραμπίνης, ἐκ Παχυκαλάμου - Στρατ.:

Ἐγεννήθη τὸ 1805 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας ὡς στρατιώτης.

«Μάγκα Στάθη Κατσιγογιάννη, Βόνιτσα, 12 Νοεμβρίου 1828.

Αὐξ. ἀριθ. 95. Γεώργιος Καραμπίνης, Ἀρτινός, ἐτῶν 23».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Νικόλαος Καραμπίνης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21 ἐξ Ἄρτης, γεννηθεὶς τὸ 1802. Τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Μακρυνόρος ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Νότην Μπότσαρην καὶ εἰς τὸ ἀπόσπασμα Τσάμη Καρατάσου.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 17. Νικόλαος Καραμπίνης, στρατ., πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 27.

Τὸν Ἰούλιον ἰδίου ἔτους ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Δεντζέλον.

«Κατάλογος τοῦ στρατηγοῦ Δεντζέλου.

Αὔξ. ἀριθ. 13. Νικόλαος Καραμπίνης, στρατ., πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 27.

Ναύπακτος 9 Ἰουλίου 1829. Ὁ Γραμ. τοῦ Στρατηγοῦ Πετρίδης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 43 καὶ 53).

Πάνος Καραμπίνης, ἐκ Παχυκαλάμου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1794 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1828 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Στάθην Κατσικογιάννην εἰς τὴν περιοχὴν Βονίτσης καὶ εἰς τοὺς καταλόγους φέρει αὔξ. ἀριθ. 94, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 35 ἐτῶν.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Δημήτρ. Καρανάτσης, ἐκ Θεοδωριάνων - Στρατιώτης:

Ἐπολέμησε ὡς στρατιώτης. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Σταυροῦ, τὸν Αὔγουστον τοῦ 1821. Ἔπειτα συνεχῶς μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος. Παρεξηγηθεὶς μὲ τοὺς Σουλιώτας κατέφυγε εἰς Πελοπόννησον καὶ ἐπολέμησε ὑπὸ τὸν Κολοκοτρώνην.

Ἐτιμήθη διὰ τὴν ἀνδρείαν του διὰ διπλώματος φυλασσομένου ὑπὸ τοῦ πρό τινος θανόντος 90ετοῦς ἀπογόνου του Δημ. Καρανάτση συντ) χου δασικοῦ. (Ἐξ οἰκογενειακῶν ἀρχείων).

Νικόλαος Καράπης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1794 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Ἀρχιστρατήγου.

«Φρουρὰ Ἀρχιστρατήγου.

Βα Ἑκατονταρχία. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 74. Νικόλαος Καράπης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 35.

Ἀρχηγὸς Φρουρᾶς, Νικ. Ζέρβας».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Κώστας Καρτοῦτσος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1807 καὶ πῆρε μέρος στὸν ἀγῶνα. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα.

Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 208. Κώστας Καρτοῦτσος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 23».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Ἀπόστολος Καρύδης, ἐξ Ἀγνάντων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1788 καὶ ἔλαβεν ἀπ' ἀρχῆς μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἀργότερα μὲ τὴν δημιουργίαν τῶν χιλιαρχιῶν ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἀν. Μάρου, Χορμοβίτη, εἰς τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν καὶ κατὰ τὴν ἐπιθεώρη-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

σιν τῆς 21ης Ἀπριλίου 1828 φέρεται ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς καταλόγους του ὑπ' αὖξ. ἀριθ. 31. Πατρίδα τὰ Τζουμέρκα καὶ ἡλικίαν 40 ἐτῶν. Ἐν συνεχείᾳ τὸν Αὔγουστον ὑπηρετεῖ, εἰς ἄλλην Ἐπιθεώρησιν.

«Δυτικὴ Ἑλλάς. Σῶμα Γιάννη Κώστα.

Κατάλογος στρατιωτῶν. 21-22 Αὐγούστου 1828.

Αὔξ. ἀριθ. 261. Ἀπόστολος Καρύδης, πατρὶς Τζουμερκιώτης, ἐτῶν 40». (ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 14, ἐσ. 4ος).

Κώστας Κασελούρης, ἐκ Φωτεινοῦ - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους της, ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς, ἰδίως εἰς τὸ τμῆμα τῶν Οἰκονομαίων τῆς Σκουληκαριᾶς. Μὲ τὸν ἀδελφόν του Γιάννην ἔλαβον μέρος εἰς τὴν δευτέραν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον ὑπηρέτησαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀκαρνανίας. Ὕστερα ἀπὸ τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως ἐπανῆλθον εἰς τὸ χωρίον των. Κατὰ τὸ 1836 συνεπλάκησαν μὲ δύο Τούρκους εἰς θέσιν Συρκονέρι, Φωτεινοῦ, κατὰ δὲ τὴν συμπλοκὴν ἐφονεύθη ἕνας ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ οἱ Τσοχανταραῖοι ἐνεδρεύοντες συνέλαβον τὸν Κώσταν Κασελούρην καὶ τὸν ὡδήγησαν εἰς τὴν Σκουληκαριὰν ὅπου ὁ Βοϊβόδας διέταξε καὶ τὸν ἐκρέμασαν.
(Ἐξ οἰκογενειακῶν ἀρχείων).

Σπύρος Κατσαρός, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1807 καὶ ὅταν ἐνηλικιώθη ἔτρεξε καὶ κατετάγη εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ τμήματα. Τὸν Δεκέμβριον 1828 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν δύναμιν τῆς Φρουρᾶς τοῦ Στρατάρχου τὴν ὁποίαν διοικεῖ ὁ πενήνταρχος Ἰωάν. Κουτζαφτόπουλος. Εἰς τὸ στρατολόγιον φέρει αὔξ. ἀριθ. 55, πατρίδα τὰ Τζουμέρκα, ἡλικίαν 22 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 28).

Τάσιος Κατσαρός, ἐκ Τζουμέρκων - Πένταρχος:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1794 καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν πῆρε μέρος ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1828 τὸν εὑρίσκομεν ὑπηρετοῦντα εἰς τὴν πενηνταρχίαν τῆς Φρουρᾶς τοῦ Στρατάρχου Δυτικῆς Ἑλλάδος τελοῦσαν ὑπὸ τὴν Διοίκησιν τοῦ Ἰωάν. Κουτζαφτόπουλου. Εἰς τὸν κατάλογόν της φέρει αὔξ. ἀριθ. 21, πατρίδα τὰ Τζουμέρκα, βαθμὸν Πεντάρχου καὶ ἡλικίαν 35 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 28).

Γεωργάκης Κατσούλας, ἐκ Θεοδωριάνων - Στρατ.:

Παρουσιάζεται στρατιώτης νὰ ὑπηρετῇ ὑπὸ τὸν Στάθην Κατσικογιάννην.

«Κατάλογος στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγοῦ Στάθη Κατσικογιάννη ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1824 ἕως τέλους Φεβρουαρίου 1825 εἰς τὸ Στρατόπεδον Μεγάρων.

Αὔξ. ἀριθ. 131. Γεωργάκης Κατσούλας, πατρὶς Ἄρτα».
(ΓΑΚ, Ὑπ. Ἱολ. 60).

Βασίλειος Καυκιᾶς, ἐκ Βελεντζικοῦ - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1803 εἰς τὸ Βελεντζικὸ καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανά-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

στασιν. Τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1825, ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Ραδοβυζινὸν Ταξίαρχον Κωνσταντῖνον Μαυρομάτην, τοῦ Σώματος τοῦ Στρατηγοῦ Ἰωάν. Μακρυγιάννη, ἔχων ἡλικίαν 22 ἐτῶν καὶ πατρίδα τὴν Ἄρταν, καὶ αὔξ. ἀριθ. Στρατολογίου 182. Τὸν Ἀπρίλιον ἰδίου ἔτους ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς ἔξω τοῦ Νεοκάστρου μάχας κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραὴμ τῆς Αἰγύπτου.

(ΓΑΚ, Ἔτ. Ἱολ. Φ. 49).

Γιάννης Κεφαλᾶς, ἐκ Θεοδωριάνων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὰ Θεοδώριανα τὸ ἔτος 1802 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Κόρινθον.

«Πεντηκονταρχία Διοικητοῦ Κορινθίας.

Κατάλογος στρατιωτῶν. 20 Σεπτεμβρίου 1827 - 17 Ὀκτωβρίου 1828.

Αὔξ. ἀριθ. 13. Γιάννης Κεφαλᾶς, Θεοδωριανίτης, ἐτῶν 26».

(ΓΑΚ, Γενὶ Φρ. Φ. 20, ἐσωτ. 3ος).

Ἀναγνώστης Κοίλιας, ἐκ Ραδοβυζίου - Ὁπλαρχ.:

Ὑπῆρξε ἐκ τῶν ὀργανωτῶν τῆς ἐξεγέρσεως εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἄνω Ραδοβυζίου, λαβὼν μέρος εἰς πολλὰς μάχας διεξαχθείσας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἄρτης.

(ΓΑΚ, Ἔτ. Ἱολ. Φ. 68).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΚΚΑΣ, ἐκ Μεσοπύργου - Ἀνθυπολοχαγός:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Σουμεροῦ (Μεσόπυργος) Ραδοβυζίου. Ἔλαβεν μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ '21, ἡ δὲ οἰκογένειά του ὅπως καὶ τότε καὶ μετέπειτα, ἐπρωτοστάτησε εἰς τὰς ἐξεγέρσεις τοῦ Ραδοβυζίου τῶν ἐτῶν 1854, 1867 καὶ 1878, κατὰ τῶν Τούρκων διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος της. Διὰ τὴν δρᾶσιν του, ἀναφέρει εἰς αἴτησίν της, ἀργότερα ἡ γυναῖκα του καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ἀθῆναι τὴν 6ην Ἀπριλίου 1865. Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐπιτροπήν.

Εὐσεβάστως ὑποφαινομένη εἶναι ἡ χήρα σύζυγος τοῦ ἀποβιώσαντος ἀνθυπολοχαγοῦ τῆς Προικοδοτημένης Φάλαγγος, Γεωργίου Κόκκα ἐξ Ἄρτης τῆς Ἠπείρου. Ἀγωνισθεὶς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ὑπηρέτησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς καὶ ἐκτὸς τῶν ἄλλων μαχῶν εἰς ὅσας παρευρέθη, συνηγωνίσθη μετὰ τῶν λοιπῶν ἡρώων εἰς τὴν ἐν Μεσολογγίῳ πολιορκίαν· κατόπιν δὲ ἐπὶ τρία περίπου ἔτη εἰς Κρήτην, ἀλλὰ μὲ ὅλους τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας ἀδικηθεὶς ὡς μὴ ὤφειλε, ἀπέθανε ἐγκαταλείψας ἐμὲ εἰς τὴν ἐσχάτην πενίαν. Πολλάκις καταφυγοῦσα εἰς τὰς κατὰ καιρὸν Κυβερνήσεις ἐξαιτοῦσα δικαιοσύνην, οὐδέποτε ἄχρι τοῦδε ἠδυνήθην νὰ ἐπιτύχω. Καταφεύγουσα ἤδη εἰς τὴν δικαιοσύνην τῆς σεβαστῆς ταύτης ἐπιτροπῆς, ἐλπίζω ὅτι θέλω δικαιωθῆ. Τὰς ἀποδείξεις τῶν ὑπὸ τοὺς διαφόρους ἀρχηγοὺς ὑπηρεσιῶν τοῦ μακαρίτου συζύγου, ὑπέβαλον ἐγκαίρως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἧς ἀπετέλει μέλος καὶ ὁ ὑποστράτηγος Κύριος Ἰωάννης Κλίμακας καὶ αἰτινες βεβαίως διασώζονται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

Ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως Κωνσταντίνα χήρα Γεωργίου Γκόκα».

Ἐπανελθὼν ἐκ Κρήτης ἐνετάχθη εἰς τὰς χιλιαρχίας καὶ ἔπειτα εἰς τὸ ὑπὸ τὸν Γιαννάκην Κώνσταν ἀπόσπασμα τῆς Βασιλικῆς Φάλαγγος. Διὰ τῆς

ὑπ' ἀριθ. 9957 τῆς 18) 30 Ἰουνίου 1836 διαταγῆς ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸν τὸ ἀργυροῦν ἀριστεῖον μετὰ ταινίας, τὸ ὁποῖον παρέδωσε εἰς αὐτὸν ὁ Διοικητής του Γ. Κώνστας, ταγματάρχης.

Μετὰ ἕνα ἔτος λαμβάνει τὸ κάτωθι ἔγγραφον:

«Ἀρ. 3459ε Τὸ Ἀνώτατον Β. Φρουραρχεῖον Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

Πρὸς τὸν κύριον Γεώργιον Κόκκαν, ἐξ Ἄρτης.

Δυνάμει ἀνωτάτου Β. Διατάγματος τῆς 15) 27 Ἰουλίου τρ.ἔ. ὑπ' ἀριθμ. 23533 κοινοποιηθέντος διὰ διαταγῆς τῆς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Β. Γραμματείας τῇ 21 Ἰουλίου τρ. ἔ., ὑπ' ἀριθ. 10258 κατετάχθητε εἰς τὴν Β. Φάλαγγαν ὡς φαλαγγίτης τὸ ὁποῖον καὶ κοινοποιοῦμεν εἰς ὑμᾶς μὲ τὴν διαταγήν, ἵνα τὴν ἐρχομένην Τρίτην, τῇ 27 Ἰουλίου μ. μεσημβρίαν, ἐν 8ῃ ὥρα παρουσιασθῆτε εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀνωτέρω Φρουραρχείου Ἀθηνῶν, διὰ νὰ δώσητε ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας καὶ διὰ νὰ ἀναφέρητε ἑπομένως εἰς ποίαν τετραρχίαν τῆς Βας Φάλαγγος ἐπιθυμῆτε νὰ διορισθῆτε. Ἀθῆναι τῇ 24 Ἰουλίου 1837».

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων ἀναγνωρίσασα τὰς ὑπηρεσίας του, συμπεριέλαβε τὸν Γ. Κόκκαν εἰς τοὺς πίνακας ἀξιωματικῶν. Ἀρ. Μ. Ἀγων. 2019. (Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Λάμπρος Κοκκορέμπας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἐπολέμησεν εἰς διαφόρους μάχας. Ὅταν ἐτελείωσε ὁ πόλεμος μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἄρταν, παρέμεινε εἰς Βόνιτσαν καὶ διωρίσθη Ὑπαστυνομολιμενάρχης της.

«Λογαριασμὸς Διοικητηρίου τῶν ἐπαρχιῶν Ξηρομέρου, Βονίτσης κλπ. ἀπὸ 1ης μέχρι 31 Ἰανουαρίου 1830.

1) Λάμπρος Κοκκορέμπας ἐξ Ἄρτης, γρ. 200.

Ἐν Βραχώρι 14.2.1830, ὁ Πρ. Διοικητὴς Δημεράλης». (ΓΑΚ, Γεν. Γρ. Φ. 232 ἐσωτ. 1ος).

Ἀλέξης Γ. Κόκκορης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη κατετάγη εἰς τὰ ἄτακτα Σώματα τῶν ἐπαναστατῶν, λαβὼν μέρος εἰς διαφόρους συγκρούσεις.

«Ἑκατονταρχία Μιχ. Ν. Μόστρα. 1 Μαΐου 1829. Μενίδι Βάλτου.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 45. Ἀλέξης Γεωργίου Κόκκορης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 20». (ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Κολιὸς Κολοβαρκούδης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν. Τὴν 11 Μαΐου 1823 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Τρίπολιν ὑπὸ τὸν Γεώργιον Κίτζον καὶ μετέχει εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς Πελοποννήσου. (ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 2).

Σπύρος Κολοβαρκούδης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 1821. Ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γ. Κώνσταν εἰς τὴν Τρίπολιν κατὰ τὴν 11 Μαΐου 1823 καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου. (ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 2).

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Κώστας Κολοβαρκούλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1807. Τὴν 18 Ἰανουαρίου 1825 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὸ Ναύπλιον ὑπὸ τὸν Ραδοβυζινὸν ταξίαρχον Κ. Μαυρομάτην, εἰς τὸ Σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Μακρυγιάννη. Εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ Σώματος φέρει ἀριθμὸν 20, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἐτῶν 18. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου τὸν Ἀπρίλιον 1825.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 49).

Βασίλ. Κολοκύθας, ἐκ Βουργαρελίου - Πεντ/ρχος:

Ἐγεννήθη τὸ 1807 καὶ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Σῶμα τῶν 100 Ἀρτινῶν ὑπὸ τοὺς Μοστραίους εἰς τὴν Βόνιτσαν. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας καὶ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Μενίδι τοῦ Βάλτου. Εἰς τὸ στρατολόγιον τῆς δυνάμεως τοῦ Ἑκατοντάρχου Μιχ. Μόστρα φέρει αὐξ. ἀριθ. 5, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἐτῶν 23. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου κατετάγη εἰς τὸν τακτικὸν στρατόν.

«Σῶμα Ταγματάρχου Μιχ. Μόστρα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 25. Βασίλειος Κολοκύθας, Πεντηκόνταρχος, πατρὶς Ἄρτα.

Ναύπλιον 5 Αὐγούστου 1832».

(ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 173, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Γεωργάκης Κομπορρόζος, ἐκ Θεοδωριάνων - Στρ.:

Ὁ ἐπιθεωρητὴς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος Τάτζης Κ. Μαγγίνας δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὴν Διοίκησιν, γράφει τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου 1825 ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι: «Οἱ ἄνωθεν 88 στρατιῶται (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Γ. Κομπορρόζος), ἐστάθησαν εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Λεσινίου κάμνοντες τὰ χρέη των ἀπὸ τὴν ἀπερασμένην ἀπειλήν», καὶ προτείνει τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν των.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 149).

Δημήτριος Γεωργάκη Κομπορρόζος, ἐκ Θεοδωριάνων - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1825, εἶναι μεταξὺ τῶν 88 στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς Λεσινίου, οἱ ὁποῖοι περικυκλωθέντες ὑπὸ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀντέστησαν γενναίως καὶ ἀπέκρουσαν τὰς ἐπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ, μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεώς των. Ὁ ἐπιθεωρητὴς Τάτζης Μαγγίνας, ἐξαίρει τὴν γενναιότητά των.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 149).

Ἀναγνώστης Κομπότης, ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν. Ἔφυγε μὲ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως τὸν Νοέμβριον 1821. Τὸ 1825 εὑρίσκεται εἰς τὸ Μεσολόγγι πλησίον τοῦ Νικ. Λουριώτη μετὰ τοῦ ὁποίου συνεργάζεται.

(Ἀλληλ. Φρ. Μεσολ. Ν. Κασομούλη, ἐπιμ. Βλαχ., τόμος Α', σελ. 226).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΜΠΟΤΗΣ (1805-1867), ἐξ Ἄρτης - Συντ/ρχης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης τὸ 1805. Ὅταν ἐλύθη ἡ πολιορκία τῆς πόλεως, τέλος Νοεμβρίου 1821, ἔτρεξε καὶ κατετάγη εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ σώματα τῆς Ἀκαρνανίας, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπολέμησε εἰς διαφόρους μάχας. Τὸ 1828 εὑρίσκεται εἰς Ἄργος καὶ τὸν Νοέμβριον ἀκολουθεῖ τὸν Μακρυγιάν-

νην, μὲ κυβερνητικὴν ἀποστολὴν εἰς Τρίπολιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ πάλιν εἰς τὸ Ἄργος.

«Πεντηκονταρχία ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ Γιάννη Μακρυγιάννη. Κατάστασις Ἐπιτελῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 3. Ἰωάννης Κομπότης, γραμματεύς, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 24.
9 Νοεμβρίου 1829, Γιάννης Μακρυγιάννης».

Εἰς τὴν Ε' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν (5.12.1831) ὁ Ἰωάννης Κομπότης εἶναι πληρεξούσιος τῶν περιοίκων τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν παραμένει εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἐξελίσσεται εἰς ἀξιωματικὸν μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Συνταγματάρχου. Τὸ 1842 ὡς λοχαγὸς Α' τάξεως ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Α' Πεζικὸν Τάγμα γραμμῆς.

Ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν «Ἀλήθεια» τῆς 21ης Αὐγούστου 1867 πληροφορούμεθα περὶ αὐτοῦ καὶ τὰ ἑξῆς ἀπὸ τὴν νεκρολογίαν του:

«Ὁ Συνταγματάρχης Ἰωάννης Κομπότης, ἐξ Ἄρτης, ἕλκων τὸ γένος, ἐπλήρωσε χθὲς τὸ κοινὸν χρέος καὶ ἐτάφη διὰ τῆς ἀνηκούστης παρατάξεως καὶ ἐπισημότητος.

Ὁ μακαρίτης ἦτο ἐκ τῶν ἀρχαίων στρατιωτῶν καὶ ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ διεκρίθη καὶ οὗτος, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ, ἐν ταῖς μάχαις μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων Φιλελλήνων καὶ Ἑλλήνων στρατιωτῶν. Ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα του καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων πιστῶς καὶ τιμίως. Εἷς ἐκ τῶν ὀλίγων τῆς παρελθούσης ἐποχῆς μετεχόντων Ἑλληνικῆς καὶ Ξένης Παιδείας. Πληρεξούσιος Ἄρτης εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843. Εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν ἐξεφώνησε λόγον ὁ καθηγητὴς Κ. Κοντογόνης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 65 καὶ 23 ἐσωτ. 3ος, Ν. Σπηλιάδη Ἀπομνημονεύματα βιβλ. 5ον, ἐφημερὶς «Ἀθηνᾶ» 1842, φύλ. 896).

Νικόλαος Κομπότης, ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης καὶ ἀπεμακρύνθη αὐτῆς τὸν Νοέμβριον 1821. Τὴν ἐπανάστασιν ἐβοήθησε καὶ οἰκονομικῶς, τὸ δὲ 1824 εἶναι διαχειριστὴς τοῦ Χρηματικοῦ εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ Μαυροκορδάτου. Κατὰ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1824 μαζὶ μὲ τὸν Κώσταν Μπότσαρην καὶ ἄλλους Ἀρτινούς, οἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ζητοῦν ἀπὸ τὸν Μαυροκορδᾶτον νὰ βοηθήσῃ τὴν ἐπαρχίαν των, πόλιν καὶ χωρία, νὰ κινηθῇ κατὰ τῶν Τούρκων, καθ' ὅσον ἡ κατάστασις εἶχε καταστεῖ ἐκεῖ ἀπελπιστική. Ἦτο ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιτροπὴ κατοίκων τῆς πόλεως, εἶχε ζητήσει τὴν μεσολάβησίν των παρὰ τῷ Μαυροκορδάτῳ ὅπως βοηθήσει νέαν ἐξέγερσίν των, καὶ πρὸς τοῦτο εἶχαν διαβιβάσει τὴν ἀπόφασίν των μὲ τὸν ἐκ Σελλάδων Κουτσοδῆμον, εἰς τὸν Κομπότην καὶ Μπότσαρην. Τὸ 1825 εἶναι ἔπαρχος Αἰτωλικοῦ καὶ συνεργάζεται μὲ τὸν Νικ. Λουριώτην, Ἀρτινόν, καὶ ἀποτελοῦν μαζὶ τὴν Ἀντιδικαστηριακὴν Ἐπιτροπὴν Μεσολογγίου.

(ΓΑΚ, Ἐκτελ. Φ. Ἰουνίου 1824 καὶ 1825, Ἱστορικὰ Ἔγγρ. Ἀγ. Ἀρχ. Φρ. Μεσολ.).

Πάνος Κομπότης, ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης καὶ κατήγετο ἀπὸ εὐκατάστατον οἰ-

κογένειαν. Εἶχε τὸ σπίτι του κατὰ τὴν ὁδὸν Βασ. Πύρρου, ἔναντι τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου. Κατὰ τὸ τέλος Νοεμβρίου 1821 ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἄρταν καὶ μετέβη εἰς Μεσολόγγι ἀπὸ ὅπου παντοιοτρόπως ἐβοήθησε τὴν Ἐπανάστασιν.

(Δοκίμιον Σ. Ξενοπούλου, Περὶ Ἄρτης, σελ. 170).

Χρῖστος Κομπότης, ἐξ Ἄρτης - Δεκανεύς:

Ἀπὸ τὸ στρατιωτικόν του διαβατήριον παίρνομε τὰ κάτωθι στοιχεῖα:

«Πατρὶς Ἄρτα. Ἡλικία, ἐτῶν 28. Χρόνος κατατάξεως 1821. Ὄνομα ὁπλαρχηγοῦ Κίτζου Τζαβέλλα. Τόπος ἐνεστώσης διαμονῆς, Πάτραι. — Πάτρα 18 Μαρτίου 1833».

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα μέχρι τέλους. Τὴν 30 Ἀπριλίου 1846 ὑπέβαλε αἴτησιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν του, ἀπὸ τὴν Φλωριάδα Βάλτου, ὡς κάτοικος Ἄρτης. Κατὰ τὸ πιστοποιητικὸν ἐκδουλεύσεων τὸ ὁποῖον τοῦ ἐχορήγησεν ὁ Ἀνδρέας Ἴσκου καὶ Γεώργιος Λάμπρου Ζέρβας, βεβαιοῦται ὅτι ὑπηρέτησε ὡς στρατιώτης τὴν πατρίδα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας Ἱεροῦ ἀγῶνος.

Ἐπὶ Καποδιστρίου ὑπηρέτησε ὡς δεκανεὺς εἰς τὴν Τρίτην χιλιαρχίαν τοῦ Ἰωάννου Στράτου μέχρι τῆς διαλύσεώς της. Αἱ οἰκογένειαι τῶν Κομπότη ἐξῆλθον τῆς Ἄρτης μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας (τέλος Ν/βρίου 1821).

('Εθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Ἀντώνιος Κομποτιάτης, ἐκ Κομποτίου - Στρατ.:

Ἐγεννήθη τὸ 1798 καὶ πῆρε ἐξ ἀρχῆς μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον Μενιδίου - Μακρυνόρους.

«Πεντακοσιαρχία Γιάννη Κώνστα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 318. Ἀντώνιος Κομποτιάτης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 32».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Γεώργιος Ρίζου Κοντογιάννης, ἐξ Ἄρτης - Στρ.:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε καὶ κατετάγη ὡς στρατιώτης τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1829 εὑρίσκεται εἰς τὴν Βόνιτσαν.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν Στάθη Κατσικογιάννη.

Αὐξ. ἀριθ. 172. Γεώργιος Ρίζου Κοντογιάννης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 20. Βόνιτσα 9 Ἰουνίου 1829. Στάθης Κατσικογιάννης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 49).

Γαλάνης Κοντζιᾶς, ἐκ Πραμάντων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὰ Πράμαντα καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τοὺς πολέμους τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὸ 1826 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Φρουρὰν Μεσολογγίου καὶ κατὰ τὴν ἔξοδον ἐφονεύθη. Τὸ μικρόν του ὄνομα εἶναι ἄγνωστον καὶ ἤκουε εἰς τὸ «Γαλάνης», ἀπὸ τὸ γαλανὸ χρῶμα τῶν ματιῶν του.

('Από οἰκογενειακὸν Ἀρχεῖον).

Νικόλαος Κόπανος, ἐξ Ἄρτης, Ὑπαξιωματικός:

Διὰ τὰς ὑπηρεσίας του κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ὁμιλεῖ τὸ κάτωθι πιστοποιητικόν:

«Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὅτι ὁ κύριος Νικόλαος Κόπανος, ἐτῶν

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

45, γεννηθεὶς εἰς Ἄρταν τῆς Ἠπείρου, κάτοικος καὶ δημότης Ἀγρινίου ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἔθνους Ἱεροῦ Ἀγῶνος, ἀνέλαβε τὰ ὅπλα καὶ ἔδραμε κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὡς στρατιώτης καὶ ἀκολούθως ὡς μπουλουκτσῆς εἰς διαφόρους μάχας κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος οἷον εἰς Καρπενήσι, ὅτε ἐφονεύθη ὁ ἀοίδημος Μ. Μπότσαρης, εἰς Καλιακούδαν, ὅπου καὶ ἐπληγώθη εἰς τὸν ἀριστερὸν πόδα, εἰς Ἀμπλιανην Σαλώνων, εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ὅτε διασωθεὶς διὰ τῆς ἐνδόξου ἐξόδου, πληγωθεὶς εἰς τὴν ἀριστερὰν του χεῖραν καὶ κατὰ συνέπειαν τούτου ἐπροβιβάσθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ἑκατοντάρχου ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν κατὰ τὸν Μάρτιον 1826, εἰς Σίγκον, εἰς τοὺς Τρεῖς Πύργους καὶ Μάνδραν, εἰς τὴν κατὰ τὴν νῆσον Χίον ἐκστρατείαν, εἰς τὰς Θήβας καὶ Ἀνηφορίτην, εἰς τὰς Πάτρας κλπ., τὰς ὁποίας χάριν συντομίας παραλείπομεν. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς στρατιωτικῆς αὐτοῦ σειρᾶς ἔδειξε στρατιωτικὴν γενναιότητα καὶ διαγωγὴν ἄμεμπτον, ὅθεν κατ' αἴτησίν του καὶ χάριν τῆς ἀληθείας, δίδεται τὸ παρὸν νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ.

Ἐν Ἀγρινίῳ τῇ 1 Ἀπριλίου 1845. Νικ. Ζέρβας, Γεώργιος Λ. Ζέρβας, συνταγματάρχης, Ἰωάννης Σ. Μπαϊρακτάρης, ἀντισυνταγματάρχης, Λάμπρος Κάντζος, ταγματάρχης, ἀγράμματος ὁ μάρτυς Σαμούτης».

Εἰς τὴν αἴτησίν του πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων, μεταξὺ ἄλλων, γράφει καὶ τὰ ἑξῆς: «Ὑπέστην ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου καὶ μ' ὅλον τοῦτο οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἔλαβον, οὔτε τὴν ἐλαχίστην, οὔτε περιθαλψιν ἀπὸ τὸ ἔθνος, δαπανήσας τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας μου εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα καὶ ἀπολέσας τὴν ὁποίαν εἶχον περιουσίαν, κατέστην ἤδη καθ' ὅλα ἀνίκανος, ἄπορος καὶ πένης πενήτων στερούμενος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου...».

Ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων ἀγωνιστῶν κατετάγη εἰς τὴν Β΄ Τάξιν Ὑπαξιωματικῶν. Ἀρ. Μ. 4780.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Γεώργιος Κόρδας, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1791 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν μὲ ἄλλους συμπατριώτας του.

«1825 Ἰουνίου 16, Ἀθῆναι.
Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικόλα Στράτου.
Ὀνόματα, πατρώνυμα, ἐπίθετα, πατρίς, ἡλικία.
Αὐξ. Ἀριθ. 62. Γεώργιος Κόρδας, Κομπότι, ἐτῶν 35.

Ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἀν. Ἑλλάδος Νικόλαος Μπούφης».
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 146).

Κώστας Κόρδας, ἐκ Κομποτίου - Ἑκατόνταρχος:

Κατετάγη ὡς στρατιώτης καὶ λόγῳ τῆς δράσεώς του κατὰ τὸ 1825 προήχθη εἰς Ἑκατόνταρχον. Εἰς τὸν κατάλογον ἀπονομῆς βραβείων τῆς 30 Ὀ-

κτωβρίου 1837, τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀριστείων, φέρεται ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 8, δικαιωθεὶς ἀργυροῦ ἀριστείου ἀνδρείας.
(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1837).

Στράτος Κόρδας, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1796 καὶ ἐπολέμησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν.

«1825 Ἰουνίου 16 Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικόλα Στράτου.

Ὄνομα, πατρώνυμα, ἐπίθετα, πατρίς, ἡλικία.

Λόξ. ἀριθ. 61. Στράτος Κόρδας, Κομπότι, ἐτῶν 30.

Ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος Νικόλας Μπούφης».
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 146).

Γεώργιος Κοσμᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 δράσας κυρίως εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ὅπου παρουσιάζεται ὑπηρετῶν.

«Κατάλογος στρατιωτῶν Στάθη Κατσικογιάννη, στρατηγοῦ, ἐκ Βονίτσης,

Γεώργιος Κοσμᾶς, πατρὶς Ἄρτα».
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Κατσικογιάννη).

Κοσμᾶς Κοσμᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔδρασε εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν λαβὼν μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μίαν ἐποχὴν ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Κατσικογιάννην.

«Κατάλογος στρατιωτῶν Στάθη Κατσικογιάννη, στρατηγοῦ.

Κοσμᾶς Κοσμᾶς, πατρὶς Ἄρτα».
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Κατσικογιάννη).

Γεώργ. Κοσσυβάκης, ἐκ Μπότσης - Ὑπαξιωματικός:

Σημαίνων ὁπλαρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸ Ἄνω Ραδοβύζι Ἄρτης. Ἀμέσως μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἐτέθη ἐπικεφαλῆς σώματος Ραδοβυζινῶν καὶ ἐπολέμησε εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους, τῆς Λαγκάδας, τοῦ Κομποτίου, εἰς τὰς δύο τοῦ Πέτα, τῶν Καλαρρυτῶν, τῶν Πραμάντων, τῆς Πλάκας καὶ τοῦ Σταυροῦ (4 Αὐγούστου 1821) ὅπου ἔτρεξε ἐκ τῶν πρώτων νὰ ἀναχαιτίσῃ μαζὶ μὲ τὸν Μπακόλαν τὸν τουρκικὸν χείμαρρον. Ἀκολούθως παρευρέθη εἰς τὸ Βουργαρέλι καὶ Πετρίλον ὡς καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἐπὶ Καποδιστρίου ὠνομάσθη χιλίαρχος. Ἦτο τοιαύτη ἡ συμβολὴ τῆς οἰκογενείας Κοσσυβάκη εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὥστε καὶ ὁ Μαυροκορδᾶτος τὴν ἐπληροφορήθη καὶ τοῦ γράφει:

«Ἀρ. ΛΙΠΒ. Πρὸς τὸν Γενναῖον Κοσσυβάκην.

Ἀπὸ τὸν Καπετὰν Κώσταν Οἰκονόμου πληροφοροῦμαι τὸν πατριωτισμόν σου καὶ τὴν προθυμίαν σου διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἐπειδὴ ὁ ρηθεὶς διωρίσθη ἀρχηγὸς τῶν ἁρμάτων Ραδοβυζίου, θέλεις ἀγωνισθεῖ μαζί του μὲ τὸν συνήθη σου ζῆλον προσφέρων τὰς στρατιωτικάς σου ὑπηρεσίας καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι ἡ Διοίκησις ἡ ὁποία προσέχει καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις τοῦ καθενός, θέλει σὲ ἀνταμείψει κατ' ἀξίαν τῶν ἔργων σου καὶ ἡ πατρὶς θέλει σὲ κηρύξῃ ἐν καιρῷ τέκνον της γνήσιον.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Μεσολόγγι 24 Ἰουνίου 1824. Ἀλ. Μαυροκορδᾶτος».

Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν τάξιν Ὑπαξιωματικῶν τοῦ Ἀγῶνος, καὶ φέρει Ἀρ. Μ. Ἀγων. 2550.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Ἰ ω ά ν. Γ. Κ ο σ σ υ β ά κ η ς, ἐκ Μπότσης - Χιλίαρχος:

Υἱὸς τοῦ Γεωργίου Κοσσυβάκη γεννηθεὶς εἰς Μπότσην. Ἠκολούθησε τὸν πατέρα του κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἔλαβον μέρος εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μάχας, αἱ ὁποῖαι ἔγιναν κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον· Μακρυνόρος, Λαγκάδαν, δύο τοῦ Πέτα, Πλάκαν, Καλαρρύτας, Πράμαντα, Σταυρόν, Βουργαρέλι, Πετρίλον καὶ τὸν Νοέμβριον 1821 εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης. Τέλος, ἔλαβε μέρος μὲ τὸν πατέρα του καὶ σῶμα Ραδοβυζινῶν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἐπὶ Καποδιστρίου ὠνομάσθη χιλίαρχος. Ἀργότερα ἐπέστρεψε εἰς τὸ χωρίον του καὶ μετ' ἄλλων Ραδοβυζινῶν ἐπρωτοστάτησε εἰς τὰς ἐπαναστάσεις τοῦ 1854, 1866 καὶ 1878.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΟΤΕΛΙΔΑΣ (1784-1838), ἐκ Κυψέλης - Ἀξ/κός:

Ἐγενήθη εἰς τὴν Χώσεψη (Κυψέλη) τὸ ἔτος 1784. Ὑπῆρξε ὁπλαρχηγὸς τῶν Τζουμέρκων καὶ τραχὺς πολεμιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐμυήθη ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ ἔκτοτε ἑτοιμάζει τὸν λαὸν τῶν Τζουμέρκων διὰ τὸ μεγάλο ξεκίνημα. Συνοδεύει τὸν Καραϊσκάκην ὅταν ἐκεῖνος, τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821, φθάνει μέχρι Μελισσουργῶν διὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ τμήματός του καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν λαμβάνει μέρος εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν ὁπλαρχηγῶν, τῆς 15 Μαΐου, εἰς τὸ Μοναστήρι Ἅγιος Γεώργιος Βουργαρελίου καθ' ἣν κηρύσσεται ἡ Ἐπανάστασις τῶν Τζουμέρκων. Ἐν συνεχείᾳ κατέρχεται, μὲ τὸν Καραϊσκάκην, τὸν ἀδελφόν του Μῆτρον καὶ 40 Τζουμερκιώτας εἰς τὸ Μακρυνόρος καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν, εἰς Γυφτοπήδημα, τὴν Κούλιαν, τὸ Κομπότι, τὴν Λαγκάδαν 18 Ἰουνίου, τὸ Πέτα 15 Ἰουλίου, τὴν Πλάκαν, τὰ Κατσανοχώρια, τὰ Ἄγναντα, τὰ Πράμαντα, τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἄρταν, εἰς ὅλας δηλαδὴ τὰς μάχας αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἄρτης.

Ἔπειτα ἡγούμενος τμήματος ἐνόπλων Τζουμερκιωτῶν παρενοχλεῖ καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ πολέμου συνεχῶς τὸν ἐχθρόν. Τὸν Μάιον 1822 κατόπιν ἐπιστολῆς τοῦ Μαυροκορδάτου κατέρχεται εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πέτα διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν ἐκστρατείαν πρὸς βοήθειαν τοῦ Σουλίου. Ἡ δρᾶσις του ἦτο ἐξαιρετικὴ καὶ τὸ 1825 δι' ἀποφάσεως τῆς Διοικήσεως ὀνομάζεται στρατηγός, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγάς του, 200 ἄνδρας μὲ τοὺς ὁποίους, φυλάσσει τὰς πύλας τοῦ Μακρυνόρους.

«Συλλογὴ Στρατιωτικῶν Σωμάτων ἐκστρατευσάντων κατ' ἐπιταγὴν τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως.

Στρατόπεδον Μακρυνόρους. Ἀριθ. Διαταγῆς 5192 τῆς 20 Μαρτίου 1825.

Ὁ Κος Γιαννάκης Κοτελίδας, ἄνδρες 200, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Ἀνδρ. Ἴσκου».

Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἐκτελεῖ τὸ καθῆκον του, μέχρι τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως, ὁπότε ἐπανέρχεται εἰς τὴν Χώσεψη. Κατὰ τὸ 1828 εὑρισκόμενος εἰς τὸ χωρίον του, ὁ πασᾶς τῆς Ἄρτης τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν Λιάπηδων, Ἀρβανίτες οἵτινες εἶχον παραμείνει εἰς Μαρκινιάδαν καὶ ἄλλα τινὰ χωρία τῆς Ἄρτης καὶ ἐλήστευον καὶ ἐξεβίαζον τοὺς κατοίκους. Ὁ Κοτελίδας εἰς σύντομον διάστημα κατώρθωσε νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς Λιάπηδες καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν τάξιν. Ἔκτοτε ὁ πασᾶς τὸν ἀνεγνώρισε ὡς Καπετάνον τῆς περιοχῆς καὶ ἡ δύναμίς του τώρα ηὐξήθη σημαντικά. Κατὰ τὸ 1838 ἐγύριζε εἰς τὰ Τζουμέρκα ὁ Ἀλβανὸς ἀποσπασματάρχης Χαλήλ, ἀνεψιὸς τοῦ στρατηγοῦ Τσέλιου Πίτσιαρη, φερόμενος πρὸς τοὺς κατοίκους πιεστικὰ καὶ βάναυσα. Ἡ ἀγανάκτησις τῶν κατοίκων εἶχε ἀποκορυφωθῆ καὶ εἰς μίαν ἐνέδραν στηθεῖσαν ἀπὸ ἄνδρας τοῦ Κοτελίδα, μεταξὺ Χωσέψεως καὶ Βουργαρελίου, ἐφονεύθη. Ὁ φόνος του ἀπεδόθη εἰς τὸν Κοτελίδαν καὶ ὁ Τσέλιος Πίτσιαρης ἔτρεξε μέσω Μελισσουργῶν εἰς Θεοδώριανα ὅπου ἐκάλεσε εἰς συνάντησιν τὸν Κοτελίδαν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Παπαδημήτρη Κυρτσιᾶ, γαμβροῦ ἐπὶ ἀδελφῇ τοῦ Κοτελίδα. Ὁ τελευταῖος παρὰ τὰς ὑποψίας τὰς ὁποίας εἶχεν διὰ τὴν ζωήν του, μετέβη καὶ μόλις ἀνήρχετο τὴν κλίμακα τοῦ σπιτιοῦ ἐξετελέσθη ἀπὸ Ἀρβανίτες, οἱ ὁποῖοι τὸν ἀνέμενον τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1838.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων, συνεδριάσασα κατὰ τὸ 1865, τὸν κατέταξε εἰς τὴν 4ην τάξιν ἀξιωματικῶν μὲ τὸ αἰτιολογικὸν ὅτι: «ὑπηρετήσας σπουδαίως κατὰ τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς, ἄνευ αἰτήσεως, ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ τιμήματος γιγνόσκοντος τὰς ὑπηρεσίας του, εἰς τὴν 4ην Τάξιν». Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀξιωματικῶν τοῦ Ἀγῶνος 528.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 42 καὶ 72).

ΜΗΤΡΟΣ ΚΟΤΕΛΙΔΑΣ, ἐκ Κυψέλης - Ἀξιωματικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Χώσεψη (Κυψέλη). Τὸ 1804 ὁ Ἀλῆ πασᾶς παρεχώρησε τὸ ἁρματολίκι τῶν Τζουμέρκων εἰς τὸν πατέρα του Γερο-Κοτελίδαν μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Κ. Πουλῆ. Τὸ 1812 διεδέχθη τὸν πατέρα του εἰς τὸ ἁρματολίκι καὶ τὸ διετήρησε ἕως τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἦτο γαμβρὸς τοῦ Γώγου Μπακόλα ἐπ' ἀδελφῇ. Ὅταν ἔφθασε τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν Ἄρταν, οἱ Κοτελιδαῖοι ἦσαν ἀπὸ τοὺς πρώτους, οἱ ὁποῖοι τὸ ἔμαθον καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ προετοιμάζουν τὸν Λαὸν τῶν Τζουμέρκων διὰ τὴν ἐξέγερσιν. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν ἄνοιξιν ἔφθασεν εἰς τὰ Τζουμέρκα ὁ Καραϊσκάκης τὸν ἠκολούθησαν. Ἔλαβεν μέρος μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Γιαννάκην εἰς τὴν κήρυξιν τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὰ Τζουμέρκα, τὴν 15ην Μαΐου 1821 εἰς τὸ Μοναστήρι Ἅγιος Γεώργιος Βουργαρελίου. Ἀκολούθως κατῆλθεν μὲ τὸν Καραϊσκάκην καὶ 40 Τζουμερκιώτας εἰς τὸ Μακρυνόρος, ὅπου, διὰ τῶν ἐκεῖ μαχῶν, ἔφραξαν τὴν εἴσοδον τοῦ Ἰσμαὴλ πασᾶ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Ἔπειτα μὲ τὸν Καραϊσκάκην, ἐπροχώρησαν καὶ ἐπολέμησαν, ἀρχὰς Ἰουνίου, τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Κομπότι καὶ ὅταν ὁ Καραϊσκάκης ἐτραυματίσθη εἰς τὸ σκέλος, τραυματίαν τὸν μετέφερε εἰς τὸ Λουτράκι Βονίτσης πρὸς θεραπείαν. Ἔντονη ὑπῆρξε, κατὰ τὰ δύο πρῶτα χρό-

νια τῆς ἐξεγέρσεως, ἡ πολεμικὴ δραστηριότης τῶν Κοτελιδαίων, εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Τζουμέρκων, Ἄρτης, Ραδοβυζίου καὶ Βάλτου. Συμπράττει μὲ τοὺς Καραϊσκάκην καὶ Μπακόλαν καὶ πίπτει ὡς ἐκ τούτου, εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ περιβάλλοντος τοῦ Μαυροκορδάτου. Κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ πρώτου ἔτους εἰς τὰ Τζουμέρκα, ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πλάκκας, τῶν Καλαρρυτῶν, Πραμάντων, Μελισσουργῶν, Σταυροῦ, ἔπειτα δὲ τῆς Ἄρτης κλπ. Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Πέτα, 4 Ἰουλίου 1822, καὶ τοὺς ἄδικους ὑπαινιγμούς, οἱ ὁποῖοι ἐρρίφθησαν περὶ δῆθεν προδοσίας τοῦ Μπακόλα, ἀπεσύρθη εἰς τὴν Χώσεψη χωρὶς νὰ παύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ τὴν Ἐπανάστασιν. Ἀντιλαμβάνεται ὅμως ὁ Μαυροκορδᾶτος, ὅτι ἡ πολιτικὴ τοῦ περιβάλλοντός του ἀπεμάκρυνε ὡρισμένους ὁπλαρχηγοὺς ἀπὸ τὸν ἀγῶνα καὶ ἐπιδιώκει ἐπαφὴν μαζί του.

«Αἰτωλικὸν 9 Σεπτεμβρίου 1822.

Πρὸς τὸν Καπετὰν Μῆτρον Κοτελίδαν,

Ὅτι ὁσάκις ἐνθυμοῦμαι τοὺς κατοίκους τοῦ βιλαετίου σας, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται ἀκόμη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, αἰσθάνομαι μίαν λύπην ἀνέκφραστον. Ἀπὸ τὰς κόπιας διαφόρων εἰδήσεων, βλέπεις ὅτι ἡ ἐλευθερία μας πλησιάζει καὶ ὅτι δὲν συμφέρει τὸ βιλαέτι σου νὰ μὴν εἶναι σηκωμένον εἰς τὰ ἅρματα, διότι αὕτη ἡ ἐλευθερία ἐννοεῖται δι' ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τὰ ὅπλα. Δι' ὃ διὰ νὰ μὴ χάσουν οἱ Χριστιανοὶ τόσας θυσίας, ὁποὺ ὑπέφεραν, σὲ συμβουλεύω συμφώνως μὲ τὸν καπετὰν Γῶγον καὶ Ν. Στουρνάρην, νὰ εἶσθε ἕτοιμοι, ὥστε ἀμέσως ὁποὺ λάβω δευτέρας εἰδήσεις διὰ τὰ καράβια μας, ἅτινα ἀφεύκτως, προσμένω, νὰ σηκωθῆτε εἰς τὰ ἅρματα. Ἀλέξ. Μαυροκορδᾶτος».

Τὸ 1823 ἔχουν ἀτονήσει αἱ ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἄρτης. Τὸ 1824 εἶναι ἄρρωστος καὶ τὴν 8ην Δεκεμβρίου 1824, ὅπως γράφει ὁ Καθηγητὴς Ἐμ. Πρωτοψάλτης, ἀποθνήσκει ἀπὸ ἕνα παλαιὸν πάθος.

Ἡ κατὰ τὸ 1865 συνελθοῦσα Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων, πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἀγωνιστῶν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν, τὸν κατέταξε εἰς τὴν 4ην τάξιν τῶν ἀξιωματικῶν μὲ τὸ αἰτιολογικόν: «Ὑπηρέτησε σπουδαίως κατὰ τὸν ἀγῶνα στρατιωτικῶς, ἄνευ αἰτήσεως ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ τμήματος, γινόσκοντος τὰς ὑπηρεσίας του, εἰς τὴν 4η Τάξιν Ἀξιωματικῶν». Φέρει ἀριθμὸ Μ. Ἀξιωματικῶν 527.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Βασίλ. Θάν. Κότσιαλος, ἀπὸ Σέληνα - Ὁπλαρχηγός:

Ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς ἀγωνιστὴς κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, δράσας ὡς ὁπλαρχηγὸς εἰς τὴν περιοχὴν Ραδοβυζίου καὶ Βάλτου.

(Δοκίμιον Σ. Ξενοπούλου, «Περὶ Ἄρτης»).

Νίκος Ἀποστ. Κούγκουλος, ἐξ Ἐλάτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σεκλίσταν τὸ ἔτος 1797. Εἰσῆλθεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ κατὰ τὸ 1828 εὑρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν Ξηρομέρου ὑπὸ τὸν Γεώργιον Τσόγκαν εἰς τὸν κατάλογον στρατιωτῶν τοῦ ὁποίου φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 141, ἐτῶν 32.

Ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν 30 Ἀπριλίου 1829, φέρεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Σώματος Τσόγκα ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 70, ὡς στρατιώτης του, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Βάλτου.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10 καὶ Φ. 44).

Γεώρ. Κουλτούκης, ἐκ Θεοδωριάνων - Στρατιώτης:

Ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον ἐτάχθη ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ εἰς ὅλην τὴν πορείαν του: Ἄγραφα, Στερεὰν Ἑλλάδα, Πελοπόννησον, Ρούμελην, Ἀθήνας. Τὴν παραμονὴν τῆς μάχης τοῦ Πέτα, (Ἰούλιος 1822) ἐμφανίζονται μαζί, εἰς τὸ σπίτι ἑνὸς προεστοῦ τοῦ χωρίου, ὅπου συζητεῖται ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεως τῆς ἀναμενομένης ἐπιθέσεως τῶν Τούρκων τῆς Ἄρτης. Λόγω ριζικῶν διαφωνιῶν τοῦ Καραϊσκάκη μὲ τοὺς Φιλέλληνας, τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἀποχωροῦν ἀμφότεροι ἐκ τοῦ στρατοπέδου.
(Χρ. Κολιάτσου, Πῶς ἐχάθη ἡ μάχη τοῦ Πέτα, «Ἠπειρωτικὴ Ἑστία», τεῦχος Α΄).

Μῆτρος Κουλτούκης, ἐκ Θεοδωριάνων - Χιλίαρχος:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Ἠκολούθησε ἀπ' ἀρχῆς τὸν Γ. Καραϊσκάκην εἰς τὰς ἐνδόξους ἐκστρατείας του. Τὸν Ἰούλιον 1824 εὑρίσκεται εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ κατόπιν προτάσεως τοῦ ἀρχηγοῦ του προήχθη εἰς χιλίαρχον.
(Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ., τόμος 10ος).

Κώστας Κουρκούμπας, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρατ.:

Ἀνῆκεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ σῶμα τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Κώστα Οἰκονόμου, συνεργαζομένου εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, μετὰ τῶν ὁπλαρχηγῶν, Γ. Τσόγκα καὶ Γιαν. Ράγκου. Τὸ ὄνομά του καὶ ἡ δρᾶσις του ὡς ἀγωνιστοῦ ἀναφέρονται εἰς ἐπιστολὴν τοῦ Ράγκου πρὸς τὸν Ἀθ. Καστανᾶν.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 68).

Πάνος Κουρκούμπας, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Ὑποχιλ.:

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον της ὑπὸ τὸν Γιαννάκην Ράγκον. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν Σκουληκαρίτην ὁπλαρχηγὸν Κώσταν Οἰκονόμου, συνεργαζόμενον μὲ τὸ Σῶμα τοῦ Γεωργίου Τσόγκα. Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου 1825 προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποχιλιάρχου, ἐκδοθέντος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1187 διπλώματος. Πολεμῶν μὲ τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου ἐφονεύθη κατὰ τὴν ἔξοδον τὸ 1826. Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 15446 τῆς 16 Ὀκτωβρίου 1836 ἀποφάσεως τῆς Διοικήσεως ἀπενεμήθη εἰς τὴν χήραν σύζυγόν του, Βασίλω, μηνιαία σύνταξις ἐκ δραχ. 10. Κατὰ τὸ ἔτος 1865 ἡ θυγάτηρ του Ἑλένη ὑπέβαλε ἀπὸ τὴν Φλωριάδα αἴτησιν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων, ζητοῦσα ἀπονομήν, δι' αὐτήν, δικαιοσύνης. Ἡ ἐπιτροπὴ τὸν κατέταξε εἰς τὴν 7ην τάξιν ὡς ὑποχιλίαρχον. Φέρει ἀριθ. Μ. 915 (2139).
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 137, 167).

Γεώργιος Κουτρούμπας, ἐκ Σελλάδων - Ὑποχιλ.:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως, λαβὼν μέρος, εἰς πολλὰς μάχας, ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὴν 14 Ὀκτωβρίου 1825, προτείνεται εἰς τὸ Ναύπλιον, ἀπὸ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Ἀνδρέαν Ἴσκον καὶ Δῆμον Τσέλιον, ἡ προαγωγή του εἰς ὑποχιλίαρχον, λόγω ἀνδραγαθιῶν του εἰς τὴν συνεχιζομένην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 144).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ● ΑΡΧΕΙΟ

Ἀναγνώστης Κουτσοδῆμος, ἐκ Σελλάδων - Στρ.:
Ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σύνδεσμος τῶν Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως. Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1824, μεταφέρει σχέδιον ἐκστρατείας εἰς Ἤπειρον, τοῦ Δημ. Γώγου Μπακόλα καὶ Γιαννάκη Κοτελίδα πρὸς τὸν Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον. Τὴν ἐκστρατείαν αὐτὴν εἶχεν ζητήσει ἐπιτροπὴ Ἀρτινῶν ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης.
(Ἐμ. Πρωτοψάλτη, Τὸ Εἰκοσιένα καὶ ἡ Ἤπειρος, σελ. 45).

Δημήτριος Κουτσοδῆμος, ἐξ Ἄρτης - Στρ/της:
Ἐγεννήθη τὸ 1808 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη κατετάγη εἰς τὰ ἄτακτα σώματα τῆς Ἀκαρνανίας. «Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸν Βάλτον ὑπὸ τὸν Γεώργιον Τσόγκαν, εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρει αὔξ. ἀριθ. στρατιωτῶν 211, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 21 ἔτους. Βάλτος, Ἀπρίλιος 1829».

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1825 εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν 88 στρατιωτῶν οἵτινες εἶχαν ἀποκλεισθῆ εἰς τὸ Λεσίνι. Ἡ γενναιότης των ἐπισημαίνεται εἰς ἔκθεσιν τοῦ Τάτζη Μαγγίνα, ἐπιθεωρητοῦ στρατοῦ.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44. Ὑπ. Πολ. Φ. 149).

Πέτρος Κουτσούκης, ἐκ Θεοδωριάνων - Στρ/της:
Πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1824 εὑρίσκεται εἰς Τρίπολιν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ χιλιάρχου Κυριακούλη. Εἰς τὸ Στρ/λόγιόν της φέρει αὔξ. ἀριθ. 98, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας Κρεμμυδίου καὶ ἄλλας κατὰ τῶν Ἀράβων μέχρι παραδόσεως τοῦ Φρουρίου τοῦ Νεοκάστρου.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 59).

Γεώργ. Κουτσούμπας, ἐκ Μελισσουργῶν - Πένταρχος:
Ἐγεννήθη τὸ 1805. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα ἰδίως ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γ. Βαρνακιώτη, ὅταν ὁ τελευταῖος ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἄρταν καὶ ἀνέλαβε τὴν συγκρότησιν Σώματος εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας καὶ τὸ ἴδιον ἔτος ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς Δραγαμέστο.

«Ὀνομαστικὸς κατάλογος στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γεωργίου Ν. Βαρνακιώτη. Ὁμὰς Γαλάνη Μεγαπάνου.

Αὔξ. ἀριθ. 616. Γεώργιος Κουτσούμπας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 23.

2 Ἰουλίου 1828, Μαγαζιὰ Δραγαμέστου. Μάγκα Νικολάου Μάρου».

Ἐν συνεχείᾳ τὸ στρατόπεδον μετακινεῖται εἰς Μακρυνόρος.

«Σῶμα Γεωργίου Ν. Βαρνακιώτη.

Κατάλογος στρατιωτῶν. 30 Ἀπριλίου 1829, Μακρυνόρος.

Ἀρ. καταλόγου 270, Γεωργάκης Κουτσούμπας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 23».

Τὸ 1836 ὁ συνταγματάρχης Δημ. Μακρῆς, βεβαιώνει:

«Ὁ Γεώργιος Κουτσούμπας, ἐξ Ἄρτης, πένταρχος, ἐκ τοῦ λόχου τῶν διαθεσίμων ἀξιωματικῶν Ἠπειροθεσσαλιωτῶν, διαμένει εἰς Μεσολόγγι ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐποχῆς ταύτης, τῆς ἀποστασίας ἐντὸς τοῦ Μεσολογγίου. Ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Φρουρᾶς αὐτοῦ, μέχρι διαλύσεως τῆς πολιορκίας.

Ἔδρασε πρὸς καταστολὴν τῶν στασιαστῶν ἐκπληρώσας τὸ χρέος του μὲ ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν θρόνον».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10, 49, 26, Ὑπ. Ἐσωτ. Φ. 179).

Μ ῆ τ σ ο ς Κ ρ α ν ι ώ τ η ς, ἐκ Πλάκας - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1802 καὶ ἠγωνίσθη εἰς πολλὰς μάχας. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Χιλιαρχία Ἀθανασίου Κουτσονίκα.

Κορωνησία, Μάϊος 1829. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 296. Μῆτζος Κρανιώτης, πατρὶς Πλάκα, ἐτῶν 27».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

ΑΣΗΜΑΚΗΣ ΚΡΟΚΙΔΑΣ, ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν, γύρω στὸ 1760. Ἠσχολήθη μὲ τὸ ἐμπόριον, μὲ ἔδραν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐξεπροσώπει καὶ τὸν Ἀλῆ πασᾶ, παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ Πόρτα. Εἶναι μεταξὺ τῶν 12 Ἑλλήνων πατριωτῶν, οἱ ὁποῖοι κατηχήθησαν, ἀπὸ τοὺς ἱδρυτὰς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, εἰς τὴν Πόλιν, κατὰ τὸ ἔτος 1818. Ὁμνύων, γράφει ὁ Ἰ. Φιλήμων, ὁ Ἀσημάκης Κροκίδας, τὸν Μέγαν ὅρκον τῶν Φιλικῶν, διεκόπτετο ἀπὸ ἀλληλοδιάδοχον ροὴν δακρύων. Λόγω τῶν σχέσεων τοῦ Κροκίδα μὲ τοὺς αὐλικοὺς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, εἰς αὐτὸν ἀνετέθη ἡ μύησις εἰς τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς, τοῦ ἑλληνικῆς καταγωγῆς περιβάλλοντος τοῦ Ἀλῆ. Ἔτσι κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον, ἐμυήθησαν, οἱ: Μάνθος Οἰκονόμου, Ἀλέξης Νοῦτσος, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Γεώργ. Τουρτούρης, Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος, ἡ Βασιλικὴ Κονταξῆ (Κίτζου) καὶ ἄλλοι. Ἐν συνεχείᾳ τὸ μυστικὸν ἔφθασε εἰς τὴν Ἄρταν καὶ τὸ πῆραν ὁ Οἰκονόμος τῆς Μητροπόλεως, ὁ Γῶγος Μπακόλας, ὁ Γιάννης Μακρυγιάννης, ὁ Τσαρακλῆς, ὁ Ἰωάν. Γραμματίκας, ὁ Νικ. Γαρουφαλιᾶς, οἱ Κοτελιδαῖοι καὶ ἄλλοι. Λόγω τῆς πατριωτικῆς δράσεώς του ἐν Κωνσταντινουπόλει, οἱ Τοῦρκοι, τὸν ἐξετόπισαν καὶ τὸν ἐφυλάκισαν. Ἀπὸ τὴν μεγάλην του περιουσίαν, μόνον ἕνα μέρος αὐτῆς διεσώθη. Ἀπὸ τοὺς 12 πατριώτας οἵτινες ἐμυήθησαν εἰς τὴν Πόλιν φέρει ἀριθμὸν σειρᾶς ὀγδόου. Τὸ 1822 εὑρίσκεται εἰς Κέρκυραν καὶ προσφέρει βοήθειαν εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους.
(Λεων. Μελᾶ, Μία οἰκογένεια, μία ἱστορία, σελ. 127).

Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Κ ρ ο κ ί δ α ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ κατὰ τὸν Αὔγουστον 1827 ὑπηρετεῖ ὡς ὑπογραμματεὺς τῆς Φροντιστικῆς Ἐπιτροπῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ὑπηρετεῖ καὶ τὸν Σεπτέμβριον 1828.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. 118, 129).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΣΗΜ. ΚΡΟΚΙΔΑΣ, ἐξ Ἄρτης - Ἰατρός:

Υἱὸς τοῦ Ἀσημάκη Κροκίδα καὶ τῆς συζύγου του Ἑλένης τὸ γένος Ἀναστασίου Μελᾶ. Ἐσπούδασε Ἰατρικὴν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1831 προσλαμβάνεται ὡς Ὑγειονολόγος Πατρῶν.
(Λεων. Ἰ. Μελᾶ, ἔνθ' ἀνωτ.; σελ. 129).

ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Μιχαὴλ Ἀσημ. Κροκίδας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως ἔφυγε ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ κατῆλθεν εἰς τὴν Ἄρταν. Ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἰς τινα μάχην ἐφονεύθη. (Λεων. Μελᾶ, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 130).

Γεώργιος Κυρίτσης, ἐξ Ἄρτης - Ἑκατόνταρχος:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπ' ἀρχῆς. Τὸν Μάρτιον 1832 παρουσιάζεται σύμβουλος γραφείου τοῦ διοικητοῦ Ἄργους Γ. Μαυρομμάτη καὶ τὴν 16 Σεπτεμβρίου 1832 ὡς ἑκατόνταρχος ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ ταγματάρχου Μιχαὴλ Ν. Μόστρα ὑπ' αὐξ. ἀριθ. Στρατολογίου 20 καὶ πατρίδα τὴν Ἄρταν.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 287, ἐσωτ. 2, 3. Στρ. Γραμ. Φ. 173).

Ἀλέξης Κωνσταντίνου, ἐξ Ἄρτης - Ὁπλαρχηγός:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς πρώτας μάχας τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἄρτης καὶ Βάλτου. Ἀργότερα μὲ 20 στρατιώτας του ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου μαζὶ μὲ τὸν Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον. Τὸ 1823 μὲ τὴν ὁμάδα του, εὑρίσκεται εἰς τὴν Πελοπόννησον ὡς προκύπτει ἀπὸ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1237 τῆς 2 Ἰουνίου 1823 ἔγγραφον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος διὰ τοῦ ὁποίου διατάσσεται τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτὸν τοὺς μισθούς του ὡς καὶ τῶν στρατιωτῶν του, ἓξ μηνῶν.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 3).

Ἀνδρέας Κωνσταντίνου, ἐξ Ἄρτης - Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1798 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. «Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Ἀθαν. Κουτσονίκα εἰς τὴν περιοχὴν Μακρυνόρους. Εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεώς του, φέρει αὐξ. ἀριθ. 141, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 23 ἐτῶν. Μακρυνόρος, 24 Ὀκτωβρίου 1828».

Τὸν Μάϊον 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν ἰδίαν χιλιαρχίαν τοῦ Κουτσονίκα εἰς Κορωνησίαν καὶ φέρει αὐξ. ἀριθ. στρατολογίου 93 καὶ ἡλικίαν 32 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26, 47).

Γεώργιος Κωνσταντίνου, ἐξ Ἄρτης - Στρ/της:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὴν 13ην Μαρτίου 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Μακρυγιάννη, εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρεται μὲ αὐξ. ἀριθ. 60, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν. Τὸν ἑπόμενον μῆνα λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Μεσσηνίας κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη παράσημον, ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν, διὰ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσέφερε εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Εἰς τὸ τέλος ἐγκατεστάθη εἰς Ναύπακτον.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 64 καὶ Φ. Ἀριστ. 1836).

Δαμιανὸς Κωνσταντίνου, ἐξ Ἄρτης - Δέκαρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1786 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς χιλιαρχίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

«Στρατολόγιον Πεντηκονταρχίας τοῦ Π. Μαυρογιάννη, διοικουμένης ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Βενιζέλου. Καταγραφὴ 5ης Μαρτίου 1828.

Δαμιανὸς Κωνσταντίνου, πατρὶς Ἄρτα - Δέκαρχος».

Τὴν 14ην Δεκεμβρίου 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν τετάρτην πεντηκονταρχίαν τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀναγνώστη Χριστοπούλου.

«Βον Στρατολόγιον.

Αὔξ. ἀριθ. 2. Δαμιανὸς Κωνσταντίνου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 43.

Καλαμάτα, 14 Δεκεμβρίου 1829».

Τὸ 1836 διὰ πράξεως τῆς Διοικήσεως τοῦ ἀπενεμήθη ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν διὰ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ '21. Καὶ ἐκ τῆς πράξεως αὐτῆς φέρεται ὡς ἔχων πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ὅτι ἀπεστρατεύθη ὡς ὑπαξιωματικός. Τελικῶς ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 13 ἐσωτ. 1 καὶ Φ 6).

Καραγιάννης Κωνσταντίνου, ἐξ Ἄρτης - Στρ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ ἔτος 1796 καὶ μὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ Ἀγῶνος ἔλαβε τὰ ὅπλα. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Αἴγινα.

«Κατάλογος τῶν ὑπὸ τὸν Λάμπρον Δελαπόρταν. Αἴγινα 8 Ὀκτωβρίου 1828.

Αὔξ. ἀριθ. 6. Καραγιάννης Κωνσταντίνου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 35».

Τὸ ἑπόμενον ἔτος ὑπηρετεῖ εἰς Σαλαμίνα.

«Κατάλογος ὀνομαστικὸς τοπικῆς Φρουρᾶς Σαλαμῖνος.

Αὔξ. ἀριθ. 22. Καραγιάννης Κωνσταντίνου, πατρὶς Ἀρτινός.

Σαλαμῖνα 12 Σ/μβρίου 1829. Ὁ Ἀρχηγὸς Φρουρᾶς Γεράσιμος Μεταξᾶς».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 12 καὶ 62).

Παῦλος Κώστας, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὴν 29 Δεκεμβρίου 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Κυριακούλη Μαυρομιχάλη, φέρων εἰς τὸν πίνακα στρατιωτῶν τῆς χιλιαρχίας αὔξ. ἀριθ. 57, πατρίδα δὲ τὰ Τζουμέρκα. Μετὰ τὴν ἀπόβασιν εἰς τὴν Μεσσηνίαν τῶν Ἀράβων τῆς Αἰγύπτου ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμμυδίου καὶ εἰς ἄλλας μέχρι πτώσεως τοῦ Νεοκάστρου.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 59).

Ἀναγνώστης Λαβδαριᾶς, ἐκ Μπότσης - Ὁπλ/γός:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον του, Μεγαλόχαρη, καὶ λόγω τοῦ κύρους του, ἀνεδείχθη ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως εἰς σημαίνοντα στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν παράγοντα. Ἐβοήθησε τοὺς κατοίκους Καλαρρυτῶν τὴν 6ην Ἰουλίου 1821 νὰ ἐκδιώξουν τὸν Ἰρεμέτην μὲ τοὺς Ἀλβανοὺς ἀπὸ τὸ χωρίον των. Ἔπειτα μὲ ὁμάδα ἐπαναστατῶν συγχωριανῶν του κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου εὑρέθη ἔξω τῆς πόλεως καὶ δὲν ἐδίστασε, μὲ τὸ τμῆμα του, νὰ εἰσέλθη καὶ ἐνισχύσῃ τὴν φρουράν της, τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1822, ὅταν ἐνόμισε ὅτι ἐχρειάζετο βοήθειαν. Ἀκολούθως, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Ἀλ. Μαυροκορδάτου, ἐξῆλθε τοῦ Φρουρίου καὶ διὰ μέσω τῶν ἐχθρικῶν γραμμῶν μετέβη εἰς τὰς ἐπαρχίας Βάλτου, Ραδοβυζίου καὶ Τζουμέρκων διὰ νὰ ὀργανώσῃ τμήματα ἐνόπλων πρὸς βοήθειαν τοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ ἐπέτυχε καὶ ἐδημιουργήθη εἰς σύντομον διάστημα ὁλόκληρος στρατός. Τὸ 1824 ἔχει διορισθῆ ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον Γενικὸς Ἐπίτροπος τοῦ Ἐ-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

λευθέρου μέρους τοῦ Ραδοβυζίου. Ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του αὐτή, τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1824 γράφει ἀπὸ τὸ Ἀνατολικὸν πρὸς τὸν Μαυροκορδᾶτον: «... Τὸ ἐλεύθερον μέρος τοῦ Ραδοβυζίου ποὺ βρίσκεται πάντα εἰς τὰ ἄρματα καὶ μένει εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Ὑπερτάτης Διοικήσεως, ξεύρετε ὅτι αὐτὸ τὸ Ἐλεύθερον μέρος τοῦ Ραδοβυζίου ἔμεινεν ὑστερημένον ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ νὰ προφυλάττεται ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, δὲν ἔχει τροφὰς καὶ ἐφόδια πολεμικά...». Δι' ἄλλης του ἐπιστολῆς ζητεῖ ἀπὸ τὴν Διοίκησιν νὰ διορισθῇ ἀρχηγὸς ἁρμάτων ὁ Ἀθαν. Καστανᾶς ἀντὶ τοῦ Κώστα Οἰκονόμου διορισθέντος τοιούτου τὴν 4 Ἰουνίου 1824 ἐν θέσει Ντόβρα Ραδοβυζίου παρά τινων προκρίτων τῆς περιοχῆς.

Ἔλαβεν μέρος μὲ ἑπτὰ στρατιώτας εἰς τὴν δευτέραν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Τὴν 21 Μαρτίου 1825 εὑρίσκεται εἰς τὸ Ναύπλιον ἀπ' ὅπου ὑποβάλλει ἀναφορὰν εἰς τὴν Διοίκησιν ἐκθέτων τὰς ἐκδουλεύσεις του. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐπέστρεψε εἰς τὸ χωρίον του.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 68).

Κώστας Λάζος, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1806 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας καὶ τὸν Μάϊον τοῦ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Πεντακοσιαρχίαν τοῦ Γιάννη Κώστα ἐδρεύουσαν εἰς τὸ Μενίδι τοῦ Βάλτου. Εἰς

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Χρῖστος Γιώργη Λιάπης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Γραικικὸν τὸ ἔτος 1793 καὶ ἔλαβεν μέρος, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος, εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Τὴν 26ην Αὐγούστου 1824 προσῆλθε καὶ κατετάγη εἰς τὸ σῶμα τοῦ Δημ. Βλασοπούλου εἰς τὴν Πελοπόννησον. Εἰς τὴν κατάσασιν δυνάμεώς του, φέρεται καταγόμενος ἀπὸ Τζουμέρκα, ἐτῶν 32. Ἀκολούθως τὸν Ἀπρίλιον 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς κατὰ ἀποβιβασθέντων Ἀράβων μάχας ἔξω τοῦ Νεοκάστρου.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Ἀνδρέας Λουριώτης, (1789-1864) - ἐξ Ἄρτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ ἔτος 1789 καὶ ἀπέθανεν εἰς Ἀθήνας τὸ 1864. Εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Δημ. Λουριώτη ὡς ὁμολογεῖ ἐκεῖνος. Τὰ πρῶτα γράμματά του πῆρε εἰς τὴν Ἄρταν, Ἰωάννινα καὶ ἔπειτα μετέβη διὰ σπουδὰς εἰς Γερμανίαν καὶ Παρισίους. Ἐμυήθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν καὶ ὅταν μὲ τὴν ἐπανάστασιν κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐστάλη εἰς Λονδῖνον πρὸς σύναψιν δανείου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀγῶνος. Ἐσχετίσθη μὲ τοὺς φιλέλληνας τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς διευκόλυνε νὰ καταβοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως τὸν Βύρωνα, τὸν Σανταρρόζα καὶ ἄλλους. Εἰς τὸ Λονδῖνον τὸ 1824-25 ἦτο μὲ τὸν Ὀρλάνδον ὡς ἐπιτροπὴ συνάψεως δανείου διὰ τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἐξάδελφος τοῦ Νικολάου Λουριώτη.

(ΓΑΚ, Τὰ Περιεχόμενα, τόμος Ε', τμῆμα Β').

Γεώργιος Λουριώτης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Κατὰ τὸ 1822 διωρίσθη ἐπιστάτης τοῦ Σκαλώματος Δραγαμέστου Ἀκαρ-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΣΚΑ ΑΡΧΕΙΟ

νανίας καὶ μετὰ τὴν πώλησιν αὐτοῦ, λιμενάρχης ἐπὶ 4 μῆνας ἐπὶ κεφαλῆς 4 στρατιωτῶν, μέχρι τοῦ Ἰουλίου 1824.
(ΓΑΚ, Ἱστορικὰ ἔγγραφα Ἀγῶνος 1821. Κατάλογος πρῶτος).

Δημήτριος Λουριώτης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν Κυβερνήτην πληροφορούμεθα τὰ τῆς δράσεώς του:

«Ἐξοχώτατε Κυβερνήτα τῆς Ἑλλάδος,

Ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως καταλιπὼν Ἄρταν τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἔτρεξα εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ παρευρέθην εἰς τὰς διαφόρους μάχας μέχρι τῆς διὰ τοῦ Κιουταχῆ τελευταίας πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου, ἀπ' ὅπου διὰ διαταγῆς τοῦ ἀδελφοῦ Ἀνδρέου Λουριώτη ἀπέρασα εἰς Πίσαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Γενεύην διὰ νὰ σπουδάσω· μετὰ τεσσάρων χρόνων σπουδὴν ὑπερενίκησε τῆς πατρίδος ὁ ἔρως καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ Φωκίωνος καὶ μαθὼν τὸν εὐτυχῆ ἐρχομόν σας εἰς τὴν πατρίδα ἔδραμον νὰ δουλεύσω ὑπὸ τὴν συνετήν σας Κυβέρνησιν. Παρακαλῶ λοιπὸν τὴν σεβαστήν μοι ἐξοχότητά σας νὰ δώσῃ τὴν ἀνήκουσαν διαταγὴν καὶ καταταχθῶ εἰς τὸ σῶμα τῶν Εὐελπίδων ἢ ὅπου ἄλλοῦ ἐγκρίνει διὰ νὰ δυνηθῶ καὶ τὴν στρατιωτικὴν κλίσιν μου νὰ εὐχαριστήσω καὶ τὰ εἰς τὴν δούλευσιν ταύτην ἀναγκαῖα μαθήματα νὰ ἐξακολουθήσω διὰ νὰ φανῶ κἀγὼ ὠφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα.

Μὲ βαθύτατον σεβασμὸν ὑποσημειοῦμαι.

Ἐν Πόρῳ τῇ 13 Σεπτεμβρίου 1828, Δημήτριος Λουριώτης».
(ΓΑΚ, Τὰ Περιεχόμενα, τόμος 5ος, σελ. 1175).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΥΡΙΩΤΗΣ (1779-1832), ἐξ Ἄρτης - Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1779 καὶ ὅταν ἤρχισε ἡ πολιορκία τῆς Ἄρτης, τὸν Νοέμβριον 1821, ἐξῆλθε τῆς πόλεως. Ἐν συνεχείᾳ ἐξῆλθε καὶ ἡ μητέρα του. Ἡ οἰκία του ἐν Ἄρτῃ ἐλεηλατήθη ἀπὸ τοὺς Βαλτινούς, οἱ ὁποῖοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν μαζὶ μὲ τὰ ἔνοπλα ἑλληνικὰ τμήματα. Ὁ Γεώργιος Πραΐδης εἰς τὸ Ἡμερολόγιόν του γράφει: «Τῇ 27ῃ Νοεμβρίου 1821. Τὸ ἑσπέρας ὑπήγαμεν νὰ ἰδοῦμε εἰς τοῦ κύρ. Χρηστάκη, τὸν Ἀναγνώστην Καρπενησιώτην, γραμματικὸν τοῦ Ἰσμαὴλ Πασιᾶ ὅστις ἦλθεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀπὸ Ἄρταν· μ' αὐτὸν συγχρόνως ἦλθε καὶ ἡ μητέρα τοῦ Ν. Λουριώτη μὲ τὰς ἀδελφὰς τῶν Γιαλαμάδων», καὶ περαιτέρω· «ἔκαμαν ἀνδραγαθίας καὶ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε ἐμβῆκαν, ἔβλεπαν νὰ διώξουν τοὺς Τούρκους, ἐπῆγαν καὶ ἐκτύπησαν τὴν θύραν τῆς Λουριώταινας καὶ ἠρώτησαν ἐὰν εἶναι Τοῦρκοι μέσα. Ὄχι, τοὺς ἀπεκρίθη ἐκείνη. Κλεῖσε λοιπόν, τῆς εἶπαν, καὶ κάθου εἰς τὸ σπίτι σου ἥσυχη. Δὲν ἐπέρασαν δέκα λεπτὰ καὶ ἦλθαν οἱ Βαλτινοὶ καὶ κατεγύμνωσαν καὶ αὐτὴν καὶ τὸ σπίτι». Ὁ Ν. Λουριώτης ἐχρημάτισε Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Γερουσίας τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μαυροκορδάτου. Κατέλαβε πολλὰ ἀξιώματα καὶ ἐστάλη ὑπὸ τῆς Διοικήσεως εἰς τὴν Εὐρώπην μὲ διαφόρους ἀποστολάς. Ἐπὶ Καποδιστρίου, διετέλεσε γραμματεὺς (Ὑπουργὸς) ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ἐξεπροσώπησε τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἄρτης μαζὶ μὲ τὸν Ἀναγνώστην Ν. Μόστραν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τῆς

Τροιζῆνος τὸ 1827. Ἦτο ὁ ἐκδότης τῆς χειρογράφου ἐφημερίδος τοῦ Ἀγῶνος «Αἰτωλικὴ» κατὰ τὸ 1821 καὶ ἔπειτα τοῦ «Ἀχελώου» τοῦ 1822. Ἡ ἐφημερὶς «Ἀθηνᾶ» τῆς 11 Σεπτεμβρίου 1832 γράφει τὴν νεκρολογίαν του:

«Νικόλαος Λουριώτης. Οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τῆς Ἠπείρου κατὰ τὸ 1779 ἔτος ἀπὸ τιμίους γονεῖς καὶ ἀνετράφη ἀναλόγως τῆς γεννήσεώς του, μετελθὼν τὰς σπουδάς του καθ' ὅσον ἡ κατάστασις τῶν μερῶν ἐκείνων τὸ ἐπέτρεπε. Ἀνδρωθεὶς δὲ μετέβη εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον τὸ ὁποῖον καὶ μετῆλθε ἄχρις ὅτου τὰ ὑπὲρ πατρίδος ἱερά του χρέη τὸν μετεκάλεσαν κατὰ τὸ 1816 εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν, ὅπου καὶ διεξάγει ἐνεργῶς παντοίους τρόπους κατὰ τὰ καθήκοντά του ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεώς της.

Οὗτος ἐφυγάδευσε τὴν οἰκογένειάν του εἰς Καλαρρύτας διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τουρκικὴν λύσσαν καὶ συνετέλεσε ἔπειτα εἰς τὸ Μεσολόγγι εἰς τὴν σύγκλησιν τῆς συνελεύσεως τῶν Ὁπλαρχηγῶν, τὸν Δεκέμβριον 1823. Ἐχρημάτισε γενικὸς φροντιστὴς Στρατοπέδου καὶ παρευρέθη εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου. Τὴν 17ην Ἰουλίου 1832 εὑρισκόμενος εἰς Ἀρκαδίαν ἐπολιορκήθη παρὰ κακοβούλων ἀντιφρονούντων βλάχων, μεταβαίνων δὲ εἰς ἰσχυρὸν Πύργον διὰ νὰ ἀσφαλισθῇ, ἐτραυματίσθη εἰς τὸν πόδα. Μετὰ 16 ἡμέρας ἀπέθανε».

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων., Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, τόμος 5ος, τεῦχος 2ον, σελ. 29, ἐφημερὶς «Ἀθηνᾶ» 1832).

Χριστόδουλος Λουριώτης, ἐξ Ἄρτης - Φιλικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν. Ἐταξίδευσε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὸ 1818 ἐμυήθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν μαζὶ μὲ ἄλλους ἕνδεκα, ἀπὸ τὸν Νικόλαον Σκουφᾶν. Ἐνήργησε νὰ μάθουν τὸ μυστικὸν καὶ πολλοὶ ἄλλοι πατριῶται καὶ ἰδίως Ἀρτινοί. Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος μεταβὰς εἰς Ἰταλίαν ἀπέθανε. (Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἡλίου, τόμος ΙΓ').

Χρῖστος Λουριώτης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 21. Ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὴν 21ην Ἀπριλίου 1824, χρησιμοποιεῖται ὡς γραμματοκομιστὴς τῆς Φρουρᾶς πρὸς τὸ Βουλευτικὸν τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος. Μεταξὺ τῶν μεταφερομένων ἐγγράφων, εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔφθασε μέσω Ζακύνθου, ἀναγγέλλον τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ δανείου εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

(Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ., τόμος 2ος, σελ. 272 καὶ 6ος σελ. 85).

Κωνστ. Μαλιανάκης, ἐξ Ἄρτης - Πεντηκόνταρχος:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1797 εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Ἀφοῦ ἐπολέμησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς, μὲ τὴν δημιουργίαν τῶν Ἑκατονταρχιῶν κατετάγη εἰς αὐτὰς ὡς στρατιώτης.

«Δυτικὴ Ἑλλάς. Χιλιαρχία Δήμου Τζέλιου. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 2. Κωσταντῆς Μαλιανάκης, Πεντηκοντάρχης, πατρὶς Ἀρτινός, ἐτῶν 32. Ἐπιθεώρησις 8ης Νοεμβρίου 1828»

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Χρῖστος Μάνδαλος, ἐκ Ραδοβυζίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Ραδοβύζι Ἄρτης καὶ μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλ-

λάδος ἐπέστρεψε εἰς τὸ χωρίον του. Τὸ 1836 διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργείου Πολέμου τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν διὰ τὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσέφερε εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Ἡ πρᾶξις γράφει ὅτι διαμένει εἰς Ραδοβύζι τῆς Ἄρτης διὰ νὰ ἀναζητηθῇ καὶ τοῦ παραδοθῇ τὸ παράσημον.

(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1836).

Νικόλαος Μάνου, ἐκ Χαλκιάδων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς Χαλκιάδες τὸ 1806 καὶ ἐπολέμησε ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν. Τὴν 12ην Σεπτεμβρίου 1830 προσῆλθεν πρὸς κατάταξιν εἰς τὸ στρατόπεδον Βονίτσης.

«Κατάλογος Νεοσυλλέκτων, 22 Σεπτεμβρίου 1830, Βονίτσης.

Αὐξ. ἀριθ. 34. Νικόλαος Μάνου, ἐτῶν 25, ἀγράμματος, πατρὶς Χαλκιάδες, Ἤπειρος».

(ΓΑΚ, Τὰ Περιεχόμενα, τόμος Ε', τμῆμα Β', σελ. 1204).

Γιάννης Μάραθος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1800. Ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς καὶ τὸν Ἰούλιον 1828 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὸ Μύτικα Ξηρομέρου εἰς τὴν Χιλιαρχίαν Δήμου Τζέλιου. Εἰς τὸ Στρατολόγιόν του φέρει αὐξ. ἀριθ. 29, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 28 ἐτῶν.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 5).

Κώστας Μάραθος, ἐξ Ἄρτης - Ἀξιωματικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ ἔτος 1803 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου καὶ καθ' ὅλον τὸ καλοκαίρι τοῦ 1828 ὑπηρετεῖ ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Δήμου Τζέλιου εἰς τὴν περιοχὴν Μύτικα Ξηρομέρου. Εἰς τὸ Στρατολόγιον τῆς δυνάμεώς της φέρει αὐξ. ἀριθ. 22, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 25 ἐτῶν.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 5 καὶ 13).

Γεώργης τῆς Μάρως, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1786 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν Ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Ν. Στρᾶτον.

«1825, Ἰουνίου 16, Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικόλα Στράτου.

Αὐξ. ἀριθ. 56, Γεώργης τῆς Μάρως, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 40».

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 146).

Γεώργιος Μάστορας, ἐκ Ραδοβυζίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1811 εἰς ἕνα χωριὸ τοῦ Ραδοβυζίου καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔσπευσε νὰ καταταγῇ εἰς τὰ Σώματα τοῦ Μακρυνόρους τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1828.

Κατὰ τὴν γενομένην ἐπιθεώρησιν τὸν Ἀπρίλιον 1829, ὑπὸ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Στρατοῦ Γ. Κίτζου φέρεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὴν ἑκατονταρχίαν Ἀναστ. Μόστρα ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 7, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἐτῶν 20».

Τὸ φθινόπωρον ἰδίου ἔτους ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Ἀρχιστρατή-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

γου εἰς τὴν δύναμιν τῆς ὁποίας φέρει «αὔξ. ἀριθ. 7, Γεώργιος Μάστορας, ἐτῶν 18, πατρὶς Ραδοβύζι, κατετάγη τὴν 25.9.1829».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Κωνστ. Μαυρομάτης, ἐκ Ραδοβυζίου - Ταξίαρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Ραδοβύζι κατὰ τὸ ἔτος 1790 καὶ ἔλαβεν ἀπ' ἀρχῆς μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Ἔχει πάντοτε ὑπὸ τὰς διαταγάς του ὁμάδα συμπατριωτῶν του Ραδοβυζινῶν. Τὸν Ἰανουάριον 1825 εὑρίσκεται εἰς τὸ Ναύπλιον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Γιάννη Μακρυγιάννη, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὑπηρετεῖ ἀπὸ 18 Ὀκτωβρίου 1824. Τὴν 13 Μαρτίου ὑπηρετεῖ εἰς τὸ ἴδιον τμῆμα εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρει: αὔξ. ἀριθ. 11, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 36 ἐτῶν. Τὸν Ἀπρίλιον 1825 λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τῶν Ἀράβων εἰς Κρεμμύδι καὶ Νεόκαστρον.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 49, 64).

Γιάννης Μήτρου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21 γεννηθεὶς τὸ 1803. Τὸ 1831 παρουσιάζεται ὑπηρετῶν καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τὸν τακτικὸν στρατόν.

«Ε' Ἐλαφρὸν Τάγμα, ἔτος 1831, Β' Λόχος, Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 56. Γιάννης Μήτρου, ἐτῶν 26, πατρὶς Ἄρτα. Κατετάγη τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1829».
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 187).

Κώστας Μήτρου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Κατήγετο ἐξ Ἄρτης καὶ ὡς στρατιώτης ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Τὸ 1824 εὑρίσκεται ἄρρωστος εἰς τὸ Ναύπλιον.

«Ἀσθενεῖς στρατιῶται ἐν Ναυπλίῳ ὑπὸ τὴν Διοίκησιν τοῦ Στρατηγοῦ Χρίστου Βούλγαρη.

Αὔξ. ἀριθ. 47. Κώστας Μήτρου, πατρὶς Ἄρτα.

Ναύπλιον 8 Αὐγούστου 1824».

Ἀκολούθως ὑπηρετεῖ εἰς Τρίπολιν ὑπὸ τὸν Πολιτάρχην Εὐθ. Ξύδην.

Τρίπολις 28 Σεπτεμβρίου 1824.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 27 καὶ 34).

Γεώργιος Μήτσης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1801 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν πεντακοσιαρχίαν Γιάννη Κώνστα εἰς τὴν περιοχὴν Μενιδίου - Μακρυνόρους. Εἰς τὸ στρατολόγιον φέρεται ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 306, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἐτῶν 28.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Νικόλ. Μίγδος, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Ἑκατόνταρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν καὶ ἠκολούθησε τὸν συγχωριανόν του ὁπλαρχηγὸν Κώσταν Οἰκονόμου. Τὸ 1826 ὑπηρετεῖ μὲ τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου καὶ κατόπιν προτάσεως τῶν ἀρχηγῶν του, τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου διὰ τῆς ἀπὸ 4 Μαρτίου 1826 ἀποφάσεώς του, τὸν προήγαγε εἰς ἑκατόνταρχον.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 180).

ΑΡΧΕΙΟ ΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Θανάσης Μινελένας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1786 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν. «1825, Ἰουνίου 16, Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικόλα Στράτου.

Αὐξ. ἀριθ. 78. Θανάσης Μινελένας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 40.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Νικ. Μπούφης».

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 146).

Ἀποστόλης Μιχαήλ, ἐκ Ραφταναίων - Στρατιώτης:

Τὸν Σεπτέμβριον καὶ τὸν Ὀκτώβριον 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Κώστα Πετμεζᾶ.

«Τμῆμα Καπετὰν Ἀναστασίου Βούλγαρη. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 48. Ἀποστόλης Μιχαήλ, Ραφτανίτης».

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Μεσσηνίας κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ τῆς Αἰγύπτου.

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 29).

Γεωργάκης Μλιώνης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1807. Μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸν Ἰούλιον 1828 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

«Χιλιαρχία Δημ. Μακρῆ. Τμῆμα Κώστα Κορομπηλιᾶ Ἀσπροποταμίτη.

Αὐξ. ἀριθ. 277. Γεωργάκης Μλιώνης, πατρὶς Τζουμέρκα, ἐτῶν 22».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 18).

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ (ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ) ΝΙΚ. ΜΟΣΤΡΑΣ, ἐκ Πέτα — Ἀντισυνταγματάρχης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα τὸ ἔτος 1787. Ἀρχικῶς ὡς ὁπλαρχηγὸς καὶ ἔπειτα ὡς λοχαγὸς ὑπηρέτησε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος εἰς τὸ Σῶμα τῶν 100 Ἀρτινῶν.

Κατὰ ἐποχὰς ὑπήγετο ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γεωργίου Τσόγκα, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀνῆκεν, προφανῶς, εἰς τὴν φιλικὴν πρὸς τὸν Μαυροκορδᾶτον παράταξιν, ἀντιμαχομένην, τὸν Γεώργιον Καραϊσκάκην, Γῶγον Μπακόλαν, Κοτελιδαίους καὶ Ἀνδρέαν Ἴσκου. Τὸ 1824 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ραδοβυζίου καὶ ἔπειτα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1824 καὶ κατὰ μεγάλο διάστημα τοῦ 1825 παρέμεινε εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Ἀητοῦ Ξηρομέρου. Εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ εἶναι ὑπασπιστὴς τοῦ Τσόγκα, γραμματεὺς δὲ τῆς Φρουρᾶς. Κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως αὐτῆς ἐτραυματίσθη εἰς τὰς δύο χεῖρας ἐλαφρῶς. Τὸ 1827 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ στρατόπεδον Ἐλευσῖνος συγκροτηθὲν διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῆς Ἀκροπόλεως. Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος καὶ τὰ ἑπόμενα 1828 καὶ 1829 ἐκτελεῖ χρέη Ἀρχιγραμματέως τοῦ Ἀρχιστρατήγου Δυτικῆς Ἑλλάδος Ριχάρδου Τζούρτζ. Τὸ 1825 εὑρίσκεται εἰς Ναύπακτον μὲ 8 ἄνδρας καὶ ἀπὸ τότε φέρει τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου. Τὸ 1827 ὡς πληρεξούσιος τῆς Ἄρτης μαζὶ μὲ τὸν Νικ. Λουριώτην, μετέχουν εἰς τὴν Γ' Ἐθνικὴν Συνέλευσιν εἰς Τροιζῆνα.

Ἐπίσης μετέχει ὡς πληρεξούσιος τῆς Ἄρτης καὶ τῆς Δ΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ἄργους 1830-1831. Τὴν 8ην Νοεμβρίου 1843 πάλιν μετέχει τῆς Α΄ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὡς πληρεξούσιος τῶν Ἀρτινῶν μὲ τὸν Ἰ. Κομπότην.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1829 κατὰ διαταγὴν τοῦ Τζουρτζ εἰσῆλθεν εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον τοῦ Καρβασαρᾶ, τοῦ Ἰσούφαγα Λιάπη, καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ τοὺς Τούρκους νὰ παραδοθοῦν, φέρας εἰς πέρας ἐπικίνδυνον ἀποστολήν. Τὸ 1830 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, τὸ 1832 γίνεται Διοικητὴς Θηβῶν, τὸ 1833 ἔπαρχος Λοκρίδος καὶ τὸ 1835-1844 ὑπασπιστὴς τοῦ Ρ. Τζούρτζ. Τὴν 18ην Φεβρουαρίου 1836 προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ταγματάρχου. Ἔλαβεν ἀριστεῖον διαβαθμίσεως καὶ τὸ 1865 εὑρίσκεται εἰς Ἀθήνας. Ἀπέθανεν φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ Ἀντισυνταγματάρχου τῆς Φάλαγγος.

Εἰς τὸ κατὰ τὸ 1865 συνταχθὲν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκδουλεύσεων πρακτικόν, ἐνεγράφη εἰς τὸ Μητρῶον Ἀξιωματικῶν ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 428, καταταγεὶς εἰς τὴν 4ην τάξιν ὡς ὁπλαρχηγὸς ὑπηρετήσας καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. (Ἐθν. Βιβλ. Μητρ. Ἀγων., ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 23, 202, 203 Ἐκτελ. Φ. 61).

Ἀναστάσιος Νικ. Μόστρας, ἐκ Πέτα - Ἑκατ/ρχος:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1794 καὶ μὲ τὴν κήρυξιν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ '21, ἡγούμενος Σώματος ἐνόπλων ἀνδρῶν, κυρίως Ἀρτινῶν, ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ πρώτου ἔτους εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἄρτης καὶ τοῦ Μακρυνόρους. Ἀκολούθως ἐπὶ μακρὸν διάστημα, διετέλεσε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γ. Τσόγκα, ὁπλαρχηγοῦ Ξηρομέρου. Ἡ δρᾶσις του περιορίζεται κυρίως εἰς τὴν περιοχὴν Ἄρτης, Βάλτου καὶ Αἰτωλοακαρνανίας. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Βονίτσης, Καρβασαρᾶ καὶ ἄλλας. Μεσοῦντος τοῦ Δεκεμβρίου 1824 ὁ Ἀναστάσιος Μόστρας μετέχει τῆς Γ΄ Συνελεύσεως τῆς Δυτικῆς Χέρσου Ἑλλάδος, εἰς τὸ Ἀνατολικόν. Τὸν Φεβρουάριον 1825 ἡγεῖται τοῦ Σώματος τῶν Ἀρτινῶν ἐξ 100 ἀνδρῶν εἰς τὴν περιοχὴν Βονίτσης. Τὸν ἴδιον μῆνα, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3491) 20 Φεβρουαρίου 1825 ἀποφάσεως τοῦ Ἐκτελεστικοῦ προβιβάζεται εἰς χιλίαρχον, καὶ κατὰ τὸ θέρος ἰδίου ἔτους εἰσέρχεται μὲ 44 ἄνδρας του ἐντὸς τοῦ Μεσολογγίου, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Φρουρᾶς του, ἡ ὁποία στενῶς πολιορκεῖται.

Τὸν Σεπτέμβριον 1825 ἐξέρχεται καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Γεώργιον Τσόγκαν εἰς τὴν πολεμικὴν κατὰ τοῦ Καραϊσκάκη. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου ἐπανέρχεται εἰς Βόνιτσαν καὶ διορίζεται ἀρχηγὸς τοῦ Στρατιωτικοῦ Σώματος τῶν 100 Ἀρτινῶν ὅπως ὀνομάσθηκε. Ἐκεῖ μένει ἕως τὸ 1828 καὶ τὴν 23 Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους προάγεται εἰς ἑκατόνταρχον. Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἀναγνώστη, Μιχαὴλ κλπ. Μόστρα.
(ΓΑΚ, Ἐκτελ. Φ. 61. Στρ. Γραμ. Φ. 2. Τπ. Πολ. Φ. 72, Ἀλληλ. Φρ. Μεσολ.).

Ἀπόστολος Ἰωάν. Μόστρας, ἐκ Πέτα - Στρατιώτης:

Ἀναχωρήσας ἐξ Ἄρτης κατέφυγε εἰς Αἴγιναν ὅπου μὲ τὸν ἀδελφόν του Κώσταν προσφέρει ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1828, μαζὶ μὲ ἄλλους Ἀρτινούς, διὰ ἀναφορᾶς των εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διεκτραγω-

δοῦν τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν ἀφῆκαν ὅταν ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Ἄρταν, κατὰ τὸ τέλος Νοεμβρίου 1821. Ἐνυμφεύθη τὴν Ἑλένην Κουτσούμπα καὶ ἀπέθανε τὴν 25ην Ἰουλίου 1844 εἰς τὴν Κέρκυραν.
(Βοβολίνη, Βιογραφικὸν Λεξικόν, τόμος 5).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝ. ΜΟΣΤΡΑΣ, ἐκ Πέτα - Ἀξιωματικός:

Λόγω τῆς ἐθνικῆς δραστηριότητός του, ἐκλήθη νὰ παρουσιασθῇ, ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, εἰς τὰ Ἰωάννινα, κατὰ τὴν πρὸ τοῦ 1821 ἐποχήν. Οὗτος ὅμως ἀντ' αὐτοῦ ἐπροτίμησε νὰ μεταβῇ εἰς Κέρκυραν ὅπου παρέμεινε μέχρις ἐνάρξεως τῆς ἐπαναστάσεως. Τότε ἐπανέρχεται καὶ τὸν Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον 1821 λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Πέτα, ὑπὸ τὸν ὁπλαρχηγὸν Γῶγον Μπακόλαν, ὁπότε συνδέεται καὶ μὲ τὸν Γιάννην Μακρυγιάννην. Τὸ 1823 παρουσιάζεται εἰς τὸν Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον καὶ προσφέρει βοήθειαν εἰς τὸν ἀγῶνα. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1824 διωρίσθη ἐπιθεωρητὴς Στρατοπέδου Παλαιῶν Πατρῶν καὶ τὴν 12 Σεπτεμβρίου μετακινεῖται μὲ τὸ Στρατόπεδον εἰς Δεμέστιχα Καλαβρύτων. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἐκλέγεται εἰς τὰς Πάτρας, αὐτὸς καὶ ὁ Μακρυγιάννης, βουλευτὴς τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης.
(ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 18, Ἀπομνημονεύματα Μακρυγιάννη).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝ. ΜΟΣΤΡΑΣ, ἐκ Πέτα - Ἀξιωματικός:

Ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1821 ὅτε ἐλύθη ἡ πολιορκία τῆς Ἄρτης πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἡ δρᾶσις του περιορίζεται εἰς τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν ὅπου μαζὶ μὲ τοὺς Ἀναστ. Μόστραν καὶ Ἀναγνώστην Μόστραν καὶ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν ὁπλαρχηγὸν Γ. Τσόγκαν λαμβάνει μέρος, εἰς διαφόρους μάχας τῆς περιοχῆς. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1829 παρουσιάζεται Ἀστυνόμος Πατρῶν, ἀκόλουθος Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου, Πληρεξούσιος Ἐπαρχίας Ἄρτης, μαζὶ μὲ τὸν Ἰ. Κομπότην εἰς τὴν Συνέλευσιν τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1831 μέχρι τοῦ Μαρτίου 1832 καὶ ἐν συνεχείᾳ Ἀστυνόμος Ἄργους. Τοῦ ἀπενεμήθη Ἀριστεῖον Διαβαθμίσεως. Τὸ 1839 διαμένει εἰς Βόνιτσαν καὶ ἀναφέρει τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἀναγνώρισίν των.
(Γενικὴ Ἐφημερὶς τῆς Ἑλλάδος 1829, σελ. 34, 287. ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 2).

Γεώργ. Νικ. Μόστρας, ἐκ Πέτα - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα τὸ ἔτος 1796 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς του. Τὴν 10ην Ἰουλίου 1828, ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Γεωργίου Τσόγκα εἰς τὸ Λειβάδι Βονίτσης. Τὴν 1ην Μαΐου 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Ἑκατονταρχίαν τοῦ Μιχαὴλ Ν. Μόστρα εἰς τὸ Μακρυνόρος.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10 ἐσ. 2 καὶ 45. Βοβολίνη, ἔνθ' ἀνωτ.).

Δημήτριος Ἰωάν. Μόστρας (1777-1850), ἐκ Πέτα - Πολιτικός:

Υἱὸς τοῦ Παπαγιάννη Μόστρα γεννηθεὶς εἰς τὸ Πέτα. Λόγω τῶν διώξεων τῆς οἰκογενείας του ὑπὸ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ, κατέφυγε εἰς τὴν Ρωσίαν, ἔπειτα εἰς τὴν Βιέννην καὶ τέλος εἰς τὴν Πίζαν τῆς Ἰταλίας, ἀπ' ὅπου ἐξ ἐράνων, τοὺς ὁποίους διενήργησε, ἐβοήθησε οἰκονομικῶς καὶ μὲ ὅπλα τὴν ἐπανάστασιν κατὰ τὸ ἔτος 1824. Ἦτο φίλος τοῦ Ἰ. Καποδίστρια καὶ ἐχρημάτισε γραμ-

ματεὺς τοῦ ἐξορίστου Μητροπολίτου Ἄρτης Ἰγνατίου. Ἀπέθανε εἰς Κέρκυρα τὴν 25 Ἰανουαρίου 1850.
(Ἰωάν. Κώτση, ἄρθρον εἰς περιοδικὸν «Σκουφᾶς» Ἄρτης, τεῦχος 44 τοῦ 1977).

Δημήτρ. Νικ. Μόστρας, ἐκ Πέτα - Ἑκατόνταρχος:

Ἐγεννήθη εἰς Πέτα τὸ 1804. Τὸ 1824 μετέβη εἰς Κέρκυραν καὶ κατετάγη εἰς τὸν Ἀγγλικὸν Στρατόν. Ἔπειτα ἐπέστρεψε εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατετάγη εἰς τὸ Σῶμα τῶν Ἀρτινῶν.

Τὴν 18ην Σεπτεμβρίου 1832 ὑπηρετεῖ εἰς Ναύπλιον ὡς ἑκατόνταρχος, ὑπὸ διοικητὴν τὸν ἀδελφόν του Μιχαὴλ Ν. Μόστραν, ταγματάρχην.
(ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 173).

Ἰωάννης Γ. Μόστρας (1744-1844), ἐκ Πέτα - Ἱερεύς:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα τὸ 1744 καὶ ἀπέθανε εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1844. Λόγω τῆς προεπαναστατικῆς του ἐθνικῆς δράσεως συνελήφθη παρὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ ἐκρατήθη εἰς τὰς φυλακὰς Ἰωαννίνων, μετὰ τῶν τριῶν υἱῶν του ἐπὶ πολλὰ χρόνια. Ἀργότερα, κατὰ τὸ 1818, ἐπεμβάσει τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια ἀφέθη ἐλεύθερος καὶ ἐπέστρεψε εἰς τὴν Ἄρταν. Μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν μάχην τῆς Ἄρτης, τὸν Νοέμβριον 1821, ἀνεχώρησε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Κέρκυραν. Ἀργότερα ἐπέστρεψε εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ὅταν ἀπέθανεν ἐτάφη εἰς τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁϊ-Γιάννη.
(Βοβολίνη, ἔνθ' ἀνωτ.).

Ἰωάννης Νικ. Μόστρας, ἐκ Πέτα - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1805. Τὸν Ἰούνιον 1821 ἠκολούθησε τοὺς μεγαλυτέρους ἀδελφούς του εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὴν 1ην Μαΐου 1829 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν ἑκατονταρχίαν τοῦ Μιχαὴλ Ν. Μόστρα εἰς τὴν περιοχὴν Μακρυνόρους. Τὸ 1831 εὑρίσκεται εἰς Πάτρας.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

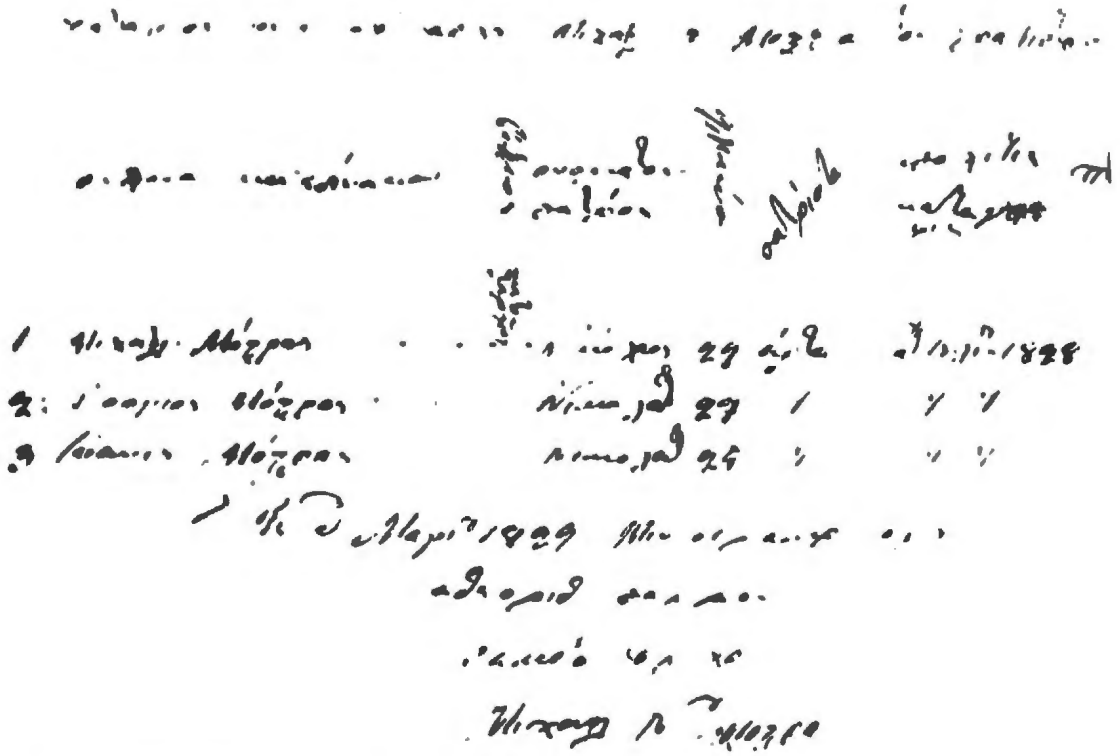
Κωνστ. Ἰωάν. Μόστρας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς Ἄρταν καὶ τὸ 1827 εὑρίσκεται εἰς Αἴγιναν προσφέρων τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἐνυμφεύθη τὴν Αἰκατερίνην Γαλιάτσα. Ἀπέθανε εἰς Κέρκυραν μετὰ τὸ 1855.
(Βοβολίνη, ἔνθ' ἀνωτ.).

ΜΙΧΑΗΛ ΝΙΚ. ΜΟΣΤΡΑΣ, ἐκ Πέτα - Ὑπομοίραρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1802 καὶ κατετάγη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα τὴν 29 Ἰουνίου 1821 καὶ εἰς τὰ ἄτακτα σώματα αὐτοῦ, ὑπηρετήσας εἰς αὐτὰ μέχρι τοῦ 1827. Ἔλαβεν μέρος, κατὰ τὸ ἀνωτέρω διάστημα, εἰς τὰς μάχας τοῦ Πέτα, Πλάκας, Κομποτίου καὶ Ἄρτης καὶ τὸ 1822 εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἀητοῦ. Διὰ τὴν μάχην τοῦ Πέτα ὁ ἴδιος γράφει: «Τὸ 1822 εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα ἐπληγώθην εἰς τὸν ἀριστερὸν μηρὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ τότε ἀρχηγοῦ Γώγου Μπακόλα. 20 Ὀκτωβρίου 1842. Μιχ. Μόστρας». Τὸ 1825 μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Γεώργιον Τσόγκαν εἰς τὸ Στρατόπεδον Ξηρομέρου. Τὸν Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον τοῦ 1829 ὡς ἑκατόνταρχος, ἀποτελεῖ μὲ τὸ τμῆμα του, τὴν Φρουρὰν τῆς Κορωνησίας (Νησίδος ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ) καὶ Λογαροῦς. Τὸ ἴδιον ἔτος προβιβάσθηκε εἰς

τὸν βαθμὸν τοῦ Λοχαγοῦ τῶν Ἀτάκτων. Τὸ 1833 κατετάγη εἰς τὴν Χωροφυλακήν, ὅπου ὑπηρετεῖ καὶ τὸ 1840 ἀκόμη, ὡς ὑπομοίραρχος. Τὸ 1837 τοῦ ἀπενεμήθη ἔπαινος τοῦ βασιλέως. Ὅταν κατὰ τὸ 1829, μεσολαβήσει τοῦ Ἀναγνώστη Μόστρα, παρεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας ὁ Καρβασαρᾶς, διωρίσθη πρῶτος Πολιτάρχης τῆς κωμοπόλεως. Μὲ τοὺς ἀδελφούς του διοικοῦσαν Σῶμα Ἀτάκτων εἰς τὴν περιοχὴν Βονίτσης ἀποτελούμενον κυρίως ἀπὸ Ἀρτινούς. **Παραθέτομεν ἐν φωτοτυπίᾳ τμῆμα καταστάσεως τοῦ ταγματάρχου Μιχ. Ν. Μόστρα τῆς ὑπ' αὐτὸν δυνάμεως τὴν 1 Μαΐου 1829.**

(ΓΑΚ, Ἀρ. Ἐσ. Φ. 147, Γεν. Φρ. Φ. 45).

ΓΩΓΟΣ Κ. ΜΠΑΚΟΛΑΣ (1770-1823), ἐκ Σκουληκαριᾶς — Ὁπλαρχηγός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν κατὰ τὸ 1770. Ἡ δρᾶσις του, ὡς ὁπλαρχηγοῦ, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως, ὑπῆρξε καταπληκτική. Οὐδ' ἡ Ἱστορία ἠρνήθη νὰ δεχθῇ ὅτι κυρίως εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ ἐπὶ 14 μῆνας καθυστέρησις τῆς εἰσβολῆς τῶν στρατευμάτων τοῦ Χουρσὶτ Πασᾶ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ τὴν Πελοπόννησον, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἐπέτρεψε, νὰ ὀργανωθῇ καὶ ἐξαπλωθῇ ἡ Ἐπανάστασις.

Ἀπὸ τὸ 1804 ἦτο ἁρματολὸς τοῦ Ραδοβυζίου, θέσις ἡ ὁποία τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἀποκτήσῃ δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας. Ὅταν τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔφθασε εἰς τὴν Ἄρταν, ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πρώτους οἱ ὁποῖοι ἐμυήθησαν εἰς αὐτό. Ἔκτοτε ἀρχίζει νὰ δραστηριοποιῇ τὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν

εἶχεν ἀποκτήσει ἕως τότε, εἰς τὸ Ραδοβύζι καὶ ὅταν ἐξερράγη ἡ Ἐπαγάστασις εἶναι ἕτοιμος.

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821 ἀκολουθεῖ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὰ Τζουμέρκα καὶ τὴν 15 Μαΐου εἰς τὸ Μοναστήρι «Ἅγιος Γεώργιος» Βουργαρελίου, κηρύσσουν, μὲ τοὺς ἄλλους ὁπλαρχηγούς, Κοτελιδαίους, Τσαρακλῆν, Καραϊσκάκην, τὴν Ἐπανάστασιν τῶν Τζουμέρκων. Ἔπειτα μὲ 80 ἄνδρας, κατέρχεται εἰς τὸ Μακρυνόρος καὶ καταλαμβάνει τὴν θέσιν «Ἁγία Παρασκευὴ» Λαγκάδος, στενὸν τὸ ὁποῖον εἶναι ἀποφασισμένος νὰ ὑποστηρίξῃ μέχρι θανάτου. Ἦτο ἐποχὴ καθ' ἣν ὁ Χουρσὶτ Πασᾶς ἐξ Ἰωαννίνων προσεπάθει νὰ στείλῃ στρατεύματα πρὸς νότον διὰ νὰ ἀνακουφίσῃ τὰς ἀποκλεισθείσας φρουράς του, ἀλλὰ καὶ νὰ καταπνίξῃ τὴν Ἐπανάστασιν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Πελοπόννησον. Ἀπέκρουσε τὴν 18ην Ἰουνίου μὲ τὸ μικρὸν τμῆμα του, στρατιὰν 4.000 Τούρκων, ἐπιχειρήσασαν νὰ διαβῇ τὸ στενὸν τῆς Λαγκάδος, μέχρις ὅτου φθάσουν ἐνισχύσεις διὰ νὰ τὴν ἀνατρέψουν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας τρέχει εἰς Φλωριάδα διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν Ράγκον ὅπως ἀποκρούσῃ ἄλλην προσπάθειαν τοῦ Ἰσμαὴλ νὰ διαβῇ πρὸς νότον. Ἡ μάχη τῆς Λαγκάδος, λόγω τῆς μεγάλης σημασίας τὴν ὁποίαν εἶχεν διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἐπαναστάσεως, τὸν ἐπέβαλε μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Δευτέρα νικηφόρος μάχη τοῦ Μπακόλα κατὰ τὴν 15ην Ἰουλίου εἰς τὸ Πέτα ἐναντίον ὑπερτέρων δυνάμεων τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀνεγνωρίσθη καὶ ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς ὡς ὀφειλομένη εἰς τὴν γενναιότητά του, «ὅπου Γῶγος καὶ νίκη». Ἐν συνεχείᾳ λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Πλάκας μὲ τὸν Μάρκον Μπότσαρην, τῶν Ἀγνάντων, τῶν Πραμάντων, τῶν Μελισσουργῶν καί, τέλος, εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ περίφημον μάχην τοῦ «Σταυροῦ» Θεοδωριάνων, τὴν 4 Αὐγούστου 1821, ὅπου μὲ τὴν αὐτήν, εἰς ἀριθμὸν 80-90 ἀνδρῶν δύναμιν, ἀποφασίζει ἐκεῖ νὰ φράξῃ Θερμοπύλας καὶ νὰ ἐμποδίσῃ, διὰ δευτέραν φοράν, τὴν εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ (3.000 ἀνδρῶν) εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα. Τὴν δευτέραν αὐτὴν ἐποποιΐαν ἀπαθανάτισε ἡ Λαϊκὴ Μοῦσα μὲ διάφορα τραγούδια, ἐξαίρουσα τὸ θάρρος καὶ τὴν γενναιότητά του. Τὸν Νοέμβριον 1821 λαμβάνει μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης καὶ ἡ δρᾶσις καὶ ἀποφασιστικότης του ὑπῆρξαν ἐξαιρετικαί. Ἀρχὰς τοῦ 1822, μαζὶ μὲ τὸν Γ. Καραϊσκάκην ἐξοντώνουν τὴν ἐκ 40 ἀνδρῶν φρουρὰν τῆς Σουμεροῦ (Μεσοπύργου) καὶ ἐκκαθαρίζουν τὰ Ἄγραφα ἀπὸ τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα. Λόγω τῆς δράσεώς του κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ Κιουταχῆς τὸν παραμερίζει ἀπὸ τὸ ἀρματολίκι τοῦ Ραδοβυζίου καὶ διορίζει, τὴν 4ην Ἰανουαρίου 1822, τὸν Γέρο Οἰκονόμου ἀπὸ τὴν Σκουληκαριάν.

Τὴν 4ην Ἰουλίου 1822 λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα. Ἐμπλέκεται εἰς μάχην μὲ Σῶμα Ἀλβανῶν, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησε ἐκ τῶν νώτων νὰ κτυπήσῃ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα, ἐκ τῆς θέσεως «Ματεσιό», καὶ δημιουργεῖται, ἀθελήτως, ῥῆγμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἠδυνήθησαν ὀλίγοι Τοῦρκοι νὰ περάσουν καὶ νὰ δημιουργήσουν ἀδικαιολόγητον πανικὸν φυγῆς εἰς ὅλα τὰ ἄτακτα τμήματα, ἐπιταχύναντα οὕτω τὴν καταστροφὴν τοῦ Πέτα. Διὰ νὰ δικαιο-

λογηθῆ ἡ ἄτακτος φυγὴ ὅλων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν καὶ νὰ καλυφθοῦν αἱ ὀργανικαὶ ἀτέλειαι τῆς ἐκστρατείας, ἀπεδόθη εἰς προδοσίαν τοῦ Μπακόλα ἡ ἀπομάκρυνσίς του ἐκ τῆς θέσεως «Κορακοφωλιᾶς». Καὶ ὅμως, ὁ Μπακόλας εἶναι ἐκεῖνος ὅστις τελευταῖος ὅλων ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ Πέτα καὶ εἶναι αὐτὸς ὅστις εἰς μικρὰν ὄπισθεν τοῦ χωρίου θέσιν, δι' ἐπεμβάσεώς του, ἔσωσε τὴν ζωὴν ὀλίγων διασωθέντων ἐκ τῆς σφαγῆς Φιλελλήνων. Οἱ ὑπαινιγμοὶ περὶ προδοσίας του τὸν ἐλύπησαν καὶ ἀπεσύρθη εἰς Σκουληκαριὰν ἀπὸ ὅπου, διὰ νὰ ἡσυχάση ὁ τόπος του, συνῆψε μίαν ἀνακωχὴν («φευδοκάπακο») μὲ τοὺς Τούρκους. Δὲν ἔπαυσε ὅμως νὰ δίδη πληροφορίας εἰς τοὺς ὁπλαρχηγοὺς τοῦ Βάλτου καὶ Ξηρομέρου καὶ νὰ διατηρῆ μὲ τὸν Μαυροκορδᾶτον καὶ ἀλληλογραφίαν. Ἀπὸ τὴν περιπέτειαν αὐτὴν ἐκλονίσθη ἡ ὑγεία του καὶ τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1823 ἀπέθανε. Πρὶν ὅμως ἀποθάνει ἀπέστειλε τὸν υἱόν του Μῆτρον νὰ λάβη ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν.

Ἡ Ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Ἐκδουλεύσεων κατέταξε τὸν Γῶγον Μπακόλαν, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 362 συνεδρίασίν της, εἰς τὴν Δευτέραν Τάξιν Ἀξιωματικῶν· εἰς ἄλλην δὲ συνεδρίασιν, 425ῃ, τὸν ἔφερε εἰς τὴν Τρίτην Τάξιν Ἀξιωματικῶν, ὡς συνθηκολογήσαντα μὲ τὸν ἐχθρόν. Ἡ συμβολή του εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τὰ δύο πρῶτα χρόνια τοῦ πολέμου, ἀναγνωρίζεται ἀπ' ὅλους τοὺς ἱστορικοὺς τῆς Ἐπαναστάσεως, ὡς σημαντική, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἐδόθη χρόνος καὶ ἄνεσις ὅπως ἡ ἐξέγερσις ἀνδρωθῆ καὶ ἐξαπλωθῆ.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων., Δ. Καρατζένη, Ὁ Γῶγος Μπακόλας, Ἀθῆναι 1978).

Δημήτριος Γώγου Μπακόλας, ἐκ Σκουληκαριᾶς, Ἀξιωματικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν τὸ ἔτος 1795. Μὲ τὴν ἔναρξιν τῆς Ἐπαναστάσεως ἠκολούθησε τὸν πατέρα καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους, τῶν Καλαρρυτῶν, τοῦ Σταυροῦ καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης. Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ πολέμου, συνοδεύσας τὸ Ἐκστρατευτικὸν Σῶμα τοῦ Μ. Μπότσαρη, ἔλαβεν μέρος, τὸν Ἰούνιον 1822, εἰς τὴν μάχην τῆς Πλάκας καὶ ἔπειτα τὴν 4ην Ἰουλίου εἰς τὴν μάχην τοῦ Ματεσιοῦ τοῦ Πέτα κατὰ τῶν 800 Ἀλβανῶν τοῦ Πουρναρίου. Κατὰ τὰ ἔτη 1823 καὶ 1824 ἐχρησιμοποιήθη εἰς διαφόρους ἀποστολὰς πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα κατ' ἐντολὴν τοῦ πατρός του. Ἀκολούθως τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα, δυνάμει τῆς ἀπὸ 20 Μαρτίου 1825 ἀποφάσεώς του προήγαγε αὐτὸν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς στρατηγίας καὶ δι' ἄλλης διαταγῆς του, ὑπ' ἀριθ. 4328 τῆς 23 Μαρτίου 1825, τὸν διέταξε νὰ στρατολογήση 300 ἄνδρας καὶ νὰ τεθῆ ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Ἴσκου εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μακρυνόρους:

«Ἀριθ. 4328. Τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου.

Πρὸς τὸν Γενναιότατον Στρατηγὸν Κον Δημήτριον Γώγου.

Κατὰ σεβαστὴν ἐπιταγὴν ὑπ' ἀριθ. 5992 διατάσσεσαι ὅπως στρατολογήσης τριακοσίους στρατιώτας καὶ συμπεριλαμβάνων αὐτούς, ἀπέλθης εἰς τὸ Στρατόπεδον Μακρυνόρους, τοῦ ὁποίου ἀρχηγὸς ἐδιωρίσθη ὁ Γενναιότατος στρατηγὸς Κύριος Ἀνδρέας Ἴσκου μὲ τὸν ὁποῖον θέλεις συνεννοήσεις καθ' ὅλα

τὰ στρατιωτικὰ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. Τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο σὲ ἰδιάζει τὸν διορισμὸν τοῦτον τῆς Διοικήσεως βέβαιον ὄν, ὅτι θέλεις ἐκτελέσει ἀκριβῶς τὰ παρὰ τῆς Σεβαστῆς Διοικήσεως ἐπιτασσόμενα ἵνα ἐπαυξήσῃς τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ἔλαβεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου σου.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 21 Μαρτίου 1825. (Ὑπογραφή)».

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ Μπακόλας μὲ τὸ ἐκ 300 ἀνδρῶν Σῶμα, καταλαμβάνει θέσιν εἰς Μακρυνόρος πρὸς φύλαξιν τῶν διαβάσεων.

«Κατάλογος συνταχθεὶς εἰς Ναύπακτον, στρατιωτῶν Δυτικῆς Ἑλλάδος. Ὅσοι εἰς Μακρυνόρος:

Στρατηγὸς Δημήτριος Γῶγος (Μπακόλας), 300 στρατιῶτας.

Νοέμβριος 1825».

Κατὰ τὸ φθινόπωρον ἰδίου ἔτους συμπράττει μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὰς ἔξω τοῦ Μεσολογγίου ἐπιχειρήσεις καὶ κατὰ τὸν Νοέμβριον 1827 μὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων Τσούρτς, ὁ Μῆτρος Μπακόλας εὑρίσκεται ἐπικεφαλῆς τοῦ τμήματός του εἰς τὸ συγκροτούμενον Στρατόπεδον τῆς Σφήνας. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1830 καὶ μετὰ τὴν διευθέτησιν πολλῶν διαφορῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, οἱ ἀδελφοὶ Μπακόλα ἐπανέρχονται εἰς τὴν Σκουληκαριάν, ἀναλαμβάνουν τὸ ἁρματολίκι τοῦ Ραδοβυζίου, κατ' ἀνοχὴν τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας, εὑρισκομένης εἰς πόλεμον μὲ τὴν Ρωσίαν, καὶ διατηροῦν σημαντικὴν ἔνοπλον δύναμιν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ Ραδοβυζίου. Ὅταν κατὰ τὸ 1830 ὁ Κιουταχῆς ἠθέλησε νὰ τοὺς καταδιώξῃ οἱ ἀδελφοὶ Μπακόλα εἰσῆλθον δι' ἕνα διάστημα εἰς τὸν Βάλτον καὶ ἔτσι ἀπέφυγον τὴν δίωξιν. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των εἰς τὴν Σκουληκαριὰν ὁ Μῆτρος ἀσθενήσας ἀπέθανεν.

(ΓΑΚ, Ἐκτελ. Φ. 74, Ἐπ. Πολ. Φ. 42, Ἀρχ. Μαυροκορδάτου, τόμος 8ος, σελ. 340).

Μῆτρος Κων. Μπακόλας, ἐκ Σκουληκαριᾶς — Ὁπλαρχηγός:

Ἀδελφὸς τοῦ Γώγου. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους. Κομποτίου, Πέτα, Πλάκας, Κατσανοχωρίων, Ἀγνάντων, Πραμάντων, Μελισσουργῶν καὶ τοῦ Σταυροῦ κατὰ τὸ 1821. Ἔπειτα εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης, εἰς τὴν μάχην τοῦ Ματεσιοῦ τὴν 4 Ἰουλίου 1822. Ἀπέθανεν ἄγαμος τὸ 1826.

(Δ. Καρατζένη, Ὁ Γῶγος Μπακόλας, ἔκδ. 1978).

Ντούλας Γώγου Μπακόλας (1800-1846), ἐκ Σκουληκαριᾶς - Ἀξιωματικός:

Ἔλαβεν μέρος ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πατρός του, εἰς διαφόρους μάχας, τῆς Λαγκάδος, εἰς τὰς δύο τοῦ Πέτα, Βουργαρελίου, Ἀγνάντων, Μελισσουργῶν, Σταυροῦ, Πλάκας καὶ Ἄρτης τὸν Νοέμβριον 1821. Ἔπειτα εἰς τὴν μάχην τοῦ Ματεσιοῦ τὸν Ἰούλιον 1822. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1824 μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρετεῖ μὲ τὸν ἀδελφόν του Μῆτρον εἰς τὸ Μακρυνόρος, ἔξω τοῦ Μεσολογγίου μὲ τὸν Καραϊσκάκην καὶ κατὰ τὸ 1827 εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Σφήνας. Τὸ 1846 ὑποκινήσει τῶν Τούρ-

κων, ἐδολοφονήθη παρὰ ὁμάδος Ἑλλήνων, καθ' ὁδόν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τὸ Βελεντζικὸν εἰς τὴν ἐν Σκουληκαριᾷ οἰκίαν του. Τὴν ἀνδρείαν του ἀπαθανάτισε ἡ λαϊκὴ Μοῦσα μὲ διάφορα τραγούδια. Ἐν συνεχεία ὅλη ἡ περιουσία του διηρπάγη καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ραδοβυζίου τοῦ 1854 κατεστράφη καὶ ἡ διώροφος ἐν Σκουληκαριᾷ οἰκία των.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀναγνωρίσεως τῶν Ἐκδουλεύσεων τῶν Ἀγωνιστῶν τὸν κατέταξε εἰς τὴν 7ην τάξιν ἀξιωματικῶν.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων., Δ. Καρατζένη, Ὁ Γῶγος Μπακόλας, ἔκδ. 1978).

Κώστας Μπάκος, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς Δρομίτσαν Βάλτου.

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 68).

Ἀναστάσιος Μπαλάνος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1822 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν χιλίαρχον Πάνον Δάραν.

«Κατάλογος στρατιωτῶν τοῦ Παν. Δάρα.

Αὔξ. ἀριθ. 2. Ἀναστάσιος Μπαλάνος, πατρὶς Ἄρτα, ἀπὸ Ἰαν. 1822»

Καὶ περαιτέρω εἰς Πελοπόννησον ὑπὸ τὸν ἴδιον Π. Δάραν.

«Ὀνόματα Ἠπειρωτῶν, Νοέμβριος 1824.

Αὔξ. ἀριθ. 2. Ἀναστάσιος Μπαλάνος ἀπὸ Ἄρταν, στρατιώτης».

Τὸν Ἀπρίλιον 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς ἔξω τοῦ Νεοκάστρου μάχας κατὰ τῶν Ἀράβων τῆς Αἰγύπτου.

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 42, 46).

Γιάννης Μπαλατσούκας, ἐκ Βουργαρελίου - Στρ.:

Ἀγωνιστὴς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1824 εὑρίσκεται ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γ. Κίτζου.

«Κατάλογος στρατιωτῶν τοῦ Στρατηγοῦ Φρουράρχου Ἀκροκορίνθου Γ. Κίτζου.

Γιάννης Μπαλατσούκας, Τζουμερκιώτης».

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 25).

Βασίλειος Γ. Μπαλτᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Αἴτησίς του ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 1865 ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐκδουλεύσεων, περιέχει καὶ τὰ ἑξῆς: «Εὐσεβάστως ὁ ὑποφαινόμενος ἤμουν μὲ τοὺς ἀδικημένους ἀρχαίους παλαιοὺς ἀγωνιστὰς ὅπου ὑπηρέτησα τὴν πατρίδα στρατιωτικῶς ἀπὸ ἀρχὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος, τὸ 1821, μέχρι τέλους δὲν ἔλειψα νὰ ὑπηρετῶ μὲ διαφόρους ὁπλαρχηγούς, Καραϊσκάκην, Χρῖστον Φωτομάραν, Ἰωάννην Κώσταν καὶ ἄλλους, δὲν ἔλειπα ὅπου συνέτρεχαν οἱ ἀρχηγοί μου, ὡς μπουλουκτζῆς τοῦ τότε καιροῦ ἐπορεύθην εἰς πολλὰς ἀξίας μάχας ἐχθροῦ πολέμου καθὼς ἐπληγώθην εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα τῆς χειρός μου...». Δεδομένου ὅτι εἰς ἄλλην μάχην ἐτραυματίσθη καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν ζητεῖ ἀνάλογον σύνταξιν γνωρίζων ὅτι ἔχει θυγατέρας πρὸς γάμον καὶ πένεται. Ὁ στρατηγὸς Γιάννης Κώνστας καὶ ὁ Ἀναγνώστης Μόστρας βεβαιώνουν περὶ αὐτοῦ: «...ὅτι ὁ Βασίλειος Μπαλτᾶς, ἐξ Ἄρτης, ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τοῦ 1821 μέχρι τέλους, δὲν ἔλειψεν νὰ ὑπηρε-

ΑΡΧΕΙΟ

τῆ μὲ διαφόρους ὁπλαρχηγούς, μὲ Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀράχωβα κατὰ Μουστάμπεη, ἔπειτα εἰς Βόνιτσαν, Ναύπακτον καὶ μὲ τὸν Γιάννην Κώνσταν, Χρῖστον Φωτομάραν, Ἀναγνώστην Μόστραν εἰς Βόνιτζαν. Ἐτραυματίσθη εἰς τὸ ἀριστερὸ χέρι καὶ εἰς τὴν κεφαλήν. Ἐγκατεστάθη τελικῶς εἰς τὰς Ἀθήνας ἀποκτήσας πολυμελῆ οἰκογένειαν. Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγων. 2570.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. κυτ. 135, ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Κώστας Μπασιούκας, ἐκ Ραδοβυζίου - Ὁπλαρχηγός:

Ὁπλαρχηγὸς τοῦ Ἄνω Ραδοβυζίου. Συνειργάσθη μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ἀναγνώστη καὶ Κώστα Οἰκονόμου ἐκ Σκουληκαριᾶς, εἰς διαφόρους μάχας. Συνειργάσθη ἐπίσης μὲ τὸν Ἰωάννην Ράγκον.

«...νὰ ἀγροικηθῆτε καὶ μὲ τὸν Κώστα Μπασούκα καὶ Κώστα Κουρκούμπα, ὅπου τοὺς ἔχω διωρισμένους, νὰ στέκωνται χουσιάδα Σκουληκοκαύκας ἕως Βελινισκὸ (ἀπὸ Σκουληκαριὰ ἕως Βελεντζικό)...».

Ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ Ἰωάννου Ράγκου πρὸς τὸν Ἀθανάσιον Καστανᾶν τῆς 11 Αὐγούστου 1824 ἀπὸ Λιβάδι Συντέκνου.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 68).

Θανάσης Μπασιούτας, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1799. Πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Τὸ 1825 εὑρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν.

«1825 Ἰουνίου 16 Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικόλα Στράτου.

Ὀνόματα, ἐπώνυμα, ἐπίθετα, πατρίς, ἡλικία.

Λῦξ. ἀριθ. 31. Θανάσης Μπασιούτας, Κομπότι, 27 ἐτῶν».

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 146).

Γέρο-Μπαφατάκης, ἐκ Μεγαλόχαρης (Μπότση):

Πρόκριτος τοῦ χωριοῦ του. Ἐκ τῶν σημαινόντων πολιτικῶν παραγόντων τοῦ Ἀγῶνος εἰς τὸ Ἄνω Ραδοβύζι. Ὁ ρόλος του εἰς τὴν Ἐπανάστασιν φαίνεται εἰς τὸν φάκελλον Ἀθαν. Καστανᾶ καὶ εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ τελευταίου μὲ τὸν Ἰωάν. Ράγκον.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 68).

Κωσταντὴς Μπεκάκης, ἐκ Ραδοβυζίου - Στρατ.:

Ὑπηρετεῖ τὸ 1824 ὡς στρατιώτης ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν εἰς Δεμέστιχα Καλαβρύτων. Εἰς τὸν κατάλογον στρατιωτῶν του φέρει αὖξ. ἀριθ. 267 ἀπὸ Ραδοβύζι. Τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1824, Δεμέστιχα.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Μόστρας.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 154).

Σωτήρης Μπεκιάρης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Ἀπὸ ἀρχὰς Σεπτεμβρίου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1830 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης, εἰς τὸ Ἀστυνομικὸν κατάστημα Ναυπλίου.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 42, 47).

Δημήτριος Μπίκας, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1796 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Γ. Τσόγκαν εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρεται ἐγγεγραμμένος

ὑπ' αὖξ. ἀριθ. 76, πατρίδα τὰ Τζουμέρκα καὶ ἡλικίαν 35 ἐτῶν.

Βάλτος, 30 Ἀπριλίου 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Ἀναστάσιος Μπόγιας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Κατὰ τὸ ἔτος 1822 λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ φέρεται ὑπηρετῶν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Καπετὰν Πέτρου.

«Μάγκα Καπετὰν Πέτρου.

Αὖξ. ἀριθ. 148. Ἀναστάσιος Μπόγιας, Ἀρτινός. Ἀπὸ τοῦ Ἰαν. 1822».

Τὸν Αὔγουστον 1824 ὑπηρετῶν εἰς Ναύπλιον ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Χρῖστον Βούλγαρην, σημειώνεται εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀσθενῶν Νοσοκομείου. (ΓΑΚ, Ἔπ. Πολ. Φ. 27, 46).

Ἀναγνώστης Μπότζης, ἐκ Μπότσης:

Πρόκριτος τοῦ Ἄνω Ραδοβυζίου Ἄρτης συνεργαζόμενος μὲ τὰ Σώματα τῶν ὁπλαρχηγῶν Γεωργίου Τσόγκα, Γιαννάκη Ράγκου καὶ Κώστα Οἰκονόμου. Τὴν 4ην Ἰουνίου 1824 εἰς θέσιν Ντόβρα Βελεντζικοῦ ὑπογράφει ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ χωρίου του Μπότσης συμφωνίαν μετὰ τῶν Τσόγκα, Ράγκου καὶ ἄλλων, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται ὁ Κώστας Οἰκονόμου στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς τοῦ Ραδοβυζίου. Ἡ συνάντησις αὐτὴ ἔγινε κατὰ τὴν πρώτην ἐκστρατείαν τῶν φίλων τοῦ Μαυροκορδάτου πρὸς τιμωρίαν τοῦ Ραδοβυζίου. Φαίνεται ἀνήκων εἰς τὴν παράταξιν τοῦ Μαυροκορδάτου.

(ΓΑΚ, Ἔπ. Πολ. Φ. 10).

Ἀναστάσης Μπουκοβάλας, ἐκ Κομποτίου - Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι, τὸ ἔτος 1781, πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστατιν ἀπ' ἀρχῆς μὲ πολλοὺς ἄλλους συγχωριανούς του καὶ ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν.

«1825 Ἰουνίου 16 Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικόλα Στράτου.

Αὖξ. ἀριθ. 40. Ἀναστάσης Μπουκοβάλας, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 45.

Ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος Ν. Μπούφης».

(ΓΑΚ, Ἔπ. Πολ. Φ. 146).

Γεώργιος Μπούμτζης, ἐξ Ἄρτης - Ὑπαξιωματικός:

Διὰ τὴν δρᾶσιν τοῦ Μπούμτζη ὁμιλεῖ τὸ κάτωθι πιστοποιητικὸν τοῦ συνταγματάρχου Κριεζώτου:

«Ὁ στρατιώτης Γεώργιος Μπούμτζης ἐξ Ἄρτης ἦταν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ἀνέκαθεν, εὑρέθη εἰς διαφόρους μάχας κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὅστις αὐθορμήτως εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν ὅπου πληγωθεὶς κεραίως εἰς μίαν συμπλοκὴν ἐτελεύτησεν ἀμέσως εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Κατ' αἴτησιν τῆς συζύγου του Ἐλίζας καὶ ὀρφανῆς κόρης ἀνηλίκου, δίδεται τὸ παρόν μου ἀποδεικτικὸν διὰ νὰ ταῖς χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν στρατιωτικῶν δικαιωμάτων τοῦ φονευθέντος ἀνδρός της.

Καὶ ὑποφαίνομαι τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1835 ἐν Ἀθήναις. Ὁ Συνταγματάρχης Κριεζώτης».

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 169).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Γεώργιος Μπουνέλος, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1789 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Ἀθαν. Κουτσονίκα.

«Νεοσύλλεκτοι τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1828 Σώματος Ἀθαν. Κουτσονίκα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 16. Γεώργιος Μπουνέλος, πατρὶς Κομπότι. στρατ., ἐτῶν 40».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26, 47).

Γῶγος Μιχ. Μπουνιάκος, ἐκ Μελισσουργῶν - Στρατ.:

Κατὰ τὰ πιστοποιητικὰ τῶν ἀρχηγῶν του, τὰ ὁποῖα ὑπέβαλε εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐκδουλεύσεων, ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν Ἱερὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνα, ὡς μπουλουκτζῆς, ἀπὸ τοῦ 1822 μέχρι καὶ τοῦ 1827, δείξας ἀπαραδειγμάτιστον γενναιότητα, καρτερίαν καὶ ἄκραν εὐπείθειαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους του.

Ἐπολέμησε εἰς τὴν μάχην τῶν Τρικέρων τὸ 1823 μὲ τὸν Βελέντζαν ὑπὸ τὸν Καρατάσον, κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἰδίου ἔτους καὶ ἀρχὰς τοῦ 1824 εἰς τὴν μάχην τοῦ Καρπενησίου κατὰ τοῦ Σκόνδρα Πασᾶ ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην, τὸ αὐτὸ ἔτος 1824 εἰς τὴν μάχην τοῦ Διποτάμου Ὑπάτης ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Βαγγέλη Κοντογιάννη, κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1825 εἰς τὴν μάχην τῆς Τριπόλεως ὑπὸ τὸν Νίκα Χορμόβα καὶ τούτου ὑπὸ τὸν Νοταρᾶ (τὸ Ἀρχοντόπουλο). Ἔπειτα ἔλαβε μέρος τὸν Νοέμβριον 1826 εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀραχώβης ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Βαγγέλη Μπαλατσοῦ καὶ τούτου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Γ. Καραϊσκάκη, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ τελευταίου εἰς τὴν μάχην τοῦ Διστόμου (1827) καὶ τέλος εἰς τὴν μάχην τῆς Παληοκαρυᾶς Βαρνάκοβας, ὑπὸ τὸν Σιαφάκαν.

Ὑπηρέτησε γενικὰ καὶ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τοὺς κάτωθι ἀρχηγούς, Γιάννην Κώσταν, Βαγγέλην Κοντογιάννην, Βαγγέλην Μπαλατσόν, Χριστόδουλον Χατζηπέτρου, Σιαφάκαν, Καρατάσον καὶ Γεώργιον Καραϊσκάκην.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς τὸ χωρίον Σούρπη ὅπου καὶ ἀπέθανε. Ἡ οἰκογένειά του ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Ζωΐτσαν καὶ τὰς θυγατέρας του Δέσπω συζ. Νικολάου Μοίρα, Κυρατσοῦ χήρα Κώστα Τουμπακτσῆ, Βασίλω συζ. Ἀδάμου Ταγκούλη καὶ Φώτω συζ. Δημ. Γιαννάκη. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀνεγνώρισε τὰς ἐκδουλεύσεις του εἰς τὸν Ἀγῶνα. Φέρει Α.Μ. 1063.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Χρῖστος Μιχ. Μπουνιάκος, ἐκ Μελισσουργῶν - Στρ.:

Ἔλαβεν μέρος ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐπολέμησε ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην εἰς τὴν μάχην τοῦ Καρπενησίου τὸν Ἰανουάριον 1823, ἔπειτα εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς, τῆς Ἀραχώβης καὶ τοῦ Διστόμου ὑπὸ τὸν Ἀρχιστράτηγον Καραϊσκάκην καὶ τέλος τὸ 1827 εἰς τὴν μάχην τῆς Παληοκαρυᾶς Βαρνάκοβας ὑπὸ τὸν Σιαφάκαν ὅπου ἐφονεύθη. Ἦτο ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου Γώγου Μπουνιάκου.
(Ἐθν. Βιβλ. Φ. Γώγου Μπουνιάκου).

ΑΡΧΕΙΟ ΜΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Λουκᾶς Μπούντας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὡς ὁμαδάρχης καὶ τὸν Δεκέμβριον 1823 λαμβάνει μέρος εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ὁπλαρχηγῶν εἰς τὸ Λιτωλικόν, ἐκπροσωπῶν μετ' ἄλλων τὴν περιοχὴν τοῦ ἐλευθέρου Ραδοβυζίου. Τὸ 1829 διωρίσθη ἐπιστάτης Δασμοτελωνείου Σπετσῶν καὶ τὸν Ἰούνιον ἰδίου ἔτους διά τινα ὑπηρεσιακὴν ὑπόθεσιν καταφεύγει εἰς τὸ Πρωτόκλητον Δικαστήριον. (ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 209).

Κωνσταντῖνος Μπράχος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον μὲ τὸν ἀδελφὸν Νικόλαν. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης τὸν Νοέμβριον 1821. Ἔπειτα εἰς διαφόρους ἄλλας συγκρούσεις εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πελοποννήσου. Ὑπὸ τὸν Καπετὰν Κωνστ. Σίδερη ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμμυδίου τοῦ Νεοκάστρου κατὰ τοῦ Αἰγυπτίου Ἰμβραὴμ Πασᾶ ὅπου καὶ ἐφονεύθη. Ἡ κτηματική του περιουσία εἰς τὴν Ἄρταν κατεστράφη ἢ ἐδημεύθη. (Ἐκ τοῦ Φ. Νικ. Μπράχου).

Νικόλαος Μπράχος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀπὸ ἐκδοθὲν τὴν 26ην Ἰουλίου 1837 πιστοποιητικὸν ὑπὸ τῶν Νότη Μπότσαρη, Κίτσου Τζαβέλλα καὶ Γ. Γρίβα πληροφορούμεθα τὰ ἑξῆς: «Ὁ Νικ. Μπράχος ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως ἐξῆλθεν τῆς Ἄρτης καὶ ὑπηρέτησε ὡς στρατιώτης ἐπὶ 15 χρόνια. Καὶ πρῶτον ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης κατὰ Νοέμβριον 1821, ἔπειτα εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Παλαιῶν Πατρῶν καὶ εἰς ἄλλας συγκρούσεις τῆς Πελοποννήσου. Ὑπὸ ἀρχηγὸν τὸν Κώσταν Σίδερη ἔλαβεν μέρος κατὰ τὸ 1825 εἰς τὴν μάχην τοῦ Κρεμμυδίου, τοῦ Νεοκάστρου κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ τῆς Αἰγύπτου. Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν ἐφονεύθη ὁ ἀδελφός του Κώστας. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὰς ἔξω τοῦ Μεσολογγίου ἐπιχειρήσεις τοῦ 1825 κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, εἰς μίαν δὲ ἐξ αὐτῶν ἐτραυματίσθη εἰς τὸν δεξιὸν πόδα. Ἔλαβεν ἐπίσης μέρος εἰς τὰς μάχας τῶν Θηβῶν ὑπὸ τὸν Δημ. Ὑψηλάντην καθ' ἃς ἐτραυματίσθη εἰς τὴν κεφαλήν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1846 αἴτησίν του, ἀπὸ τὴν Σκόπελον ὅπου ἐγκατεστάθη, πρὸς τὴν Ἐξεταστικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν ἀγωνιστῶν, γράφει: «Ἔπειτα τῆς πολιορκίας τῆς πατρίδος μου Ἄρτης, μοῦ ἐπροξενήθη καὶ ἑτέρα σημαντικὴ βλάβη. Τότε οἱ ἐχθροὶ κατεδάφισαν σὺν τοῖς ἄλλοις ὅλην τὴν ἐκεῖθεν εὑρισκομένην πατρικήν περιουσίαν χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ σώσω τι ἐξ αὐτῆς, μείνας ἔκτοτε στερούμενος καὶ πατρίδος καὶ περιουσίας, ἀνίκανος δὲ πρὸς ἐργασίαν. Εὐπειθέστατος Νικόλαος Μπράχος». Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγων. 8798. (Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Ἀναστάσιος Μυλωνᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1808 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. «Ὀνομαστικὸς Κατάλογος τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Διοικητοῦ Κορινθίας. Πεντακοσιαρχία. Κόρινθος, Δεκέμβρης 1829.

Λὺξ. ἀριθ. 30. Ἀναστάσιος Μυλωνᾶς, πατρὶς Ἄρτα, ἡλικία χρονῶν 22». (ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 50).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Γεώργιος Μυλωνᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1805 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Κόρινθον.

«Στρατολόγιον Προσωρινοῦ Διοικητοῦ Κορινθίας.

Αὔξ. ἀριθ. 35. Γεώργιος Μυλωνᾶς, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 24.

Κόρινθος 10 Δεκεμβρίου 1829».

(ΓΑΚ, Στρατ. Γραμ. Φ. 6 καὶ Γεν. Φρ. Φ. 50).

Ἀθαν. Νεοχωριτόπουλος, ἐξ Ἄρτης - Ἀξιωματικός:

Εἰσῆλθεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς ὅλας τὰς μάχας τοῦ πρώτου ἔτους γύρω τῆς Ἄρτης. Ἐξελίχθη εἰς ἀξιωματικὸν τοῦ Μηχανικοῦ Σώματος. Τὴν 18ην Ἀπριλίου 1829 εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἑρμούπολιν Σύρου. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν πληρεξουσίων τῆς νήσου, λαμβάνει μέρος καὶ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογέων φέρεται ἐγγεγραμμένος. «Ἀθανάσιος Νεοχωριτόπουλος, ἕνας ἐξ Ἄρτης ἀγωνιστής». Τὸν κατάλογον ἐκλογέων ὑπογράφουν οἱ δημογέροντες τῆς νήσου τὴν 22αν Ἀπριλίου 1829. Τὴν 11 Μαΐου 1836 ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀριστείων ἐνέκρινε τὴν ἀπονομὴν εἰς αὐτὸν ἀριστείου ἀνδρείας.

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 197 καὶ Φ. Ἀριστ. 1836).

Δημήτριος Γιάννη Νεροφίδας, ἐξ Ἄρτης - Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ ἔτος 1796. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἐπολέμησε εἰς πολλὰς μάχας. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς σχηματισθείσας χιλιαρχίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

«Δυτικὴ Ἑλλάς. Σῶμα Στρατηγοῦ Γιάννη Κώστα. Χιλιαρχία Τετάρτη. 21-28 Αὐγούστου 1828.

Αὔξ. ἀριθ. 165. Δημήτριος Γιάννη Νεροφίδας. πατρὶς Ἀρτινός, ἐτῶν 33».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 14 ἐσωτ. 4ος).

Δημήτριος Κωνστ. Νεροφίδας, ἐξ Ἄρτης - Στρατ.:

Ἐγεννήθη τὸ 1799 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἀνεξαρτησίας. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς χιλιαρχίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος πρὸς φρούρησιν τῶν συνόρων.

«Δυτικὴ Ἑλλάς. Σῶμα Γιάννη Κώστα. Χιλιαρχία Τετάρτη. 21-22 Αὐγούστου 1828. .... .

Αὔξ. ἀρ. 154. Δημήτριος Κωνσταντίνου Νεροφίδας, Ἀρτινός, ἐτῶν 30».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 14).

Ἰωάννης Νεροφίδας, ἐξ Ἄρτης - Εἰκοσιπένταρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1797 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1828, ἀνήκει εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Διαμάντη Ζέρβα καὶ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Γεωργίου Τσόγκα εἰς τὴν περιοχὴν Μακρυνόρους Βάλτου καὶ ἐκεῖ τὸν εὑρίσκομεν τὸν Ἀπρίλιον 1829 ὅταν ἔκαμε τὴν ἐπιθεώρησιν ὁ στρατηγὸς Γιάννης Κώστας. Εἰς τὴν δύναμιν τοῦ σώματος φέρει αὔξ. ἀριθ. 127, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4, 14, 44).

Κωνσταντῖνος Νεροφίδας, ἐξ Ἄρτης - Εἰκοσιπέν.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1799 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1828 παρουσιάζεται εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Διαμάντη Ζέρβα καὶ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὸν Βάλτον εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Σώματος Γ. Τσόγκα. Ὑπὸ τὸν ἴδιον ὑπηρετεῖ καὶ κατὰ τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1829 ὅτε ἔγινε ἐπιθεώρησις ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Κώστα, εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ Σώματος φέρει αὔξ. ἀριθ. δυνάμεως 126, πατρίδα τὴν Ἄρταν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4, 44).

Γεώργιος Νικολάου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1797. Κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς ἐπαναστάσεως ὑπηρέτησε ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στάϊκου Σταϊκοπούλου καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς συγκρούσεις τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Τὸν Σεπτέμβριον 1824 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν εἰς Δεμέστιχα Καλαβρύτων. Τὸ 1827 ἠκολούθησε τὸν ἑκατόνταρχον Γιαννάκην Κάρογλου, εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Χίου, ὅπου εἰς μίαν μάχην ἐτραυματίσθη εἰς τὸν πόδα. Ἐπιστρέψας τὸ 1828, ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Χρίστου Φωτομάρα καὶ εἰς τὴν μάχην Τύρνα τῶν Ἀγράφων, πολεμῶντας τὸν Ἀσλάνμπεη καὶ Μαχμούτμπαση ἐτραυματίσθη εἰς τὸν ἀριστερὸν ὀγκουφόν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος, ἔδειξε θάρρος, γενναιότητα, τιμιότητα καὶ προθυμίαν. Ἐγκατεστάθη τελικῶς εἰς Κλεονάς.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 54).

Γεώργιος Νικολάου, ἐξ Ἀνέζης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1809 εἰς τὸ χωρίον Ἀνέζα καὶ μόλις ἐνηλικιώθη κατετάγη εἰς τὰ ἄτακτα Σώματα. Ὅταν δὲ ἐγκατεστάθησαν τμήματα τῆς χιλιαρχίας Κουτσονίκα εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ἀμβρακικοῦ Κορωνησία, κατετάγη εἰς αὐτά.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα. Κορωνησία, Μάιος 1829.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 199. Γεώργιος Νικολάου, πατρὶς Ἀνέζα, ἐτῶν 20.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Δημήτριος Νικολάου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτη»:

Ἐγεννήθη τὸ 1808 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ καλοκαίρι 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Μενιδίου - Μακρυνόρους, ὑπὸ τὸν Γιάννη Κώνστα, φέρει αὔξ. ἀριθμὸν Καταλόγου Στρατιωτῶν 316, πατρίδα τὴν Ἄρταν, ἡλικίαν 27 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Ἰωάννης Νικολάου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀπὸ πιστοποιητικὸν τὸ ὁποῖον ἐχορήγησαν εἰς τὴν οἰκογένειάν του οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἀγῶνος Νικόλαος Τζαβέλλας, Χρῖστος Φωτομάρας κλπ., ἀντιγράφομεν τὰ ἑπόμενα: «Πιστοποιεῖται παρὰ τῶν ὑποφαινομένων, ὅτι ὁ Ἰωάννης Νικολάου ἐξ Ἄρτης τῆς Ἠπείρου, ἠκολούθησε τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος μέχρι τέλους, ὅπου διέπρεψε μέχρι τέλους κλπ. Κατὰ Σεπτέμβριον 1844 ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ἀφήσας τὴν οἰκογένειάν του ἀκτήμονα, ἄπορον καὶ ἐνδεεστάτην, συνισταμένην ἀπὸ τὴν σύ-

ζυγον Αἰκατερίνην (τὸ γένος Ἀνδρεοπούλου), τὴν θυγατέρα Σουζάνα ἑπταετῆ, ἄλλην τὴν Δημητρούλα ἐννεαετῆ καὶ ἄλλην τὴν Χρηστίνα τριετῆ καὶ τοὺς υἱούς του Νικόλαον ἐννεαετῆ καὶ Θεμιστοκλῆ πενταετῆ. Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 14 Μαρτίου 1845. Νικ. Τζαβέλλας, Χρ. Φωτομάρας, Α. Γ. Φασίτζας.

Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν εἰς Ναύπακτον, ὅπου διέμεινε. Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγων. 7074.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. ΓΑΚ, Φ. 5ος, Ἀριστείων τοῦ 1836).

Παναγιώτης Νικολάου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Τὴν 18 Ἰουνίου 1825 ὑπηρέτει ὡς στρατιώτης εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Ἠλία Βούλγαρη, φέρων εἰς τὸ Στρατολόγιον αὐξ. ἀριθμ. δυνάμεως 43, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν. Ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως τοῦ ἔτους ἐκείνου εἶχε λάβει μέρος εἰς τὰς μάχας αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν κατὰ τῶν Τούρκων εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἔπειτα κατὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὴν Μεσσηνίαν.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 96).

Χρῆστος Νικολάου, ἐξ Ἀνέζης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀνέζα τὸ ἔτος 1808. Μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε νὰ πολεμήσῃ. Ἀργότερα ὅταν ὁ χιλίαρχος Ἀθαν. Κουτσονίκας ἐγκατέστησε τμήματα στρατοῦ εἰς τὸ νησὶ Κορωνησία ἔσπευσε τὴν 1η Μαρτίου 1829 καὶ κατετάγη εἰς αὐτά.

«Χιλιαρχία Ἀθανασίου Κουτσονίκα. Κορωνησία, Μάϊος 1829.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 198. Χρῖστος Νικολάου, πατρὶς Ἀνέζα, ἐτῶν 22.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Ἰωάννης Νίτζας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν 12 Ἰουλίου 1824 λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ὑπὸ τὸν Γενναῖον Θ. Κολοκοτρώνην. Εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Σώματος ἔχει αὐξ. ἀριθ. 7, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν. Ὑπὸ τὸν ἴδιον ὑπηρετεῖ καὶ τὴν 17 Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 33).

Ἀναστάσιος Ν. Νισέρος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ὑπηρετεῖ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1826 φέφεται ἐγγεγραμμένος εἰς «τὸν κατάλογον τῶν εἰς τὴν Δωρίδα εὑρισκομένων στρατιωτῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Φάλαγγα.

Αὐξ. ἀριθ. 112. Ἀναστάσιος Ν. Νισέρος, πατρὶς Ἄρτα».

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ., Ὑπ. Πολ. Φ. 35).

Χρῖστος Γεωργίου Ντάκας, ἐκ Πραμάντων - Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὰ Πράμαντα τὸ 1808 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε εἰς τὴν ἐπαναστατημένην Δυτικὴν Ἑλλάδα. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα. Κορωνησία, Μάϊος 1829.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 179. Χρῖστος Γεωργίου Ντάκας, πατρὶς Τζουμέρκα, ἐτῶν 22».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Μῆτρος Ντερμάνης, ἐξ Ἄρτης - Χιλίαρχος:

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Ἐπολέμησε εἰς τὸ Λουτράκι ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Ἀντ. Πασσάνον καὶ εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν ἐναντίον τῶν Τούρκων. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν Μαυροκορδᾶτον εἰς τὸ Δραγαμέστο ὅπου διωρίσθη Ἀστυνόμος καὶ Λιμενάρχης. «Ὁ κύριος Μῆτρος Ντερμάνης ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος ἐδούλευε τὴν πατρίδα προθύμως, παρευρεθεὶς μάλιστα μετὰ τοῦ Μπασάνου εἰς διαφόρους ναυμαχίας τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ὅθεν, διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα πιστάς του ἐκδουλεύσεις, λαμβάνει τὸ παρὸν ἵνα ἐν καιρῷ ἡ πατρὶς ἀμείψῃ αὐτὸν ἀξίως.

Τῇ 28 Μαρτίου 1823 ἐν Μεσολογγίῳ (Τ.Σ.) Ἀλέξ. Μαυροκορδᾶτος».

Τὸ φθινόπωρον 1823 ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν σύναξιν τῆς δεκάτης εἰς τὰ χωρία, Νεοχώριον, Μαγούλαν καὶ Κάτω Ζυγόν. Εἰς τὴν δευτέραν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου (1826) ἐξετέλη χρέη φροντιστοῦ τῆς Φρουρᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἔξοδον αὐτῆς ἐφονεύθη. Ἡ χήρα σύζυγός του Παρασκευὴ εὑρισκομένη εἰς τὸ Ναύπλιον ζητεῖ ἀργότερον ἐνίσχυσιν διὰ τὴν οἰκογένειάν της, ἡ δὲ Διοίκησις μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 13529 τῆς 10.5.1834 διαταγήν της ἀπένειμε εἰς αὐτὴν σύνταξιν ἐκ δραχμῶν 21 μηνιαίως. Γράφεται καὶ Δερμάνης.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 9, Γεν. Γραμ. Φ. τοῦ 1829).

Μῆτζος Ντόντου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

«Στρατόπεδον Μενιδίου - Μακρυνόρους. Πεντακοσιαρχία Γιάννη Κώνστα.
Κατάλογος Στρατιωτῶν. Καλοκαίρι 1829.
Αὐξ. ἀριθ. 305. Μίτζος Ντόντου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 25».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΟΥΤΖΟΣ, ἐξ Ἄρτης - Λοχαγός. Ἀρ. Μ. 221:

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ὑπηρέτησε μέχρι τέλους. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας Τριπόλεως, Ναυπλίας, εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τοῦ Δράμαλη εἰς τὰ Δερβενάκια καὶ Ἄργους, ἔπειτα δὲ κατὰ τὸ 1825 εἰς τὴν μάχην κατὰ τῶν Ἀράβων εἰς Τρίνησα τῆς Σπάρτης ὑπὸ τὸν Σουλιώτην ἀντιστράτηγον Κώσταν Θρασύτην. Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα ἔπειτα ὑπὸ τὸν Νικόλαον Καββαδίαν ἐπολέμησε εἰς διαφόρους μάχας. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐχρημάτισε γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 12073 ἀποφάσεως Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν τοῦ ἀπενεμήθη τὸ ἀργυροῦν ἐθνόσημον καὶ ἀνεγνωρίσθη λοχαγὸς τῆς Φάλαγγος ἀπὸ τὸ 1836. Ἀπέθανε εἰς Ἀθήνας κατὰ τὸ ἔτος 1861. Ὅπως ἀναφέρει ἡ χήρα σύζυγός του Τατιανή, εἰς τὴν Ἄρταν ἡ κτηματική του περιουσία ἀξίας 50.000 γροσίων, ἐδημεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. «Ἀδικήθη, γράφει, σκληρῶς καὶ ἀπανθρώπως, διότι ἐδημεύθησαν ὅλα τὰ εἰς τὴν πατρίδα του Ἄρταν ἀκίνητα κτήματά του ἀξίας πεντήκοντα χιλιάδων γροσίων καὶ ἐπέκεινα».

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἐκ Σκουληκαριᾶς, Ταγματάρχης τῆς Φάλαγγος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν τὸ ἔτος 1797. Ὁ πατέρας του ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς προὔχοντας τοῦ Ραδοβυζίου ὅστις εἶχε κατηχηθῆ ἐνωρὶς εἰς τὸν ὅρκον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ ἀπὸ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821 ἐξεσήκωσε τὸ Ραδοβύζι ἐναντίον τῶν Τούρκων. Τὰ συγκροτούμενα ἐπαναστατικὰ στρατεύματα εἰς τὴν γειτονικὴν Ἀκαρνανίαν δὲν εἶχαν ἀκόμη πλησιάσει εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἄρτης, οἱ δὲ Τοῦρκοι τῆς Ἄρτης φοβούμενοι ταχεῖαν ἐξάπλωσιν τῆς ἐξεγέρσεως, ἠπείλησαν τὸν Γερο-Οἰκονόμου νὰ τὸν ἐκτελέσουν καὶ νὰ καταστρέψουν τὸ Ραδοβύζι, ἐὰν δὲν ἡσύχαζε εἰς τὸ χωρίον του. Προσέτι δὲ τὸν ἠνάγκασαν καὶ ἔλαβον κατὰ Μάϊον 1821 ὡς ὅμηρόν των, τὸν υἱόν του Ἀναγνώστην τὸν ὁποῖον ἐνέκλεισαν εἰς φυλακὰς τῶν Ἰωαννίνων, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ τῆς στάσεώς του, ἀνεγνώρισαν αὐτὸν προεστὸν τοῦ Ραδοβυζίου, θέσιν τὴν ὁποίαν κατεῖχεν μέχρι τινός, ὡς ἁρματολὸς ὁ Γῶγος Μπακόλας. Τὴν 4ην Ἰανουαρίου 1822 ὁ Κιουταχὴς ἐφοδιάζει τὸν Γερο-Οἰκονόμου καὶ μὲ τὸ κατωτέρω ἔγγραφον διορισμοῦ ὡς προεστοῦ, μὲ δικαίωμα νὰ λύῃ ὅλας τὰς ὑποθέσεις καὶ διαφορὰς τῶν κατοίκων Ραδοβυζίου, τὸν δὲ Ἀναγνώστην ἀπολύει τῶν φυλακῶν.

«(Τ.Σ.) Βεζὺρ Μεχμὲτ Ρεσὶτ Πασᾶς Σερασκέρης Ἄρτας. Δίδω τὸ μπουγιορτί μου τοῦ ἐδικοῦ μου Οἰκονόμου Σκουληκαρίτη ὅτι τὸν ἐπρόσταξα νὰ εἶναι προεστὸς εἰς τὸν ναχαὲν Ραδοβύζι, καὶ ἔχη νὰ δουλεύη μὲ σαντεκάτι καὶ σεῖς χωριανοὶ καὶ τζεφλίκια πέρα καὶ πέρα τοῦ ναχαὲ Ραδοβύζ: ἔχετε νὰ τὸν γνωρίζετε διὰ προεστόν σας καὶ ἡ κάθε δουλειὰ τοῦ ναχαέ σας ἔχει νὰ ἀπερνᾶ ἀπὸ τὸ χέρι του χωρὶς νὰ ἀνακατωθῆ ἄλλος καὶ ἔχει νὰ παίρνη τὸν συνηθισμένον ὀλοφέν του· διὰ τοῦτο τοῦ δίδεται ἀπὸ τὴν μεριάν μας τὸ παρὸν μπουγιορτὶ καὶ ὄχι ἄλλο. 1822 Ἰανουαρίου 4. Ἄρτα».

Ἀλλὰ ὁ Ἀναγνώστης Οἰκονόμου δὲν ἡσυχάζει μὲ τὴν παθητικὴν των αὐτὴν στάσιν ἔναντι τῶν Τούρκων. Σύντομα συγκροτήσαντες ἀξιόλογον ἔνοπλον σῶμα ἐκ συμπατριωτῶν των, κατὰ τὸ καλοκαίρι ἰδίου ἔτους, οἱ ἀδελφοὶ Κώστας, Ἀναγνώστης καὶ Γεώργιος Οἰκονόμου, κατῆλθον εἰς τὴν περιοχὴν Βάλτου καὶ Ἀκαρνανίας καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ πολέμους τῶν ἐπαναστατῶν κατὰ τῶν Τούρκων εἰς τὴν περιοχὴν Ἀητοῦ τὴν 10ην Αὐγούστου, κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, καὶ ἔπειτα τῆς Βονίτσης. Συνεργάζονται μὲ τὰ σώματα τῶν Ἰωάν. Ράγκου καὶ Γεωργ. Τσόγκα, φίλων τοῦ Μαυροκορδάτου, τὴν εὔνοιαν τοῦ ὁποίου ἀκολούθως εἶχον καὶ αὐτοί. Καὶ ὅταν οἱ Μαυροκορδατικοὶ στρατηγοὶ Τσόγκας, Ράγκος καὶ Λιακατᾶς, συγκαταθέσει τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐξεστράτευσαν κατὰ τοῦ Ραδοβυζίου καὶ Τζουμέρκων, τὸν Ἰούνιον καὶ Αὔγουστον 1824 διὰ νὰ τιμωρήσουν τοὺς κατοίκους οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀκολουθήσει, τὸν Μάϊον ἰδίου ἔτους, τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν ἀτυχῆ ἐκστρατείαν του κατὰ τῶν Ἀγράφων, οἱ ἀδελφοὶ Οἰκονόμου τοὺς ἠκολούθησαν καὶ ἔγιναν ἀκούσιοι συνεργοὶ τοῦ πείσματος τῶν στρατηγῶν. Ὁλόκληρον τὸ Ραδοβύζ:

ἐλεηλατήθη ἀγρίως καὶ πολλὰ χωριὰ ἐκάησαν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἀνατολικῶν Τζουμέρκων. Ἐν συνεχείᾳ τὸ σῶμα τῶν Οἰκονομαίων σταθμεύει εἰς τὸν Καρβασαρὰν καὶ φυλάσσει ἐπιθέσεις ἀπὸ τὸν Ἀμβρακικὸν καὶ τὰς διαβάσεις τοῦ Μακρυνόρους. Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1825 ὅταν ἡ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου στενεύει τὴν Φρουρὰν καὶ μὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἰμβραὴμ καθιστᾶ δυσχερῆ τὴν θέσιν της, οἱ ἀδελφοὶ Οἰκονόμου, εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν καὶ μὲ 85 ἄνδρας ὑποστηρίζουν μὲ καρτερίαν, γενναιότητα καὶ ἀκούραστον ἀνδρείαν τὸ Κανονιοστάσιον τὸ ὁποῖον ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτοὺς ἡ Διοίκησις τῆς Φρουρᾶς.

Καὶ ὅταν οἱ Τσόγκας καὶ Ράγκος ἐγκαταλείπουν τὴν Φρουρὰν καὶ ἐξελθόντες τῆς πόλεως, μὴ θέλοντες νὰ συνεργασθοῦν εἰς τὰς ἔξω τοῦ Μεσολογγίου ἐπιχειρήσεις, μὲ τὸν Καραϊσκάκην, ἀναχωροῦν διὰ τὸ Ναύπλιον, ἔδραν τῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος μὲ 600 ἄνδρας, οἱ ἀδελφοὶ Οἰκονόμου διαχωρίζουν τὴν θέσιν των καὶ παραμένουν ὑποστηρίζοντες τὸ Κανονιοστάσιόν των. Ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸ καθῆκον ἐκτιμᾶται ἀπὸ τὴν Διοίκησιν καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 17503 διαταγῆς του, δυνάμει τοῦ Νόμου τῆς Ἐπιδαύρου: «Ἀποφασίζει νὰ προαχθοῦν εἰς τοὺς ἀκολούθους βαθμούς: Ὁ Κώστας Οἰκονόμου εἰς τὸν τῆς Στρατηγίας, ὁ Ἀναγνώστης Οἰκονόμου εἰς τὸν τῆς Ἀντιστρατηγίας. 4 Μαρτίου 1826.

Ὁ Πρόεδρος Γ. Κουντουριώτης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς Ἀλ. Μαυροκορδᾶτος».

Ἀκολουθεῖ ἡ ἔξοδος τῆς Φρουρᾶς καὶ τότε εἰς τὴν πεδιάδα πρὸς τὸ Αἰτωλικόν, εἰς τὸ ὁποῖον κατευθύνονται, φονεύονται οἱ ἀδελφοὶ Κώστας καὶ Γεώργιος. Ἡ διοίκησις ἀναθέτει τώρα εἰς τὸν Ἀναγνώστην Οἰκονόμου τὴν φύλαξιν τῶν διαβάσεων τοῦ Μακρυνόρους, τὰς ὁποίας μὲ δύναμιν 140 ἀνδρῶν προστατεύει μέχρι τοῦ ἔτους 1832.

Ἀργότερα ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων τοῦ ἀπένειμε τὸν ὁριστικὸν βαθόν, τοῦ Ταγματάρχου τῆς Φάλαγγος. Τοῦτο δὲν τὸν ἱκανοποιεῖ καὶ παραπονεῖται εἰς τὸν Βασιλέα:

«Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Νοεμβρίου 1851.

Μεγαλειότατε. Ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἄρτης, μόνον ὁ πατήρ μου ἦτον εἰς τὸν ὅρκον τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ αὐτὸς πρῶτος ἐσήκωσε τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Τούρκων πρὶν φθάσουν εἰσέτι τὰ Ἑλληνικὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος στρατεύματα. Τοῦτο θέλετε βεβαιωθῆ, Βασιλεῦ, ἀπὸ τὰ ἐσώκλειστα δύο τουρκικὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ τότε Σατράπου καὶ Σερασκέρη Κιουταχῆ τοῦ ὁποίου τὴν ὀργὴν διὰ νὰ οὐδετερώσῃ ὁ μακαρίτης πατήρ μου καὶ νὰ σώσῃ ἀπὸ τὴν ἐχθρικὴν μάχαιραν τόσον τὸ χωρίον μας Σκουληκαριᾶς, ὅσον καὶ τὰ λοιπὰ ὅλα χωρία τῆς ἐπαρχίας, ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ ἐμὲ τὸν υἱόν του ὅμηρον (ρεέμι) κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1821 εἰς τὰ Ἰωάννινα ὅπου ἐκρατήθην ἐννέα περίπου μῆνας εἰς τὰς εἱρκτὰς βασανιζόμενος μὲ δεσμὰ ὁμοῦ μὲ τὸν ἐπιζῶντα Γερουσιαστὴν Γεώργιον Δυοβουνιώτην, ὅστις δύναται νὰ τὸ μαρτυρήσῃ, οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὁ θάνατος τοῦ πατρός μου καὶ τῶν δύο αὐταδέλφων μου φονευθέντων μετὰ πολλῶν στενῶν συγγενῶν μου εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσο-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

λογγίου, κατέστησε ἐμὲ Μεγαλειότατε, εἰς ἄκραν ἀμηχανίαν καὶ ἀντὶ νὰ δικαιωθῶ ὡς ἔδει παρὰ τῶν προλαβουσῶν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν διὰ τοσούτων θυσιῶν καὶ αἱμάτων μας πρὸς τὴν πατρίδα ἀπέναντι τοῦ ὁποίου εἶχον βαθμὸν τῆς Ἀντιστρατηγίας καθ' ὅλον τὸν Ἱερὸν τῶν Ἑλλήνων Ἀγῶνα, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὸ ἀνὰ χεῖρας μου πρωτότυπον αὐτοῦ δίπλωμα τῆς τότε Κυβερνήσεως, ἐβαθμολογήθην ἔπειτα εἰς τὰ Μητρῶα των παρ' ἐλπίδα ὡς Ταγματάρχης καὶ ἔκτοτε ἤρχισε ἡ καταστροφὴ τῆς πολυμελοῦς ἀδυνάτου οἰκογενείας μου. Πλὴν χάρις τὸ Βασιλικὸν καὶ πατρικὸν ἔλεος τῆς Ὑ. Μ., ἥτις ἔσωσε πολλάκις καὶ εἰς διαφόρους περιστάσεις ἡμᾶς καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει προνοήσει οἰκοθεν ἐπίσης καὶ τώρα τὰ μέσα τῆς ἀναπτύξεως καὶ ὑπάρξεως τῆς αὐτῆς οἰκογενείας μου διὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλικοῦ καὶ πατρικοῦ ἐλέους τῆς περὶ τῆς τελείας ἡμῶν ἀποκαταστάσεως εἰς τὸ ἑξῆς. Ὑποσημειοῦμαι μὲ βαθυτάτην ὑπόληψιν τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος, Ἀναγνώστης Οἰκονόμου, Ταγματάρχης».

Εἰς τὴν ἰδίαν αἴτησιν ὁ Ἀναγνώστης Οἰκονόμου ἀναφέρει ὅτι ἔχει 13 παιδιά, 7 ἄρρενα καὶ 6 θήλεα.

Μετὰ τὸν καθορισμὸν τῶν ὁρίων τοῦ νεοσυστάτου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, αἱ οἰκογένειαι τῶν Οἰκονομαίων ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ γειτονικὸν πρὸς τὴν Σκουληκαριὰν χωρίον Φλωριάδα τοῦ Βάλτου, ὅπου καὶ σήμερον οἱ ἀπόγονοί των. Εἰς τὴν Σκουληκαριάν, ἡ θέσις ὅπου εἶχον τὰ σπίτια των διατηρεῖ καὶ σήμερον τὴν ὀνομασίαν: «Στοῦ Κονόμου».

Ἡ κατὰ τὸ 1865 συνελθοῦσα Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων ἀνεγνώρισε αὐτὸν ὡς Ἀντιστράτηγον τοῦ 1826, ὑπηρετήσαντα καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα. Φέρει δὲ Ἀρ. Μ. Ἀξιωματικῶν 430.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων., ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 40, 68, Ἐκτελ. Φ. 24).

Βασίλ. Κώστα Οἰκονόμου, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν τὸ ἔτος 1813. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, ἠκολούθησε τὸν θεῖον του Ἀναγνώστην εἰς τὴν περιοχὴν Μενιδίου Βάλτου καὶ Βονίτσης Ξηρομέρου. Τὸ 1829 παρευρέθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ναυπάκτου ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Στρᾶτον. Ἐπίσης ἔλαβε μέρος εἰς διαφόρους συμπλοκὰς τοῦ Μακρυνόρους. Ὑπὸ τὸν Θεόδωρον Γρίβαν εἰργάσθη διὰ τὴν παγίωσιν τῆς τάξεως εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀκαρνανίας. Διὰ τὴν δρᾶσιν του ὑπάρχουν αἱ ἑπόμεναι πιστοποιήσεις:

«Πιστοποιητικόν. Ἐγχειρίζω τὸ ἀποδεικτικὸν γράμμα μου, τοῦ Βασίλη γυιοῦ τοῦ ποτε στρατηγοῦ τοῦ Κώστα Οἰκονόμου ὁποὺ ἐφονεύθη εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἅμα ὁποὺ ἔφθασε εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ Βάλτε ἦλθεν πρὸς ἐμᾶς ὁμοῦ μὲ τὸν θεῖον του κ. Ἀναγνώστην Οἰκονόμου καὶ τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἐπροφύλαττε τὸ χωρίον του ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας, καὶ ληστάς, καὶ ἔκαμον τὸ χρέος τους ὥστε ὁποὺ ἐξολοθρέψαμε τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς βγάλαμαν ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐδούλεψαν πιστότατα τὸν ὑψηλὸν θρόνον καὶ ἀπάνου εἰς τὸν πόλεμον ὅπου ἔγινεν στὸ Σταυροχώρι ἐσύλλαβεν ἕναν ἀντάρτη ὁ Βασίλης υἱὸς τοῦ ποτε Κώστα Οἰκονόμου καὶ ἔφερε

πρὸς ἐμᾶς καὶ διὰ τοῦτο τοῦ δίδω τὸ ἀποδεικτικόν μου τοῦ Βασίλη Οἰκονόμου νὰ τοῦ χρησιμέψη ὡς (λέξις δυσανάγνωστος) καὶ ὑποσημειοῦμαι.

Τῇ 15 Ἀπριλίου 1836, Σύνδεκνον, Θ. Γρίβας».

«Ἐγχειρίζω τὸ παρὸν ἀποδεικτικόν μου εἰς τὸν Βασιλάκην τοῦ Κώστα Οἰκονόμου, Σκουληκαρίτην, ὅτι ἐχρημάτισεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ἀπὸ τὸ ἔτος 1826 ἕως τὸ 1829 καὶ παρευρέθη καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Ναυπάκτου, ὅταν ἐβγάλαμεν τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὸ κάστρο. Παρευρέθη καὶ εἰς τὴν μάχην τοῦ Μακρυνόρους ὅπου ἤμουν διωρισμένος. Εἰς ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἐφέρθη μὲ ἄκραν ὑπακοὴν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐδούλευσε πιστὰ τὴν πατρίδα. Ὅθεν, καὶ τοῦ δίδεται κατ' αἴτησίν του τὸ παρὸν ἀποδεικτικὸν διὰ νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

Τῇ 10 Ἰουνίου 1836, Ἀθῆναι.

Ἰωάννης Στρᾶτος, Ἀντισυνταγματάρχης, Δημ. Σκυλοδῆμος, Ταγματάρχης. Γιάννης Κώστας, Ἀναγνώστης Οἰκονόμου, Ταγματάρχης».

«Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Δήμαρχος Θυάμου. Πιστοποιεῖ ὅτι, ὁ Βασίλειος πρωτότοκος υἱὸς τοῦ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου φονευθέντος στρατηγοῦ Κώστα Οἰκονόμου ἐκ Σκουληκαριᾶς, ἐγεννήθη εἰς Σκουληκαριὰν τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, διαμένει εἰς τὸ χωρίον Φλωριάδα τοῦ ὁποίου ἀντιπροσωπεύω Δῆμον. Εἶναι ἐτῶν 33 καὶ ἐπαγγέλεται τὸν ἰδιώτην. Κατ' αἴτησιν ὅθεν τοῦ μνησθέντος Βασιλείου Κώστα Οἰκονόμου ἐνδίδεται τὸ παρὸν τῆς ταυτότητος τοῦ πιστοποιητικοῦ ἵνα τῷ χρησιμεύσει ὅπου δεῖ.

Τῇ 4 Μαΐου 1846 Βαλμάδα Καὶ ἀντὶ τοῦ Δημάρχου ὁ Δημ. Πάρεδρος».
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Κ. Οἰκονόμου).

Γεώργιος Οἰκονόμου, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Χιλίαρχος:

Νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Κώστα (Ντούλα) καὶ Ἀναγνώστη Οἰκονόμου. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς Ἀκαρνανίας, τοῦ Καρβασαρᾶ καὶ τέλος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου τοῦ 1826. Κατὰ τὴν ἔξοδον τῆς Φρουρᾶς ἐφονεύθη εἰς τὴν πεδιάδα.

«...οἱ ἀδελφοὶ Οἰκονόμου ἐδαπάνησαν πολλὰ διὰ τὴν διατήρησιν τῶν στρατιωτῶν κατ' ἐκείνην τὴν δεινὴν πολιορκίαν καὶ τέλος ὅτι οἱ δύο ἀδελφοὶ Κώστας, ὁ τιμώμενος μὲ βαθμὸν στρατηγοῦ, καὶ Γεώργιος μὲ βαθμὸν χιλιαρχίας, ἐξηγόρασαν τὸ τελευταῖον τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου χρέος των, θύσαντες τὴν ἰδίαν ζωὴν ὑπὲρ πατρίδος, ὁ δὲ διασωζόμενος Ἀναγνώστης μόνος ἀντιστράτηγος, ἄπορος καὶ ἐνδεὴς ἐπικεφαλῆς περίπου ἑκατὸν ἀτόμων τῆς συγγενείας του εὑρίσκεται εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν.

Μεσολόγγι 15 Μαΐου 1829 Οἱ Ὁπλαρχηγοὶ

Νότης Μπότσαρης, Κίτζος Τζαβέλλας, Δημ. Μπότσαρης, Δῆμος Τζέλιος».
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Κ. Οἰκονόμου, ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 213).

ΚΩΣΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρατηγός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν καὶ κατὰ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 1822, συγ-

ΑΡΧΕΙΟ ΓΑΚ ΑΡΧΕΙΟ

κροτήσας μὲ τοὺς μικροτέρους ἀδελφούς του, Ἀναγνώστην καὶ Γεώργιον, σῶμα σημαντικῆς δυνάμεως ἐκ συμπατριωτῶν του, κατῆλθεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν Ἐπανάστασιν. Κατ' ἀρχὰς περιωρίσθη ἡ δρᾶσις των εἰς διαφόρους συγκρούσεις μὲ τοὺς Τούρκους γύρω ἀπὸ τὸν Καρβασαρὰν (Αὔγουστον 1822) καὶ τὸ Ξηρόμερον, συνεργαζόμενος μὲ τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Ἰωάν. Ράγκον καὶ Γεώργιον Τσόγκαν, τῆς φιλικῆς τοῦ Μαυροκορδάτου παρατάξεως. Τὸν Ἰούνιον 1824 ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν στρατηγῶν Ράγκου, Τσόγκα καὶ Λιακατᾶ κατὰ τοῦ Ραδοβυζίου, μὲ σκοπόν, ὅπως ἀνεκοινώθη ἀπὸ τὸ περιβάλλον τοῦ Μαυροκορδάτου, τὴν τιμωρίαν τῶν κατοίκων ἐκείνων οἵτινες ἐφέροντο φιλικὰ πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἢ δὲν ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως, τῶν φίλων τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Μπακόλα, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τὴν λεηλασίαν τῶν χωριῶν. Τὸ ἐκστρατευτικὸν τοῦτο σῶμα ἀφοῦ ἐλεηλάτησε τὴν Σκουληκαριάν, ὅταν ἔφθασε εἰς τὸ Βελενιζικόν, ὅπου ἔπραξε τὸ ἴδιον, ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν διότι ἠπειλήθη ἐκ τῶν νώτων ἀπὸ τοὺς Τούρκους τοῦ Κομποτίου. Πρὶν ὅμως, ἐγκαταλείψουν τὴν περιοχήν, ἐκάλεσαν εἰς θέσιν «Ντόβρα» Βελεντζικοῦ μερικοὺς προύχοντας τοῦ Ραδοβυζίου, προσκειμένους εἰς τὸν Μαυροκορδᾶτον καὶ ὑπέγραψαν τὴν κατωτέρω πρᾶξιν:

«Οἱ τοῦ τμήματος Ραδοβυζιοῦ τῆς Ἄρτας πρόκριτοι καὶ ἐπίλοιποι Ἕλληνες φανερώνομεν ὅτι μὲ τὴν ἄδειαν τῶν στρατηγῶν Γεωργ. Τσόγκα καὶ Γιαννάκη Ράγκου καὶ χιλιάρχων Ἀν. Καραγιάννη καὶ Δ. Τζέλιου καὶ μὲ τὴν ἡμετέραν γνώμην τοῦ τμήματος συμφώνως ἐκλέχθη ἀρχηγὸς τῶν ἁρμάτων ὁ Κώστας Οἰκονόμου καὶ εἶναι τὸ χρέος νὰ ἐκτελῇ καὶ νὰ ἀκολουθῇ τὰ τῆς Διοικήσεως διαταγὰς καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ ὅποιος ἐξ ἡμῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν δείξει τὴν παραμικρὴν ἀπείθειαν νὰ παιδεύεται αὐστηρῶς ἀπὸ τοὺς νόμους καὶ διὰ τὸ γενικὸν καλὸν νὰ τὸ συνεργοῦν μὲ τὸν Πᾶνον Στοῦμπον, ἐπιστάτην τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων καὶ δίδομεν τὸ παρόν μας ἔγγραφον καὶ ὑποφαινόμεθα. Τῇ 4 Ἰουνίου 1824, Ντόβρα.

Γ. Τσόγκας, Γιαννάκης Ράγκος, Ἀναγνώστης Καραγιάννης, Δῆμος Τζέλιος, Κωνσταντῆς Δημητράκης καὶ χώρα Βελεγγικιώτων, Γιαννάκης, Βασίλης καὶ ἐπίλοιποι Καταβοθριᾶνοι, Πᾶνος Στοῦμπος μαζὶ μὲ τὸ χωρίον του».

Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των ἐξεσηκώθη τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν Ραδοβυζινῶν καὶ τοὺς κατεδίωξε πέραν τῶν συνόρων τοῦ Ραδοβυζίου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου ἰδίου ἔτους νέα ἐπιδρομὴ τῶν στρατηγῶν, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν τελείαν λεηλασίαν, καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν τῶν Ζυγοχωρίων, Ραδοβυζίου καὶ Ἀνατολικῶν Τζουμέρκων. Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου, οἱ στρατηγοὶ τῆς ἐκστρατείας, ἀπὸ τὴν θέσιν Ἁγίας Παρασκευῆς Ραδοβυζίου προτείνουν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου τὴν προαγωγὴν τοῦ Κ. Οἰκονόμου.

«Ἀριθ. 743. Τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου πρὸς τὸ Σὸν Ἐκτελεστικὸν Σῶμα. Ὁ Καπετὰν Κώστας Οἰκονόμου ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ραδοβυζίου, ἐξαιτεῖ-

ται δι' ἀναφορᾶς του, τῆς ὁποίας ἀντίγραφον ἐμπεριχλείεται ἀνταμοιβὴν τῶν πολλῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεών του. Τὰ περιχλειόμενα ἀποδεικτικά, τῶν ἐκεῖσε ἀρχηγῶν τῶν ἀρμάτων ἀποδεικνύουν αὐτὸν σαφέστατα ἄξιον τοῦ βαθμοῦ τῆς χιλιαρχίας κατὰ τὴν ἀξίαν του. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο βεβαιωμένον ἀπὸ τὰς ρηθείσας ἀποδείξεις, κρίνει τὴν ἀξίαν του δικαίαν καὶ καθυποβάλλει ὑπ' ὄψιν τοῦ σεβαστοῦ ἐκτελεστικοῦ σώματος ἀναμένον τὰς περὶ ταύτας ἀναλόγους διαταγάς.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 13 Νοεμβρίου 1824 Τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου».

Δι' ἄλλης ἀναφορᾶς του ὁ Κ. Οἰκονόμου πρὸς τὸ Ὑπ. Πολέμου ζητεῖ νὰ τοῦ γνωρίσῃ τοῦτο, ἐὰν δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Σώματός του εἰς τριακοσίους ἄνδρας, ἄλλως νὰ καθορισθῇ ὁ ἀριθμός του. Ἐπὶ πλέον ζητεῖ ὅπως δίδεται συσσίτιον εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν Ραδοβυζινῶν, αἱ ὁποῖαι συνέπραξαν εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν χωριῶν κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν στρατηγῶν καὶ ἔπειτα κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των, ἐκ φόβου ἀντιποίνων, τοὺς ἠκολούθησαν εἰς Μεσολόγγι.

«Τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου, Πρὸς τὸ Σὸν Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

...ἔτι δὲ ἐπειδὴ δι' εὐλογοφανοῦς αἰτίας ἔκαυσε (ὁ Κ. Οἰκονόμου) μερικὰ χωρία τῶν χριστιανῶν διὰ νὰ ἐμποδίσει τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἐχθρῶν, μετακομίσας τοὺς κατοίκους αὐτῶν, εἰς Μεσολόγγι ἐκ τῶν ὁποίων ὄντων πολλῶν πτωχῶν καὶ ἐδίδετο, ὁ καθημερινὸς ἄρτος, τώρα δὲ ἀπεκόπη ἀπὸ τὴν ἐκεῖ ἐξουσίαν ἐξαιτεῖται νὰ γίνῃ διαταγή, νὰ δίδεται εἰς ἐκείνους τὸ ρηθὲν σιτηρέσιον. Τὸ Ὑπουργεῖον ἀναμένει τὰς περὶ τούτου διαταγάς.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 17 Νοεμβρίου 1824

Εἰς τὴν Συλλογὴν Στρατιωτικῶν Σωμάτων τῆς Σῆς Διοικήσεως τοῦ Ὑπουργείου Πολέμου ἀναφέρεται ὅτι ὡς χιλίαρχος ὁ Κώστας Οἰκονόμου κατὰ Μάρτιον 1825 διοικεῖ Σῶμα 150 ἀνδρῶν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Καρβασαρᾶ. Τὸ καλοκαίρι ἰδίου ἔτους στενεύει ἡ πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου καὶ τότε ὁ Κ. Οἰκονόμου μὲ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὸ στράτευμά του εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ μὲ 85 ἄνδρας ὑποστηρίζει τὸ Κανονιοστάσιον τὸ ὁποῖον ἡ Φρουρὰ ἐνεπιστεύθη νὰ φυλάξῃ. Καὶ ὅταν οἱ φίλοι του στρατηγοὶ Τσόγκας καὶ Ράγκος ἐγκαταλείποντες τὴν Φρουρὰν ἐξέρχονται τοῦ Μεσολογγίου, μὴ θέλοντες δὲ νὰ ὑπηρετήσουν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην, οὐδὲ νὰ συνεργασθοῦν μαζί του εἰς τὰς ἔξω τοῦ Μεσολογγίου ἐπιχειρήσεις, ἀναχωροῦν διὰ Ναύπλιον, ὁ Κων. Οἰκονόμου διαχωρίζει τὴν θέσιν του καὶ παραμένει πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον, ὑποστηρίζων τὴν Ντάπια του. Ἀπὸ τὴν θέσιν του αὐτὴν ἀποκρούει ὅλας τὰς ἐπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἡ γενναιότης του ἐνθουσιάζει τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Φρουρᾶς οἱ ὁποῖοι προτείνουν καὶ ἄλλην προαγωγήν του.

«Ἀριθ. 17503. Ἡ Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα, δυνάμει τοῦ Νόμου τῆς Ἐπιδαύρου. Διὰ ταῦτα.

Α. Οἱ ἀκόλουθοι νὰ προβιβασθῶσι εἰς τοὺς παρασημειωμένους στρατιωτικοὺς βαθμούς.

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Ὁ Κώστας Οἰκονόμου εἰς τὸν τῆς Στρατηγίας. Ὁ Ἀναγνώστης Οἰκονόμου εἰς τὸν τῆς Ἀντιστρατηγίας.

Τὸ Ὑπουργεῖον Πολέμου νὰ ἐνεργήσῃ τὴν παροῦσαν διαταγήν.

Τῇ 4 Μαρτίου, ἐν Ναυπλίῳ

Ὁ Πρόεδρος Γ. Κουντουριώτης. Τὰ Μέλη, Γκίκας Μπότασης, Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης, Κώστας Μαυρομιχάλης, Ἰωάννης Κωλέττης. Ὁ Γεν. Γραμμ. Α. Μαυροκαρδᾶτος».

Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἔξοδον τῆς Φρουρᾶς, ἐφονεύθη εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Λιτωλικοῦ, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Γεώργιον. Ἀργότερα ἡ χήρα σύζυγός του Παρασκευὴ καὶ τὰ τρία παιδιά του, Βασίλης, Ἰωάννης καὶ Νικόλαος ἐγκατεστάθησαν εἰς Φλωριάδα Βάλτου, ὅπου διαμένουν καὶ σήμερον οἱ ἀπόγονοί του. Εἰς τὴν σύζυγόν του, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 13529 τῆς 20 Μαΐου 1834 ἀποφάσεως τῆς Διοικήσεως ἀπενεμήθη σύνταξις ἐκ δραχμῶν 30 μηνιαίως. Ὁ Κ. Οἰκονόμου συμπεριλαμβάνεται εἰς τὸν κατὰ τὸ 1858 καταρτισθέντα πίνακα τῶν 143 ἀγωνιστῶν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ δὲ κατὰ τὸ 1865 συνελθοῦσα ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων κατέταξε αὐτὸν εἰς τὴν 4ην τάξιν ἀξιωματικῶν μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Στρατηγοῦ καὶ μὲ ἀριθ. Μ. 398.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων., ΓΑΚ, Ἀρχ. Πολ. Φ. 40, Ἐκτελ. Φ. 24).

Κωνσταντῖνος Δ. Οἰκονόμου, ἐξ Ἄρτης-Ἀξ/κός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης τὸ ἔτος 1785 καὶ κατὰ Νοέμβριον 1821 προσεχώρησε εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μάρκου Μπότσαρη. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης τὸν Νοέμβριον 1821 καὶ ἔπειτα εἰς τὴν μάχην τοῦ Καρπενησίου ὅπου ἐφονεύθη ὁ Μπότσαρης. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, 1825-1826, ἦτο μὲ τὴν Φρουράν του, κατὰ δὲ τὴν ἔξοδόν της ἔλαβε πέντε τραύματα. Ἀκολούθως ἔλαβεν μέρος καὶ εἰς ἄλλας μάχας μέχρι τέλους τῆς ἐπαναστάσεως, ὁπότε ἐγκατεστάθη εἰς Παλαιὰς Πάτρας ἐμπορευόμενος. Περὶ αὐτοῦ βεβαιώνουν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἀγῶνος, τὰ ἑξῆς:

«Πιστοποιοῦμεν οἱ κάτωθι ὑποφαινόμενοι ὅτι ὁ κύριος Κωνσταντῖνος Δ. Οἰκονόμου, ἐκ τῆς Ἄρτης τῆς Ἠπείρου, ἅμα ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ἔδραξεν καὶ οὗτος τὰ ὅπλα ἐν ἔτει 1821 ὑπὸ τὸν ἀοίδημον Μάρκον Μπότσαρην ἅμα εἰσελθόντων τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πατρίδι του ἔνθα ἅπασα ἡ κολοσσιαία περιουσία του, χρηματικὴ καὶ κτηματική, περὶ τὸ ἓν ἑκατομμύριον δραχμὰς ἐγένετο ὁλοκαύτωμα ὑπὲρ πίστεως, τῆς πατρίδος καὶ ἐλευθερίας, μετέπειτα δημευθέντων τῶν ἀπεράντων κτημάτων του ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας καὶ γενόμενος ἀποστάτης καὶ ἀγωνιζόμενος ἐναντίον τῶν βαρβάρων ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς ὑπηρετήσας στρατιωτικῶς ἀπὸ τὸ 1821 μέχρι τοῦ 1830 ὅτε ἦλθον τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα εἰς τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον Μαιζῶνα καταντήσας εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν, μὲ πέντε ἐπὶ τοῦ σώματός του πληγάς. (Δὲν ἔχει ἡμερομηνίαν).

Ἰ. Μακρυγιάννης, Στρατηγός, Χρ. Χατζηπέτρου, Συνταγματάρχης, Γιάννης Κώστας, Συνταγματάρχης, Ναστούλης Κομπλῆς, Ταγματάρχης».

Ἀπὸ τὰς Ἀθήνας τὴν 25 Μαρτίου 1865 γράφει εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων: «...ἐν τῇ παλαιᾷ πατρίδι μου Ἄρτῃ ἔνθα ἅπασα ἡ μεγάλη περιουσία μου χρηματικὴ καὶ κτηματικὴ περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια δραχμάς, ἡ ὁποία ἔγινε ὁλοκαύτωμα ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, μετέπειτα δημευθέντων τῶν ἀπεράντων κτημάτων μου ὑπὸ τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας ὡς γενόμενος ἀποστάτης καὶ ἀγωνιζόμενος ἐναντίον τῶν βαρβάρων ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς καταντήσας εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα ἐτῶν μὲ πέντε ἐπὶ τοῦ σώματός μου πληγάς, τὰς ὁποίας ἔλαβον εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἐκείνην καὶ ἀξιομνημόνευτον τοῦ Μεσολογγίου ἔξοδον. Διὰ ταῦτα νὰ μοῦ δοθῇ χρηματικὴ τις σύνταξις. Εὐπειθέστατος Κωνσταντῖνος Δ. Οἰκονόμου». Εἰς τὸν καταρτισθέντα ἀρχικῶς πίνακα ἀγωνιστῶν μὲ 143 ὀνόματα, φέρεται μὲ αὔξ. ἀριθ. 87. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεως, κατὰ τὸ ἔτος 1865 τὸν κατέταξε εἰς τὴν 6ην τάξιν ἀξιωματικῶν μὲ ἀριθ. Μ. 1721.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 156, ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 238).

Νικόλαος Δ. Οἰκονόμου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης. Μὲ τὸν ἀδελφόν του Κώσταν εἶχαν ἀπέραντα κτήματα ὑπολογιζομένης τῆς ἀξίας των, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μαζὶ μὲ τὴν κινητήν των περιουσίαν εἰς δύο ἑκατομμύρια δραχμάς. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης τὸν Νοέμβριον 1821 ἐξῆλθον τῆς πόλεως καὶ ἐτάχθησαν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Μάρκου Μπότσαρη. Ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας, ὡς τῆς Ἄρτης τὸ 1821, τοῦ Καρπενησίου τὸ 1823 καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου τὸ 1826, διασωθεὶς κατὰ τὴν ἔξοδον τῆς Φρουρᾶς. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως ἐγκατεστάθη εἰς Μεθώνην ἐμπορευόμενος.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Παναγιώτης Ὀρφάνιας, ἐκ Ραδοβυζίου-Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1796 καὶ ἔλαβε ἀπ' ἀρχῆς μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Ναύπλιον ὑπὸ τὸν ταξίαρχον Κωνσταντῖνον Μαυρομάτην τοῦ Σώματος Ἱ. Μακρυγιάννη, εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὁποίου φέρει αὔξ. ἀριθ. 21, πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 30 ἐτῶν. Ἀκολούθως τὸν Ἀπρίλιον ἰδίου ἔτους λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας Κρεμμυδίου καὶ εἰς ἄλλας ἔξω τοῦ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 21).

Θανάσης Παγκάκης, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1799 εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας. Μὲ τὴν δημιουργίαν τῶν χιλιαρχιῶν εὑρίσκεται ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γεωργίου Νικολοῦ Βαρνακιώτη εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

«Χιλιαρχία Γεωργίου Βαρνακιώτη. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 324. Θανάσης Παγκάκης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 30.

30 Ἀπριλίου 1829, Μακρυνόρος. Ἐπιθεωρητὴς Γ. Κίτζος».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 49).

Γιώτης Παληοκώστας, ἐκ Σκουληκαριᾶς-Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ 1807 εἰς τὴν Σκουληκαριάν, καὶ πῆρε ἐνωρὶς μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοὺς ἐντοπίους ὁπλαρχηγούς, Ἀνα-

γνώστην καὶ Κώσταν Οἰκονόμου, μὲ τοὺς ὁποίους ἐπολέμησεν εἰς πολλὰς μάχας. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα. Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829.

Αὔξ. ἀριθ. 186. Γιώτης Παληοκώστας, πατρὶς Σκουληκαριά, ἐτῶν 22.

Βάλτος, Ἀπρίλιος 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Γιάννης Παναγῆς, ἐκ Κομποτίου-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ 1803 καὶ ἔλαβεν μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα πολεμήσας ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς εἰς Μακρυνόρος, Ἄρταν, Πέτα καὶ Τζουμέρκα, ἔπειτα εἰς διαφόρους συγκρούσεις τῆς Ἀκαρνανίας. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Σῶμα Στάθη Κατσικογιάννη. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 20. Γιάννης Παναγῆς, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 25.

Μύτικα, 18 Ἰουλίου 1828».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 11).

Ἀπόστολος Παναγιώτου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους, τῶν Τζουμέρκων, Ἄρτης τὸ ἔτος 1821 καὶ τῆς Ἀκαρνανίας κατὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1822. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ Μέγαρα.

«Στρατόπεδον Μεγάρων.

Κατάλογος Στρατιωτῶν Σώματος Στάθη Κατσικογιάννη, ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1824 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1825.

Αὔξ. ἀριθ. 22. Ἀπόστολος Παναγιώτου, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 60).

Κωνσταντῆς Παναγιώτου, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἦρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὴν 13ην Μαρτίου 1825 ὑπηρετεῖ στρατιώτης ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μακρυγιάννην εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεώς του, φέρει αὔξ. ἀριθ. 61, πατρίδα δὲ Ἀρτινός. Τὸν Ἀπρίλιον ἰδίου ἔτους ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων.

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 64).

Ἀθανάσιος Πάνου Πάνος, ἐκ Πέτα-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1809 καὶ κατὰ τὰ μέσα τῆς ἐπαναστάσεως ἠκολούθησε τὸ τμῆμα τῶν συμπατριωτῶν του Μοστραίων, λαβὼν μέρος εἰς διαφόρους μάχας εἰς τὴν περιοχὴν Βονίτσης, Καρβασαρᾶ καὶ Ἀκαρνανίας. Ἔπειτα κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Ἑκατονταρχία Μιχαὴλ Ν. Μόστρα. Κατάλογος στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 7. Ἀθανάσιος Πάνου Πάνος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 20.

1 Μαΐου 1829, Μενίδι Μακρυνόρους».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Κώστας Πάνου Πάνος, ἐκ Πέτα-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1800 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα μὲ τὸν ἀδελφόν του Θανάση. Ἠκολούθησε κατὰ τὸ πλεῖστον Σουλιώτας ὁπλαρχηγοὺς καὶ ἔλαβεν

μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου τὸ 1825 κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἔπειτα τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὸν Πόρον.

«Δ΄ Χιλιαρχία. Α΄ Πεντακοσιαρχία. 3η Μαρτίου 1828, Πόρος.

Γεώργιος Λ. Ζέρβας, πεντακοσίαρχος. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 34. Κώστας Πάνου στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 29».

Ἔπειτα ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Μακρυνόρος εἰς τὸ ἴδιον Σῶμα τῶν Ζερβάτων.

«Μακρυνόρος, 21-22 Αὐγούστου 1828. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 10. Κώστας Πάνου Πάνος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 29».

Εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Ἀθανασίου.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4, 14, 44).

Ἀναστάσιος Πάνου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1804 καὶ ἐπολέμησε εἰς διαφόρους μάχας ἰδίως εἰς τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς χιλιαρχίας.

«Χιλιαρχία Ἀθ. Κουτσονίκα. Κορωνησία, Μάϊος 1829.

Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Λὔξ. ἀριθ. 34. Ἀναστάσιος Πάνου, πατρὶς Ἀρτινός, ἐτῶν 25».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Γιάννης Πάνου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἀπὸ κατάλογον στρατιωτῶν τοῦ Γ΄. Διοβουνιώτη ἀποσπῶμεν τὰ κάτωθι:

«1824, Αὐγούστου Πρώτη. Κατάλογος τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν τῶν τριῶν μηνῶν Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου 1824.

1) Στρατηγὸς Γεωργάκης Ἰωάννου Διοβουνιώτης.

Αὔξ. ἀριθ. 21. Γιάννης Πάνου. Πατρὶς ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης. Ἡλικία χρόνων 27.

Τῇ 3 Νοεμβρίου 1824. Γεωργάκης Ἰ. Διοβουνιώτης».

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Ἀρχ. Διοβουνιώτη).

Χρῖστος Γ. Πάνος, ἐκ Κομποτίου-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1800 εἰς τὸ Κομπότι καὶ εἰσῆλθεν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ὑπὸ τὸν Μᾶρκον Μπότσαρην ἔλαβεν κατὰ τὸ 1821 μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Βραχωρίου, ἔπειτα τῆς Πλάκας καὶ τοῦ Πέτα, ἐν συνεχείᾳ δὲ εἰς τὴν πρώτην πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου (Δεκέμβριον 1822) καὶ τὸ 1823 εἰς τὴν νυκτομαχίαν τοῦ Καρπενησίου. Κατὰ τὸ 1824 ἐπολέμησε εἰς τὴν μάχην τῶν Λεχαινῶν καὶ τὸν Ἀπρίλιον 1825 εἰς τὴν καταστροφικὴν μάχην τοῦ Κρεμμυδίου εἰς τὸ Νεόκαστρον Μεσσηνίας κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ, ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην. Τὸ φθινόπωρον ἰδίου ἔτους εὑρίσκεται μὲ τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν του, κατὰ δὲ τὴν ἡρωϊκὴν ἔξοδον (1826) ἐτραυματίσθη σοβαρὰ εἰς τὸ ἀριστερόν του χέρι, ἡ δὲ γυναίκα του ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ μέχρι τοῦ 1845 δὲν εἶχε ἐλευθερωθῆ. Κατὰ περιόδους ὑπηρέτησε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κώστα Βλαχοπούλου καὶ τῶν Σουλιωτῶν ὁπλαρχηγῶν, Ἰωάννου Μπαϊρακτάρη, Διαμάντη Ζέρβα, Γεωργίου Μαλάμου, Ἀθανασίου Κουτσονίκα. Οἱ ἀρχηγοί του βεβαιώνουν διὰ τὴν δρᾶσιν του:

Πιστοποιητικόν. Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὁπλαρχηγοὶ καὶ πολῖ-

ται ὅτι ὁ Χρῖστος Γ. Πάνου, τῆς ἐπαρχίας Ἄρτας, τοῦ χωρίου Κομπότι καὶ κάτοικος Μεσολογγίου, ἅμα ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τῆς ἐλευθερίας ἀδράξας τὰ ὅπλα ἀγωνισθεὶς στρατιωτικῶς εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἱερὸν ἀγῶνα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ μακαρίτου Μάρκου Μπότσαρη κατὰ τὸ 1821 παρευρεθεὶς ἀγωνιζόμενος εἰς μάχας Βραχωρίου καὶ Πέτα ὡς καὶ Πλάκας καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν μετὰ τοῦ ἰδίου στρατηγοῦ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τοῦ Ὁμὲρ Πασᾶ, μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου ἀπέρασεν εἰς Καρπενήσιον ἕως ὅπου διεσώθη παρὰ τοῦ Σκόνδρα, ἐκεῖ δὲ ἔμεινε ὁ ἄξιος στρατιώτης Χρῖστος Γ. Πάνου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Κωνσταντίνου Μπότσαρη παρευρεθεὶς εἰς διαφόρους πολέμους κατὰ τὸ ἔτος 1824 εἰς Λεχαινὰ εἰς τὴν ἐν Κρεμμυδίῳ Νεοκάστρου κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν ὁπλαρχηγῶν Διαμάντη Ζέρβα καὶ Γεωργίου Μαλάμου καὶ Ἀθανασίου Κουτσονίκα καὶ Βασιλείου Καρατάσου, ὅθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ἕως τὴν ἔξοχον πτῶσιν αὐτοῦ. Ἔλαβεν πληγὴν θανατηφόρον εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖραν του καθὼς ἡ ὁποία φαίνεται. Ἡ σύζυγός του ἐσκλαβώθη μὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ μέχρι σήμερον θρέφεται μὲ τὰς ἐλπίδας. Χάριν λοιπὸν τῆς ἀληθείας δίδομεν τὸ παρόν μας διὰ νὰ τῶ χρησιμεύσῃ ὅθεν ἀνήκει.

Ἐν Μεσολογγίω τὴν 10ην Ἰουλίου 1845.

Οἱ Ἀρχηγοί: Κ. Μπότσαρης, Γ. Μαλάμος, Οἱ πολῖται
Κ. Βλαχόπουλος, Ἰωάν. Μπαϊρακτάρης. Γ. Κάσκαλος.

Τὴν 15 Ἀπριλίου 1835 οἱ ἀνωτέρω ἀρχηγοί του ὑποβάλλουν ἀπὸ τὸ Ἀγρίνιον, εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματείαν, κατάστασιν ἐμφαίνουσαν τὰ στοιχεῖα του, διὰ νὰ τοῦ δοθοῦν τὰ διορισθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Νομισματόσημα. Ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν πληροφορούμεθα ὅτι, ἦτο 35 ἐτῶν, τὰς μάχας εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβεν μέρος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναγνωρισθείσης στρατιωτικῆς του ὑπηρεσίας ἀπὸ Αὐγούστου 1822 ἕως Δεκέμβριον 1828 καὶ ὅτι ἦτο ἄξιος ἀγωνιστής.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι ἀπ' ὅπου τὴν 5ην Ἰουνίου 1846 ὑποβάλλει εἰς τὴν Κυβέρνησιν μέσω τῆς Νομαρχίας Αἰτωλοακαρνανίας τὰ δικαιολογητικὰ διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων του ὡς ἀγωνιστοῦ.

Ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἐκδουλεύσεων, τὸ 1865 ἀνεγνωρίσθη ὁ ἀγῶνας του ὡς στρατιώτου καὶ φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγων. 1655.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 161).

Ἀ γ γ έ λ η ς Π α ν τ α ζ ῆ ς, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1824 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν Φρουρὰν Ἀκροκορίνθου ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γεώργιον Κίτζου. Εἰς τὸ Στρατολόγιον φέρει αὐξ. ἀριθ. 62, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν. Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν ἀποβιβασθέντων εἰς τὴν Μεσσηνίαν Ἀράβων.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 25, 33).

Κ ώ σ τ α ς Π ά ν τ ο ς, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἄρταν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Τὸ

1824 εἶναι εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ νοσηλεύεται ὡς τραυματίας.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν Χρ. Βούλγαρη, στρατηγοῦ. Πληγωμένοι εἰς Ναύπλιον:

Νικόλαος Πάντος, πατρὶς Ἄρτα, λαβωμένος. Ναύπλιον, Αὔγουστος 1824». (ΓΑΚ, Ἐπ. Πολ. Φ. 27).

Δημ. Ν. Παπαβασιλόπουλος, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἀφοῦ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως κατὰ τὸν Νοέμβριον 1821, ἀνεχώρησε οἰκογενειακῶς διὰ Μεσολόγγιον. Ἐπολέμησε εἰς τὰς μάχας τῆς Φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τὸ 1825—1826 κατὰ δὲ τὴν ἔξοδον ἐφονεύθησαν οἱ γονεῖς του καὶ ἕνας ἀδελφός του ἠχμαλωτίσθη. Ἀκολούθως ἐστάλη διὰ σπουδὰς εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἐκ δωρεᾶς φιλανθρώπων. Εἶναι ἀδελφὸς τοῦ Ἰωάν. Παπαβασιλοπούλου ἢ Βασιλοπούλου.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 46).

Ἰωάν. Ν. Παπαβασιλόπουλος, ἐξ Ἄρτης-Λοχίας:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1807. Ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως, εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατοῦ. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας, κατὰ τὸ τέλος Νοεμβρίου 1821, ἀνεχώρησε οἰκογενειακῶς, μὲ τοὺς γονεῖς του καὶ δύο ἀδελφοὺς μικροτέρους του, διὰ τὴν Ἀκαρνανίαν. Τὸ 1822 ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Μεσολογγίου ὑπὸ τὸν Κώσταν Πεταλᾶν, κατὰ τοῦ Ὀμὲρ Πασᾶ καὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1823, εἰς τὸ Αἰτωλικόν, ὑπὸ τὸν Μαυροκορδᾶτον εἰς τὰς μάχας κατὰ Σκόνδρα Πασᾶ. Τὸ 1825 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος τοποθετηθεὶς εἰς τὴν Ἀνεξάρτητον Χιλιαρχίαν ὡς Γενικὸς Φροντιστὴς ὑπὸ τὸν Ἰωάν. Στρᾶτον καὶ Γενικὸν Ἀρχηγὸν τὸν Γεώργιον Καραϊσκάκην. Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ ἔξω τοῦ Μεσολογγίου στρατεύματος ὁ Παπαβασιλόπουλος εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐπολέμησε μὲ τὴν Φρουράν της ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κίτζου Τζαβέλλα κατὰ τῶν Κιουταχῆ καὶ Ἰμβραὴμ ὅπως καὶ ὅλη ἡ οἰκογένειά του. Κατὰ τὴν ἔξοδον ἐφονεύθησαν οἱ γονεῖς του καὶ ὁ μικρότερος ἀδελφός του ἠχμαλωτίσθη. Ὀλίγον μετὰ τὴν ἔξοδον ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Κραβάρων ὑπὸ τὸν Α. Καναβὸν καὶ τὸ 1828 ὑπὸ τὸν Κίτζον Τζαβέλλαν πάλιν εἰς τὰ Κράβαρα καὶ τὸ Καρπενήσι. Τὸ 1829 ὑπὸ τὸν ἴδιον Τζαβέλλαν εἰς τὴν μάχην τῆς Ναυπάκτου. Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ὁ Κίτζος Τζαβέλλας τὸν κατέταξε εἰς τὸ Σῶμα τῶν Ταξιαρχιῶν προτείνων συνάμα καὶ τὴν προαγωγήν του εἰς Πεντηκοντάρχην. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Ναύπακτον.

«Κατάλογος τῶν ἁπάντων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ταγματάρχου Κου Κολιοῦ Πασκούλα, Ναύπακτος, 16 Σεπτεμβρίου 1830.

Αὐξ. ἀριθ. 1. Ἰωάννης Παπαβασιλόπουλος, λοχίας, ἐτῶν 20, χρώματος καστανοῦ, ὀφθαλμοὺς καστανούς, πατρὶς Ἄρτα - Ἤπειρος, (ἐποχὴ καταγραφῆς 1.11.1829)».

Κατὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ εἰς θέσιν Δαμαλᾶ ἐνετάχθη εἰς τὴν Α' ἑκατονταρχίαν τοῦ Ἰωάννου Σούλου ὡς στρατιώτης. Εἰς ἐπιστο-

λήν του, τῆς 7 Ἀπριλίου 1828 πρὸς τὸν Ἰωάν. Καποδίστριαν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, μεταξὺ ἄλλων γράφει: «Ἐγκλείων τὸ πρὸς ἐμὲ χρεωστικὸν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, τὸ ὁποῖον ἠγόρασα εἰς τὴν τρομερὰν τοῦ Μεσολογγίου πολιορκίαν μὲ τὸ αἷμα τῶν γονέων μου, μὲ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ αὐταδέλφου μου καὶ μὲ τὴν θυσίαν ὅλης τῆς μικρᾶς μου καταστάσεως. Τὴν πατρίδα μου Ἄρταν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κτήματά μου στεροῦμαι κλπ. Ὁ πολίτης Ἰ. Ν. Παπαβασιλόπουλος». Τὸ 1832 ἐμφανίζεται ὑπηρετῶν ὡς λοχίας σιτιστὴς εἰς τὸ Τάγμα Ὁπαδῶν τοῦ Στρατοῦ, βαθμὸν τὸν ὁποῖον ἀπέκτησε ἐπὶ Καποδιστρίου. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν. Βεβαιώσεις τῶν ἐκδουλεύσεών του, ἐχορήγησαν οἱ Κ. Βλαχόπουλος, Ἀντιστράτηγος, Γ. Βαλτινός, Ἀντισυνταγματάρχης, Τρικούπης, Ταγματάρχης, Ρέπητζος, Ταγματάρχης, Ν. Τζαβέλλας κλπ., βεβαιοῦντες ὅτι: «εἰς τὴν στρατιωτικήν του ὑπηρεσίαν ἐφαίνετο ἄξιος καὶ μὲ ὅλον τὸν ζῆλον του καὶ προθυμίαν». Εἷς τινα ἔγγραφα γράφεται καὶ ὡς Ἰ. Βασιλόπουλος. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν 2αν τάξιν ὑπαξιωματικῶν μὲ ἀριθ. Μ. 801 (1486).
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 21, ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 46, Φ. Ἀριστ. 1836).

Νικόλ. Παπαβασιλόπουλος, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἀφοῦ ἔλαβε μέρος τὸν Νοέμβριον τοῦ 1821 εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης, ἀνεχώρησε μετὰ τὴν λύσιν αὐτῆς, οἰκογενειακῶς διὰ Μεσολόγγιον. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς πολιορκίας τῆς πόλεως Μεσολογγίου, κατὰ τὴν ἔξοδον δὲ τῆς τελευταίας, τὸ 1826, ἐφονεύθη τόσον αὐτὸς ὅσον καὶ ἡ γυναῖκα του, ἕνας δὲ τῶν τριῶν υἱῶν του ὁ μικρότερος, ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 46, Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Ἰ. Βασιλοπούλου, Κυτ. 21).

Παπαβασιλόπουλος Υἱὸς τοῦ Νικολάου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἄγνωστον τὸ μικρόν του ὄνομα. Εὑρισκόμενος μὲ τὴν Φρουρὰν ἐντὸς τοῦ Μεσολογγίου τὸ 1826, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἔξοδον, συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Κατὰ τὸ 1828 ἦτο ἀκόμη αἰχμάλωτος.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 46).

Δημήτριος Παπαγιάννης, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1801 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους καὶ Τζουμέρκων. Κατὰ τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ σώματα τὰ ὁποῖα φυλάσσουν τὰ σύνορα.

«Κατάλογος χιλιαρχίας τοῦ Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα. Ἑκατονταρχία Χρίστου Ἰωάννου. Μακρυνόρος Λαγκάδος. Ἐπιθεώρησις Γ. Κίτσου, τῇ 1 Μαΐου 1829.

Αὐξ. ἀριθ. 10. Δημήτριος Παπαγιάννης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 28 στρατ/της».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Ἀλέξης Παπαδήμου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1810 καὶ διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως, παρὰ τὴν ἡλικίαν του, κατετάγη εἰς τὰ Σώματα τῆς Ἀκαρνανίας, ἔπειτα δὲ τοῦ Μακρυνόρους, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γιάννην Κώσταν.

«Κατάλογος τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γιάννη Κώστα στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 171 Ἀλέξης Παπαδήμου, πατρὶς Ἀρτινός, ἐτῶν 18.
12-22 Αὐγούστου 1828, Μακρυνόρος».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Γεώρ. Παπακωνσταντόπουλος, ἐκ Πέτα-Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα καὶ ἔλαβε ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1840 τοῦ ἀπενεμήθη διὰ τοὺς ἀγῶνας του σιδηροῦν ἀριστεῖον ἀνδρείας. Τὸ διάταγμα ἀναφέρει τόπον καταγωγῆς του, τὸ Πέτα, διαμονῆς του δὲ τὰς Πάτρας ὅπου ἐγκατεστάθη μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος.
(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1840).

Καραχρῆστος Παπακωστόπουλος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως. Λόγω σοβαρῶν τραυμάτων τοῦ ἀπενεμήθη εἰδικὴ σύνταξις ἐκ δραχμῶν 40 μηνιαίως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1375 τῆς 19 Ἰουλίου 1839 διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου.
(Παράρτημα Πρακτικῶν Βουλῆς 1850).

Γεώργιος Παπανικόλα, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1803 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν, ὡς στρατιώτης.

«Κατάστασις, 20 Αὐγούστου 1824, Ἐπιθεωρητοῦ Ἀθηνῶν Ν. Μπούφη.
Αὔξ. ἀριθ. 151. Γεώργιος Παπανικόλα, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 21».
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 24).

Γεώργιος Ἰωάν. Παπανίκος, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1805 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς διαφόρους συγκρούσεις ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τέλος κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Ἑκατονταρχία Μιχ. Ν. Μόστρα. 1 Μαΐου 1829, Μενίδι Μακρυνόρους.
Κατάλογος Στρατιωτῶν.
Αὔξ. ἀριθ. 44. Γεώργιος Ἰωάννου Παπανίκος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 24».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Νικόλ. Ἰωάν. Παπανίκος, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1810 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἠκολούθησε τὸν ἀδελφόν του Γεώργιον. Ἀργότερα κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Ἑκατονταρχία Μιχαὴλ Ν. Μόστρα. 1 Μαΐου 1829, Μενίδι Βάλτου.
Κατάλογος Στρατιωτῶν.
Αὔξ. ἀριθ. 17. Νικόλαος Παπανίκος τοῦ Ἰωάννου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 19».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Νικόλαος Παπανίκος, ἐξ Ἄρτης-Ὑπαξιωματικός:

Παραθέτομεν τὸ περιεχόμενον πιστοποιητικοῦ ἐκδοθέντος παρὰ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν δρᾶσιν τοῦ Νικ. Παπανίκου:

«Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὅτι ὁ Κος Νικόλαος Παπανίκος, ἐξ Ἄρτης, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τοῦ Ἱεροῦ τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνος μέχρι τέλους αὐτοῦ δὲν ἔλλειψε τοῦ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα ὡς ἀξιωματικὸς μετὰ πολλῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιωτῶν παρευρεθεὶς εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους

κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐκστρατείας καὶ μάχας, γενομένας εἰς τὰς θέσεις Μακρυνόρους, Κομπότι, Πέτα, Πλάκα, Παληολαγκάδα, Ἄρταν, Προφήτη Ἠλία, Πετροβούνι, Ἀητό, Λουτράκι Ἀκαρνανίας, Στούγκου καὶ Κερασιᾶς Ἀγράφων, Σοβολάκου καὶ Μεσολογγίου, Ράχοβα, Διστόμου καὶ Πειραιῶς, καὶ ἀντιπαραταχθεὶς ὁ εἰρημένος εἰς ὅλας τὰς ἐχθρικὰς ταύτας μάχας μὲ γενναιότητα καὶ καρτεροψυχίαν, ἠγωνίσθη μὲ ζῆλον ἔνθερμον, καὶ πατριωτισμόν, ἐξοδεύσας ἀφειδωλῶς καὶ ὅλην τὴν πατρικήν του κατάστασιν εἰς διαφόρους ἀνάγκας τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατιωτῶν χωρὶς νὰ λάβῃ εἰσέτι οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἢ ἀποζημίωσιν παρ' οὐδενὸς μέχρι λεπτόν. Εἰς ὅλο τὸ πολυετὲς τοῦτο διάστημα τῆς στρατιωτικῆς του ὑπηρεσίας ὑπῆρξε πάντοτε ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀειμνήστου Γ. Καραϊσκάκη καὶ τῶν ὑποφαινομένων καὶ ἀνεδείχθη ζηλωτὴς ἔντιμος, πρόθυμος καὶ εὐπειθὴς εἰς τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων του.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 10 Ἰανουαρίου 1844

Θ. Γρίβας, Νικήτας Σταματελόπουλος, Ἰωάν. Ράγκος, Ἰ. Μακρυγιάννης, Γιάννης Κώνστας».

Ἀκολούθως ἀπὸ τὸ 1834 μέχρι τοῦ 1837 ὑπηρέτησε ὡς ὑγειονοφύλαξ Α' τάξεως καὶ ἀπὸ τὸ 1838 μέχρι 1856 ὡς δασοφύλαξ.

Ἔλαβεν μέρος κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843 κατὰ τοῦ Ὄθωνος διὰ τὴν παροχὴν Συντάγματος, διὰ τὴν στάσιν δὲ αὐτὴν καὶ τὰ αἰσθήματά του, τοῦ ἀπενεμήθη, τὸ ἀριστεῖον τῆς 3ης Σεπτεμβρίου. Τοῦ ἀπενεμήθη ἐπίσης διὰ τοὺς ἀγῶνας του κατὰ τὴν ἐπανάστασιν χαλκοῦν παράσημον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων ἀνεγνώρισε τὰς ὑπηρεσίας του καὶ τὸν κατέταξε εἰς τάξιν Ὑπαξιωματικῶν. Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγων. 125.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. καὶ ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 173).

Ἀναγνώστης Παπαπᾶνος ἢ Καναρᾶς, ἐκ Σελλάδων - Ὑπαξιωματικός:

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1821 ὑπηρέτησε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἰωάννου Ράγκου μέχρι τοῦ ἔτους 1826. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους, Καλαρρυτῶν, Συρράκου, Κριθάρια Ματσουκίου, Αὐτιοῦ, Σχωρετσιάνων, Σταυροῦ, καὶ γενικὰ Τζουμέρκων. Ἐπίσης εἰς τὰς μάχας Καρπενησίου, Ἀγράφων, χωρίου Βουνέσῃ καὶ Κανάλια Κερασιᾶς. Ἔπειτα εἰς τὰς τοῦ Βουργαρελίου, Βάλτου, Καρβασαρᾶ, Λουτρακίου Βονίτσης, Ξηρομέρου, Ραδοβυζίου Ἄρτης, Ἀγράφων, Μοναστηρίου Σπηλιᾶς (Ἀγράφων), εἰς Ρίβιου, Κομποτίου, Ματεσιοῦ Πέτα ὑπὸ τὸν Μπακόλαν καὶ Ἀηλιᾶ Κιχρινιᾶς.

Ἀπὸ τοῦ θέρους 1826 ὑπηρέτησε ὑπὸ τὸν Γεώργιον Καραϊσκάκην, μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Χαϊδαρίου, τοῦ Μενιδίου Ἀθηνῶν, τῆς Ντομπραίνης, τῆς Ἀράχωβας, Τουρκοχωρίου, Κλῆμα Ναυπάκτου καὶ Διστόμου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη ὑπηρέτησε ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην μέχρι τοῦ 1828 καὶ ἔλαβεν μέρος κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ εἰς τὰς μάχας τοῦ Μαχαλᾶ, Παληομάνινα Αἰτωλικοῦ καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ναυπάκτου. Ἦτο εἰς τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου καὶ διεσώθη κατὰ τὴν ἔξο-

δόν της τὸ 1826. Ὑπὸ τὸν Ἀθανάσιον Κουτσονίκαν ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Κόρφου Πρεβέζης (Κορωνησίας). Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς Σύντεκνον Βάλτου. Κατὰ τὸν ἀγῶνα ἔφερε τὸν βαθμὸν τοῦ Βου Πενηντάρχου. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τοὺς πίνακας Ὑπαξιωματικῶν.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 189).

Νικόλαος Παπαχριστοδούλου, ἐκ Βρεστενίτσης Ἄρτης - Πολιτικός:

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3357 τῆς 6 Νοεμβρίου 1824 ἐγγράφου τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, ὁ Νικόλαος Παπαχριστοδούλου, ἀπὸ τὸ χωρίον Βρεστενίτσα Ἄρτης, παρὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας του (ἦτο γύρω στὰ 15 χρόνια), διωρίσθη Τοποτηρητὴς τοῦ Ραδοβυζίου ὡς ἔμπιστος τῆς Προσωρινῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος. Τὸ σχετικὸν ἔγγραφον γράφει:

«Ἐπειδὴ εἰς τὸ ἐλεύθερον μέρος τοῦ Ραδοβύζι Ἄρτης εἶναι ἀνάγκη νὰ εὑρίσκεται ἄνθρωπος τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ συνάξῃ τὰ κοινὰ εἰσοδήματα καὶ νὰ οἰκονομῇ τὰς ἀναγκαίας χρείας. Διὰ ταῦτα: Ὁ κύριος Παπαχριστοδούλου, ἀπὸ Βρεστινίτσαν, διορίζεται Τοποτηρητὴς τοῦ μέρους ἐκείνου, τόπον ἔχων Ἔπαρχου. Θέλει συνάξῃ τὰς δεκάτας τοῦ μέρους ἐκείνου καὶ ὅλα τὰ κοινὰ εἰσοδήματα χωρὶς νὰ γίνῃ ἡ παραμικρὰ κατάχρησις. Ἀπὸ τὰ αὐτὰ εἰσοδήματα θέλει φροντίσῃ διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Καπετὰν Κώστα Οἰκονόμου, ὅπου ἐδιωρίσθη εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Χρεωστεῖ νὰ εἰδοποιῇ τὴν Τοπικὴν Διοίκησιν ἐγκαίρως διὰ κάθε ὑπόθεσιν ὅπου ἤθελε ἀκολουθήσει.

Τῇ 6 Νοεμβρίου 1824. (ΤΣ) Ἡ ἀντὶ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ ἐνεργοῦσα Ἐπιτροπή: Γ. Πραΐδης, Τάτζης Μαγγίνας, Ἰ. Μάγερ.

Ὁ Γεν. Γραμματεύς: Νικόλαος Παπαδάμ».

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἡ οἰκογένειά του ἐγκατεστάθη εἰς τὸ χωρίον Τροβάτου τοῦ Δήμου Ἀγραίων ὅπου ἀπέθανε ἀργότερα ὁ πατήρ του.

Ἀριθ. 464. Ὁ Δήμαρχος Ἀγραίων, πιστοποιεῖ ὅτι, ὁ φέρων τὸ παρὸν πιστοποιητικὸν Νικόλαος Παπαχριστόδουλος, ἐκ τοῦ χωρίου Βρεστενίτσης τοῦ Ραδοβυζίου Ἄρτης, νῦν δὲ κάτοικος Τροβάτου τοῦ καθ' ἡμᾶς Δήμου, ἡλικίας ἐτῶν 50, εἶναι ὁ μόνος κληρονόμος τοῦ ἀποβιώσαντος πατρός του Παπαχριστοδούλου. Κακόσοβον 15 Μαΐου 1865, ὁ Δήμαρχος (ὑπογραφή)».

Κατόπιν αἰτήσεώς του, ἀπὸ τὸ Καρπενήσι, τὴν 22αν Μαΐου 1865, ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων τὸν κατέταξε εἰς τὴν ὀγδόην τάξιν ἀγωνιστῶν.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 170).

Ἀναγνώστης Παππᾶς, ἐκ Πραμάντων-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς Πράμαντα Τζουμέρκων. Εἰς τὸν κατάλογον νεοσυλλέκτων ἐν Βονίτσῃ, τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1830, φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 25, ἡλικίαν 25 ἐτῶν, γνώστης γραμμάτων, τόπος γεννήσεως Μπράμαντα Τζουμέρκων.

(ΓΑΚ, Τὰ Περιεχόμενα, τόμος Ε', σελ. 1208).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Κολιὸς Παππᾶς, ἐκ Μελισσουργῶν-Στρατιώτης:

Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν εἰς Δεμέστιχα Καλαβρύτων. Εἰς τὸ Στρατολόγιον τοῦ Σώματος φέρει:

«Αὐξ. ἀριθ. 487. Κολιὸς Παππᾶς, ἀπὸ Ἄρταν, στρατιώτης.
Τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1824, Δεμέστιχα, ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Μόστρας».

Τὸν Ἀπρίλιον 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραὴμ τῆς Αἰγύπτου.

(ΓΑΚ, Ἔτ. Πολ. Φ. 154).

Κωσταντῆς Παππᾶς, ἐκ Ραδοβυζίου-Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως συνεργαζόμενος μὲ τοὺς ἀδελφοὺς Ἀναγνώστην καὶ Κώσταν Οἰκονόμου, ὡς καὶ τὸν Ἰ. Ράγκον, «νὰ ἀγροικιέσαι διὰ κάθε δουλειὰν καὶ μὲ τὸν Κωσταντῆν Παππᾶν, ὁποὺ ἔχω ἀφημένον κολιτζῆ εἰς τὸ Ἀγραφιώτικον Ραδοβύζι καὶ μένω, ὁ ἀδελφός σου Ἰωάννης Ράγκος Τῇ 11 Αὐγούστου 1824, Λιβάδι Συντέκνου». Εἶναι ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ Ράγκου πρὸς τὸν Ἀθαν. Καστανᾶν εἰς Ραδοβύζι.

(ΓΑΚ, Ἔτ. Πολ. Φ. 68).

Γιάννης Νίκου Πάσιος, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1794 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς, ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν Ἀκαρνανίας. Τέλος κατετάγη εἰς τὰς Ἑκατονταρχίας.

«Στρατιωτικὸν Σῶμα, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Τζόγκα.
Τῇ 10 Ἰουλίου 1828, Λιβάδι Βονίτσης. Ὀνομαστικὸς Κατάλογος.
Αὐξ. ἀριθ. 41. Γιάννης Πάσιος, Νίκος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 35.
Στρατηγὸς καὶ Ἀρχηγὸς τοῦ Σώματος Γεώργιος Τζόγκας.
Ὁ Γραμματεύς, Ἀναγνώστης Ν. Μόστρας».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10).

Γεώργιος Παράτζας, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Κατήγετο ἐξ Ἄρτης. Ἐγεννήθη τὸ 1794, καὶ ἔλαβε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ τμήματα τοῦ στρατηγοῦ Νότη Μπότσαρη καὶ εἰδικὰ εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Δεντζέλου εἰς τὸ Μακρυνόρος.

«Κατάλογος Νεοσυλλέκτων ἐλθόντων ἐξ Ἠπείρου τὴν 21 Ἀπριλίου 1829.
Αὐξ. ἀριθ. 6. Γεώργιος Παράτζας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 36.
Ναύπακτος, τὴν 10 Ἰουνίου 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 48, 55).

Κώστας Πάτζιος, ἐκ Κομμένου-Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας Βάλτου καὶ Ἀκαρνανίας.

«Κατάλογος χιλιαρχίας Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα. Ἑκατονταρχία Βασιλείου Γένεια Μακρυνόρους Λαγκάδος. Ἐπιθεώρησις 1 Μαΐου 1829.
Αὐξ. ἀριθ. 2. Κώστας Πάτζιος, πατρὶς Κομμένο, ἐτῶν 32».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44, 45).

Δημήτριος Πατρινός, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1786 καὶ ἐπολέμησε εἰς διαφόρους μάχας τῆς ἐπαναστά-

σεως κατὰ τὸν Βάλτον καὶ ἀλλαχοῦ. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς χιλιαρχίας.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα. Νεοσύλλεκτοι 24ης Ὀκτωβρίου 1828.

Αὔξ. ἀριθ. 89. Δημήτριος Πατρινός, Ἀρτινός, ἐτῶν 45, στρατιώτης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Ἀντώνιος Πατσούρας, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ὀνομαστικὸς κατάλογος συνταξιούχων οἰκογενειῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐν Ἀθήναις 1850. Ἀριθ. διαταγῆς 2693 τῆς 3 Σ/βρίου 1835.

Αὔξ. ἀριθ. 958. Μ. 1489. Ἑλένη χήρα Ἀντωνίου Πατζούρα, σύνταξις δραχ. 7 μηνιαίως ἀπὸ τὸ 1835. Ὁ Ἀντ. Πατσούρας ἐξ Ἄρτης ἔπεσεν εἰς τὸ Μεσολόγγι ἐπὶ Ὀμὲρ Πασᾶ (1822).

(Παράρτημα Πρακτικῶν Βουλῆς 1850).

Κολιὸς Πέπας (Πέμπας), ἐκ Μελισσουργῶν-Στρατ.:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων. Τὴν 18ην Ἰουνίου ἰδίου ἔτους ὑπηρετεῖ ἀκόμη εἰς τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὸν χιλίαρχον Ἠλίαν Βούλγαρην. Εἰς τοὺς καταλόγους τῆς δυνάμεώς του φέρει «Αὔξ. ἀριθ. 10, πατρὶς Ἄρτα».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 96).

Βασίλειος Πετανίτης, ἐκ Πέτα-Στρατιώτης:

Ὑπηρετεῖ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου ὑπὸ τὸν Γ. Κίτζον. Τὴν 11 Μαΐου 1823 εὑρίσκονται εἰς Τρίπολιν καὶ λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου.

(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 2).

Γιάνης Πετανίτης, ἐκ Πέτα-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Πέτα τὸ 1805 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Μακρυνόρος ὡς στρατιώτης.

«Σῶμα Δήμου Τζέλιου. Ἑκατονταρχία Καραγιάννη. Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829, Μακρυνόρος.

Αὔξ. ἀριθ. 32. Γιάννης Πετανίτης, πατρὶς Πέτα, ἐτῶν 25, στρατιώτης».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Δημήτριος Πετανίτης, ἐκ Πέτα-Στρατιώτης:

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἠκολούθησε Σουλιώτας ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς σχηματισθείσας χιλιαρχίας.

«Κατάλογος Σουλιώτου ὁπλαρχηγοῦ Ἰωάννου Σούκα.

Στρατιώτης Δημήτριος Πετανίτης, πατρὶς Πέτα. 22 Ἰουνίου 1828».

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 34).

Ἰωάννης Πέτρου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1809 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε νὰ καταταγῇ εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Βόνιτσα, 9 Ἰουνίου 1829. Κατάλογος στρατιωτῶν Στάθη Κατσικογιάννη.

Αὔξ. ἀριθ. 260. Ἰωάννης Πέτρου, πατρὶς Ἀρτινός, ἐτῶν 20.

Ἐπιθεωρητὴς Γ. Κίτζος».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 49).

ΑΡΧΕΙΟ ΣΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Στέλιος Πιέρου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ Μέγαρα.

«Σῶμα Στάθη Κατσικογιάννη. Κατάλογος στρατιωτῶν ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1824 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου 1825.

Αὐξ. ἀριθ. 33. Στέλιος Πιέρου, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης».

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 60).

Πέτρος Πλαγιώτης, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1824 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γενναίου Θ. Κολοκοτρώνη, ὑπ' αὐξ. ἀρ. στρατολογίου του 99, καὶ πατρίδα τὴν Ἄρταν. Τὸν Ὀκτώβριον ἰδίου ἔτους φέρεται ὑπὸ τὸν Χρυσανθάκην Οἰκονομόπουλον τοῦ Σώματος στρατηγοῦ Κ. Πετιμεζᾶ. Τὸ 1825 μὲ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἀράβων, ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου.

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 33).

Γεώρ. Πλακούτσης, ἐξ Ἄνω Καλεντίνης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1806 καὶ νέος ἀκόμη πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, ὥστε εἰς τὰς καταστάσεις τῶν στρατιωτῶν, κατὰ τὸ 1829, νὰ χαρακτηρίζεται ὡς «ἀρχαῖος». Ἐπολέμησε κυρίως ὑπὸ τὸν Σουλιώτην ὁπλαρχηγὸν Ἰωάννην Σούκαν, εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεως τοῦ ὁποίου, τὴν 22αν Ἰουνίου 1828, φέρεται ἐγγεγραμμένος. Τὸ ἑπόμενον ἔτος, 1829, ὑπηρετεῖ εἰς τὸν Βάλτον ὑπὸ τὸν Γ. Τσόγκαν εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρει αὐξ. ἀριθ. 210, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 94. ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44, Φ. Καστανᾶ).

Ἀναστάσιος Πλούμπης, ἐκ Βουργαρελίου-Στρατ.:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Βουργαρέλι τὸ ἔτος 1801. Ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ κατὰ τὴν συγκρότησιν τῶν χιλιαρχιῶν ὑπηρετεῖ εἰς τὴν ἑκατονταρχίαν Σπύρου Καλατζῆ.

«Δυτικὴ Ἑλλάς. Κατάλογος στρατιωτῶν Ἑκατονταρχίας Σπ. Καλατζῆ.

Αὐξ. ἀριθ. 45. Ἀναστάσιος Πλούμπης, ἐτῶν 28, πατρὶς Βουργαρέλι.

1828, Σεπτεμβρίου 8».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Ἀθαν. Πολύζος, ἐκ Πραμάντων-Ὑπαξιωματικός:

Ἐγεννήθη εἰς Πράμαντα τὸ ἔτος 1780. Τὸ 1821 ἠκολούθησε τὸν Ἰωάννην Ράγκον, ἔχων μαζί του, τὸν ἀδελφόν του Γεώργιον καὶ περὶ τοὺς 30 ἄλλους Πραμαντιώτας. Ἔλαβεν μέρος τὴν 4 Αὐγούστου 1821 εἰς τὴν μάχην τοῦ Σταυροῦ Θεοδωριάνων. Ἔπειτα ὑπὸ τὸν Κίτζον Τζαβέλλαν τὸ 1824 ἐπολέμησε εἰς Ἀμπλιανὴ κατὰ τοῦ Γιουσοὺφ Πασᾶ καὶ Ἀχμὲτ Προβέστα. Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1825 ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην, Χριστόδουλον Χατζηπέτρον, Ν. Κριεζώτην, Βάσιον Μαυροβουνιώτην καὶ Ἰ. Γκούραν ἔλαβεν μέρος μὲ τὸ τμῆμα των εἰς τὰς μάχας Νεοκάστρου καὶ Κρεμμυδίου κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ. Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας Πετροχωρίου Ἀποκούρου, Διστόμου, Προφήτου Ἠλία Φαλήρου καὶ ἔπειτα εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, εἰς Καλιδρόμην, Δραγαμέστου, Ρήγανη Ξηρομέρου, Ρίβιου καὶ Καρ-

βασαρᾶ Βάλτου μὲ βαθμὸν ταξιάρχου. Ἐπολέμησε εἰς τὸ Χαϊδάρι κατὰ τοῦ Κιουταχῆ καὶ ἔπειτα τὸ 1826 εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀραχώβης κατὰ τοῦ Μουστάμπεη καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς μάχας τοῦ Πειραιῶς καὶ Κερατσινίου, ὅπου ἐπληγώθη εἰς τὴν κεφαλήν. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Γεωρ. Διοβουνιώτου, εἰς τὴν πεντακοσιαρχίαν τοῦ Ἰωάννου Γκούρα καὶ 10ην Ἑκατονταρχίαν Γ. Στυλιδιώτου. Τὸ 1829 προήχθη εἰς Λοχίαν εἰς τὸ Σῶμα τῶν Ταξιαρχιῶν. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη χάλκινον Ἀριστεῖον Ἀνδρείας. Τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1830 εὑρισκόμενος εἰς Αἴγινα ψηφίζει μὲ τοὺς ἄλλους Ἠπειρώτας τὴν Δημογεροντίαν Ἠπειρωτῶν. Τὸ πρακτικὸν ὑπογράφει, Ἀθανάσιος Πολύζος, Πραμαντιώτης.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω παρέχουν βεβαίωσιν οἱ ἀρχηγοί του: «Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑποφαινόμενοι ὅτι: ὁ Ἀθανάσιος Πολύζος ἀπὸ Τζουμέρκα, λαβὼν τὰ ὅπλα μὲ τὸν ἀδελφόν του καὶ ἄλλους τριάκοντα συμπολίτας των, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ὡς μπουλουκτζῆ, ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, δίδοντες τροφὰς καὶ πολεμοφόδια δι' ἰδίων χρημάτων καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐπολέμησαν τὸ ἔτος 1821 κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν Τζουμέρκων εἰς τὴν θέσιν Θεοδώριανα μετὰ τοῦ Ἰωάν. Ράγκου. Τὸ ἔτος 1824 κατὰ τοῦ Γιουσοὺφ Πασᾶ καὶ Ἀχμὲτ Πρεβέστα, εἰς τὴν Ἀμπλιανὴ μὲ τὸν Κίτσον Τζαβέλλαν, τὸ ἔτος 1825 κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ εἰς τὴν θέσιν Νεόκαστρον καὶ Κρεμμύδι μὲ τὸν Γ. Καραϊσκάκην, Χριστόδουλον Χατζηπέτρου, Ν. Κριεζώτην, Βάσιον Μαυροβουνιώτην καὶ Ἰωάν. Γκούραν κατὰ τοῦ Κιουταχῆ εἰς τὴν θέσιν Πετροχώρι Ἀποκούρου, Δίστομον, Προφήτην Ἠλίαν, πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, Καροπούλα Καλλιδρόμης, Δραγαμέστο καὶ Ρήγανη Ξηρομέρου, Ρίβιο καὶ Καρβασαρᾶν Βάλτου. Τὸ ἔτος 1826 καὶ 1827 κατὰ τοῦ Κιουταχῆ εἰς θέσιν Χαϊδάρι καὶ Ἀράχοβα κατὰ Μουστάμπεη, Πειραιᾶ, Κερατσίνι, Σέγκο. Τὸ 1828 ἔλαβε πληγὴν εἰς τὴν κεφαλήν. Τὴν 27 Μαΐου 1865, Ἀθῆναι, Γ. Διοβουνιώτης, Χρ. Χατζηπέτρου».

Μὲ τὸν ἀδελφόν του Γεώργιο, ἐγκατεστάθησαν ὁριστικῶς εἰς Ὑπάτην, ἐπαγγελλόμενοι τὸν κρεοπώλην. Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων κατέταξε αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν Ὑπαξιωματικῶν Α΄ τάξεως. Φέρει Αρ. Μ. 372.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 178, Ἀλλ. Φρ., Μεσολ., σελ. 172).

Γεώργιος Πολύζος, ἐκ Πραμάντων-Ὑπαξιωματικός:

Μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἀθανάσιον καὶ μὲ ὁμάδα ἄλλων συμπατριωτῶν των ἕως τριάκοντα, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸ πρῶτον ἔτος. Ἔλαβεν μέρος ὑπὸ τὸν Ἰ. Ράγκον εἰς τὴν μάχην τοῦ Σταυροῦ τὴν 4 Αὐγούστου 1821. Ἔπειτα ὑπὸ τὸν Κίτζον Τζαβέλλαν ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀμπλιανης τὸ 1824 κατὰ τοῦ Γιουσοὺφ Πασᾶ καὶ Ἀχμὲτ Προβέστα. Ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην, Χριστόδουλον Χατζηπέτρον καὶ Ν. Κριεζώτην εἰς Νεόκαστρον καὶ Κρεμμύδι κατὰ τῶν Ἀράβων. Ἔλαβεν ἐπίσης μέρος ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην εἰς τὰς μάχας ἔξω τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ Πετροχωρίου Ἀποκούρου, Προφήτη Ἠλία Σαλώνων, Διστόμου, πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, Δραγαμέστου, Ρήγανη Ξηρομέρου, Ρίβιο, Καρβασαρὰν Βάλτου κλπ. Ἔπειτα τὸ 1826 εἰς θέσιν Χορτάρι Ἀράχωβας. Κατὰ τὴν διοργάνωσιν τῶν χιλιαρχι-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

ῶν, τὸ 1828, ἐνετάχθη εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Γ. Δισδουνιώτη καὶ εἰς τὴν 16ην ἑκατονταρχίαν. Τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1830 εὑρισκόμενος εἰς Αἴγινα, λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν Δημογερόντων τῶν ἐκεῖ Ἠπειρωτῶν καὶ ὑπογράφει τὸ πρακτικὸν ἐκλογῆς, Γεώργιος Πολύζος, Πραμαντιώτης.

Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος ἐγκατεστάθη μὲ τὸν ἀδελφόν του εἰς Ὑπάτην καὶ ἤσκησαν ἐκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κρεοπώλου. Ἀπόγονοι αὐτῶν ὑπάρχουν ἀκόμη εἰς τὴν Ὑπάτην. Κατετάγη εἰς τὴν 2αν τάξιν Ὑπαξιωματικῶν. Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγων. 382. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν διὰ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 178, Γεν. Γραμ. Φ. 242).

Κ ω ν σ τ. Π ο λ ύ ζ ο ς, ἐκ Πραμάντων-Στρατιώτης:

Ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον εἰσῆλθε εἰς τὴν ἐπανάστασιν μαζὶ μὲ τοὺς Γεώργιον καὶ Ἀθανάσιον Πολύζον καὶ ἔλαβε μέρος μαζί των εἰς πολλὰς μάχας τοῦ ἀγῶνος. Ἐτιμήθη μὲ ἀργυροῦν Ἀριστεῖον. Μετὰ τὴν Ἀνεξαρτησίαν ἐγκατεστάθη εἰς Ἀγρίδιον Βάλτου.
(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1836).

Ἰ ω ά ν ν η ς Μ ή τ ζ ο υ Π ο υ λ ῆ ς ἢ Π ο υ λ ᾶ ς, ἐκ Βουργαρελίου - Ὑπαξιωματικός:

Εἰσῆλθεν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Τὴν βεβαίωσιν μᾶς τὴν δίδει τὸ κάτωθι πιστοποιητικὸν τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἐπαναστάσεως:

«Οἱ ὑποφαινόμενοι πιστοποιοῦμεν ὅτι ὁ κύριος Ἰωάννης Μήτζου Πουλῆς, ἐκ τοῦ χωρίου Βουργαρέλι τῆς ἐπαρχίας Τζουμέρκων, ὑπηρέτησεν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ Πατρίδος ἀνεξαρτησίας ἱεροῦ ἀγῶνος. Παρευρέθη εἰς τὰς μάχας Πέτα, Μακρυνόρους, Κομποτίου ἔχων τότε ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του εἴκοσι στρατιώτας ὡς καὶ εἰς τὴν ἔνδοξον πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ἐτιμήθη δὲ μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ χιλιάρχου καὶ εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου ἔπεσε ἀνδρείως μαχόμενος.

Τὸ παρὸν δίδεται κατ' αἴτησιν τῆς χήρας ἀδελφῆς του Διαμαντούλας.

Ἐν Καρβασαρᾷ τῇ 20 Μαΐου 1865

Ὁ Συνταγματάρχης Ν. Στράτος, Δ. Σκυλοδῆμος, Γ. Γεροθανάσης».

Ἡ ἀδελφή του Διαμαντούλα χήρα Βασ. Θάνου, ἐκ Βουργαρελίου, ἐγκατασταθεῖσα εἰς Ἀράπη Δήμου Ἀμβρακίας ζητεῖ ἀργότερα ἀπὸ τὸ Κράτος βοήθειαν διὰ τὸν ἀδελφόν της, ὅστις «μαχόμενος ἔπεσε εἰς τὴν τρομερὰν ἐκείνην τοῦ πολυπαθοῦς Μεσολογγίου ἔξοδον».

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων Ἀγωνιστῶν κατὰ τὸ 1865 τὸν κατέταξε εἰς τὴν 2αν τάξιν Ὑπαξιωματικῶν, μὲ ἀριθ. Μ. 2023.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Κ ώ σ τ α ς Π ο ρ φ ύ ρ η ς, ἐκ Σκουληκαριᾶς-Ἀξιωματικός:

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον αὐτῆς καὶ ἐτέθη τὸ 1822 ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν συμπατριωτῶν του ὁπλαρχηγῶν Κώστα καὶ Ἀναγνώστη Οἰκονόμου. Ἔλαβεν μέρος εἰς ὅλας τὰς μάχας αἱ ὁποῖαι ἔγιναν

εἰς τὸν Βάλτον κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως, ὡς καὶ εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, διασωθεὶς κατὰ τὴν ἔξοδον, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Κώστας Οἰκονόμου. Ἔπειτα ἠκολούθησε συνεχῶς τὸν Ἀναγνώστην Οἰκονόμου καὶ ἀπετέλεσαν τὴν διαρκῆ φρουρὰν τοῦ Μακρυνόρους μέχρι πέρατος τοῦ ἀγῶνος. Κατὰ τὸ 1826 μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου προήχθη εἰς ὑποχιλίαρχον καὶ ἀργότερα ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων Ἀγωνιστῶν τὸν κατέταξε εἰς τὴν 6ην τάξιν Ἀξιωματικῶν τῆς Προικοδοτημένης Φάλαγγος, ὡς ὑπηρετήσας συνεχῶς ἀπὸ 1821 ἕως 1828. Φέρει Ἀρ. Μ. Ἀγωνιστῶν 1836. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος ἐγκατεστάθη εἰς Φλωριάδα.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Γιάννης Πραμαντιώτης, ἐκ Πραμάντων-Στρ/της:

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων. Ἔπειτα τὰ τμήματα μετακινήθησαν πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ τὸ καλοκαίρι ἰδίου ἔτους ὑπηρετῶν εἰς τὴν Μάγγαν τοῦ Γιάννη Στράτου ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην ἔξω τῆς πόλεως Μεσολογγίου, ἔλαβεν μέρος, τὴν 26 Ἰουλίου, εἰς τὴν Νυκτομαχίαν κατὰ τοῦ Κιουταχῆ καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν μάχην τοῦ Πετροχωρίου κατὰ τοῦ Μπουχορδάρη, τῆς Σφήνας καὶ τῆς Φρουρᾶς τοῦ Καρβασαρᾶ. Ἀκολούθως, ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην πάντοτε, ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Ρούμελης.

(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 134).

Παναγιώτης Δημητρίου Ραντοβύζης, ἐκ Γρέβιας - Δωδέκαρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Γρέβιαν Ραδοβυζίου τὸ ἔτος 1803 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ '21. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν Χριστοδούλου Χατζηπέτρου ὡς Δωδέκαρχος, ἐτῶν 25, πατρίδα τὸ Ραντοβύζι.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 6).

Γεώργιος Χρίστου Ράφτης, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ 1808 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Μιχ. Μόστραν εἰς Μενίδι Μακρυνόρους καὶ τὸ 1832 ὑπὸ τὸν ἴδιον εἰς Ναύπλιον.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν. Μενίδι Μακρυνόρους, 1η Μαΐου 1829.
Αὔξ. ἀρ. 6. Γεώργιος Χρίστου Ράφτης, στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 21».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45. Στρ. Γραμ. Φ. 173).

Γεώργιος Ρέντης, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ὀνομαστικὸς κατάλογος συνταξιούχων ἀγωνιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐν Ἀθήναις 1850. Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 2693 τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1835 διαταγῆς, ἐσυνταξιοδοτήθησαν οἱ κάτωθι:

«Αὔξ. ἀριθ. 261. Μητρώου 388. Γεώργιος Ρέντης, στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα, μηνιαία σύνταξις δραχμῶν 15. Περιστατικόν: πληγωθεὶς εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου καὶ ἀλλαχοῦ κατέστη χωλὸς καὶ ἀνίκανος».

(Παράρτημα Πρακτικῶν Βουλῆς 1850).

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Ἀναστάσιος Ρῖζος, ἐξ Ἄρτης-Πολιτικός:

Ὑπῆρξε μεγαλέμπορος τῆς Ἄρτης καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως, τὸν Νοέμβριον 1821, ἐβοήθησε παντοιοτρόπως τοὺς ἐπαναστάτας. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας οἰκογενειακῶς κατέφυγε εἰς Κατούναν Ξηρομέρου, ὅπου μετ' ὀλίγον ἀπέθανε.

(Ἴδε Χριστ. Ρίζον).

Χριστόδουλος Ἀναστ. Ρῖζος, ἐξ Ἄρτης-Στρατ.:

Μετὰ τὴν λύνιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἄρτης κατὰ τὰ τέλη Νοεμβρίου 1821 ἀνεχώρησε καὶ κατέφυγε εἰς Κατούναν ὅπου μετ' ὀλίγον ἀπέθανε ὁ πατήρ του Ἀναστάσιος, αὐτὸς δὲ προσελήφθη εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ Σώματα τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Κυβερνήτου ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι ἐργαζόμενος. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἐπαγγελματιῶν Μεσολογγίου, τὸν Ἰούλιον 1830 φέρεται ἐγγεραμμένος εἰς τὸν κατάλογον ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 68. Ἀργότερα ἐπέστρεψε εἰς Ἄρταν καὶ εἶναι ἔγγονός του, ὁ Χριστόδουλος Ἀν. Ρίζος, ἐκπροσωπήσας τὴν Ἄρταν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν κατὰ ἐποχὰς ἀπὸ τοῦ 1935 ἕως 1956.

(ΓΑΚ, Γεν. Γρ. Φ. 247).

Δημήτριος Ρῖζος, ἐκ Πέτα-Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς ἐξ ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀκολουθήσας τὸ Σῶμα τῶν συγχωριανῶν του ἀδελφῶν Μόστρα. Μαζί των ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας τοῦ Πέτα, Μακρυνόρους καὶ Ἀκαρνανίας. Τὸ 1832 ὑπηρετεῖ ἀκόμη ὡς στρατιώτης εἰς τὸ Ναύπλιον, ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Μιχ. Μόστραν εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρει: «αὔξ. ἀριθ. 24, Δημ. Ρίζος, στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα. Ναύπλιον 5 Αὐγούστου 1832».

(ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 173).

Γιάννης Ροποτός, ἐκ Σκουληκαριᾶς-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ τακτικοῦ Σώματος τῶν Ἀπάντων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ταγματάρχου Κολιοῦ Πασκούλη συνταχθέντα εἰς Ναύπακτον τὴν 17 Σεπτεμβρίου 1830, φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὔξ. ἀρ. 9, ἐτῶν 42 (τὸ 1829), χρῶμα μαλλιῶν γρίβο (γκρίζιο), μάτια γαλανά, ἀπὸ τὴν Σκουληκαριὰν Ἠπείρου, καὶ ὅτι κατετάγη εἰς τὸ Σῶμα του τὴν 1ην Ἰουλίου 1829. Τὸ 1832 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Τάγμα Ὁπαδῶν μὲ τὸν ἐξ Ἄρτης λοχίαν σιτιστὴν Ἰωάννην Παπαβασιλόπουλον.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Ἰ. Βασιλοπούλου, Κυτ. 21 καὶ ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ 47 καὶ 187).

Ἰωάν. Σακελλαρόπουλος, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς Ἄρταν καὶ ὅταν ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις, ἔτρεξε εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν διὰ νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ. Ἐκεῖ διωρίσθη ἐπιστάτης Ζυγοῦ καὶ φροντιστὴς τοῦ στρατεύματος. Διὰ τὸν πατέρα του, ὁ Γ. Πραΐσης εἰς τὸ Ἡμερολόγιον, ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «Οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν Ἄρταν (Νοέμβριον 1821) δὲν ἔκαμον διάκρισιν οὔτε πρὸς ὁμογενεῖς, οὔτε πρὸς Τούρκους· ὥστε ὄχι μόνον ἥρπαζον τὰ πράγματα τῶν ὁμογενῶν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐγύμνωναν ἀκόμη,

καὶ τὸ χειρότερον τοὺς ἔκαιον μὲ ζεματιστὸ λάδι διὰ νὰ μαρτυρήσουν τοὺς θησαυρούς των. Εἷς ἀπὸ τοὺς παθόντας τὸ τοιοῦτον εἶναι καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Σακελλαροπούλου».

(Ἡμερολόγιον Γ. Πραΐδη, εἰς Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, Ἀθῆναι 1965, τόμος 5ος, τεῦχος ΙΙ, σελ. 29, 127, 136, 143).

Κωνστ. Σακελλαρόπουλος (1789-1856), ἐξ Ἄρτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1789. Ὁ πατήρ του ἦτο λόγιος ἱερεὺς τῆς πόλεως, ὅστις τὸν ἀπέστειλε διὰ σπουδὰς εἰς Κέρκυραν. Ἀκολούθως, ὡς ὑπότροφος τοῦ Γκύλφορδ, ἐστάλη δι' ἀνωτέρας σπουδὰς εἰς Παρισίους καὶ Ἰταλίαν. Ὅταν ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις ἐπέστρεψε καὶ ἔλαβε μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Κατὰ τὸ 1822 ὑπὸ τοῦ ἰδίου Γκύλφορδ, διωρίσθη καθηγητὴς Ἀρχαιολογίας καὶ Νομισματικῆς εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν Κερκύρας. Ἀπόγονοι τῆς οἰκογενείας Σακελλαροπούλου, κατώκουν εἰς τὴν Ἄρταν μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, εἰς οἰκίαν κειμένην κατὰ τὴν ὁδὸν Βασ. Κωνσταντίνου καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐκ τοῦ ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Ἀπέθανε τὸ 1856.

(Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, Ἀθῆναι 1968, τόμος 5ος, τεῦχος Ι, σελ. 178).

Γιάννης Σαλός, ἐκ Κομποτίου-Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 1821. Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1797. Κατὰ τὸ 1828 ὑπηρετεῖ στρατιώτης εἰς τὰς ἑκατονταρχίας τῆς Ἀκαρνανίας.

«Μάγκα Στάθη Κατσικογιάννη. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 14. Γιάννης Σαλός, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 33.

Βόνιτσα, Νοέμβριος 1828».

Καὶ τὸν Ἰούνιον 1829 ὑπηρετεῖ ἀκόμη εἰς Βόνιτσαν.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26, 49).

Ἀναστάσιος Σβῶλος, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ ἔτος 1802 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς συγκρούσεις μὲ τοὺς Τούρκους εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸν Βάλτον ὑπὸ τὸν Γ. Τσόγκαν εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρει: «αὐξ. ἀρ. 207, ἐτῶν 28, πατρίδα τὴν Ἄρταν. Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Γεώργιος Σεΐζης, ἐκ Τζουμέρκων-Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21, ἐξ Ἄρτης. Μὲ τὴν δημιουργίαν τῶν ἑκατονταρχιῶν ἐσπευσε καὶ κατετάγη εἰς τὸ Σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Δεντζέλου εἰς Ναύπακτον.

«Κατάλογος νεοσυλλέκτων ἐλθόντων ἐξ Ἠπείρου τὴν 21 Ἀπριλίου 1829.

Αὐξ. ἀριθ. 10. Γεώργιος Σεΐζης, πατρὶς Ἄρτα. Ναύπακτος».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 53).

Νικόλαος Σεΐζης, ἐκ Τζουμέρκων-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1812 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε εἰς τὸ Μακρυνόρος καὶ κατετάγη εἰς τὸ Σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Γ. Τσόγκα.

Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς 30ῆς Ἀπριλίου 1829 φέρεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὴν δύναμίν του, ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 164, ἐτῶν 16, Τζουμέρκα».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

ΑΡΧΕΙΟ ΓΑΚ ΑΡΧΕΙΟ

Ἀναγνώστης Σελλαδίτης, ἐκ Σελλάδων-Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς Σελλάδες τὸ 1803 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 κατετάγη στρατιώτης εἰς τὰς σχηματισθείσας χιλιαρχίας.

«Δυτικὴ Ἑλλάς. Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτζονίκα. Κατάλογ. Στρατιωτῶν. Αὐξ. ἀριθ. 1. Ἀναγνώστης Σελλαδίτης, ἐτῶν 25, πατρὶς Ἄρτα».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 13).

Δημήτρ. Σιαδήμας, ἐκ Θεοδωριάνων-Στρατιώτης:

Ἠκολούθησε τὸν Καραϊσκάκην ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ 1827. Ἔπειτα ὑπηρέτησε εἰς διάφορα Σώματα δρῶντα κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος ὅτε ἐπανῆλθε εἰς τὸ χωρίον του. Ἔναντι τοῦ ναοῦ Ἁγίας Σοφίας πόλεως Ἄρτης σώζεται καὶ σήμερον ἡμικατεστραμμένη μεγάλη οἰκία του.

(Ἀρχεῖον ἀπογόνων του).

Μῆτρος Σιαπλαούρας, ἐκ Πραμάντων-Στρ/της:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ ἐπολέμησε ὑπὸ τὸν Δ. Μακρῆν εἰς τὰς μάχας τοῦ Ἀγρινίου, Ζαπάντι, Μακρυνόρους, Κομποτίου καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου. Ὅπως βεβαιώνει ὁ ταγματάρχης Μῆτρος Ντόβας εἰς ὅλας τὰς αἱματηρὰς περιστάσεις ἔδειξε ἀνδρείαν καὶ καταφρόνησιν τοῦ θανάτου. Ἡ οἰκογένειά του, ἦτο κτηνοτροφικὴ καὶ παρεχείμαζε εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, ὅταν δὲ ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις προσεχώρησε εἰς αὐτὴν πολεμήσας ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Δημ. Μακρῆν, Μῆτρον Ντόβαν, Μῆτρον Ψαρούλην καὶ ἄλλους. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐγκατεστάθη εἰς τὸ Μεσολόγγι. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων κατὰ τὸ 1865, ἀνεγνώρισε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν ἀγῶνα. Φέρει ἀριθ. Μ. Ἀγων. 16978.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 188).

Πάνος Ἰωάν. Σιαπλαούρας, ἐκ Πραμάντων-Ὑπαξιωματικὸς Α΄:

Ἡ οἰκογένειά του, ἐξ αἰτίας ἑνὸς φόνου διαπραχθέντος ὑπὸ τοῦ πατρός του, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, κατέφυγε εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὅταν δὲ ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας Τριπόλεως, Κορίνθου, Ναυπλίας ὑπὸ ἀρχηγούς, Κανέλλον Δεληγιάννην, Νικήταν Σταματελόπουλον, Χατζηχρῆστον, Παν. Γιατράκον καὶ ἄλλους. Πλειστάκις τοὺς στρατιώτας οἱ ὁποῖοι τὸν ἠκολούθουν ἐπλήρωνε ἐξ ἰδίων.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 188).

Φλέγκας Σιδέρης, ἐκ Τζουμέρκων-Στρατιώτης:

Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὸ Στρατόπεδον Μεγάρων.

«Κατάλογος τοῦ Ἀλέξη Καλογήρου. 14 Δ/βρίου 1824, διαταγῇ Κωλέττη. Αὐξ. ἀριθ. 2. Φλέγκας Σιδέρης, πατρὶς Τζουμέρκα».

(ΓΑΚ, Ἔπ. Πολ. Φ. 60).

Φώτιος Σκαλτσογιάννης, ἐκ Σκουληκαριᾶς-Ὁπλαρχηγός:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν συνεργαζόμενος μὲ τὸν Γῶγον Μπακόλαν. Τὴν 11 Σεπτεμβρίου 1821 ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα ἡγού-

μενος 50 Ραδοβυζινῶν ὑπὸ τὸν Μπακόλαν, κατὰ τῶν Τούρκων τῆς Ἄρτης. Ἐδολοφονήθη τὸ ἔτος 1842 ὑποκινήσει τῶν Τούρκων.
(Δ. Καρατζένη, Γῶγος Μπακόλας, ἔκδοσις 1978).

Γιαννάκης Σκαμπαρδώνης, ἐκ Θεοδωριάνων-Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 1821. Ὑπηρετεῖ κυρίως ὑπὸ Σουλιώτας ὁπλαρχηγούς.

«Καταμέτρησις στρατιωτῶν τοῦ Κώστα Μπότσαρη, τὴν 27 Αὐγούστου 1824. Θεώρησις 30.8.1824.

Γιαννάκης Σκαμπαρδώνης. Ὑπογραφὴ Κώστας Μπότσαρης».
(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 34).

Σωτήρ. Σκαμπαρδώνης, ἐκ Θεοδωριάνων-Στρ/της:

Ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπολέμησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων κατὰ τὸ 1865 ἀνεγνώρισε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν ἀγῶνα. Φέρει ἀριθ. Μ. 2130.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΚΟΥΦΑΣ (Δημορράφτης), ἐκ Κομποτίου-Φιλικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι Ἄρτης, περὶ τὸ 1779 καὶ ἀφοῦ ἔμαθε εἰς τὴν Ἄρταν, τὰ πρῶτα γράμματα, ἠσχολήθη ἔπειτα μὲ τὴν τέχνην τοῦ σκουφᾶ, εἰς ἕνα ἐργαστήρι ποὺ ἐγκατέστησε κατὰ τὴν ὁδὸν Βασιλέως Πύρρου, ὅπως σήμερα ὀνομάζεται ἡ ὁδός. Κάποτε ἐφιλονίκησε μὲ Τοῦρκον τῆς Ἄρτης καὶ κατὰ τὸ ἐπεισόδιον τὸν ἐρράπισε. Ἔτσι ἠναγκάσθη νὰ ἐκπατρισθῇ καὶ κατὰ ἔτη 1813-1814 ἐμφανίζεται ἐμπορευόμενος εἰς τὴν Ὀδυσσὸν τῆς Ρωσίας. Ἐκεῖ ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Ἀθανάσιον Τσακάλωφ καὶ τὸν Ἐμμανουὴλ Ξάνθον, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπρότεινε τὴν σύστασιν Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως, μὲ σκοπὸν νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἐξέγερσιν τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν των. Ἡ πρότασις γίνεται δεκτὴ καὶ εἰς ὀλίγον χρόνον μυοῦνται εἰς τὸ μυστικόν της, ἐπιφανεῖς ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν ἢ ἐργάζονται εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ τὰ ἄλλα Βαλκανικὰ Κράτη.

Ταυτοχρόνως μὲ ἔμπιστα πρόσωπα, τὸ μυστικὸν μεταφέρεται καὶ εἰς τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα, τὴν Μάνην, τὰ Ἰωάννινα, τὴν Ἄρταν, τὴν Καλαμάταν, τὰς Κυκλάδας καὶ ἀλλαχοῦ. Τὸ Ἔθνος ἑτοιμάσθηκε, ξεσηκώθηκε καὶ ἐνίκησε. Ὁ Σκουφᾶς ὅμως δὲν ἔζησε διὰ νὰ χαρῇ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του γιὰ τὴν ὁποίαν ἐργάσθηκε. Ἀπέθανε ἀπὸ καρδιακὸν νόσημα τὴν 31 Ἰουλίου 1818, εἰς ἡλικίαν 39 ἐτῶν, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.
(Χαρ. Χαβέλα, Ὁ Νικόλαος Σκουφᾶς, Ἀθῆναι 1971, Λαμ. Τατσιοπούλου, Ἄρτα 1971)

Διαμαντῆς Σκουφᾶς, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1783 καὶ προσεχώρησε ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν λαβὼν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους καὶ τῆς Ἄρτης. Τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1825 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης ὑπὸ τὸν ταξίαρχον Κωνστ. Μαυρομάτην τοῦ Σώματος τοῦ στρατηγοῦ Ἰ. Μακρυγιάννη εἰς τὸ Ναύπλιον, εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὁποίου φέρει αὔξ. ἀρ. 12 καὶ πατρίδα τὴν Ἄρταν. Εἰς ἄλλην κατάστασιν τῆς ἰδίας ἡμέρας μὲ τὸν ἴδιον αὔξοντα ἀριθμὸν φέρεται ὡς Δημή-

τριος Σκουφᾶς, ἐξ Ἄρτης. Τὸν Ἀπρίλιον ἰδίου ἔτους ἔλαβεν μέρος ὑπὸ τὸν Μακρυγιάννην εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων ἐπιδρομέων.
(ΓΑΚ, Ἔτ. Πολ. Φ. 49).

Κωσταντῆς Σκυλομάτης, ἐκ Κομποτίου-Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1805 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Μακρυνόρος τοῦ Βάλτου.

«Κατάλογος τοῦ Σώματος Δήμου Τζέλιου ἐπιθεωρηθέντος τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1829 εἰς Μακρυνόρος.

Αὔξ. ἀρ. 31. Κωσταντῆς Σκυλομάτης, πατρὶς Κομπότι, ἐτῶν 25, στρ/της.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΡΒΗΣ, ἐξ Ἄρτης-Ἀνθυπ/γὸς τῆς Φάλαγγος:

Κατὰ τὴν ἄνοιξιν τοῦ ἔτους 1822 ἔφθασε ἐκ Ζακύνθου εἰς τὸ Μεσολόγγι, μαζὶ μὲ ἀρκετοὺς στρατιώτας, τοὺς ὁποίους ἐπλήρωνε ἐξ ἰδίων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐν συνεχείᾳ ἠκολούθησε τὸν Μᾶρκον Μπότσαρην εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἠπείρου, πρὸς βοήθειαν τοῦ Σουλίου καὶ ἔλαβεν μέρος, τὸν Ἰούνιον 1822, εἰς τὴν μάχην τῆς Πλάκας καὶ τὴν 4ην Ἰουλίου εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα. Μὲ τὸν Μᾶρκον ἐπολέμησε εἰς τὸ Καρπενήσι τὸ 1823 καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐτάχθη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησε ἐπὶ δύο χρόνια λαβὼν μέρος εἰς πλείστας μάχας. Ὁ στρατηγὸς Θ. Γρίβας βεβαιοῖ περὶ αὐτοῦ:

«Ὁ ὑπογεγραμμένος δηλοποιῶ ὅτι, κατὰ τὸ 1822 ἦλθεν ὁ κ. Ἰωάννης Σορβῆς ἀπὸ Ζάκυνθον εἰς Μεσολόγγιον μὲ μερικοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιώτας, τοὺς ὁποίους ἐπλήρωνε ἐξ ἰδίων του, ἐχρημάτισε καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ μακαρίτου Μάρκου ἕως χρόνον 1 καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν μὲ τοὺς ρηθέντας στρατιώτας ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ μακαρίτου Δυσσέα χρηματίσας καὶ μὲ αὐτὸν χρόνια 2, κατὰ δὲ τὸ 1825 ἦλθεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου, ἐκτελῶντας τὰ χρέη του μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίβειαν, ἐμπιστοσύνην καὶ γενναιότητα καὶ διὰ τῆς καλῆς περὶ τὸ χρέος του διαγωγῆς ἔλαβε παρὰ τῆς τότε διοικήσεως δίπλωμα Ταξιαρχίας. Δι' ὃ εἰς ἔνδειξιν καὶ πίστωσιν δίδεται τὸ παρὸν ἐνδεικτικὸν ὑπογεγραμμένον ἰδιοχείρως μου νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει. Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 17 7/βρίου 1834. Ὁ τότε Ἀρχηγὸς Θ. Γρίβας».

Τὸ 1825 λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας κατὰ τοῦ Ἰμβραήμ, ἔπειτα δὲ κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος εἰς τὰς μάχας τοῦ Βραχωρίου καὶ ἄλλας τῆς Ἀκαρνανίας. Ὅταν τὸν Ἰανουάριον 1825 εὑρίσκετο εἰς Ναύπλιον βοηθεῖ οἰκονομικῶς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν.

«Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον.

Δηλοποιεῖ ὅτι ὁ Κύριος Ἰωάν. Σορβῆς, Ἀρτινός, ἔδωσε ἔρανον εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ διορισθεῖσαν Βουλευτικὴν Ἐπιτροπήν, γρόσια τριακόσια, ἀριθ .300, τὰ ὁποῖα θέλουσι τοῦ ἀποδοθῇ παρὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἀπὸ πρῶτα χρήματα, τὰ ὁποῖα θέλουν ἔλθει εἰς αὐτό.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 22 Ἰανουαρίου 1825

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ

Ἡ Ἐπιτροπή: Γ. Μ. Ἀντωνόπουλος, Α. Μοναρχίδης, Γ. Παπακολιόπουλος».

Διὰ τὴν συμμετοχήν του εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου βεβαιοῖ ὁ στρατηγὸς Γεώργιος Κίτζος: «Δηλοποιῶ ὁ ὑποφαινόμενος, ἐκ καθαρᾶς συνειδήσεως ὅτι, ὁ κ. Ἰωάννης Σορβῆς συνηγωνίσθη μὲ τὸν μακαρίτην Μᾶρκον Μπότσαρην κατὰ τὸ ἔτος 1822 εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Κιουτάγια, καθὼς καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, Βραχώρι μὲ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του δέκα ὀκτὼ στρατιώτας τοὺς ὁποίους ἐπλήρωνε ἐξ ἰδίων του.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 17 7/βρίου 1834, Ὁ τότε Ἀρχηγὸς Γ. Κίτζος».

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 1888 τῆς 17ης Ἰουνίου 1824 ἐγγράφου τοῦ Πολεμικοῦ Ὑπουργείου ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸν τὸ δίπλωμα τῆς Ταξιαρχίας. Κατὰ τὸ 1836 ὁ βασιλεὺς Ὄθων: «δυνάμει τῶν σχετικῶν διαταγμάτων ἀπονέμει εἰς τὸν Ἰωάννην Σορβῆν ἀργυροῦν νομισματόσημον δι' ἀνταμοιβὴν τῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἐκδουλεύσεών του, καὶ χορηγεῖ εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν νὰ τὸ φέρῃ κατὰ περίστασιν. Ἀθῆναι, 14 Φεβρουαρίου 1836».

«Ἀριθ. 16443, Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας

Πρὸς τὸν Ἀνθυπολοχαγὸν (Ἐκλεκτὸν) τῆς Φάλαγγος Κύριον Ἰ. Σορβῆν.

Κοινοποιοῦμεν πρὸς ὑμᾶς ὅτι ἡ Α.Μ. Βασιλεὺς διὰ τοῦ ἀπὸ 27 9/βρίου π. ἔτους Β. διατάγματος εὐηρεστήθη νὰ ἀπονείμῃ τὸν βαθμὸν τοῦ Α' Ἀνθυπολοχαγοῦ (Ἐκλεκτοῦ) τῆς Φάλαγγος μὲ τὰς ὠφελείας τῆς Φαλαγγιτικῆς προικοδοτήσεως τῆς ἀναλογούσης εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον.

Τὸ προικοδοτικόν της γραμμάτιον θέλομεν ἐκδόσῃ ὅταν μᾶς καθυποβληθῇ τὸ κατὰ τοὺς τύπους προσδιωρισμένον ἀποδεικτικὸν τῆς πενίας της.

Ἀθῆναι, τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1844, ὁ Γραμματεὺς Ἀνδρέας Λιόντος».

Τὴν 6ην Ἰουνίου 1865 ἡ θυγάτηρ του, Μαριγὼ Ἰωάννου Σορβῆ, ὀρφανὴ τώρα ἐκ πατρὸς καὶ μητρός, διαμένουσα εἰς Σπέτσας, ζητεῖ δι' αἰτήσεώς της, ἀπὸ τὸ Κράτος, ἰσόβιον σύνταξιν. Τὸ ἴδιον ἔτος, ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων κατέταξε τὸν Ἰ. Σορβῆν, ὡς Ταξίαρχον τοῦ 1824, εἰς τὴν 7ην Τάξιν Ἀξιωματικῶν μὲ Ἀριθμὸν Μητρώου 1888.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων., ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1836).

Σπύρος Σουριές, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1811 καὶ διαρκοῦντος τοῦ πολέμου ἔσπευσε νὰ καταταγῇ εἰς τὰ Σώματα τοῦ Μακρυνόρους - Βάλτου.

«Κατάλογος χιλιαρχίας τοῦ Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα. Μακρυνόρος - Λαγκάδας. Ἑκατονταρχία Χρίστου Ἰωάννου.

Αὐξ. ἀριθ. 6. Σπύρος Σουριές, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 18.

Ἐπιθεώρησις 1 Μαΐου 1829. Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Γ. Κίτζος».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Γεωργάκης Σπαῆς, ἐκ Τετρακώμου-Στρατιώτης:

Ἡ οἰκογένεια Σπαῆ ἀκολουθήσασα τὸν ἐκ Σουλίου ἀπομακρυνθέντα Γεώργιον Μπότσαρην ἔφθασε κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1799 εἰς τὸ χωρίον Βουργαρέλι ὅπου καὶ ἐγκατεστάθη. Καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μπότσαρη, τὸν Δε-

κέμβριον 1803 διὰ τὴν Μονὴν Σέλτσου ὅπου ἡ φάρα του, ἀργότερα κατεστράφη ἡ οἰκογένεια Σπαΐ, παρέμεινε εἰς τὸ Βουργαρέλι καὶ ἐκεῖ τὴν εὗρεν ἡ Ἐπαγάστασις. Ὁ Γεωργάκης Σπαΐς μὲ τὸν ἀδελφόν του Μῆτρον ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Τζουμέρκων, 15 Μαΐου 1821, ἔτρεξαν εἰς τὸ Μακρυνόρος καὶ ἔλαβον μέρος μὲ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὰς μάχας τῆς Παληοκούλιας, Λαγκάδας, Κομποτίου, Πέτα, Τζουμέρκων καὶ εἰς τὴν τοῦ Σταυροῦ τῆς 4 Αὐγούστου 1821, ὅπου ἀπέκρουσαν τὸν τουρκικὸν χείμαρρον τοῦ Χουρσίτ, προσπαθοῦντα νὰ περάσῃ πρὸς Νότον. Ἔπειτα ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Ἄρτης καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς μάχας τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἦσαν μὲ τὴν Φρουρὰν τοῦ Μεσολογγίου ὅταν τὸ 1825-26, ἡ πόλις ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ καὶ Ἰμβραήμ. Διασωθέντες κατὰ τὴν ἔξοδον συνέχισαν νὰ ὑπηρετοῦν εἰς τὰ σύνορα τοῦ Μακρυνόρους μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος ὁπότε ἐγκατεστάθησαν μονίμως εἰς Μήγερι.

(Στεφ. Βασιλοπούλου, περιοδικὸν «Ἥλιος», τεύχη 473, 474, τοῦ 1853, Φιλ. Κολοβοῦ, «Ὁ Γῶγος Μπακόλας» εἰς ἐφημερίδα «Θεσσώριανα», φύλλον 5, 1972).

Δημήτριος Σπαΐς, ἐκ Τετρακώμου - Ὁπλαρχηγός:

Κατοικῶν μὲ τοὺς γονεῖς του εἰς Βουργαρέλι ἔλαβεν μέρος κατὰ τὴν κήρυξιν τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Τζουμέρκων (15.5.1821) εἰς τὸ Μοναστήρι «Ἅγιος Γεώργιος» καὶ ἀκολούθως μὲ τὸν ἀδελφόν του Γεωργάκην καὶ ἄλλους τινας ἐντοπίους κατῆλθεν μὲ τοὺς Κοτελιδαίους καὶ Καραϊσκάκην εἰς Μακρυνόρος καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Παληοκούλιας καὶ Λαγκάδας. Ἔπειτα κατὰ τοὺς αἱφνιδιασμοὺς τοὺς ὁποίους ἔκαμεν ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Κοτελίδας τῶν Τούρκων τοῦ Κομποτίου ἦταν μαζί των καὶ εἶναι αὐτὸς ὁ Μῆτρος Σπαΐς ὅστις ἐπεριποιήθη τὸ τραῦμα τοῦ Καραϊσκάκη, εἰς τὸ σκέλος. Ἔπειτα ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Πέτα μὲ τὸν Μπακόλαν, τῶν Τζουμέρκων καὶ τοῦ Σταυροῦ Θεοδωριάνων, τὴν 4ην Αὐγούστου 1821. Ἐπολέμησε τὸν Νοέμβριον ἰδίου ἔτους εἰς τὴν Ἄρταν καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν. Κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου εὑρίσκεται εἰς τὴν Φρουρὰν καὶ ὅταν ἔγινεν ἡ ἔξοδος, μὲ τὸν ἀδελφόν του Γεωργάκην, βαδίζοντες ἐπάνω εἰς τὸ φράγμα (Ράμα) τοῦ Ἰχθυοτροφείου, κατώρθωσαν νὰ ἀπομακρυνθοῦν καὶ διασωθοῦν. Ἀκολούθως ὑπηρετοῦν μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν περιοχὴν Μακρυνόρους - Βάλτου καὶ ἔπειτα λόγω γάμου του μὲ κόρην ἐκ Μήγερης (Τετράκωμον) ἐγκατεστάθη ὅλη ἡ οἰκογένεια εἰς τὸ χωρίον αὐτό. Ἔγγονός του εἶναι ὁ στρατηγὸς Λεωνίδας Σπαΐς.

(Στεφ. Βασιλοπούλου, Φ. Κολοβοῦ, ἔνθ' ἀνωτ.).

Ἀναστάσιος Σπανός, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1803 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς χιλιαρχίας τοῦ Μακρυνόρους - Βάλτου.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα. Νεοσύλλεκτοι 24ης Ὀκτωβρίου 1828. Αὐξ. ἀριθ. 101. Ἀναστάσιος Σπανός, πατρὶς Ἀρτινός, ἐτῶν 25, στρ/της».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Θεόδωρος Σπανός, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης τὸ ἔτος 1805 καὶ πῆρε μέρος ἀπὸ

τὸν πρῶτον χρόνον τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις Μακρυνόρους, Πέτα, Τζουμέρκων κλπ. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου κατετάγη εἰς τὸν Τακτικὸν Στρατόν.

«Ε' Ἑλληνικὸν Τάγμα. Γ' Λόχος. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀρ. 83. Θεοδωρῆς Σπανός, ἐτῶν 26, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης, κατετάγη τὸν Ἰούλιον 1831».

Ἀργότερα ἐπέστρεψε εἰς τὴν Ἄρταν. Εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὴν σημερινὴν ὁδὸν Λεονταρῆ καὶ εἰς τὴν ἀρχήν της, πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Παντοκράτορος. Οἱ ἀπόγονοί του διατηροῦν ὡς κειμήλιον ἕνα μπαοῦλον του μὲ τὰ ἀρχικὰ τοῦ ὀνόματός του, γράμματα, σημειωμένα μὲ καρφία.
(ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 187).

Ἰωάν. Σταθάκης, ἐκ Κομποτίου-Στρατιώτης:

Κατετάγη στρατιώτης ὑπὸ τὸν ὁπλαρχηγὸν Γ. Τσόγκαν καὶ εἰς τὰς πρώτας μάχας τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὸ 1821 ἐφονεύθη εἰς Βόνιτσαν. Ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων ἀνεγνωρίσθησαν αἱ ὑπηρεσίαι του. Φέρει ἀρ. Μ. Ἀγωνιστῶν 1929. Εἰς τὴν χήραν σύζυγόν του Ἀγγέλω Ἰωάν. Σταθάκη ἀπενεμήθη μηνιαία σύνταξις δραχμῶν 6 δυνάμει τῆς ὑπ' ἀρ. 15446 τῆς 16ης Ὀκτωβρίου 1836 διαταγῆς.
(Παράρτημα Πρακτικῶν τῆς Βουλῆς 1850).

Παναγιώτης Σταθόπουλος, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Κατὰ τὴν γενομένην ἐπιθεώρησιν τοῦ Σώματος τοῦ στρατηγοῦ Ἰ. Νοταρᾶ, τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1824, εἰς Δεμέστιχα, «ὁ Παναγιώτης Σταθόπουλος, ἀπὸ Ἄρταν, φέρεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ στρατολόγιον ὑπ' αὐξ. ἀρ. 492». Ἀκολούθως ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων τὴν ἄνοιξιν τοῦ ἑπομένου ἔτους 1825.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 154).

Ἀντώνιος Στάϊκος, ἐκ Τζουμέρκων-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1805 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς χιλιαρχίας ὡς στρατιώτης.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα. Κορωνησία, Μάϊος 1829.

Αὐξ. ἀριθ. 245. Ἀντώνιος Στάϊκος, πατρὶς Τζουμερκιώτης, ἐτῶν 25».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Γιάννης Σταμάτης, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1807 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ εἰς τὰς κατὰ τὸ Μακρυνόρος καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν ἐπιχειρήσεις. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου κατετάγη εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν ὡς ἐθελοντής.

«Ε' Ἑλαφρὸν Τάγμα. Βος Λόχος. Κατάλογος Στρατιωτῶν. Ἔτος 1831.

Αὐξ. ἀρ. 84. Γιάννης Σταμάτης, ἐτῶν 24, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης. Κατετάγη τὸν Ἰούλιον 1831».
(ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 187).

Δημήτριος Σταματόπουλος, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ στρατιώτης ὑπὸ τὸν Ἰ. Νοταρᾶν εἰς Δεμέστιχα Κα-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

λαβρύτων. «Εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεώς του φέρει αὖξ. ἀρ. 426, ἀπὸ Ἄρταν. Τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1824, Δεμέστιχα.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Μόστρας».

Κατὰ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ.

(ΓΑΚ, Ἑπ. Πολ. Φ. 154).

Πέτρος Σταματόπουλος, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἄρτης καὶ εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν χῶρον ὅπου σήμερα γίνεται ἡ λαϊκὴ ἀγορὰ καὶ ἦτο παλαιότερα τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς πόλεως. (Παρὰ τὸ Ὡρολόγιον). Εὑρισκόμενος δι' ἐργασίας του εἰς Λευκάδα κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐπαναστάσεως συνειργάσθη μὲ τὸν Ἰ. Ζαμπέλιον καὶ Μιχ. Σακκελιανὸν διὰ τὴν ἐξέγερσιν. Ἔπειτα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης τὸν Νοέμβριον 1821, ἐβοήθησε τὰ Ἑλληνικὰ τμήματα καὶ ἐξῆλθε ὅταν ἐλύθη ἡ πολιορκία μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειαν Λουριώτη. Ἀκολούθως ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις κατὰ τὴν Αἰτωλοακαρνανίαν.

(Ἐφημ. «Αἰὼν» 6 Ἰουλίου 1864).

Γεώργιος Σταμιώτης, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1800 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, τελευταίως δὲ ὑπηρέτησε εἰς τὴν περιοχὴν Ξηρομέρου ὑπὸ τὸν Στάθην Κατσικογιάννην. Τὴν 9 Ἰουνίου 1829, ὅταν ἔγινε ἡ ἐπιθεώρησις ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Γ. Κίτζου, ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Βόνιτσαν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω ὁπλαρχηγὸν Κατσικογιάννην, εἰς τὸ στρατολόγιον τοῦ ὁποίου φέρει ἀρ. 261, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 49).

Ἀντωνάκης Στάμου, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἠκολούθησε τὸν ὁπλαρχηγὸν Στάθην Κατσικογιάννην καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους, Ἄρτης καὶ Τζουμέρκων, ἔπειτα τῆς Ἀκαρνανίας. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ Μέγαρα.

«Στρατόπεδον Μεγάρων, 12ης Δεκεμβρίου 1824.

Κατάλογος Στρατιωτῶν Σώματος Στάθη Κατσικογιάννη.

Αὖξ. ἀριθ. 24. Ἀντωνάκης Στάμου, πατρὶς Ἄρτα, στρατιώτης».

(ΓΑΚ, Ἑπ. Πολ. Φ. 60).

Ἀπόστολος Δημητρίου Στάμος, ἐκ Πραμάντων. Πεντηκόνταρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὰ Πράμαντα τὸ ἔτος 1794 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν Κόρινθον.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν, Στρατηγοῦ Γεωργίου Κίτζου.

Ἀπόστολος Δημ. Στάμος, Ἀρτινός. Ἐπιθεωρητὴς Ἀθηνῶν Ν. Μπούφης».

Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Β΄ Ἑκατονταρχίαν τοῦ Πάνου Ἀπ. Δάρα, ἐκ Πρεβέζης, τῆς χιλιαρχίας Χριστοδ. Χατζηπέτρου. Εἰς τὸ στρατολόγιόν της φέρει, «αὖξ. ἀριθ. 3, βαθμὸν πεντηκοντάρχου, ἡλικίαν 35 ἐτῶν, Ἀρτινός».

Τὸν Αὔγουστον 1832 ζητεῖ, μὲ ἄλλους Πραμαντιώτας, μὲ τοὺς ὁποίους ἀποτελεῖ μίαν ὁμάδα, νὰ παραμείνῃ εἰς τὸν Στρατόν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 6, 26. Στρ. Γραμ. Φ. 193).

Κ ώ σ τ α ς Σ τ ά μ ο ς, ἐκ Σκουληκαριᾶς-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν τὸ ἔτος 1786 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1825 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν περιοχὴν Ἀθηνῶν.

«1825, Ἰουνίου 16, Ἀθῆναι.

Κατάλογος τῶν Στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. Νικόλα Στράτου.

Ὀνόματα, πατρώνυμα καὶ ἐπίθετα, πατρίς, ἡλικία.

Αὔξ. ἀριθ. 60. Κώστας Στάμος, Σκουληκαριά, ἐτῶν 40.

Ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Ἀν. Ἑλλάδος Νικόλαος Μπούφης».
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 146).

Π ά ν ο ς Σ τ ά μ ο ς, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1789. Τὸ 1828 παρουσιάζεται ὑπηρετῶν εἰς τὴν Ἑκατονταρχίαν τοῦ Χρ. Μπαϊρακτάρη, τῆς Ε′ χιλιαρχίας τοῦ Ν. Κριεζώτου, ὡς στρατιώτης. Ἔχει δηλώσει πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 40 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 25).

Ν ι κ ό λ α ο ς Σ τ α μ ο ύ λ η ς, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1803 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπ' ἀρχῆς. Τὸ 1828 παρουσιάζεται ὑπηρετῶν εἰς τὴν χιλιαρχίαν Γ. Βαρνακιώτη καὶ εἰς τὴν ἑκατονταρχίαν τοῦ Ἀθ. Σπύρου κατὰ τὴν περιοχὴν Ἀκαρνανίας.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν Α′ Ἑκατονταρχίας Ἀθανασίου Σπύρου.

Αὔξ. ἀριθ. 38. Νικόλαος Σταμούλης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 25.

Δυτικὴ Ἑλλάς, 8 Νοεμβρίου 1828».

Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Λαγκάδαν Βάλτου ὑπὸ τὸν ἴδιον ἑκατόνταρχον εἰς τὴν χιλιαρχίαν Κώστα Βλαχοπούλου εἰς τὴν δύναμιν τῆς ὁποίας φέρει: «αὔξ. ἀρ. 28, ἡλικίαν ἐτῶν 24, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν.

Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 13, 26, 40).

Β α σ ί λ. Σ τ ό γ ι α ς, ἐκ Θεοδωριάνων-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὰ Θεοδώριανα τὸ 1809 καὶ ὅταν ἐνηλικιώθη ἔτρεξε νὰ καταταγῇ εἰς τὰ στρατιωτικὰ σώματα. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰς Θερμοπύλας.

«Β′ Πεντηκονταρχία, τοῦ Πεντηκοσιάρχου Ἀποστολάρα Μαντεμλῆ.

Αὔξ. ἀρ. 30. Βασίλειος Στόγιας, πατρὶς Ἠπειρώτης, πένταρχος, ἐτῶν 20, ὑψηλός, ροῦσος, μύσταξ, τρίχες κεφαλῆς, καστανές.

Θερμοπύλαι, 6 Ἰουνίου 1829. Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Ἰ. Περικλῆς».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 50).

Π ά ν ο ς Σ τ ο ῦ μ π ο ς, ἐκ Σκουληκαριᾶς-Πολιτικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριὰν καὶ ἦτο ἐκ τῶν προκρίτων τοῦ χωρίου. Ἠκολούθησε τὴν παράταξιν τῶν ἀδελφῶν Οἰκονόμου, Ράγκου, Τσόγκα καὶ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου. Προσέφερε ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ εἶναι ἐκ τῶν πολιτικῶν καθοδηγητῶν τοῦ ξεσηκωμοῦ. Τὴν 4 Ἰουνίου 1824 ἀπὸ τοὺς ἐκστρατεύσαντας κατὰ τοῦ Ραδοβυζίου στρατηγούς, διωρίσθη κατὰ τὴν συγ-

κέντρωσιν ἐν θέσει Ντόβρα, Ἐπιστάτης πολιτικῶν ὑποθέσεων Ραδοβυζίου. Τὸν διορισμὸν αὐτὸν ὑπέγραψαν καὶ πρόκριτοι χωρίων τινῶν.
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 68).

Ἰωάννης Στρεζέσκος, ἐξ Ἄρτης-Φιλικός:

Τὸ 1820 εὑρισκόμενος εἰς Κίσνοβον ἐμυήθη εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν καὶ διέθεσε, εἰς πρώτην δόσιν, διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐξεγέρσεως, 1.500 γρόσ. (Ἰ. Φιλήμονος, Δοκίμιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τόμος Α΄, σελ. 387-416).

Ἀναστάσιος Συρεγγέλας, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸ 1821 καὶ ἐπολέμησε εἰς διαφόρους μάχας. Μὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ Κυβερνήτου διωρίσθη ὑπάλληλος τῆς Διοικήσεως Πατρῶν.

«Κατάλογος τῶν Ὑπαλλήλων τῆς Διοικήσεως Πατρῶν.

Α΄ Γραμματεύς: Ἀναστάσιος Συρεγγέλας, πατρὶς Ἄρτα, μισθὸς 80 φοίνικες.

Τὴν 23ην Ἰουλίου 1830, ἐν Πάτραις. Ὁ Διοικητὴς Α. Ἀξιώτης».
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 247).

Πάνος Σύρος, ἐκ Ροδαυγῆς-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1790 καὶ ἐπολέμησε ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας ὅπου τὸν εὑρίσκομε.

«Σῶμα Νικολάου Κριεζώτου.

Ε΄ Χιλιαρχία. Ἑκατονταρχία Χρ. Βαϊρακτάρη. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 27. Πάνος Σύρος, πένταρχος, ἐτῶν 40, Ἀρτινός».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 21).

Γεώργιος Σωτήρη Σωτήρης, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ 1807 καὶ ἠκολούθησε τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Μόστρα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Μακρυνόρους, τοῦ Πέτα, Βονίτσης καὶ γενικὰ τῆς Ἀκαρνανίας.

«Ἑκατονταρχία Μιχαὴλ Ν. Μόστρα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

1 Μαΐου 1829, Μενίδι - Μακρυνόρους.

Αὐξ. ἀριθ. 8. Γεώργιος Σωτήρη Σωτήρης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 23».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Ἀθανάσ. Δήμου Τζαδήμας, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ 1804 καὶ ἠκολούθησε τὸ Σῶμα τῶν Ἀρτινῶν, τῶν ἀδελφῶν Μόστρα, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ὁποίων ἐπολέμησε εἰς τὸ Μακρυνόρος, Πέτα, Τζουμέρκα καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν.

«Ἑκατονταρχία Μιχαὴλ Ν. Μόστρα. Κατάλογος Στρατιωτῶν. 1η Μαΐου 1829. Μενίδι Μακρυνόρους.

Αὐξ. ἀρ. 14. Ἀθανάσιος Τζαδήμας τοῦ Δήμου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 25».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 25, 45).

Βασίλ. Τζαντονίκος, ἐξ Ἄρτης-Πεντηκόνταρχος:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1800 καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ τὸν Γεώργιον Καραϊσκάκην, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε εἰς τὰς ἐνδόξους ἐκστρατείας του. Τὸν Ἰούλιον 1824 εἶναι μαζί του εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ προτείνεται διὰ προαγωγήν. Τὸν Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Σεπτέμβριον 1828 ὑπηρε-

τεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Δήμου Τζέλιου εἰς τὴν περιοχὴν Μύτικα Ξηρομέρου, εἰς τὸν κατάλογον δὲ τῆς δυνάμεως, φέρει αὐξ. ἀρ. 20 καὶ πατρίδα τὴν Ἄρταν. Ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1829 καὶ μέχρι Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους ὑπηρετεῖ εἰς τὴν ἑκατονταρχίαν τοῦ Γιάννη Καραγιάννη τῆς ἰδίας χιλιαρχίας εἰς τὴν Βόνιτσαν.

(Ἀρχ. Ἑλλ. Παλιγ., Ἀριθ. 10. ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 5, 13, 26, 34, 64).

Κώστας Τζαπαρᾶς, ἐξ Ἄρτης-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1807 καὶ τὸ 1832 παρουσιάζεται ὑπηρετῶν εἰς τὸ 12ον Τάγμα 2ου Λόχου τοῦ Στρατοῦ, ἔχων πατρίδα τὴν Ἄρταν καὶ ἡλικίαν 25 ἐτῶν. Ἴσως νὰ εἶναι Τσαπάρας, ἐκ Πραμάντων.

(ΓΑΚ, Στρ. Γραμ. Φ. 47).

Γιάννης Τζάφος, ἐκ Τζουμέρκων-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1809 καὶ διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως κατετάγη εἰς τὰ σώματα τῆς Ἀκαρνανίας, ἔπειτα δὲ εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Χιλιαρχία Κώστα Βλαχοπούλου. Β΄ Ἑκατονταρχία Γ. Καπλάνη.

Αὐξ. ἀριθ. 38. Γιάννης Τζάφος, ἀπὸ Τζουμέρκα, στρατιώτης, ἐτῶν 20.

Λαγκάδα Φλωριάδος, Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Ἰωάννης Τζάχαλος, ἐκ Καταρράκτου-Στρατιώτης:

Προφανῶς τὸ ἐπώνυμόν του εἶναι Σιάχαλος. Ἐγεννήθη τὸ 1807 καὶ παρὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας του ἔλαβεν μέρος διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀργότερα ὑπηρετεῖ εἰς Βάλτον.

«Κατάλογος ὀνομαστικὸς Φρουρᾶς Ἀρχιστρατήγου. Παληοκούλια, 1η Μαΐου 1829. Πεντακοσιαρχία Ἀρχηγοῦ Ν. Ζέρβα. Πενταρχία Γ. Κων/νου.

Αὐξ. ἀριθ. 7. Ἰωάννης Τζάχαλος, πατρὶς Τζουμέρκα, ἐτῶν 22».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44, 45).

Δημ. Χρίστου Τζαχρήστας, ἐκ Πραμάντων-Στρατ.:

Ἐγεννήθη τὸ 1804 εἰς Πράμαντα καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν μὲ ἀρκετοὺς ἄλλους τῆς οἰκογενείας Τζαχρήστα. Ὅταν ἐδημιουργήθησαν αἱ χιλιαρχίαι κατετάγη εἰς τὸ σῶμα τοῦ Γεωργίου Τσόγκα εἰς τὴν περιοχὴν Ξηρομέρου ὑπ' αὐξ. ἀρ. 112 καὶ ἡλικίαν 25 ἐτῶν. Καὶ κατὰ τὴν γενομένην ἐπιθεώρησιν τῆς 30 Ἀπριλίου 1829 ἀνήκει εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ἰδίου Τσόγκα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Βάλτου καὶ εἰς τὸν κατάλογον τῶν στρατιωτῶν φέρει αὐξ. ἀριθμὸν 70.

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Γεώργιος Ἰωάν. Τζιάνος, ἐκ Πέτα-Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1800 εἰς τὴν συνοικίαν Τζιανοχώρι περιοχῆς Πέτα καὶ ἠκολούθησε τὸ Σῶμα τῶν συγχωριανῶν του Μοστραίων. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους, τὸ 1822 εἰς τοῦ Πέτα καὶ ἔπειτα εἰς τῆς Ἀκαρνανίας. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ὑπηρετεῖ εἰς τὰ ὅρια τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος.

«Ἑκατονταρχία Μιχαὴλ Ν. Μόστρα. 1 Μαΐου 1829. Μενίδι Μακρυνόρους.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Αὔξ. ἀριθ. 4. Γεώργιος Ἰωάννου Τζιάνος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 29».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Νικόλαος Τζίμας, ἐκ Κουκουλίων - Στρατιώτης:

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821 οἱ Τοῦρκοι τῆς Πλάκας ἐπετέθησαν εἰς θέσιν Χρυσοσπηλιώτισσα Γουργιανῶν κατὰ τῆς μικρᾶς ὁμάδος ἀγωνιστῶν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην, τὴν ὁποίαν εἶχε σχηματίσει οὗτος κατὰ τὴν ἄνοδόν του εἰς τὰ Τζουμέρκα. Ἐκεῖ ἔτρεξαν ἀμέσως ἀπὸ τὰ γύρω χωριὰ τῆς Τζούμας διάφοροι ἔνοπλοι χωρικοὶ διὰ νὰ βοηθήσουν τὸν Καραϊσκάκην, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἐκ Κουκουλίων Ν. Τζίμας ὅστις κατὰ τὴν μάχην ἐφονεύθη. Ἦτο ὁ πρῶτος νεκρὸς τῆς ἐπαναστάσεως ἐξ Ἄρτης.
(Περιοδικὸν «Τζουμερκιώτικα καὶ Ἀρτινὰ Νέα», Μάρτ. 1933, ἄρθρ. Ἀπ. Σταύρου).

Ἀλέξιος Ἰωάν. Τζιρούχης, ἐκ Ραντοβυζίου - Πεντηκόνταρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Ραδοβύζι τὸ 1803 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ 21. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν Χριστοδούλου Χατζηπέτρου καὶ εἰς τὸ τμῆμα Γιαννούλη Ζητουνιάτη.

Αὔξ. ἀρ. 8. Ἀλέξιος Ἰωάννου Τζιρούχης, πατρὶς Ραντοβύζι, ἐτῶν 25, Πεντηκόνταρχος».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 6).

Νικολὸς Τζιοβάρας, ἐκ Σελλάδων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς Σελλάδες τὸ 1803 καὶ ἐπολέμησε εἰς διαφόρους μάχας ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Μακρυνόρος ὅπου αἱ ἑκατονταρχίαι τοῦ στρατηγοῦ Νότη Μπότσαρη.

«Κατάλογος Νεοσυλλέκτων ἐλθόντων ἐξ Ἠπείρου. Τῇ 21 Ἀπριλίου 1829.
Αὔξ. ἀρ. 3. Νικολὸς Τζιοβάρας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 26.
Ναύπακτος τῇ 10 Ἰουνίου 1829».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 43, 53).

Νικολὸς Τζοβάνος, ἐκ Μπάνης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Μπάνην τὸ 1802 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς συγκρούσεις μὲ τοὺς Τούρκους. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον Μακρυνόρους ὑπὸ τὸν Γιάννην Κώνσταν, πεντακοσίαρχον. Εἰς τὴν δύναμίν του, φέρει: «αὔξ. ἀρ. 317, ἐτῶν 27, πατρίδα τὸν Κάμπον».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Θεόδωρος Τζορμανᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 21. Τὸ 1835 διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 2693 τῆς 3 Σεπτεμβρίου εἰδικῆς διαταγῆς τοῦ ἀπενεμήθη μηνιαία σύνταξις δραχμῶν 12 διὰ τὰς στρατιωτικάς του ὑπηρεσίας ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγούς. Λόγῳ τῆς ὑπηρεσίας ἔπαθε ἐντεροκήλην.
(Παράρτημα Πρακτικῶν Βουλῆς 1850).

Ἀνδρέας Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων-Στρ/της:

Ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην.

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

«Καταμέτρησις Στρατιωτῶν τοῦ Κώστα Μπότσαρη, τὴν 27 Αὐγούστου 1824. Ἐν Γαστούνη 30.8.1824.

Αὔξ. ἀρ. 488. Ἀνδρέας Τζουμερκιώτης, πατρὶς Τζουμέρκα».

Κατὰ τὸ 1825 ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ., Ἔτπ. Πολ. Φ. 24).

Βασίλειος Ἀθανασίου Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων - Ταξίαρχος:

Κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, τοῦ 1826, ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς τὴν Φρουράν του καὶ ὑπὸ τὸν χιλίαρχον Γ. Κουτζαφτόπουλον, ἔχοντα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του 88 ἄνδρας. Τὴν 20ὴν Αὐγούστου 1825 προτείνεται ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Φρουρᾶς ἡ προαγωγή του εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ταξιάρχου, καθόσον ἀπ' ἀρχῆς τῆς πολιορκίας καὶ εἰς ὅλας τὰς μάχας, ὅπως τονίζεται εἰς τὴν πρότασιν, ἔδειξεν γενναιότητα καὶ πατριωτισμόν. Ἡ πρότασις αὐτὴ ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως Πολέμου Δημ. Σαλτέλη τὴν 24ην Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους.

(ΓΑΚ, Ἀλλ. Φρ. Μεσολ. Τόμ. 3ος, σελ. 161 καὶ Ἔτπ. Πολ. Φ. 137).

Γεώργιος Τζουμερκιώτης, ἐκ Πραμάντων - Χ/ρχος:

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Γ. Τσόγκαν εἰς τὴν περιοχὴν Μεσολογγίου καὶ κατόπιν προτάσεως τοῦ στρατηγοῦ Γ. Βαλτινοῦ, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 7217 τῆς 7ης Μαΐου 1825 ἀποφάσεως τῆς Κυβερνήσεως προάγεται εἰς Χιλίαρχον. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου ἰδίου ἔτους ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Στρᾶτον εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Γ. Καραϊσκάκη καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ἔξω τοῦ Μεσολογγίου ἐπιχειρήσεις, ὅπως βεβαιοῖ τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1825 ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Τάτζης Μαγγίνας. Ἦτοι εἰς τὴν νυκτομαχίαν τῆς 26ης Ἰουλίου κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, εἰς τὸ Πετροχώρι, Σφήναν κλπ. Εἰς τὴν μάγγαν του ὑπηρετοῦν καὶ ἄλλοι συγχωριανοί του ἐκ Πραμάντων.

(ΓΑΚ, Ἔτπ. Πολ. Φ. 184, Ἐκτελ. Φ. 86).

Γιάννης Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρ/της:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21 λαβὼν μέρος εἰς πολλὰς μάχας, ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην.

«Κατάστασις Στρατιωτῶν τοῦ Κώστα Μπότσαρη, τὴν 27ην Αὐγούστου 1824. Ἐν Γαστούνη 28.8.1824.

Αὔξ. ἀρ. 424. Γιάννης Τζουμερκιώτης, πατρὶς Τζουμέρκα».

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Ἔτπ. Πολ. Φ. 24).

Δημήτρ. Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων-Στρ/της:

Ἀγωνιστὴς τοῦ '21. Τὸ 1822 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Μάγγαν τοῦ Ρουμελιώτη ὁπλαρχηγοῦ Ἀποστόλου Λιόλια, εἰς τὸν κατάλογον δὲ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, φέρει αὔξ. ἀρ. 74. Ἔπειτα ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

«Καταμέτρησις Στρατιωτῶν τοῦ Κ. Μπότσαρη, τὴν 27 Αὐγούστου 1824. Αὔξ. ἀρ. 109. Δημήτριος Τζουμερκιώτης.

Ἐν Γαστούνη 30 Αὐγούστου 1824. Κώστας Μπότσαρης».

Τὸ ἑπόμενον ἔτος μὲ τὴν ἀπόβασιν τοῦ Ἰμβραὴμ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Κρεμμυδίου καὶ Νεοκάστρου.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 4, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Κωσταντῆς Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

«Καταμέτρησις Στρατιωτῶν τοῦ Κ. Μπότσαρη, τὴν 27 Αὐγούστου 1824.
Αὔξ. ἀρ. 425. Κωσταντῆς Τζουμερκιώτης.
Ἐν Γαστούνῃ 30 Αὐγούστου 1824. Κώστας Μπότσαρης».

Ὑπὸ τὸν ἴδιον ἀρχηγὸν λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας κατὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὸ Κρεμμύδι καὶ ἄλλας τῆς Πελοποννήσου κατ' Ἀπρίλιον 1825.
(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Κώστας Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρ/της:

«Πληγωμένοι τοῦ Στρατηγοῦ Κίτζου Τζαβέλλα εἰς Νεόκαστρον. 22α Ἀπριλίου 1825. Κώστας Τζουμερκιώτης, ἀπὸ Τζουμέρκα». Αἱ μάχαι ὅπου ἐτραυματίσθη ἐδόθησαν κατὰ τοῦ Ἰμβραὴμ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν περιοχὴν Μεσσηνίας.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 27).

Μῆτρος Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1806 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Γίνεται γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Μενίδι Μακρυνόρους.

«Πεντακοσιαρχία Ἰωάννου Λαμπροπούλου. Κατάλογος Στρατιωτῶν.
Αὔξ. ἀρ. 10. Μῆτρος Τζουμερκιώτης, πατρὶς Τζουμέρκα, ἐτῶν 23.
Μενίδι 1η Μαΐου 1829. Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Κίτζου».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Σπύρος Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρ/της:

Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1805 εἰς ἕνα χωριὸ τῶν Τζουμέρκων καὶ ἐπολέμησε εἰς πολλὰς μάχας, ἰδίως κατὰ τὸ Μακρυνόρος καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν κατὰ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ Σώματα τοῦ Μακρυνόρους.

«Πεντακοσιαρχία Ἰωάννου Λαμπροπούλου. Κατάλογος Στρατιωτῶν.
Αὔξ. ἀρ. 8. Σπύρος Τζουμερκιώτης, πατρὶς Τζουμέρκα, ἐτῶν 24.
Μενίδι 1η Μαΐου 1829. Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Κίτζου».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Χρῖστος Τζουμερκιώτης, ἐκ Τζουμέρκων - Στρ/της:

Ἔλαβεν μέρος εἰς πολέμους διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον. Τὴν 22αν Ἰουνίου 1828 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Σουλιώτην ὁπλαρχηγὸν Ἰωάννην Σούκαν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὁποίου ἀνήκει καὶ εἰς τὸν κατάλογον στρατιωτῶν τοῦ ὁποίου εἶναι γραμμένος. Ὅταν ἐτελείωσε ὁ πόλεμος ἐγκατεστάθη εἰς Ἀστακὸν καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Μαρίαν θυγ. Ἰωάννου Ζάρα, ἀξιωματικοῦ ἑκατοντάρχου.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 94, 208).

Κώστας Τζούμερης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Ἐγεννήθη τὸ 1808 καὶ ὅταν ἐσχηματίσθησαν αἱ ἑκατονταρχίαι κατετάγη εἰς αὐτὰς συνεχίζων τὸν ἀγῶνα.

«Δ' Χιλιαρχία. Α' Πεντηκοσιαρχία. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀρ. 42. Κώστας Τζούμερης, στρατιώτης, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 20.

3η Μαρτίου 1828, Πόρος. Γεώργιος Λ. Ζέρβας, Πεντακοσίαρχος».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 4).

Γιάννης Τζώης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Τὸν Ὀκτώβριον 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Γιάννη Θ. Κολοκοτρώνη εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ φέρει: «αὐξ. ἀρ. 7 εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεώς του, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν». Τὸ 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραὴμ Πασᾶ.

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 29).

Βασίλ. Τλούπας, ἐκ Θεοδωριάνων - Ὑποχιλίαρχος:

Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ Σώματα τὰ δρῶντα κατὰ τῶν Τούρκων εἰς τὴν Πελοπόννησον. Λόγω τῆς δράσεώς του τὴν 12 Μαρτίου 1825, τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα προήγαγε αὐτὸν καὶ τὸν Στέργιον Ἀγόρου εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Ὑποχιλιάρχου. Ἐν συνεχείᾳ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας κατὰ τῶν Ἀράβων. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου ἐγκατεστάθη εἰς τὸν Προυσὸν Εὐρυτανίας ἀπ' ὅπου κατήγετο ἡ γυναῖκα του Αἰκατερίνη. Κατὰ τὸ 1865 ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις τῶν ἀγωνιστῶν κατέταξε αὐτὸν εἰς τὴν 7ην τάξιν ἀξιωματικῶν. Φέρει ἀρ. Μητρώου 14674.

(ΓΑΚ, Ἐκτελ. Φ. 71, Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Γεώργιος Τόλης, ἐκ Μεγαλόχαρης - Στρατιώτης:

Ἐπολέμησεν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς διαφόρους μάχας ὑπὸ τὸν Κώσταν Οἰκονόμου. Ἡ συμβολή του εἰς τὸν ἀγῶνα ἀναφέρεται εἰς γράμμα τοῦ Ἰωάν. Ράγκου πρὸς τὸν Ἀθαν. Καστανᾶν.

(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 68).

Κοσμᾶς Κοσμᾶ Τούνιας, ἐκ Πέτα - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1811 καὶ ἀπὸ μικρὸς ἠκολούθησε τὸ σῶμα τῶν συγχωριανῶν του Μοστραίων κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ὑπηρετεῖ εἰς τὴν ὁροθετικὴν γραμμήν.

«Ἐπιθεώρησις Στρατοῦ τῆς 1ης Μαΐου 1829. Μενίδι Μακρυνόρους.

Ἑκατονταρχία Μιχαὴλ Ν. Μόστρα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀρ. 42. Κοσμᾶς Τούνιας τοῦ Κοσμᾶ, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 18».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Ἀπόστολος Τράγας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ χιλιάρχου ἀδελφοῦ του Μήτσου Τράγα. Ἐπολέμησε εἰς τὰς μάχας τοῦ Φαναρίου καὶ Μούρτου κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μαυροκορδάτου τὸ 1822 εἰς Ἤπειρον, καὶ ἔπειτα εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου τὸ 1822, 1823 καὶ 1826. Κατὰ τὴν ἔξοδον τῆς τελευταίας ἐφονεύθη μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Μῆτσον, εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μεσολογγίου.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Γ. Τράγα).

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ

Γεώργιος Τράγας, ἐξ Ἄρτης - Λοχίας:

Ἀπὸ πιστοποιητικὸν ἐκδοθὲν ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν Κων. Βλαχοπούλου, Γ. Κίτζου, Γ. Ρούντζου, Πάνου Κορφιάτη, Π. Ἀθ. Βαβέλη καὶ ἄλλων βεβαιοῦνται τὰ κάτωθι:

1) Ὁ Γεώργιος Τράγας, ἐξ Ἄρτης τῆς Ἠπείρου, ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς τὴν πατρίδα ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ 1830. Ἀρχικῶς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ χιλιάρχου ἀδελφοῦ του Μήτσου Τράγα καὶ τοῦ Ἀποστόλου Τράγα, παρευρέθη εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἠπείρου καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας, τοῦ Φαναρίου καὶ Μούρτου τὸ 1822. Ἐπίσης εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου, κατὰ τὴν ἔξοδον δὲ τῆς τελευταίας, οἱ μὲν δύο ἀδελφοί του, Μῆτσος καὶ Ἀποστόλης, ἐφονεύθησαν, αὐτὸς δὲ διεσώθη τραυματισθεὶς ἄνωθεν τῆς ἀριστερᾶς ὀφρύος.

2) Ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γεωργίου Κοφίνα, ἀπὸ τὸ 1827 ἕως τὸ 1830, παρευρέθη εἰς ὅλας τὰς μάχας πέριξ τῶν Ἀθηνῶν, ἔπειτα πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ Βασιλαδίου καὶ τοῦ Φρουρίου τοῦ Μεσολογγίου. Ὅλη ἡ κτηματικὴ περιουσία τῶν Τράγα εἰς τὴν Ἄρτα ἐδημεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων Ἀγωνιστῶν κατὰ τὸ 1865 τὸν κατέταξε εἰς τὴν 2αν τάξιν Ὑπαξιωματικῶν. Φέρει ἀρ. Μ. Ἀγων. 2155. Ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Μῆτσος Τράγας, ἐξ Ἄρτης - Χιλίαρχος:

Ὡς μπουλουκτζῆς (λοχίας) εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τὸν πρῶτον χρόνον μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς του Ἀπόστολον καὶ Γεώργιον, καὶ ἄλλους. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μαυροκορδάτου εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Φανάρι καὶ Μοῦρτον. Ἡγούμενος ἰδίου τμήματος ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου τὸ 1822, 1823 καὶ τὴν τελευταίαν τοῦ 1826 ὁπότε, κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἔξοδον, ἐφονεύθη αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφός του Ἀποστόλης. Εἰς τὴν Ἄρταν οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ εἶχον μεγάλην κτηματικὴν περιουσίαν ἀξίας τότε 50.000 δραχμῶν, ἡ ὁποία ἐδημεύθη ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανούς.
(Ἐθν. Βιβλ. Ἀρχ. Ἀγων. Φ. Γ. Τράγα).

Κώστας Τραγουδάρας, ἐκ Πραμάντων - Ὁπλαρχηγός:

Εἰσῆλθεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὡς ἀρχηγὸς ὁμάδος συγχωριανῶν του καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους κατὰ τοῦ Ἰσμαὴλ Πασᾶ. Ἔπειτα ἐπροχώρησε εἰς τὸ Πέτα καὶ τὴν 28 Ἰουνίου 1821 ἀπέκρουσε ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων τῆς Ἄρτης. Ἐπολέμησε ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν ἑπομένην ἡμέραν, 29 Ἰουνίου, κατὰ πολὺ ὑπερτέρων δυνάμεων καθ' ἣν ἐφονεύθη. Ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Σπ. Τρικούπη ἀποσπῶμεν τὴν κάτωθι παράγραφον:

«Περὶ τὸν αὐτὸν δὲ καιρὸν Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Φλῶρον Γρίβαν καὶ Τραγουδάραν κατέλαβον τὸ χωρίον Πέτα, ἀλλ' ἐπιστρατευσάντων τῶν ἐν Ἄρτῃ Τούρκων, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατηρήσωσι τὴν θέσιν των, ἣν μήτε καὶ νὰ ὀχυρώσωσι ἐφρόντισαν καὶ κατέφυγον κακῶς ἔχοντες εἰς Μακρυνόρος. Ἐφο-

νεύθησαν δὲ καὶ τινες αὐτῶν ἐν οἷς καὶ ὁ Τραγουδάρας γενναίως μαχόμενος».

Καὶ ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ ἰδίου Τρικούπη πρὸς τὸν Γρίβαν ἀντιγράφομεν τὰ κάτωθι:

«Λόντρα, τῇ 12 Αὐγούστου 1841. Ἀγαπητὲ Θεοδωράκη (Γρίβα). Καὶ μακρὰν τῆς πατρίδος καταγίνομαι εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπαναστάσεώς μας. Εὑρίσκω εἰς τὰ Ἱστορικά μου σημειώματα τοῦ πρώτου χρόνου ὅτι μετὰ τὴν λαμπρὰν μάχην τοῦ Μακρυνόρους, ὁ ἀδελφός σας Καπ. Φλῶρος, ὁ Τραγουδάρας καὶ ἄλλοι ἐπροχώρησαν εἰς τὸ Πέτα καὶ ἐχαλάσθηκαν καὶ ἐσκοτώθη καὶ ὁ Τραγουδάρας. Ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ νὰ γράψω καὶ αὐτὸ τὸ συμβὰν μὲ ἀκρίβειαν, νὰ μοῦ γράψητε τὰς λεπτομερείας, πόσοι ἦσαν οἱ Ἕλληνες, πόσοι ἐσκοτώθηκαν, ποῖος ἦτο ὁ ἀρχηγός των, τί ἦταν ὁ Τραγουδάρας. ..... (Ὑπογραφή)».

(Σπυρ. Τρικούπη, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τόμος Α', σελ. 270, Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἐπιστολή).

Ἀθαν. Τριανταφύλλου, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1799 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας.

«Σῶμα Νικολάου Κριεζώτου. Ε' Χιλιαρχία. Ἑκατονταρχία Χρ. Βαϊρακτάρη. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀρ. 62. Ἀθανάσιος Τριανταφύλλου, παλαιὸς στρατιώτης, ἐτῶν 30, πατρὶς Ἄρτα».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 21).

Ἀναστ. Τσάκαλος, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1896 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Μὲ τὴν συγκρότησιν τῶν χιλιαρχιῶν κατετάγη εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Ἀθαν. Κουτσονίκα καὶ εἰς τὴν μάγγαν τοῦ Γεωργίου Ρέντζου, ὅπου ὑπηρετεῖ καὶ τὴν 12 Νοεμβρίου 1828. Εἰς τὸ στρατολόγιον τῆς δυνάμεώς της φέρεται ὑπ' «αὔξ. ἀριθμὸν 51 καὶ μὲ πατρίδα τὰ Τζουμέρκα».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Γιάννης Τσάκαλος, ἐκ Τζουμέρκων - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1808 καὶ μόλις ἐνηλικιώθη ἔτρεξε καὶ κατετάγη εἰς τὰ δρῶντα ἐπαναστατικὰ σώματα. Τὴν 12ην Νοεμβρίου 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν μάγγαν τοῦ Γεωργίου Ρέτζου τῆς χιλιαρχίας τοῦ Σουλιώτου στρατηγοῦ Ἀθ. Κουτζονίκα εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεως τοῦ ὁποίου φέρει «αὔξ. ἀρ. 54 καὶ πατρίδα τὰ Τζουμέρκα».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 26).

Γεώρ. Τσακανίκας, ἐξ Ἄρτης - Ἀξιωματικός:

Ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ αὐτῆς ἐνυμφεύθη εἰς Μεσολόγγι τὴν Μαρίαν Πλιάτσικα ἢ Ἐγγλεζοπούλου. Εἰς τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου τοῦ 1826 διετήρει ἐντὸς τῆς πόλεως ἀρτοποιεῖον καὶ ὡς βεβαιώνουν οἱ στρατηγοὶ Ἰ. Ραζηκώτσικας καὶ Κ. Βλαχόπουλος: «Ὁ ἐξ Ἄρτης Γεώργιος Τσακανίκας, ἀρτοποιὸς ὤν, κατὰ τὴν τε-

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΧΕΙΟ

λευταίαν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, παρέδωσε εἰς τὸν ἐν αὐτῇ Ἑλληνικὸν Στρατὸν καθ' ὃν χρόνον (ἐλίμωττεν) ἐλιμοκτόνει οὗτος ἀπὸ ἔλλειψιν ἄρτου, ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας ὀκάδας ἄρτου, λαβὼν τὰς ἀνηκούσας περὶ τῆς προσφορᾶς του ἐγγράφους ἀποδείξεις». Κατὰ τὴν ἔξοδον ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος καὶ πολεμώντας ἐφονεύθη. Ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων κατετάγη εἰς τὴν 7ην τάξιν ἀξιωματικῶν. Φέρει Ἀρ. Μ. Ἀγων. 2271.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 214).

Κ ώ σ τ α ς Τ σ α μ π ᾶ ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1802 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀγῶνος τοῦ '21. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀρ. 106, Κώστας Τσαμπᾶς, στρατιώτης, ἐτῶν 27, πατρὶς Ἄρτα.

Βάλτος, Ἐπιθεώρησις Στρατοῦ, 30 Ἀπριλίου 1829».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Σ π ύ ρ ο ς Τ σ α μ π ᾶ ς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1796 καὶ πῆρε μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Βάλτου Μακρυνόρους.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀρ. Σπύρος Τσαμπᾶς, ἐτῶν 35, στρατιώτης, πατρὶς Τζουμέρκα.

Μακρυνόρος Βάλτου, Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Γ ε ώ ρ. Τ σ α π ά κ η ς, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρατιώτης:

Ἀφοῦ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21, εἰς τὸ τέλος ἐγκατεστάθη εἰς τὸ ἐλευθερωθὲν ἀπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν χωρίον τοῦ Βάλτου Δρομίστα.
(ΓΑΚ, Ὑπ. Πολ. Φ. 68).

Γ ι ά ν ν η ς Τ σ ά π α λ η ς, ἐξ Ἀνεμορράχης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1785 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1828 κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας καὶ τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ Σώματα τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀρ. 138. Γιάννης Τσάπαλης, στρατιώτης, ἐτῶν 45, πατρὶς Ἄρτα.

Βάλτος, Ἐπιθεώρησις Στρατοῦ 30 Ἀπριλίου 1829».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Θ α ν ά σ η ς Τ σ ά π α λ η ς, ἐξ Ἀνεμορράχης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1792 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τέλος κατετάγη εἰς τὰς ἑκατονταρχίας καὶ τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα. Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829.

Αὐξ. ἀρ. 140. Θανάσης Τσάπαλης, στρατιώτης, ἐτῶν 38, πατρὶς Ἄρτα».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Ν ι κ ο λ ὸ ς Τ σ ά π α λ η ς, ἐξ Ἀνεμορράχης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1792 καὶ ἠγωνίσθη ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχη-

γούς. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα. Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829.

Αὔξ. ἀρ. 77, Νικολὸς Τσάπαλης, ἐτῶν 38, πατρὶς Τζουμέρκα, στρ/της».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΡΑΚΛΗΣ, ἐκ Διστράτου - Ὁπλαρχηγός:

Διετέλεσε καπετάνιος τῆς περιοχῆς Πιστιανῶν καὶ Κορφοβουνίου. Ὅταν δὲ τὸ μυστικὸν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἔφθασε εἰς τὴν Ἄρταν ἐκ τῶν πρώτων ἐμυήθη εἰς αὐτὸ καὶ ὑπῆρξε ἔκτοτε ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς προεπαναστατικῆς κινήσεως διὰ τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων. Μαζὶ μὲ τούς, Μακρυγιάννην, Μπακόλαν, Κοτελιδαίους, Μοστραίους, Γραμματίκαν καὶ ἄλλους ἤρχισαν νὰ συγκεντρώνουν ὅπλα καὶ ἄλλα πολεμοφόδια, νὰ τὰ στέλλουν ἔξω τῆς πόλεως, διὰ νὰ εἶναι ἕτοιμοι εἰς τὸν ἀναμενόμενον ἀγῶνα. Καὶ ὅταν ἤρχισαν αἱ πρῶται συμπλοκαὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1821, οἱ Τσαρακλῆς, Καραϊσκάκης, Κοτελιδαῖοι, Μπακόλας καὶ ἄλλοι ὁπλαρχηγοὶ Τζουμέρκων καὶ Ραδοβυζίου, ἐκήρυξαν τὴν Ἐπανάστασιν τῶν Τζουμέρκων τὴν 15ην Μαΐου εἰς τὴν Μονὴν «Ἁγίου Γεωργίου» Βουργαρελίου. Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους, τοῦ Πέτα, τῆς Πλάκας καὶ τῶν Τζουμέρκων κατὰ τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀργότερα κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Ραδοβυζίου τοῦ 1854 ὁ Τσαρακλῆς, ἐπικεφαλῆς ὁμάδος ἐνόπλων ἀνδρῶν ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἄρτης μαζὶ μὲ τὸν Δημ. Γρίβαν καὶ Σπύρον Καραϊσκάκην.
(Ἰ. Μακρυγιάννη, Ἀπομνημονεύματα, Δημ. Καρατζένη, Ἡ Ἐπανάστασις τῆς Ἄρτης τοῦ 1854, Ἀθῆναι 1973).

Σπύρος Θεοδώρου Τσαρκοβιστινός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Τὸ 1824 ὑπηρετεῖ στρατιώτης ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γεώργιον Κίτζον Φρούραρχον Ἀκροκορίνθου. Τὴν ἄνοιξιν τοῦ ἑπομένου ἔτους ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων.
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 25).

Ἀντώνιος Τσατσάνης, ἐκ Κομποτίου - Στρατιώτης:

Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1824 ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης εἰς Κατούναν ὑπὸ τὸν Κώσταν Μπότσαρην. Εἰς τὸ Στρατολόγιον τῆς δυνάμεως φέρει αὔξ. ἀριθμὸν 142, ἐξ Ἄρτης. 20 Αὐγούστου 1824.
(ΓΑΚ, Τπ. Πολ. Φ. 24).

Κωνστ. Τσατσάνης, ἐκ Κομποτίου - Εἰκοσιπέναρχος:

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Κομπότι τὸ ἔτος 1793. Τεθεὶς ἐπικεφαλῆς ἀριθμοῦ τινος ἀγωνιστῶν ἐκ Κομποτίου καὶ ἔπειτα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἀνωτέρων ὁπλαρχηγῶν παρευρέθη κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην ὡς καὶ τῆς Ἄρτης. Ἔπειτα ὑπὸ τὸν Ξηρομερίτην ὁπλαρχηγὸν Στάθην Κατσικογιάννην, εἰς Εὔρυπον καὶ Θήβας, ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Γκούραν εἰς τὴν Κάρυστον καὶ ἀλλαχοῦ, μετὰ τοῦ Τομπάζη εἰς τὰ Χανιὰ τῆς Κρήτης, καὶ τὸ 1825 ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μακρυγιάν-

νη εἰς τὰς μάχας τοῦ Νεοκάστρου κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ, Μύλους Ναυπλίας καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Πελοποννήσου. Ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Χαϊδαρίου καὶ ἀρχὰς τοῦ 1826 ὑπὸ τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην ἐπολέμησε εἰς Δερβέκα καὶ ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τὸν Νοταρᾶν (Ἀρχοντόπουλο) εἰς τὰς μάχας τῶν Τρικόρφων καὶ Πειραιᾶ. Τὸ 1828 ἐπανέρχεται εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Μακρυγιάννη. Ἀπὸ 21ης Ἰουλίου ἕως 20 Ὀκτωβρίου 1828 ὡς Εἰκοσιπέναρχος ὑπηρετεῖ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου Λακωνίας ὑπὸ τὸν Νικ. Γαρουφαλιᾶν Διοικητὴν Πεντηκονταρχίας. Τὸν Μάρτιον 1829 ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν ἴδιον εἰς Μαραθωνήσι ἕδρα τῆς Λακωνίας. Τὸ 1830 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Πολιτοφυλακὴν Λακωνίας καὶ τὸν Ὀκτώβριον 1830 ὡς Λοχίας ὑπὸ τὸν Ν. Γαρουφαλιᾶν, Λοχαγόν, εἰς τὴν Καλαμάταν. Περὶ τοῦ Τσατσάνη ὑπάρχει καὶ ἡ κάτωθι βεβαίωσις: «Πιστοποιοῦμεν οἱ ὑπογεγραμμένοι ὅτι ὁ ἐξ Ἄρτης Κωνσταντῖνος Τσατσάνης ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας Ἱεροῦ Ἀγῶνος τεθεὶς ἐπικεφαλῆς ἀριθμοῦ τινος στρατιωτῶν μετὰ τῶν ὁποίων κατετάσσετο ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἀνωτέρων ὁπλαρχηγῶν, παρευρέθη εἰς πολλὰς μάχας καὶ πολιορκίας. Καὶ πρῶτον μὲν ἤτοι τὸ 1821 εἰς τὰς μάχας τῆς Ἄρτης καὶ Μακρυνόρους ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην, μετὰ τοῦ ἰδίου εἰς Χαϊδάρι, ἐπομένως εἰς Εὔρυπον καὶ Θήβας μετὰ τοῦ Κατσικογιάννη, εἰς Κάρυστον καὶ ἀλλαχοῦ μετὰ τοῦ Ἰωάννου Γκούρα, μετὰ τοῦ Τομπάζη εἰς Χανιὰ τῆς Κρήτης, μετὰ τοῦ Μακρυγιάννη εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου, μετὰ τοῦ ἰδίου εἰς Μύλους Ναυπλίας καὶ ἀλλαχοῦ, εἰς Δερβέκα μετὰ τοῦ Ὑψηλάντη, εἰς Τρίκορφον καὶ Πειραιᾶ μετὰ τοῦ Νοταροπούλου, μετὰ τοῦ Χατζημιχάλη εἰς Κρήτην καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας μάχας τὰς ὁποίας συντομίας χάριν παραλείπομεν. Καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ἐδείχθη μετὰ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας εὐπειθὴς εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν ὁπλαρχηγούς του, καρτερικὸς εἰς τὰ δεινὰ τοῦ στρατιωτικοῦ βίου. Δι' ὃ τοῦ χορηγοῦμεν τὴν παροῦσαν.

Τῇ 25 Ἀπριλίου 1845, ἐν Ἀθήναις

Μακρυγιάννης, Χατζηχρῖστος, Γιάννης Κώστας, Νικόλαος Κριεζώτης, Γιάννης Γκούρας, Πάνος Γιατρᾶκος, Μ. Δεληγεώργης».

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων, ἀνεγνώρισε τὰς ὑπηρεσίας του καὶ τὸν κατέταξε ὡς Εἰκοσιπέναρχον. Φέρει Ἀριθμὸν Μητρώου Ἀγωνιστῶν 11770.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων., ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 20, 32, 44, Στρ. Γραμ. 42).

Κώστας Τσαούσης, ἐκ Βελεντζικοῦ - Στρατιώτης:

Ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν νυκτομαχίαν τοῦ Μεσολογγίου τοῦ 1825, τοῦ Πετροχωρίου τῆς 30 Ἰουλίου ἰδίου ἔτους καθ' ἣν «ἀπατηθέντες ἐκ στρατηγήματος τοῦ Ἅγου Μπουχορδάρη, συνῆψαν μάχην ἀκούσιον καὶ αἰφνιδίαν, εἰς ἣν ριψοκινδυνεύσας ὁ Καραϊσκάκης, ὀλίγον ἔλλειψε νὰ ἀπολεσθῇ αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μαχόμενοι Κώστας Τσαούσης, Γεώργιος Ραζῆς καὶ ἓν παιδίον Ἀναγνώστης, ὑπογραμματεὺς ὢν τοῦ Ραζῆ κλπ.».
(Διον. Μιτάκη, Τὰ ἔξω τοῦ Μεσολογγίου [1825-1826], ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος Ἑταιρείας Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν, σελ. 196).

Δημήτριος Τσιμπίδας, ἐκ Σκουληκαριᾶς - Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σκουληκαριάν, τὸ ἔτος 1805, καὶ πῆρε ἐξ ἀρχῆς μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀρ. 74. Δημήτριος Τσιμπίδας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 24, στρατιώτης. Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829. Βάλτος, Ἀπρίλιος 1829».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Βασίλ. Τσίρκας, ἐκ Πραμάντων - Ὑπαξιωματικός:

Ἐγεννήθη τὸ 1791 εἰς τὰ Πράμαντα καὶ πῆρε μέρος ὑπὸ τὸν Γ. Τσόγκαν εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Βονίτσης τὸ 1821. Ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπολέμησε εἰς τὸ Κομπότι, Πέτα, Πλάκαν καὶ τὸν Ἰανουάριον 1823 ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην κατὰ τοῦ Σκόνδρα Πασᾶ εἰς Σοβολάκον. Προηγουμένως ὑπὸ τὸν ἴδιον πῆρε μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Τσιφλίκι Ἀγράφων ὅπου ἐφονεύθη ὁ ἀδελφός του Κώστας. Τὸ 1826 εἰς τὸ Μεσολόγγι, ἔπειτα εἰς τὸ Χαϊδάρι ὅπου ἐφονεύθη καὶ ἄλλος ἀδελφός του καί, τέλος, εἰς τὴν μάχην τῆς Καλλιρρόης. Τὸ 1829 ἐγκατεστάθη εἰς Γρανίτσαν Εὐρυτανίας. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων κατέταξε αὐτὸν εἰς τὴν Α΄ τάξιν ὑπαξιωματικῶν. Φέρει Ἀρ. Μ. 3597.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Κώστας Τσίρκας, ἐκ Πραμάντων - Στρατιώτης:

Ἡ ἐπανάστασις τὸν βρῆκε μὲ τὸ πολυμνιόν του εἰς τὸ Ξηρόμερον. Ἐτάχθηκε ἀμέσως ὑπὸ τὸν Γ. Τσόγκαν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Τὸ 1822 ὑπὸ τὸν Γ. Καραϊσκάκην ἐπολέμησε τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Τσιφλίκι τῶν Ἀγράφων ὅπου καὶ ἐφονεύθη. Ἦτο ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Καραϊσκάκης μὲ τὸν Μπακόλαν καὶ Ράγκον ἐξεκαθάρισαν τὰ Ἄγραφα ἀπὸ τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα καὶ ἐγκατεστάθη ὁ πρῶτος, ὡς ἁρματολὸς Ἀγράφων.

(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Φ. Β. Τσίρκα).

Ἀπόστ. Ἰωάν. Τσίρος, ἐκ Κορφοβουνίου - Στρατιώτης:

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἀπ' ἀρχῆς, καὶ κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον, ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Ὀλύμπου καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τῆς Ναούσης, ὅπως βεβαιώνουν οἱ Ἀγγελῆς Γάτζος καὶ Κώστας Χορμόβας. Ἔπειτα ἦλθεν εἰς τὴν Ἤπειρον καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Πλάκας τὸ 1822 καὶ συνέχεια εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα τῆς 4ης Ἰουλίου. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1822 ἐτάχθη εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Γεωργίου Κίτζου μέχρι τοῦ 1823. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔλαβε μέρος εἰς τὰς δύο πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ Ὀμὲρ Πασᾶ καὶ ἔπειτα τοῦ Σκόνδρα, ὡς καὶ εἰς τὰς μάχας τοῦ Καρπενησίου, τῆς Καλιακούδας καὶ εἰς ἄλλας συγκρούσεις. Ὕστερα κατετάγη εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τῆς Σπάρτης καὶ Τριπολιτζᾶς. Εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Δούκα παρέμεινε μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Κυβερνήτου καὶ τελικῶς ἐτοποθετήθη ὡς Φρουρὰ εἰς τὸ Ἴτς-Καλέ. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν γράφει ἀπὸ τὸ Ναύπλιον: «Αἴτησις Ἀποστόλου Ἰωάννου Τζίρου, καταγομένου ἐξ Ἄρτης τῆς Ἠπείρου καὶ κατοίκου Ναυπλίου, ἀρχικοῦ ἀγωνιστοῦ. Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν θυ-

σιῶν τῶν ἀγώνων τοῦ 1821, Σεβαστὴν Ἐκδικαστικὴν Ἐπιτροπήν.

Ὁ μετὰ σεβασμοῦ βαθυτάτου ὑποφαινόμενος διατρέχων ἤδη τὸ 76ον τῆς ἡλικίας μου ἔτος. Εἶμαι λείψανον τοῦ Ἱεροῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ παλιγγενεσίας ἀγῶνος τῆς Φιλτάτης Πατρίδος Ἑλλάδος... Ἀπόστολος Ἰωάν. Τζίρος». Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων ἀγωνιστῶν ἀνεγνώρισε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν Ἀγῶνα. Φέρει Ἀριθ. Μ. Ἀγων. 4338.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων. Κυτ. 209).

Ἰωάννης Τσίρος, ἐκ Κορφοβουνίου - Στρ/της. Α.Μ. 4237:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς ἐπολέμησε τὸν ἐχθρόν. Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου ἐγκατεστάθη εἰς τὸν Βάλτον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδουλεύσεων ἀνεγνώρισε τὰς ὑπηρεσίας του καὶ τὸν κατέταξε ὡς στρατιώτην μὲ Ἀρ. Μ. Ἀγων. 4237.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Γεωργάκης Τσόγκας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1805 καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Βάλτου.

«Σῶμα Στρατιωτικὸν Γ. Τσόγκα.

Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀρ. 212. Γεωργάκης Τσόγκας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 24».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Νικόλαος Τσοκάρης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς διαφόρους μάχας. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον 1828, ἰδιωτεύων εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, ἐφονεύθη ἀπὸ κακοποιούς. Τὴν 9 Ἀπριλίου 1828 ἡ γυναῖκα του, ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ζητεῖ τὴν προστασίαν τῆς Κυβερνήσεως.

«Ἐξοχώτατε, Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου ὁ ἀνήρ μου Νικόλαος Τζοκάρης, Ἀρτινός, ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἐπίδαυρον διὰ Ναύπλιον ἐφονεύθη ἀπὸ κακοποιοὺς τινας εἰς τὸ Λιγούριον, μαζὶ μὲ τὸ ἄλογό του, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ μόνον μέσον μὲ τὸ ὁποῖον οἰκονομοῦσε τὴν φαμίλιαν του. Ἔμεινα, ἡ δυστυχής, ἔγκυος, μὲ τρία ἀνήλικα παιδία, χωρὶς κανενὸς τὴν βοήθειαν καὶ μὴ ἔχουσα ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι. Παρακαλῶ τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν νὰ κάμει ἔλεος καὶ δι' ἐμὲ διότι κινδυνεύω νὰ ἀποθάνω τῆς πείνης καὶ ἐγὼ καὶ τὰ ἀνήλικα τέκνα μου, καὶ μὲ βαθύτατον σέβας ὑποσημειοῦμαι Ταπεινὴ δούλη ἡ γυνὴ τοῦ Νικολάου Τζοκάρη, Ἀρτινοῦ. Ναύπλιον 9 Ἀπριλίου 1828».
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 49).

Γιάννης Τσολιᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ὑπηρέτησε ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος. Ἀκολούθως ἐγκατεστάθη εἰς Ναύπλιον καὶ ἐπεδόθη εἰς μικροεμπόριον μαζὶ μὲ τὸν ἐξ Ἄρτης Ἀπόστολον Γούναρην. Τὸν Ἰούνιον 1830 γράφει πρὸς τὸν Κυβερνήτην: «Ὁ ὑποσημειούμενος μετά τινος Ἀποστόλου Γούναρη τοῦ ὁποίου ἐπίτροπος εἶμαι ἐγώ, ἀφοῦ ἐχάσαμε τὰ ἐκ τῶν πατρίδων μας ἀγαθὰ ἐκ τοῦ

πολέμου, τόπον ἐκ τόπου, ἀμοίβοντες ἤλθομεν εἰς Ναύπλιον.

Ὁ πολίτης Γιάννης Τζολιᾶς, Ἀρτινός».

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 244).

Θανάσης Τσολιᾶς, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἀγωνιστὴς τοῦ 1821 ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ 1830 εὑρίσκεται εἰς Ναύπλιον καὶ κατόπιν διαταγῆς τοῦ Κυβερνήτου, καλεῖται νὰ πληρωθῇ τοὺς μισθούς του ὡς ἀνήκων εἰς τοὺς ἐπιτελεῖς τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐκτελεστικῶν δυνάμεων τῆς Πελοποννήσου.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Φ. 114).

Νικόλαος Τσολιᾶς, ἐξ Ἄρτης - Ὑπαξιωματικός:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν καὶ πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Τὸ 1836 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς σταυρὸς μὲ ταινίαν διὰ τὰς πολεμικάς του ὑπηρεσίας. Ἡ πρᾶξις ἀναφέρει τὰ στοιχεῖα του: «Νικόλαος Τσολιᾶς, ὑπαξιωματικός, πατρὶς Ἄρτα, διαμένει εἰς Παλ. Πάτρας».

(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1836).

Κώστας Τασιοῦ Φλῶτσος, ἐκ Ραδοβυζίου-Στρ/της:

«Κατάλογος Ἀρτινῶν ἀγωνιστῶν τιμηθέντων κατὰ τὸ 1836 μὲ ἀργυροῦν σταυρὸν μὲ ταινίαν διὰ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821.

«Κώστας Τασιοῦ Φλῶτσος. Πατρὶς Ἄρτα, διαμένει εἰς Ραδοβύζι Ἄρτης».

Προφανές ὅτι, μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἐπέστρεψε εἰς τὸ χωρίον του. ί

(ΓΑΚ, Φ. Ἀριστ. 1836).

Χρῖστος Φῶτος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Κατὰ τὴν καταμέτρησιν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Σώματος Κώστα Μπότσαρη εἰς τὴν Γαστούνην τῆς Πελοποννήσου τὴν 27ην Αὐγούστου 1824 φέρεται εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεώς του ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 244, πατρίδα δὲ τὴν Ἄρταν. Τὸ 1825 ἐξακολουθεῖ νὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὰς μάχας κατὰ τῶν Ἀράβων εἰς Κρεμμύδι, Νεόκαστρον κλπ.

(ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχ. Ὑπ. Πολ. Φ. 24).

Ἀναγνώστης Χαβέλας, ἐκ Κομποτίου - Στρ/της:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Μακρυνόρους κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τὸν Καπετὰν Ἀναστάση Χαβέλα, ἔπειτα εἰς τὰς μάχας τοῦ Κομποτίου τὸν Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον 1822 καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς ἄλλας συγκρούσεις κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν.

Κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως ἐγκατεστάθη εἰς Μεσολόγγι καὶ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἐπαγγελματιῶν φέρεται ἐγγεγραμμένος ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 114.

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 247).

Ἀναστάσιος Χαβέλας, ἐκ Κομποτίου - Ὁπλαρχηγός:

Ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τοῦ Μακρυνόρους κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως. Ἔπειτα εἰς τὰς μάχας τοῦ Κομποτίου τῆς 10ης, 26ης Ἰουνίου καὶ 3ης Ἰουλίου 1822 βοηθῶν τὸ Στράτευμα τοῦ Μαυροκορδάτου. Τὴν ἄμυναν τοῦ Κομποτίου εἶχε ἀναλάβει ὁ ἴδιος καὶ ἠδυνήθη ἡ μικρὴ φρουρά του νὰ ἀποκρούσῃ τὰς τουρκικὰς ἐπιθέσεις τῆς 26ης Ἰουνίου καὶ 3ης Ἰουλίου 1822.

Εἰς τὴν οἰκίαν του κατέλυσε ὁ Μαυροκορδᾶτος ὅταν ἔφθασε εἰς τὸ Κομπότι. Συνέβαλε οἰκονομικῶς εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Μεταστάσεως Θεοτόκου Σελλάδων.

(Μνημεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, τόμος 5ος, τεῦχος ΙΙ, ἐπιμ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτη, σελ. 89, 115, 135, Σ. Ξενοπούλου, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 142).

Ἀθανάσιος Χάνος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1809 καὶ διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας κατὰ τὴν Ἀκαρνανίαν. Ἐν συνεχείᾳ κατετάγη εἰς τὰς σχηματισθείσας χιλιαρχίας εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μακρυνόρους.

«Κατάλογος Χιλιαρχίας τοῦ Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα, Μακρυνόρους - Λαγκάδος. Ἑκατονταρχία Χρίστου Ἰωάννου.

Αὐξ. ἀριθ. 8. Ἀθανάσιος Χάνος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 20.

Ἐπιθεώρησις 1 Μαΐου 1829. Ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στρατοῦ Γ. Κίτζου».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Γεώργιος Χάνος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ ἔτος 1801 καὶ ἔλαβε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν Φρουρὰν Μακρυνόρους - Λαγκάδος.

«Κατάλογος Στρατιωτῶν Χιλιαρχίας τοῦ Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα, Μακρυνόρους - Λαγκάδος. Ἑκατονταρχία Χρίστου Ἰωάννου.

Αὐξ. ἀριθ. 7. Γεώργιος Χάνος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 28.

Ἐπιθεώρησις 1 Μαΐου 1829, ὑπὸ στρατηγοῦ Γ. Κίτζου».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Κωνσταντῖνος Χάνος, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1799 καὶ ἔλαβε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὰ Σώματα τοῦ Μακρυνόρους.

«Κατάλογος Χιλιαρχίας τοῦ Ἀλεξίου Γαρδικιώτη Γρίβα, Μακρυνόρους-Λαγκάδος. Ἑκατονταρχία Χρίστου Ἰωάννου.

Αὐξ. ἀριθ. 9. Κωνσταντῖνος Χάνος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 30.

Ἐπιθεώρησις 1 Μαΐου 1829, ὑπὸ στρατηγοῦ Γ. Κίτζου».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Κώστας Γεωργίου Χάχας, ἐξ Ἄρτης (Στρ/της:

Ἐγεννήθη τὸ 1806 καὶ ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἠκολούθησε τοὺς Μοστραίους.

«Ἑκατονταρχία Μιχαὴλ Ν. Μόστρα, 1ης Μαΐου 1829, Μενίδι Βάλτου. Κατάστασις Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 41. Κώστας Χάχας τοῦ Γεωργίου, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 23».

(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Ἀλέξης Χειροβόλης, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Πῆρε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν 14 Ἰουλίου 1824 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Σώματος τοῦ Στρατηγοῦ Ἰωάννου Νοταρᾶ, εἰς Δεμέστιγα. Φέρει αὐξ. ἀριθ. καταλόγου τῆς δυνάμεως τοῦ Σώματος 126, πατρίδα δὲ τὴν

Ἄρταν. Τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1825 ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Ἰμβραήμ.
(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 154).

Νικόλαος Φίλιου Χειροβόλης, ἐξ Ἄρτης-Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἄρταν τὸ 1799 καὶ πῆρε μέρος ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ τὸν Χρ. Φωτομάραν καὶ Ζέρβαν. Ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν στρατηγὸν Γ. Κίτζον καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1824, ὁπότε κατετάγη εἰς τὸ Σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Κωνστ. Πετιμεζᾶ καὶ ὑπὸ καπετάνιον τὸν Ἀναστ. Βούλγαρην. (Ἀριθ. καταλόγου δυνάμεως 131 τὴν 10.10.1824). Τὸν Αὔγουστον τοῦ 1828 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν χιλιαρχίαν Μύτικα Ξηρομέρου καὶ τὴν 26ην Αὐγούστου 1829 προσῆλθε καὶ κατετάγη εἰς τὸ Στρατόπεδον τοῦ Δημ. Βλασοπούλου. Τὸ 1835 τοῦ ἀπενεμήθη σύνταξις ἐκ δραχμῶν 10 μηνιαίως.
(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 29, Γεν. Φρ. Φ. 13, Παράρτημα Βουλῆς ἔνθ' ἀνωτ.).

Νικόλαος Χιλοβαριώτης, ἐκ Κωστακιῶν-Στρ/της:

Ἐγεννήθη εἰς τοὺς Κωστακιοὺς τὸ ἔτος 1815. Εἰς ἡλικίαν 14 ἐτῶν ἔτρεξε καὶ κατετάγη στρατιώτης ὑπὸ τὸν Ἀθαν. Κουτσονίκαν εἰς Κορωνησίαν Ἄρτης εἰς τὸν κατάλογον τῆς δυνάμεως τοῦ ὁποίου φέρει αὔξ. ἀριθ. 284, πατρίδα τοὺς Κωστακιοὺς καὶ ἡλικίαν 14 ἐτῶν.
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Χρῖστος Χορέβας, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1805 καὶ πῆρε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸν Μάϊον τοῦ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν νησίδα τοῦ Ἀμβρακικοῦ Κορωνησίαν.

«Χιλιαρχία Ἀθανασίου Κουτσονίκα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 259. Χρῖστος Χορέβας, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 25».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Σπύρος Χούσιος, ἐκ Ρετσιανῶν - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη εἰς τὰ Ρετσιανὰ τὸ ἔτος 1800 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας τῆς ἐπαναστάσεως, κατὰ δὲ τὸ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς Λαγκάδαν Φλωριάδος.

«Χιλιαρχία Κώστα Βλαχοπούλου. Α' Ἑκατονταρχία Ἀθ. Σπύρου.

Ἐπιθεώρησις 30 Ἀπριλίου 1829. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 56. Σπύρος Χούσιος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 30».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 44).

Γιάννης Χρῆστος, ἐκ Πέτρας - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1806 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Τὸν Μάϊον τοῦ 1829 ὑπηρετεῖ εἰς τὴν νῆσον Κορωνησίαν τοῦ Ἀμβρακικοῦ.

«Χιλιαρχία Ἀθαν. Κουτσονίκα. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὔξ. ἀριθ. 250. Γιάννης Χρῆστος, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 23».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 47).

Βασίλειος Χρήστου, ἐκ Πέτρας - Στρατιώτης:

Ὑπηρέτησε ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς διαλύσεως τῶν ἑλαφρῶν στρατευμάτων τὸ 1833, ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς Ὀδυσσέαν Ἀνδρούτσον, Σιαφάκαν, Καραϊσκάκην, Ράγκον καὶ λοιποὺς. Κατετάγη εἰς τὰ ἑλα-

φρὰ στρατεύματα καὶ εἰς τὴν χιλιαρχίαν τοῦ Ν. Κριεζώτου, πεντηκονταρχίαν Ρούκη, ἑκατονταρχίαν Στάθη Γαβρίλη καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Τάγμα τοῦ Ἰωάν. Ρούκη. Τὴν 18ην Ἰουνίου 1865 εἶναι 62 ἐτῶν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸ χωρίον Βροτοῦ Θηβῶν δι' αἰτήσεώς του πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἐκδουλεύσεων, τὸ ἀνάλογον δίκαιόν του, ἀφοῦ βεβαιώνει ὅτι εἶναι παλαιὸς ἀγωνιστὴς Ἀρτινός. Εἰς τοὺς πίνακας ἀγωνιστῶν φέρεται ὡς στρατιώτης γεννηθεὶς εἰς Ἄρταν, ὑπ' αὐξ. ἀριθ. Μ. Ἀγων. 9011.
(Ἐθν. Βιβλ. Χειρ. Ἀγων.).

Στάθης Χρήστου, ἐκ Πραμάντων - Στρατιώτης:

Τὴν 14ην Σεπτεμβρίου 1824 γενομένης ἐπιθεωρήσεως τοῦ Στρατοῦ εἰς Δεμέστιχα εὑρέθη ὑπηρετῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγοῦ Ἰωάννου Νοταρᾶ, ὁ Στάθης Χρήστου, ὑπ' αὐξ. ἀριθ. Στρατολογίου 305, ἀπὸ Πράμαντα. Κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἔλαβεν μέρος εἰς τὰς μάχας τῆς Πελοποννήσου κατὰ τῶν Ἀράβων.
(ΓΑΚ, Ἀρ. Πολ. Φ. 154).

Ἰωάννης Χριστοδούλου, ἐκ Πέτα - Πένταρχος:

Ἐγεννήθη τὸ 1800 καὶ ἐπολέμησε εἰς πολλὰς μάχας τῆς ἐπαναστάσεως.

«Φρουρὰ Ἀρχιστρατήγου. Κατάλογος Στρατιωτῶν.

Αὐξ. ἀριθ. 7. Ἰωάννης Χριστοδούλου, πατρὶς Ἄρτα, Πένταρχος, ἐτῶν 30.

Παληοκούλια, 1 Μαΐου 1829. Ὁ Ἀρχηγὸς Νικ. Ζέρβας».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 45).

Χρῖστος Ψυχογυιός, ἐξ Ἄρτης - Στρατιώτης:

Ἐγεννήθη τὸ 1814 εἰς τὴν Ἄρταν. Τὸ 1828 παρὰ τὴν ἡλικίαν του, παρουσιάζεται νὰ ἀκολουθῇ ἔνοπλα τμήματα εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν.

«Σῶμα Γ. Βαρνακιώτη. Μάγγα Νικολάου Μάρου.

Αὐξ. ἀριθ. 617. Χρῖστος Ψυχογυιός, πατρὶς Ἄρτα, ἐτῶν 14.

Δραγαμέστο (Μαγαζιὰ) 2 Ἰουλίου 1828. Γιώτης Ν. Βαρνακιώτης».
(ΓΑΚ, Γεν. Φρ. Φ. 10).

Χριστόφορος (ἄγνωστον ἐπώνυμον), ἐξ Ἄρτης - Ἱερεύς:

Ὑπηρέτησε ὡς Ἱερεὺς εἰς τὸ ἐλαφρὸν ἱππικὸν καὶ ἔλαβεν μέρος εἰς ὅλας τὰς ἐκστρατείας τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1830. Τὸν Αὔγουστον 1830 εὑρίσκεται εἰς Ναύπλιον.
(ΓΑΚ, Τὰ Περιεχόμενα, Πέμπτος Τόμος, Μέρος δεύτερον, σελ. 1201).

Σημείωσις:

Εἰς τὴν σελίδα 53, συμπληροῦται ἡ ὑποσημείωσις εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀγωνιστοῦ Νικολάου Ζαβιτζάνου ὡς ἑξῆς:

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμ. Φ. 289 ἐσωτ. Φ. 2ος).

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΑΚ, ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

» ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΦΡΟΥΡΑΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ, ἐπιμ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτη, Ἀθῆναι 1963.

» ΓΕΝΝΑΙΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, Ἀπομνημονεύματα, (Δεύτερον Χειρόγραφον), ἐπιμ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτη, Ἀθῆναι 1961.

» ΝΙΚ. ΣΠΗΛΙΑΔΗ, Ἀπομνημονεύματα, Ἀθῆναι 1851.

» ΑΡΧΕΙΟΝ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ, (Φάκελλοι Ὑπηρεσιῶν).

» ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ, Κατάλογος Α΄, Ἀθῆναι 1871.

» ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΓΑΚ, τόμος Γ΄, Δ΄, Ε΄.

» ΦΑΚΕΛΛΟΙ ΑΡΙΣΤΕΙΩΝ, 1836, 1837, 1840.

» ΑΝΤΙΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

» ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (Καποδιστριακὸν Ἀρχεῖον).

» ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ.

» ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

» ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

» ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.

» ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΥ.

» ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ.

ΑΡΧΕΙΟΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΑΥΕ), Φάκελλοι 1854.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Τμῆμα Χειρογράφων.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ, Ἀρχεῖα Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, τόμος 2ος, 3ος, 4ος, 5ος, 10ος.

ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Μαυροκορδάτου, ἐπιμ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτη, τόμος Ε΄, Ἀθῆναι 1963, 1965.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΒΟΥΛΗΣ, Παράρτημα 1850.

ΑΓΑΠΗΤΟΥ ΑΓΑΠΗΤΟΥ, Οἱ Ἔνδοξοι Ἕλληνες τοῦ '21, Πάτραι 1877.

ΚΩΝΣΤ. ΑΓΝΑΝΤΗ, Ἡ Ἔναρξις τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21 στὰ Τζουμέρκα, Περιοδικὸν «Σκουφᾶς», τεῦχος 33ον, Ἄρτα 1971.

ΔΗΜ. ΑΙΝΙΑΝΟΣ, Ὁ Ἀρχιστράτηγος Γ. Καραϊσκάκης.

ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ, Ὁ Καραϊσκάκης, Ἀθῆναι 1948.

ΣΤΕΦ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ Μάχη τῶν Τζουμέρκων, Περιοδικὸν «Ἥλιος», Ἀθῆναι 1953.

ΧΡΙΣΤΟΥ Β. ΓΚΙΖΑ, Ὁ Καπετὰν Κοτελίδας, Περιοδικὸν «Σκουφᾶς», τεῦχος 3ον, Ἄρτα 1955.

ΑΡΧΕΙΟ ΑΡΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΚΑΝΕΛΛΟΥ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ, 'Απομνημονεύματα 'Αγωνιστῶν τοῦ '21, ἐπιμ. 'Εμμ. Πρωτοψάλτη, τόμος 18ος, 'Αθῆναι 1957.

ΚΩΣΤΑ ΔΙΑΜΑΝΤΗ, Τὸ 'Αρματολίκι τῶν Τζουμέρκων, Περιοδικὸν «Σκουφᾶς», τεῦχος 7ον, Ἄρτα 1957, 1977.

ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΑΝΤΖΗ, 'Ιστορία τῆς Μεγάλης 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως, 'Αθῆναι 1963.

ΝΙΚ. ΚΑΣΟΜΟΥΛΗ, 'Ενθυμήματα Στρατιωτικά, 'Αθῆναι 1940.

ΝΙΚ. Χ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ, Πέθαναν 'Αμνημόνευτοι, Ἄρτα 1973.

ΔΗΜ. Φ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ, 'Η 'Επανάστασις τοῦ 1821 εἰς τὰ Δυτικὰ Τζουμέρκα, «Χρονικὰ Πραμάντων», τεῦχος 2ον, 'Αθῆναι 1973.

ΙΔΙΟΥ, 'Ο Γῶγος Μπακόλας, 'Ιωάννινα 1978.

ΔΙΟΝ. ΚΟΚΚΙΝΟΥ, 'Ελληνικὴ 'Επανάστασις, 'Αθῆναι 1932.

ΧΡ. ΚΟΛΙΑΤΣΟΥ, Πῶς ἐχάθη ἡ Μάχη τοῦ Πέτα, «'Ηπειρωτικὴ 'Εστία», τεῦχος Α', 'Ιωάννινα 1952.

ΦΙΛ. Δ. ΚΟΛΟΒΟΥ, 'Ο Γῶγος Μπακόλας, ἐπιφυλλὶς ἐφημερίδος «Παρατηρητὴς Ἄρτης», 1975.

ΛΑΜΠΡΟΥ ΚΟΥΤΣΟΝΙΚΑ, Γενικὴ 'Ιστορία τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως», 'Αθῆναι 1856.

ΙΩΑΝ. ΚΩΤΣΗ, 'Ο Δημ. Μόστρας, Περιοδικὸν «Σκουφᾶς», τόμος Ε', Ἄρτα 1977.

ΙΩΑΝ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ, 'Αγαθοεργήματα, ἐπανέκδοσις, 'Ιωάννινα 1971.

ΙΩΑΝ. ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ, 'Απομνημονεύματα, ἐπιμ. Γ. Βλαχογιάννη, 'Αθῆναι 1957.

ΚΩΝΣΤ. ΜΕΚΙΟΥ, 'Ιστορία τῆς 'Ηπείρου, Κάϊρον 1909.

ΛΕΩΝ. Ι. ΜΕΛΑ, Μία Οἰκογένεια, Μία 'Ιστορία, 'Αθῆναι 1967.

ΔΙΟΝ. ΜΙΤΑΚΗ, Τὰ Ἔξω τοῦ Μεσολογγίου 1825-1826, 'Αθῆναι 1973.

ΙΔΙΟΥ, Λεσίνι, Ἄλλο Μεσολόγγι, Περιοδικὸν «Στερεὰ 'Ελλάς».

ΓΡΗΓΟΡΙΑ ΝΑΚΟΥ, 'Ιστορία τῆς Ἄρτης, Ἄρτα 1969.

ΣΕΡΑΦ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ, Δοκίμιον Περὶ Ἄρτης, ἐπιμ. 'Ι. Τσούτσινου, Ἄρτα 1962.

ΣΤΕΦ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, 'Η 'Επανάστασις στὴν Δυτικὴ Στερεὰ 'Ελλάδα, Θεσσαλονίκη 1962.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΡΑΪΔΗ, 'Ημερολόγιον, 'Ιστορικὸν 'Αρχεῖον Μαυροκορδάτου, τόμος 5ος, 'Αθῆναι 1965.

ΕΜΜ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ, Τὸ Εἰκοσιένα καὶ ἡ Ἤπειρος, 'Αθῆναι 1975.

ΧΡ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ, Λεξικὸν τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως, 'Αθῆναι 1972.

ΑΠΟΣΤ. ΣΤΑΤΡΟΥ, 'Η Μάχη τῆς Χρυσοσπηλιώτισσας, «Τζουμερκιώτικα καὶ 'Αρτινὰ Νέα», Μάρτιος 1933.

ΛΑΜΠΡΟΥ ΤΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, «'Ο Νικόλαος Σκουφᾶς», Ἄρτα 1971.

ΣΠΥΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ, 'Ιστορία τῆς 'Ελλην. 'Επαναστάσεως, τόμ. Α', 'Αθῆναι 1882.

ΙΩΑΝ. ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ, Δοκίμιον τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως, τόμος Α', 'Αθῆναι 1859.

Γ. ΦΙΝΛΕΥ: 'Ιστορία τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως, 'Αθῆναι 1871.

Ν. ΦΥΣΕΝΤΖΙΔΟΥ, Συλλογὴ Αὐτογράφων 'Επιστ. 'Αγωνιστῶν, 'Αλεξάνδρεια 1893.

ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΧΑΒΕΛΑ, Νικόλαος Σκουφᾶς, 'Αθῆναι 1971.

ΠΕΤΡΟΥ ΧΙΩΤΗ, 'Ιστορικὰ 'Απομνημονεύματα, Κέρκυρα 1849.

ΑΡΧΕΙΟ ΑΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

Ε Φ Η Μ Ε Ρ Ι Δ Ε Σ:

ΑΙΤΩΛΙΚΗ, 15 Αὐγούστου 1821.
ΑΙΩΝ, Ἀθῆναι 1864.
ΑΘΗΝΑ, 1832, 1842.
ΓΕΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, 1831.
ΕΣΤΙΑ, Ἀθῆναι 1882.
ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΑ, Ἀθῆναι 1972, 1975.
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ, 1841.
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΑΡΤΗΣ, Ἄρτα 1975.
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, Μεσολόγγι 1824.

Π Ε Ρ Ι Ο Δ Ι Κ Α:

ΗΛΙΟΣ, Ἀθῆναι 1958.
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ, τεῦχος Α΄, Ἰωάννινα 1952.
ΣΚΟΤΦΑΣ ΑΡΤΗΣ, τόμος 1955, 1957, 1975.
ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ, τεῦχος 2ον, Ἀθῆναι 1978.

ΛΕΞΙΚΑ — ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΙ:

ΒΟΒΟΛΙΝΗ, Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν, τόμος 5ος.
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΗΛΙΟΥ, τόμος ΙΓ΄.
ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ, Χρ. Στασινοπούλου.
ΛΕΞΙΚΟΝ ΠΡΩΪΑΣ, τόμος ΙΓ΄.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ καὶ ΚΡΙΣΕΙΣ διὰ τὸν «Γ. ΜΠΑΚΟΛΑΝ»

Δημοσιεύονται μερικαὶ ἀπὸ τὰς κρίσεις διὰ τὸ κυκλοφορῆσαν βιβλίον μου, «Ὁ Γῶγος ΜΠΑΚΟΛΑΣ, ὁ ἀδάμαστος ὁπλαρχηγὸς τοῦ 1821», καὶ αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν καὶ ἕναν (τὸν ἴδιον) τῶν ἡρωϊκῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, τοῦ παρόντος βιβλίου.

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Νεωτέρας Ἱστορίας μας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν κ. Ἐμμ. Γ. Πρωτοψάλτης γράφει:

Ἀθῆναι, 20.VI.1978

Ἀγαπητέ μου κ. Καρατζένη,

Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὸν Μπακόλα καὶ σᾶς συγχαίρω ποὺ ἀναστήσατε μὲ τὸ βιβλίο σας αὐτὸν τὸν ἀδάμαστο πράγματι ὁπλαρχηγό.

Στὴν ἐποχὴ ποὺ τόση γίνεται προσπάθεια νὰ ἐκμηδενισθοῦν οἱ ἥρωες τοῦ 21, μένουν ἀκόμη μερικοί, ὅπως σεῖς, ποὺ τιμᾶτε τὸν πατριωτισμό τους καὶ κηρύττετε τὴ θυσία τους. Χαίρω ποὺ σᾶς ἐχρησίμευσε τὸ Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Μαυροκορδάτου, τὸ ὁποῖον ἐκδίδω μὲ δαπάνες τῆς Ἀκαδημίας. Ἐκυκλοφόρησε τώρα καὶ τὸ 5ον τεῦχος (1825) καὶ προβλέπουμε σὺν Θεῷ νὰ φτάσουμε ἕως τὸν 10ον. Καὶ πάλι συγχαρητήρια καὶ εὐχαριστίας.

ΕΜΜ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

Ὁ Λόγιος, συγγραφεὺς καὶ φιλόλογος κ. Ἰωάννης Ἀν. Παπαβασιλείου, εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν συγγραφέα κρίνει τὴν προσωπικότητα τοῦ ΓΩΓΟΥ ΜΠΑΚΟΛΑ:

Ἀθήνα, 30.6.78

Ἀγαπητέ μου καὶ ἐκλεκτέ μου φίλε,

Μόλις αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἐτελείωσα τὴ μελέτη τοῦ ὡραίου σου βιβλίου ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἀμφιλεγόμενη ἀλλ' ὄχι καὶ προδοτικὴ πορεία τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Γώγου Μπακόλα.

Τὸ ὡραῖο σου συγγραφικὸ ἔργο, τὸ περιεχόμενο τοῦ ὁποίου εἶναι λαμπρὰ τεκμηριωμένο μὲ ἱστορικὲς πηγὲς καὶ μαρτυρίες κύρους, εἶναι μιὰ σημαντικὴ συμβολὴ στὴν τοπικὴ μας ἱστορία στὴν ὁποία ὁ Γῶγος Μπακόλας προσέφερε τὸν κατὰ τὰ ἄλλα ἀναμφισβήτητο πατριωτικό του παλμὸ ἀνεξάρτητα πρὸς τὶς ἰδιόρρυθμες μεθοδεύσεις τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῦσε γιὰ τὴν ἐπίτευξη, κατὰ βάθος, ἐθνικοῦ κέρδους πάντοτε στὶς ἐπὶ μέρους συγκρούσεις τῶν Ἑλλήνων

ΑΡΧΕΙΟ

καὶ Φιλελλήνων πρὸς τοὺς ἐπιδρομεῖς κατὰ τοῦ ἔθνους μας εἰς τὴν γιγαντομαχίαν τοῦ Πέτα καὶ τῆς εὐρύτερης Ἠπειρωτικῆς περιοχῆς.

Εἶσαι ἄξιος θαυμασμοῦ ἀγαπητέ μου φίλε, διότι μὲ τὴν πνευματικήν σου ἀκτινοβολίαν καὶ τὴν ἀκαταμάχητον ἐργατικότητά σου προβάλλεσαι ἀγνὸς Ἕλλην Στοχαστὴς καὶ Ἱστοριοδίφης, ὅπως ὑπῆρξες ἀνέκαθεν ἀγνὸς Ἕλλην πατριώτης καὶ Ἕλλην πολιτικός.

Μὲ τὴν ἀγάπη μου
ΙΩ. ΑΝ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
τ. Δήμαρχος Ἄρτης

Ὁ γνωστὸς κριτικὸς καὶ συγγραφεὺς κ. Δημ. Σταμέλος ἠσχολήθη μὲ τὸ βιβλίον μας, «Ο ΓΩΓΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ κλπ.», εἰς τὸ φύλλον τῆς 16 Αὐγούστου 1978 τῆς Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος «Ἐλευθεροτυπία»:

«Γράφει ὁ Δ. Σταμέλος

ΔΗΜ. Φ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ

"Γῶγος Κ. Μπακόλας. Ὁ ἀδάμαστος ὁπλαρχηγὸς τοῦ '21"

Τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ σχετικὴ μὲ τὸ '21 βιβλιογραφία ἔχει ἐμπλουτιστεῖ μὲ σημαντικὰ ἔργα ποὺ ρίχνουν καινούργιο καὶ ἀποκαλυπτικὸ φῶς στὴν ὅλη διερεύνηση, σὲ βάθος καὶ πλάτος, τῆς Ἐθνεγερσίας. Προσφορὰ ὡραία στὴν προσπάθεια τούτη ἀποτελεῖ καὶ ἡ μελέτη αὐτὴ ποὺ ἀναφέρεται σὲ μιὰν ἀντιπροσωπευτικὴ φυσιογνωμία τῆς Ἐπανάστασης καὶ τῆς ὁποίας ἡ δράση δὲν εἶναι εὐρύτερα γνωστή. Ὁ συγγραφέας, μὲ μεθοδικότητα, ἐρευνητικὸ μόχθο καὶ ἀγάπη στὸν ἥρωα, μᾶς παρουσιάζει ὁλόκληρη τὴν ἐντυπωσιακὴ δράση τοῦ Μπακόλα, μὲ ἀξιοποίηση ἱστορικῶν καὶ ἀρχειακῶν στοιχείων καὶ ἀποσαφηνίζει ἱστορικὲς ἀνακρίβειες καὶ πλάνες. Στήνει ἀκέραιο, ἐντυπωσιακὸ τὸ Γιῶργο Μπακόλα, προσκομίζοντας πλούσιο σχετικὸ ἱστορικὸ ὑλικὸ καὶ τεκμηριώνει ἱστορικὰ τὴ δράση του μὲ ἔγγραφα καὶ ἱστορικὲς μαρτυρίες συμπολεμιστῶν του. Παρόμοιες ἐργασίες γιὰ ὄχι καὶ τόσο γνωστὲς φυσιογνωμίες τοῦ '21, ἀποτελοῦν σημαντικὴ συμβολὴ στὴν προσπάθεια νὰ γνωρίσουμε πλατύτερα καὶ βαθύτερα τὸ ἔπος τῆς Ἐθνεγερσίας. Ἔκδοση τῆς Ἑταιρείας Ἠπειρωτικῶν Μελετῶν, σελ. 122».

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΕΛΤΣΟΥ,
(Δραματική ἀντίστασις τῶν Σουλιωτῶν), Ἔκδοσις 1970.
Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΤΗΣ τοῦ 1854. Ἔκδοσις 1973.
ΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΤΗΣ τοῦ 1866 καὶ 1878. Ἔκδοσις 1974.
Ο ΓΩΓΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ, ὁ ἀδάμαστος ὁπλαρχηγὸς τοῦ 1821. Ἔκδοσις 1978.

ΑΡΧΕΙΟ ΔΦΚ ΑΡΧΕΙΟ